

VÝROČNÍ zpráva

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

2015

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

Fotografie na obálce: Výstava Hrady a zámky objevené a opěvované (Anna Pavlíčková)

Fotografie na straně 2: Zámek Slatiňany (Milan Hospodka)

Fotografie na straně 6: Vzdělávací program v Podzámecké zahradě v Kroměříži (Lenka Psotová)

Fotografie na straně 12: Hospitál Kuks (Ladislav Renner)

Fotografie na straně 68: Zámek Mníšek pod Brdy (Libor Sváček)

Fotografie na straně 114: Velehrad, socha sv. Vendelína, detail levé nohy světce (Ladislav Buchta)

Fotografie zámku Lednice na straně 4 a Hospitálu Kuks na str. 12 byly získány z fotobanky České centrály cestovního ruchu, autor Ladislav Renner. Další foto archiv NPÚ.

OBSAH

1	Úvod generální ředitelky	3
2	O Národním památkovém ústavu	7
3	Vybrané významné události a aktivity roku 2015	13
	Obnovy kulturních památek	13
	Výstavy, konference, semináře a další akce	26
	Výjimečné dny a události návštěvnické sezony	38
	Nové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ	41
	Vzdělávací aktivity	43
	Publikační činnost	48
	Vědecko-výzkumná činnost	55
	Přehled projektů financovaných z evropských zdrojů	62
	Program podpory archeologických výzkumů	66
4	Jednotlivá pracoviště	68
	Generální ředitelství	69
	Územní odborné pracoviště v Praze	72
	Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	74
	Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	76
	Územní odborné pracoviště v Plzni	78
	Územní odborné pracoviště v Lokti	80
	Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	82
	Územní odborné pracoviště v Liberci	84
	Územní odborné pracoviště v Josefově	86
	Územní odborné pracoviště v Pardubicích	88
	Územní odborné pracoviště v Telči	90
	Územní odborné pracoviště v Brně	93
	Územní odborné pracoviště v Olomouci	96
	Územní odborné pracoviště v Kroměříži	98
	Územní odborné pracoviště v Ostravě	101
	Územní památková správa v Praze	104
	Územní památková správa v Českých Budějovicích	106
	Územní památková správa na Sychrově	108
	Územní památková správa v Kroměříži	110
	Mapa zpřístupněných objektů ve správě NPÚ	112
5	Hospodaření	114

Vážení čtenáři,

vždy mě velmi potěší, když mohu uvést výroční zprávu Národního památkového ústavu dobrou zprávou; rok 2015 byl pro NPÚ úspěšný v obou jeho základních oblastech činnosti – v péči o zpřístupněné památky a při zajišťování odborné, ze zákona vyplývající péče o památky a památkově chráněná území České republiky.

Naše instituce hospodařila s vyrovnaným hospodářským výsledkem; výrazně překročila plánované výnosy, které umožnily investovat nejen do drobné údržby spravovaných památek, ale také v závěru roku odměnit zaměstnance za dobře odvedenou práci.

Mimořádným úspěchem byl rekordní počet lidí, kteří v roce 2015 navštívili naši instituci spravované zpřístupněné státní památky – hrady, zámky, ale také kláštery, areály lidového stavitelství nebo památky industriální. Přes nepřízeň počasí – sníh na začátku sezony a vysoké teploty, panující prakticky po celé léto – se téměř stovce památek podařilo překročit magickou hranici 5 milionů návštěvníků za rok a kasteláni napočítali přesně 5 087 197 příchozích, což představuje rekord v novodobé historii NPÚ. Nejnavštěvovanější památkou spravovanou NPÚ se v roce 2015 stal zámek Český Krumlov, na který zavítalo 401 555 lidí, ve velmi těsném závěsu za ním byl zámek Lednice s 386 551 návštěvníky (a bereme-li v úvahu i další stavby v areálu Lednického zámku, můžeme k tomuto číslu připočítat ještě dalších téměř 20 tisíc návštěvníků Janova Hradu) a trojici nejoblíbenějších českých památek uzavírá zámek Hluboká, který si prohlédlo 273 884 lidí.

Pátý ročník projektu *Po stopách šlechtických rodů*, který finančně podporuje Ministerstvo kultury, byl věnován novodobé historii šlechtických sídel a rekapitulaci jejich vývoje v posledních 25 letech, a proto byl nazván *Velká hradozámecká inventura*. Příznivcům památek umožnilo toto téma nahlédnout pod pokličku činnosti kastelánů, pochopit principy fungování provozu památek a poznat zákulisí a důvody jejich proměn. Památkové objekty připravily výstavy porovnávající jejich stav před lety s dneškem, kasteláni provedli návštěvníky při komentovaných prohlídkách místy, která se za poslední roky nejvíce změnila, a vysvětlili jim, jak se na hradech a zámcích připravují prohlídkové trasy. Umožnili také nahlédnout do depozitářů, kde jsou uchovávány tzv. mobiliární fondy, tedy cennosti, které nejsou právě vystaveny. Centrem *Velké hradozámecké inventury* byl jihočeský státní zámek Kratochvíle, který pod názvem *Renesance renesance* představil proces a výsledky proměn, kterými v posledních letech prošel – stavební a restaurátorskou obnovu „vily“, vytvoření prohlídkové trasy podle inventářů posledních Rožmberků i kulturní akce, jež zámku vdechují život.

První a stěžejní akcí *Velké hradozámecké inventury* byla výstava *Hrady a zámky objevené a opěvované*, otevřená od konce roku 2014 do 15. března 2015 v Jízdárně Pražského hradu. Na nejzajímavější a nejzajímavější předměty z hradů a zámků, mimo jiné na relikviář svatého Maura, středověká vrata z Karlštejna nebo Budyšínský rukopis, se přišlo podívat celkem 78 202 lidí, a výstava se tak stala jednou z nejúspěšnějších akcí svého druhu v historii. Katalog výstavy *Hrady a zámky objevené a opěvované – průvodce výstavou* byl již v době konání výstavy zcela vyprodán.

Vrcholem roku byla *Hradozámecká noc*, šestý ročník velkolepé oslavy konce sezony, kterou naše instituce pořádá a k níž se každoročně připojují desítky – nejen státních – památek z celé republiky. Večera a noci plných romantiky, ohňů, diva-

dla a hudby se na Kratochvíli a dalších více než osmdesáti památkách zúčastnilo přes třicet tisíc lidí. Odbornému zhodnocení tématu *Velká hradozámecká inventura* se pak věnovala konference *Hrady a zámky Národního památkového ústavu na přelomu století – reflexe a perspektivy*, která se v listopadu konala v obnovených prostorách hospitálu Kuks.

Dokončení obnovy hospitálu Kuks v březnu roku 2015 bylo první ze tří významných úspěchů tohoto typu, jimiž se NPÚ může za rok 2015 pochlubit. Po celkové památkové obnově areálu hospitálu, realizované v rámci projektu *Kuks – Granátové jablko* za pomoci dotace z Integrovaného operačního programu 5.1 *Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví* následovalo dokončení obnovy řady budov a rozsáhlého krajinářského parku v areálu zámku Veltřusy. Projekt pojmenovaný *Schola naturalis* znamená nejen obnovu jedenácti staveb v areálu zámku a jeho parku, ale také zahájení provozu edukačního centra pro implementaci Evropské úmluvy o krajině.

Poslední projekt IOP, který NPÚ dokončil, *Národní centrum divadla a tance* ve Valticích, proměnil nevyužívané divadlo, jízdárnu a zahradní domek v zázemí pro studium, experimentální tvorbu i vystoupení souborů zaměřených na barokní divadlo a tanec a jejich soudobé interpretace. Ze strukturálních fondů bylo prostřednictvím Integrovaného operačního programu na obnovy památek vynaloženo 5,7 miliard Kč, spolu s povinným státním příspěvkem tak mohlo být celkem 6,7 miliard Kč věnováno na obnovy těch nejvýznamnějších architektonických pokladů našeho kulturního dědictví. Národní památkový ústav realizoval pět z nich – vedle obnov dokončených v roce 2015 byla již v roce 2014 dokončena Květná zahrada v Kroměříži a areál vily Stiassni.

Vedle projektů, jejichž podstatou je obnova památkových objektů a jejich smysluplné a udržitelné následné využití, dokončil NPÚ v roce 2015 i další sice méně viditelné, avšak o nic méně významné a důležité projekty, jejichž cílem je usnadnit širokému spektru zájemců o památky a památkovou péči přístup k informacím. Za finanční spoluúčasti Evropské unie a Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Integrovaného operačního programu 1.1 *Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě* dokončil totiž NPÚ dva související projekty – *Digitalizaci fondů NPÚ a Památkový katalog*. První projekt umožnil zřízení dvou specializovaných digitalizačních center na půdě NPÚ a převedení statisíců listin, historických fotografií, plánů a dalších typů dokumentů ze sbírek, depozitářů a spisoven instituce do digitální podoby, jež bude v následujících pěti letech zpřístupňována na webu NPÚ, resp. na portálu IISPP. Kromě zpřístupnění informací umožní projekt digitální uchování dat z téměř milionu fotografií a sedmdesáti tisíc cenných skleněných negativů, tisíců negativních filmů a diapozitivů, ale také plánů, starých tisků, matric apod. Projekt *Památkový katalog* s podtitulem *Informační systém evidence památek ve vazbě na RÚIAN* znamená vznik stejnojmenné webové aplikace, která na jednom místě shromažďuje a on-line zpřístupňuje všechny údaje o kulturních památkách, národních kulturních památkách, památkově chráněných územích, ochranných pásmech a nově také o dalších hodnotných stavbách v České republice. Památkový katalog zajišťuje snadný přístup, komfortní vyhledávání v evidenci památkového fondu České republiky a přehledné zobrazení všech dostupných informací. Jeho zásadní výhodou je propojení s mapovými službami a geografickými daty včetně dat registru územní identifikace a nemovitostí (RÚIAN). Odborní uživatelé Památkového katalogu, tedy především orgány státní správy, budou mít po přihlášení přístup k dalším informacím a dokumentům, například přehledům právních aktů v procesu prohlášení za kulturní památku.

Národní památkový ústav je také vědeckou organizací, která provádí výzkum zaměřený na mnoho oblastí a specializací památkové péče a spolupracuje při tom s vysokými školami i dalšími institucemi. Nejčastěji byly úkoly, které ústav realizoval v posledních několika letech a dokončil v roce 2015, financované Ministerstvem kultury ČR. V rámci *Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity* (NAKI) dokončila naše instituce v roce 2015 desítku vědecko-výzkumných úkolů věnovaných například ochraně kulturní krajiny a území, industriálním památkám, obnově varhan a tvorbě vzdělávacích programů. Velký prostor byl věnován také vědeckému zhodnocení mobiliárních fondů (tedy vzácného historického vybavení památek) ve výzkumech zaměřených například na každodenní život aristokracie či tisky 16. století v zámeckých knihovnách. Mezi výsledky této činnosti patří stanovení památkových postupů, vznik metodik, specializovaných map a řada publikací od vysoce odborných po popularizační. Jsou volně prodejné a díky tomu přístupné široké veřejnosti – vedle našeho e-shopu je lze pořídit také v prodejně a informačním centru NPÚ, které v roce 2015 završilo první, velmi úspěšný, rok provozu.

Cena NPÚ *Patrimonium pro futuro* (Dědictví pro budoucnost), která byla vyhlášena v roce 2015 podruhé, byla vloni doplněna hlasováním veřejnosti na webových stránkách NPÚ. Zapojilo se přes dva tisíce hlasujících a při slavnostním

Památkám ve správě NPÚ se vloni podařilo překonat hranici 5 milionů návštěvníků, nejnavštěvovanější památkou se stal zámek Český Krumlov

Zámek Lednice s 386 551 návštěvníky

Dokončení obnovy hospitálu Kuks

Hrady a zámky objevené a opěvované

Hradozámecká noc, šestý ročník velkolepé oslavy konce sezony

Attingham Study Programme

Barokní festival Hortus Magicus v Květné zahradě v Kroměříži

vyhlášení bylo na základě jeho výsledků uděleno ocenění *Památky děkují*. Smyslem ceny je upozornit na pozitivní příklady a příběhy v oblasti památkové péče, ukázat, co se povedlo, a ocenit ty, kteří se o to přičinili. Za každý kraj mohli odborníci NPÚ, garantující památkovou péči v jednotlivých regionech, nominovat dva zástupce, z nichž byli 15. září v kostele sv. Floriána v Krásném Březně v Ústí nad Labem vybráni a oceněni vítězové ve čtyřech kategoriích – za zásluhu o záchranu kulturních památek, významný objev či nález, kvalitní opravu či restaurování a za úspěšnou prezentaci kulturního dědictví. Uděleno bylo také zvláštní ocenění generální ředitelky NPÚ a ocenění *Osobnost památkové péče*. Cena NPÚ *Patrimonium pro futuro* se těší příznivému ohlasu nejen v kru-

zích památkářů a mezi památkám nakloněnou veřejností, ale i velkému zájmu médií, který napomohl informace o oceněných projektech zaslouženě rozšířit. Věřím, že další ročníky Ceny NPÚ získají pozornosti ještě mnohem více a pomohou tak péči o památky a kulturní dědictví celkově popularizovat.

Bohatství kulturního dědictví naší republiky a především dochované vybavení a umělecká díla šlechtických sídel měly v roce 2015 možnost ocenit špičky umělecké historie celého světa. V červnu totiž Česká republika hostila prestižní kurz *Attingham Study Programme* britské nadace *Attingham Trust*, určený odborníkům na dějiny umění, historii, umělecké řemeslo, památky a podobné oblasti. Organizátoři z Národního památkového ústavu a Národní galerie ukázali jeho účastníkům během deseti dní řadu českých a moravských hradů a zámků, které představují v celoevropském měřítku unikátní soubor památek s jedinečně zachovanými interiéry, vybavením, nábytkem, uměleckými sbírkami i předměty denního života.

Privilegium obdivovat jedinečné poklady hradů a zámků ale mají vlastně všichni obyvatelé České republiky, kteří mohou státní památky zcela běžně navštěvovat. Plánování těchto návštěv jim bude usnadňovat nová webová a mobilní aplikace *Klíč k památkám*, kterou v roce 2015 dokončil NPÚ v rámci stejnojmenného projektu Ministerstva kultury ČR. Prostřednictvím počítače, tabletu i mobilu umožní zájemcům snadnou orientaci v širokém spektru památek nejen ve správě NPÚ, ale i soukromých vlastníků a dalších institucí a organizací pečujících o památky zpřístupněné veřejnosti. Filtrování podle geografické polohy umožňuje výběr cíle v závislosti na poloze uživatele, typu akcí, ale třeba také podle toho, zda je na památku umožněn vstup se zvířaty, nebo je-li památka bezbariérová či vhodná pro děti. Kmenovou součástí *Klíče k památkám* je také elektronická verze oblíbeného věrnostního programu NPÚ. Věřím, že *Klíč k památkám* bude znamenat symbolické otevření nejceněnějších památek mladé, „elektronické“ generaci.

Do souboru památek, který Národní památkový ústav spravuje a zpřístupňuje veřejnosti, přibyl v lednu roku 2015 zámek Vimperk, který byl do správy NPÚ převeden ze správy Národního parku a CHKO Šumava. Rok 2015 jsme na Vimperku věnovali revizi stavu areálu a stanovení úkolů týkajících se jeho oprav a využití. Kromě zachování provozu zámeckého muzea je naším cílem vybudovat zde víceúčelové kulturně-konferenční centrum a vytvořit standardní prohlídkovou trasu v horním zámku.

V rámci církevních restitucí bylo NPÚ do konce roku 2015 doručeno padesát výzev, z nichž sedm předal NPÚ jiné povinné osobě. V průběhu roku uzavřela naše instituce tři dohody o vydání majetku (budovy v areálu kláštera v Milevsku, dvou pozemků včetně dvou budov v Kroměříži a devíti movitých uměleckých či uměleckořemeslných děl), v dalších případech (zámku a Podzámecké zahrady v Kroměříži, části Sázavského kláštera a cyklu lunetových obrazů) bylo již o vydání rozhodnuto, ale dohody jsou dosud upřesňovány nebo čekají na podepsání. Další případy jsou v jednání a jejich uzavření je otázkou následujících měsíců.

V roce 2015 dosáhl Národní památkový ústav mnoha úspěchů odborných, vědecko-výzkumných i prezentačních a já děkuji všem, kteří se o to zasloužili či přičinili. Věřím, že tyto úspěchy přispějí ke zlepšení povědomí o činnosti Národního památkového ústavu nejenom jako správce zpřístupněných památkových objektů, ale i jako přední odborné autority v oblasti péče o kulturní dědictví. Získat porozumění veřejnosti pro smysl a důležitost památkové péče a přízeň pro kulturní dědictví je zásadní pro budoucnost nejen naší instituce a památek, ale i národní identity obecně.

Ing. arch. Naďa Goryczková
generální ředitelka Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel) řízenou Ministerstvem kultury ČR („MK“).

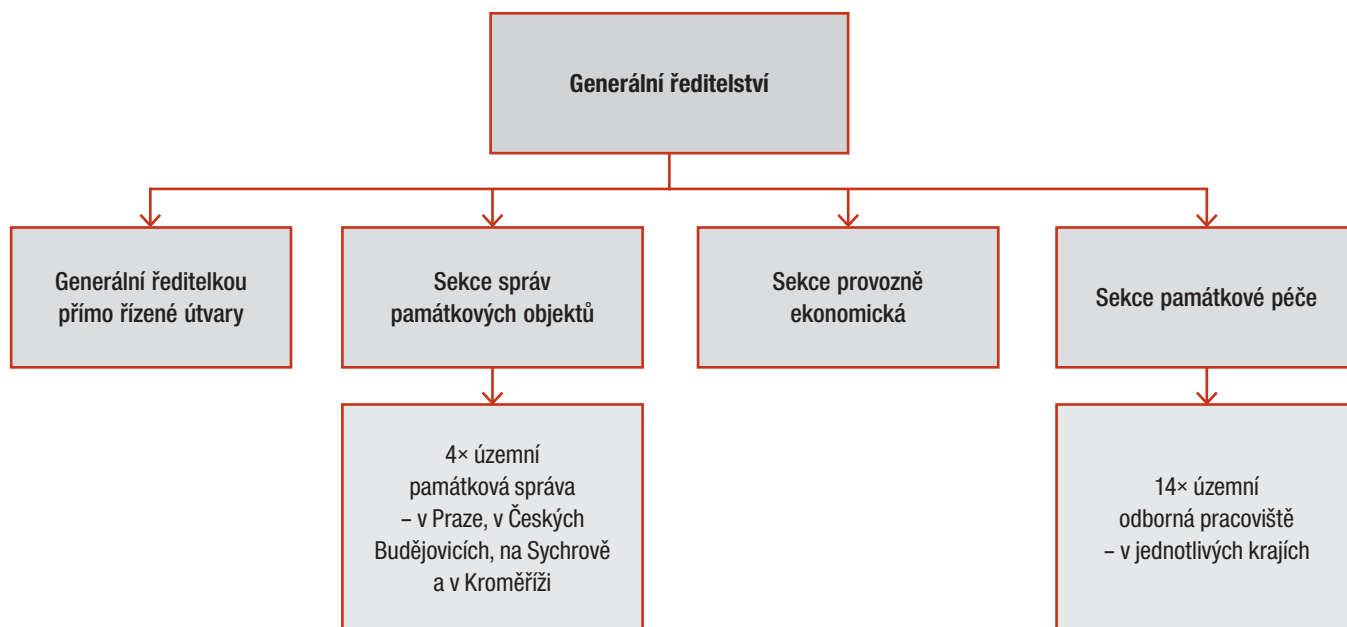
NPÚ se po transformaci proběhlé k 1. lednu 2013 člení na následující organizační celky. Generální ředitelství v Praze („GnŘ“) řídí a metodicky vede celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném zákonem, statutem a vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. Územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a dále poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Územní památkové správy („ÚPS“) v Praze, v Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži zajišťují správu památek ve správě NPÚ.

Národní památkový ústav

Valdštejnské náměstí 162/3
118 01 Praha 1
zřízen Ministerstvem kultury ČR k 1. 1. 2003
IČ: 75032333, DIČ: CZ75032333

Kontakt

ústředna: 257 010 111
fax: 257 010 168
e-mail: epodatelna@npu.cz
www.npu.cz

Činnost NPÚ

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek („KP“), zejména státních hradů („SH“) a zámků („SZ“), které jsou v přímé správě NPÚ, mimo to také poskytuje metodickou pomoc dalším vlastníkům zpřístupněných památek.

Národní památkový ústav na základě svého zákonného pověření

- koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje základní a aplikovaný vědecký výzkum pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče;
- vydává v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovitě i movitě kulturní památky, jejich soubory, dochovaná historická prostředí, památkové rezervace, zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- vede Ústřední seznam kulturních památek a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- při zajišťování péče o kulturní památky a památkově chráněná území poskytuje odborný servis vlastníkům chráněných nemovitostí a samosprávám dotčených obcí;
- sleduje provádění komplexní péče o památkový fond a dává návrhy na odstranění zjištěných závad orgánům státní památkové péče;
- vykonává odborný dohled při realizaci oprav, úprav, údržby, konzervace nemovitých památek;
- sleduje, navrhuje a vyhodnocuje technologické způsoby oprav kulturních památek včetně sledování a vyhodnocení použitých materiálů;
- pro přípravu a výkon péče o památky systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci k evidovaným i neevidovaným památkám, která slouží zejména pro interní potřeby NPÚ pro vykonávání jeho odborných činností; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkům kulturních památek odborným poradenstvím při vyhledávání archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačních bází odborné literatury;
- vyjadřuje se k žádostem a návrhům na prohlášení nemovitých a movitých věcí za kulturní památky nebo ke správním řízením o zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení za kulturní památky;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro celostátně jednotný Seznam nejohroženějších a nevyužívaných nemovitých kulturních památek;
- podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech, poskytuje pomoc obcím s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchovávání hmotného kulturního dědictví;
- připravuje podklady v oboru územní památkové ochrany, zejména návrhy na prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a zón, návrhy památkových ochranných pásem a zároveň provádí revizi, zpřesňování a digitalizaci dříve prohlášených památkových rezervací a zón a památkových ochranných pásem;
- zpracovává odborná vyjádření k opravám, konzervaci, údržbě, změnám a úpravám kulturních památek architektury a stavitelství, nemovitostí a pozemků v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech;
- poskytuje konzultace vlastníkům kulturních památek a projektantům v průběhu zpracování přípravné a projektové dokumentace pro obnovy nemovitých kulturních památek nebo staveb, stavebních změn, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo údržbových prací na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům projektové dokumentace;
- shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech pro obnovu kulturních památek;
- sleduje technické metody ochrany kulturních památek včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
- zpracovává památkové průzkumy a rozborů památkově chráněných území s cílem prohloubení poznání jejich hodnot;
- zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace;
- prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu do územně plánovací dokumentace, zejména do územních a regulačních plánů;
- sleduje dodržování ochranného režimu památkových rezervací, památkových zón a ochranných pásem nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- shromažďuje a odborně zpracovává vědecké poznatky související s kulturními památkami, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a napomáhá jejich praktickému uplatnění;

- organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference, semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
- prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav zaměřených na památkový fond oslovuje širokou veřejnost;
- zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
- vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty podle zákona č. 71/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů;
- provádí operativní i standardní stavebněhistorické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru na památkách, kterým hrozí buď zánik nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
- realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce;
- provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
- pro Ministerstvo kultury ČR připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci na

zápis do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví a zároveň sleduje zapsané památky světového dědictví pro účely povinných zpráv, tzv. monitoringu;

- připravuje podklady pro zpracovávání informací o kulturních památkách s mezinárodním statutem;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliáře na těchto objektech;
- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a umělecko-řemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a při tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním vlastnickým subjektům;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o kulturních památkách a památkově chráněných územích;
- podílí se na odborné výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám.

Personální údaje o zaměstnancích NPÚ k 31. prosinci 2015

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
Do 20	18	14	32	1,58
21-30	113	187	300	14,79
31-40	204	313	517	25,49
41-50	193	297	490	24,16
51-60	204	254	458	22,58
nad 60	128	103	231	11,39
Celkem	860	1 168	2 028	100,00

Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví

Dosažené vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	%
Základní	20	35	55	2,71
Vyučen	242	173	415	20,46
Střední odborné	3	4	7	0,35
Úplné střední	22	42	64	3,16
Úplné střední odborné	179	395	574	28,30
Vyšší odborné	9	27	36	1,78
Vysokoškolské	403	474	877	43,24
Celkem	878	1 150	2 028	100,00

Vzniklé a skončené pracovní a služební poměry

Nástupy	580
Odchody	566

Průměrný hrubý měsíční plat za rok 2015: 20 836,- Kč

Trvání pracovního a služební poměru

Doba trvání	Počet	%
Do 5 let	974	48
Do 10 let	405	20
Do 15 let	244	12
Do 20 let	162	8
Nad 20 let	243	12
Celkem	2 028	100

Přehled návštěvnosti státních hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ za rok 2015

Objekt	Návštěvnost
Český Krumlov	401 555
Lednice	386 551
Hluboká nad Vltavou	273 884
Karlštejn	214 325
Kroměříž	193 672
Konopiště	139 428
Kuks – Hospital a Betlém	139 298
Sychrov	111 407
Trosky	106 255
Bouzov	105 602
Telč	104 492
Buchlovice	84 220
Ratibořice	78 101
Veveří	74 719
Buchlov	74 398
Křivoklát	73 693
Bitov	73 105
Červená Lhota	71 740
Pernštejn	70 937
Rožmberk	60 638
Bezděz	60 265
SLS Vysočina – Veselý Kopec	58 768
Velhartice	58 707
Rabí	56 583
Třeboň	56 533
Jindřichův Hradec	56 228
Mníšek pod Brdy	55 065
Šternberk na Moravě	54 834
Žleby	54 730
Bečov	54 314
Litomyšl	51 193
Opočno	50 015
Valtice	49 159
Frydlant	46 855
Vranov nad Dyjí	46 273
Kunětická hora	46 201
Zahrady pod Pražským hradem	43 613
Jaroměřice nad Rokytou	42 242
Náchod	41 782
Točnick, Žebrák	41 143
Hradec nad Moravicí	37 369
Landštejn	36 955
Kratochvíle	35 134
Hrádek u Nechanic	34 040
Milotice	34 030
Kozel	33 692
Žákupy	33 295
Velké Losiny	32 263
Třeboň – Schwarzenberská hrobka Domanín	32 164
Zvíkov	31 953
Švihov	31 732
Lemberk	31 671
Ploskovice	30 256
Kynžvart	29 622
Lysice	27 776

Objekt	Návštěvnost
Házmburk	27 582
Zlatá Koruna	25 865
Lipnice	25 441
Hrubý Rohozec	24 487
Rájec nad Svitavou	24 317
Jezeří	24 003
Javorník, Jánský Vrch	23 703
Horšovský Týn	23 686
Libochovice	23 472
Benešov nad Ploučnicí	22 936
Slatiňany	22 731
Hořovice	21 945
Nové Hradky	21 568
Vizovice	20 756
Kladruby	20 468
Plasy	20 064
Zubrnice	19 843
Janohrad	19 418
Raduň	19 011
Mnichovo Hradiště	18 130
Krakovec	17 987
Grabštejn	17 066
Velké Březno	15 699
Krásný Dvůr	15 471
Březnice	15 053
Veltrusy	14 740
Sázava	14 688
Náměšť nad Oslavou	14 605
Dačice	14 465
Duchcov	13 344
Ostrava – Důl Michal	12 410
Most – Kostel Nanebevzetí Panny Marie	11 142
Vimperk	10 294
Manětín	10 250
Brno – Vila Stiassni	9 919
Rotunda sv. Jiří a sv. Vojtěcha na Řípu	8 944
Kunštát	8 404
SLS Vysočina – Betlém Hlinsko	8 253
Bučovice	7 576
Nebílovy	7 392
Nový Hrádek u Lukova	7 346
Stekník	6 538
Zbečno – Hamousův statek	6 038
SSLA Příkazy	4 232
Valeč	3 915
Uherčice	2 258
Plzeň, Bolevec – selský dvůr	1 824
Litice (objekt dočasně uzavřen)	912
kostel Krásné Březno	878
Červené Poříčí	870
Přímda	783
Doksany (objekt uzavřen)	0
Gučštejn (objekt uzavřen)	0
Vízmburk (objekt pronajat)	0
CELKEM	5 087 197

 památka UNESCO

Změny památkového fondu v roce 2015

Kraj	Prohlášené nemovité kulturní památky	Prohlášené movité kulturní památky	Zrušené kulturní památky
Hlavní město Praha	2	40	1
Středočeský kraj	13	8	2
Jihočeský kraj	7	3	2
Plzeňský kraj	8	7	3
Karlovarský kraj	6	2	0
Ústecký kraj	10	7	4
Liberecký kraj	10	2	1
Královéhradecký kraj	12	15	2
Pardubický kraj	4	2	3
Kraj Vysočina	6	17	26
Jihomoravský kraj	26	4	1
Olomoucký kraj	10	8	1
Zlínský kraj	0	2	2
Moravskoslezský kraj	4	5	0
Celkem	118	122	48

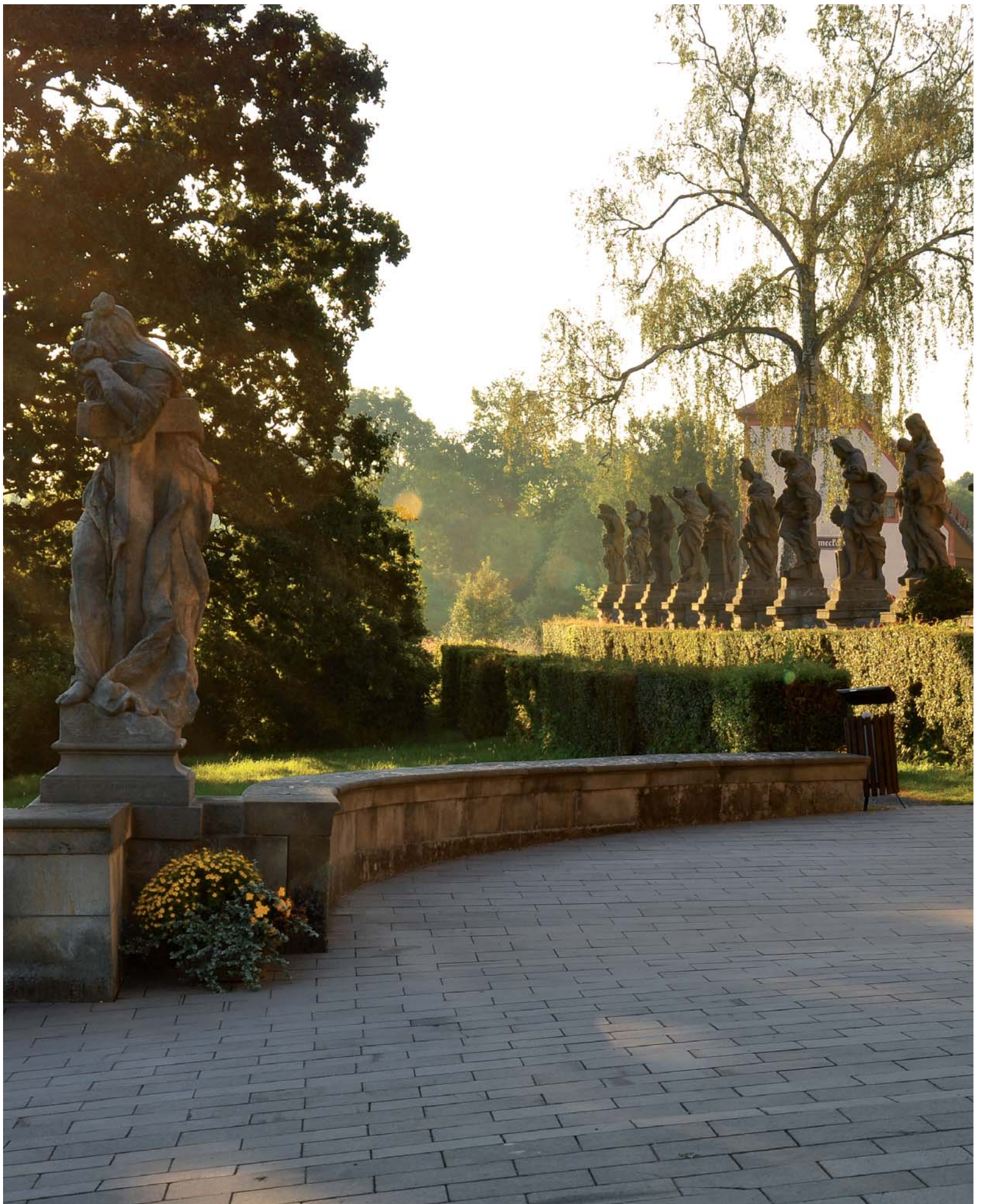
Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ v roce 2015

Kraj	Počet zpřístupněných objektů	Pracoviště NPÚ
Hlavní město Praha	1	ÚPS v Praze
Středočeský kraj	14	ÚPS v Praze
Jihočeský kraj	14	ÚPS v Českých Budějovicích
Plzeňský kraj	12	ÚPS v Českých Budějovicích
Karlovarský kraj	3	ÚPS v Praze
Ústecký kraj	13	12 – ÚPS v Praze 1 – ÚOP v Ústí nad Labem
Liberecký kraj	8	ÚPS na Sychrově
Královéhradecký kraj	6	ÚPS na Sychrově
Pardubický kraj	6	ÚPS na Sychrově
Kraj Vysočina	4	ÚPS v Českých Budějovicích
Jihomoravský kraj	15	14 – ÚPS v Kroměříži 1 – ÚOP v Brně
Olomoucký kraj	5	ÚPS v Kroměříži
Zlínský kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Moravskoslezský kraj	3	ÚPS v Kroměříži
Celkem	108	

Počet nemovitých a movitých kulturních památek, národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v ČR k 31. prosinci 2015

Kraj	Nemovité kulturní památky	Movité kulturní památky	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
Hlavní město Praha	2 111		45	3	18
Středočeský kraj	4 345		28	14	62
Jihočeský kraj	5 449		36	24	85
Plzeňský kraj	3 196		22	8	67
Karlovarský kraj	1 417		13	6	23
Ústecký kraj	3 517		14	9	33
Liberecký kraj	2 248		13	8	27
Královéhradecký kraj	3 026		19	7	34
Pardubický kraj	2 096		14	5	24
Kraj Vysočina	2 968		16	6	28
Jihomoravský kraj	4 273		33	9	24
Olomoucký kraj	2 204		13	3	24
Zlínský kraj	1 434		15	4	17
Moravskoslezský kraj	2 084		15	5	25
Celkem	40 365	cca 100 000 *	296	111	491

* Evidence movitých kulturních památek není dokončena, lze uvést jen odhad cca 100 000 rejstříkových čísel, která obsahují více či méně rozsáhlé soubory věcí.

Obnovy kulturních památek

Kulturní památky z mnoha různých období představují jedno z největších bohatství České republiky. Některé jsou bohužel ve špatném stavu, musí být opraveny či restaurovány. Národní památkový ústav tak každý rok vykonává dohled u celé řady obnov kulturních památek či sám obnovuje památky, které mu byly svěřeny do správy.

Hospitál Kuks – Granátové jablko (Kralovéhradecký kraj)

Na jaře roku 2015 byla dokončena rozsáhlá obnova Národní kulturní památky Hospitálu Kuks. V rámci Integrovaného operačního programu pro období 2007–2014 došlo k celkové obnově hospitálu a jeho bezprostředního okolí, od roku 2015 památka slouží také jako regionální vzdělávací středisko. Symbolem a názvem projektu se stalo granátové jablko, znak řádu milosrdných bratří – bývalých správců hospitálu, který je zároveň symbolem zmrtnýchvstání a znovuzrození.

Areál Hospitálu Kuks byl vystavěn na počátku 18. století hrabětem Františkem Antonínem Šporkem za účelem péče o vysloužilé vojáky. Je příkladem kompozice barokní krajiny, prezentuje práci významných umělců té doby: architekta Giovanniho Battisty Alliprandiho, sochaře Matyáše Bernarda Brauna či rytce Michaela Jindřicha Rentze.

Před rekonstrukcí se využívalo pouze 35 % z celého rozsáhlého objektu. Ve špatném stavu byly prostory hospodářského jihozápadního křídla, v lepším pak severovýchodní rokokové křídlo a západní provozní křídlo. Bylo nutné opravit inženýrské sítě, nádvoří, sýpku při východní straně objektu i zahradu při jižním okraji areálu.

Hlavním prostorem výsledných aktivit projektu *Kuks – Granátové jablko* se stalo *výukové centrum* umístěné v hospodářském křídle (divadelní sál, kabinety a učebny). Bývalý byt zahradníka v přízemí hospodářského křídla dal vzniknout provozu, který bude zaměřen na vzdělání v oblasti zpracování bylin a prodej bylinných a dalších produktů zdravé výživy. Suterén severozápadního rohu budovy hospitálu je stanovištěm *netopyří kolonie*, která je sledo-

vána *Českou společností na ochranu netopyřů*. Kulturně společenským akcím je vyhrazen prostor v přízemí rokokového křídla, bývalá jídelna chovanců hospitálu. V patře nad tímto sálem byl zbudován tzv. *badatelsko-depozitní blok*, kde našly své místo umělecké sbírky hospitálu a zdejší historická knihovna. V suterénu severního křídla pokračuje činnost *Galerie vín*.

Základ celého objektu představuje *prohlídkový okruh*, prezentující historii rodu Šporků a fungování hospitálu od jeho výstavby až do současnosti s popisem nejdůležitějších artefaktů barokního umění: restaurovaným cyklem nástěnných maleb Tance smrti, kostelem Nejsvětější Trojice, lapidáriem s alegoriemi Ctností a Neřestí z dílny Matyáše B. Brauna a lékárnou *U Granátového jablka*, doplněný návštěvou rodinné hrobky Šporků v kryptě kostela a prohlídkou dvou expozic *Českého farmaceutického muzea: Kouzlo apatyky* (Historie lékáren) a *Z apatyky do fabriky* (Historie výroby léků). Do zahrady za hospitálem se vrátilo *144 bylinkových záhonů*, úpravou prošlo nádvoří a blízké okolí hospitálu. Bývalá sýpka bude od března 2016 opětovně sloužit jako *stravovací zařízení* s kapacitou 160 míst.

Slavnostní otevření se uskutečnilo 28. března 2015 a hospitál vstoupil do své premiérové sezony s počtem třinácti set návštěvníků za den. Do konce října 2015 pak navštívilo dům necelých 140 000 turistů.

Zámek Valtice – Národní centrum divadla a tance (Jihomoravský kraj)

V červnu roku 2015 bylo slavnostním koncertem mezzosopranistky Magdaleny Kožené završeno dokončení obnovy tří budov valtického zámku. Ještě nedávno nevyužívané divadlo, jízdárna a zahradní domek se díky projektu *Národního centra divadla a tance* (NCDT) proměnily v zázemí pro studium, experimentální tvorbu a vystoupení souborů zaměřených na barokní divadlo a tanec i jejich soudobé interpretace.

Projekt, financovaný z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* a ze státního rozpočtu ČR v rámci *Integrovaného operačního programu*, umožnil zachránit a vzorově památkově obnovit, případně rekonstruovat tři významné historické stavby, které dosud bez využití chátraly. Smyslem projektů IOP však není jen obnova staveb, ale také nalezení jejich vhodného využití a naplnění. V případě Valtic jím je vytvoření moderního kulturního centra, které bude poskytovat zázemí a služby v oblasti soudobého divadla a tance. Dokončení projektu, financovaného 155 miliony Kč z prostředků Evropské unie, 27 miliony z rozpočtu ministerstva kultury a jedním milionem z rozpočtu NPÚ tak znamená ukončení rekonstrukce historického divadla, obnovu jízdárny a zahradního domu a kultivaci přilehlých prostor hospodářského dvora. Otevřením tohoto ojedinělého komplexu byla doplněna infrastruktura kulturního vzdělávání v České republice o zcela jedinečné technologické zázemí pro experimentální divadelní a taneční tvorbu.

Zámek Valtice, původně středověký hrad, později mnohokrát upravovaný, patřil dlouhá staletí, od roku 1395 až konce druhé světové války, pánům z Liechtensteinu, kteří jej při ambiciózních přestavbách v 17. a 18. století proměnili na reprezentativní hlavní rodové sídlo. Jízdárna, součást hospodářského dvora, pochází z počátku 18. století. Divadlo se stalo součástí zámeckého komplexu v roce 1790, kdy bylo jako poslední počin velkolepé přestavby vystavěno podle projektu Karla Rudczinského a otevřeno při návštěvě císaře Leopolda II. Do dnešních dnů se však z původní stavby zachovaly vlastně jen obvodové stěny.

Práce na obnově jízdárny začaly v dubnu 2014 opravou mansardové střechy. V horní části byly položeny břidlicové šablony, v dolní bobrovky. Zároveň probíhal archeologický průzkum, který pod podlahami jízdárny odhalil základy a stěny domů, které zde stály před zahájením stavby barokní budovy. Poté byla položena nová podlaha z dřevěných fošen uložených na trámovém roštu, proběhla restaurátorská obnova mramorového krbu. V prostoru jízdárny vznikl polyfunkční sál s moderním zázemím pro pořádání vzdělávacích, kulturních a společenských akcí, který pojme až tisíc hostů. Pro pořádání akcí byl upraven také parter hospodářského dvora se zcela novým návštěvnickým zázemím.

Rekonstrukce zámeckého divadla v jihozápadním nároží čtyřkřídle zámecké budovy byla zahájena rozsáhlým archeologickým průzkumem, který odhalil existenci barvířské ulice a základy domů dávných řemeslníků, cihelné podlahy jejich přízemních místností, pece a mnohé další doklady o životě před staletími. Těsně vedle zámku byla pak odkryta mohutná zeď, snad část středověkého hradu nebo základ terasy renesančních či barokních zahrad. Zázemí divadla bylo přesunuto do přízemí zámku. Poté proběhla rekonstrukce budovy a stavba unikátní prostorové repliky původního barokního divadla. Poválečný ocelový krov byl snesen a na jeho místě byl vystavěn nový, vycházející z původní barokní konstrukce s poloalbou a okny. V obvodových zdech divadla se obnovila zazděná okna a byly zazděny proražené vjezdy pro traktory. Nová fasáda získala členění podle původního stavu, jehož součástí jsou i kamenické prvky. Znovu bylo vyzděno zaklenutí průjezdu, vyčištěna a obnovena stará studna. Do interiéru divadelní budovy byly vestavěny konstrukce jeviště a hlediště (240 míst k sezení je umístěno nejen v parteru, ale i ve dvou nad sebou umístěných ochozech). Jevištní technika je zhotovená jako kopie českokrumlovského barokního divadla.

Divadlo zahájilo svůj provoz 12. září 2015 festivalem *Feste Teatrale*. Informace o všech akcích, seminářích, koncertech, divadelních představeních a workshopech, které se v rámci naplňování projektu NCDT uskuteční, lze najít na webových stránkách www.ncdt.cz.

Zámek Veltrusy – Schola Naturalis (Středočeský kraj)

Těžiště projektu *Schola naturalis*, financovaného z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* a státního rozpočtu ČR v rámci *Integrovaného operačního programu*, spočívalo ve vzorové obnově areálu zámku Veltrusy, tedy jeho staveb (například konírny, oranžérie a severozápadního křídla zámku) a parku (včetně daňčí obory, ovčína a ovocného sadu) a v otevření edukačního centra, které umožní širokému spektru zájemců vzdělávat se v programech s tematikou historicko-společenskou a kulturní, ale také zemědělskou a environmentální, zahrnující i péči o zvěř v oboře a v ovčíně.

Cílem obnovy areálu, financované 196,8 miliony Kč z prostředků Evropské unie, 34,7 miliony Kč z rozpočtu ministerstva kultury ČR a 6 miliony Kč také z rozpočtu NPÚ, byla rehabilitace původního chotkovského „okrasného statku“, tedy přírodně-krajinářského parku slučujícího funkce estetické s užitkovými, a ve vytvoření vzorového modelu kulturní krajiny s lesy, poli, loukami, vodními toky, ale i architekturou, zcela v duchu znění *Evropské úmluvy o krajině*, k níž se Česká republika připojila v roce 2004 a jejímž podpisem vyjádřila převzetí zodpovědnosti v oblasti péče o krajinu v celé její šíři.

Obnovou budov a úpravou parku však projekt *Schola naturalis* nekončí. Specifické umístění edukačního centra ve veltruském areálu umožní nabídnout školám i dalším zájemcům programy na různá témata – zámek jako letní šlechtické sídlo, filosofická rovina kulturní krajiny, život na zámku, člověk a krajina, hospodářská zvířata, myslivost v zámeckém areálu, poezie krajiny, zahradní architektura jako umění a další. V nejbližších dnech, týdnech a měsících mohou zájemci, hlavně školní třídy, využít program *Zahrady a parky*, který doplňuje sochařská dílna, výtvarnou dílnu *Okrasný statek Veltrusy* nebo hudební program *Víly a skřítkové ve veltruském parku*.

Veltruský areál je nejzachovalejším dokladem přírodně-krajinářského parku typu „okrasného statku“ u nás a jedním z nejzachovalejších ve střední Evropě a jeho výjimečnost proto nespočívá ani tak v hodnotě jednotlivých budov, ale především v komplexnosti areálu. Okrasný statek (*Ferme ornée*) sloučoval funkce estetické, jež měly pozvedávat ducha a tříbit mysl, s funkcemi užitkovými a rekreačními. Byl založen po roce 1764, kdy velká povodeň zničila původní barokní zahradu a tehdejší majitel panství, Rudolf Chotek, ji nechal nahradit moderním romanticko-klasicistním krajinářským parkem, komponovaným na základě myšlenek Christian Cay Lorenz Hirschfelda právě jako okrasný statek. V roce 1784, po další velké povodni, dal Jan Rudolf Chotek vybudovat romantické pavilony, umělý kanál na místě původního přírodního koryta a kultivovat park. V polovině 19. století vznikla ještě daňčí obora, později však, jak upadal význam rodu Chotků, klesaly významně i investice do údržby areálu. Největší ranou však byla povodeň v roce 2002, která poškodila 27 z 30 objektů, odplavila přes 100 ha ornice a poničila zbytky cestní sítě.

Komplexnost jako základní hodnota se stala východiskem také při koncipování obnovy areálu; zaměřila se na celek, na celý soubor staveb a krajinářských či parkových ploch, nesoustředila se primárně na nejvýraznější stavby. To umožnilo například vysázet nový ovocný sad, rekultivovat parkové plochy, ale také opravit objekty, které mají nezastupitelné místo v původním i budoucím využití areálu. V oranžerii, tedy budově určené původně k přezimování choulostivých dřevin, byla vybudována výuková a společenská místnost, v severní stáji zase konferenční sál, ale také jídelna a ubytovací prostory; učebny a školící místnosti vznikly v severozápadním křídle zámku, zatímco u hlavní brány, v domě lékaře a lesního, bude umístěno infocentrum a kavárna. Další stavby poslouží jako zázemí pro hospodářské a zemědělské aktivity. Intenzivně se však pracuje i na obnově resp. zpřístupnění dalších budov a částí areálu veltruského zámku; připravuje se také obnova škod po povodni v roce 2013. Také práce v hlavní zámecké budově, která za finanční podpory z programu SMVS Ministerstva kultury ČR prochází již několik let celkovou obnovou, zahrnující náročné restaurování, vstupují do závěrečné fáze; dokončení a otevření expozice je plánováno na rok 2017.

Úspěšné dokončení projektu *Schola naturalis* je dokladem toho, že Národní památkový ústav dokáže svěřený státní majetek nejen spravovat, ale navíc se aktivně postarat o jeho rozvoj.

Fasádní plášť kostela sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí (Praha)

Na podzim roku 2015 byla dokončena poslední etapa obnovy fasádního pláště barokního kostela, dostavěného roku 1737 podle projektu Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Práce zahrnovaly obnovu omítek fasád, restaurování sochařské výzdoby, vstupních vrat, oken a vitráží, mříží apod. Zároveň byla provedena kontrolní prohlídka a lokální oprava prejzové krytiny, měděného plechování střech a dostupných krovových prvků, revize kotvení zlacených křížů na věžích, oprava závěsu centrálního lustru v kostele a další práce. Byly zakonzervovány cenné spodní vrstvy omítek. Velmi zajímavý je např. nález pískovcových kvádrů a opuky lokálně umístěných v soklové části téměř homogenního cihelného zdiva novostavby, který dokládá, že stojící barokní objekt obsahuje i pozůstatky původního středověkého kostela, a to i v nadzemní části.

Maiselova synagoga (Praha)

Úpravy exteriéru a interiéru Maiselovy synagogy, vzácného pozůstatku starší zástavby Židovského města z konce 16. století, gotizované kolem roku 1900, proběhly mezi lety 2013 až 2015. Nezbytné stavební práce se omezily na zásahy, které neměly zásadní vliv na památkovou podstatu objektu. Postupně byly obnoveny fasády, výraznou proměnou prošel i interiérový prostor. V prostoru synagogy, která slouží Židovskému muzeu, byla zároveň vytvořena nová stálá expozice *Židé v českých zemích, 10.–18. století* s využitím moderních technologií a postupů.

Pavilon Psychiatrické nemocnice v Bohnicích (Praha)

V letech 2014–2015 proběhla celková obnova pavilonu, vystavěného okolo roku 1914, která měla za cíl vytvořit moderní specializované lékařské zařízení, poskytující důstojné prostředí pacientům i lékařům. Došlo ke zdvojnásobení užitné plochy využitím podkroví a suterénu a zřízením prosklené přístavby společenských prostor. Zároveň byla rehabilitována původní podoba osazením oken v historické profilaci a barevném řešení, rekonstrukcí fasád do původní podoby a zachováním a obnovou původních historických prvků interiéru.

Fasáda Kolovratského (Thun-Hohenštejnského) paláce do Nerudovy ulice (Praha)

Barokní palác byl postaven v letech 1716–1721 podle projektu Jana Blažeje Santiniho-Aichla. Během obnovy bylo provedeno mechanické očištění fasády a odstranění poslední fasádní barvy, doplnění omítek, domodelování chybějících prvků štukové výzdoby vápenou maltou. Klempířské měděné prvky byly většinou ponechány. Součástí prací byla oprava kovářských prvků, stávajících oken, restaurování vstupních vrat a branek včetně kování, sochařské výzdoby od Matyáše Bernarda Brauna a kamenných architektonických prvků.

Místodržitelský letohrádek ve Stromovce (Praha)

Místodržitelský letohrádek, založený v polovině 14. století a radikálně přestavěný na počátku 19. století v neogotickém stylu, se dočkal kompletní rekonstrukce. V minulých letech byl opraven střešní plášť, restaurována okna, fasáda obdélného objektu a balustráda s fiálami nad touto částí. V roce 2015 byla uskutečněna rekonstrukce schodiškové věže včetně kružbového zábradlí a fiál, provedena nová měděná střecha věže a věž byla staticky zajištěna stažením ocelovými táhly. Proběhlo očištění omítky a odstranění svrchní barvy, zatmelení trhlin jemnou vápennou maltou, byly domodelovány chybějících částí výzdoby vápennou omítkou a nanášeny nové vápenné omítky a vápenné barvy. Očistilo se, vyspravilo a doplnilo kamenné ostění, očistily se pískovcové fiály, byly vytvořeny jejich chybějící špičky a jedna celá nová fiála z pískovce. Kružbové zábradlí z betonu bylo vyměněno za novou kopii z vyztuženého betonu.

Památník protifašistického odboje – Kobylská střelnice (Praha)

Na vojenské střelnici z roku 1890 byly za 2. světové války popraveny tisíce československých občanů. V letech 1974–1975 se uskutečnily rozsáhlé úpravy celé oblasti v důstojné pietní místo. V letech 2014–2015 se uskutečnila rekonstrukce celého areálu včetně restaurování uměleckořemeslných prvků s důrazem na obnovu bronzové plastiky a nápisové desky, mozaiky a mosazných nápisových desek. Během rekonstrukce započala také obnova zahradních a sadových úprav.

Loreta na Hradčanech (Praha)

Poutní místo, jeden z nejvýznamnějších kostelů v Praze ze 17. a 1. poloviny 18. století, vytvořili především architekti Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové a Jan Aichbauer. V druhé polovině roku 2015 byla dokončena dlouho očekávaná první etapa rekonstrukce fasád Lorety. Byla provedena obnova fasády na střední části hlavního průčelí, došlo ke změně barevnosti a úpravě barevnosti architektonického členění. Práce zahrnovaly restaurování ciferníků na věži, kamenných prvků fasády včetně sochařské výzdoby i výplňových prvků.

Park na Karlínském náměstí (Praha)

Parkově upravené Karlínské náměstí vzniklo jako první městský park obce Karlína v době prudkého rozvoje průmyslu ve 2. polovině 19. století. V roce 2014 byl zpracován projekt obnovy parku, realizace parkových úprav probíhala v létě 2015. Restaurovaná kašna byla modelovaná na základě historických fotografií. Obnova keřového obvodového pláště byla doplněna instalací kopie drobných historických plůtků a dalšího litinového mobiliáře. Součástí bylo navrácení původní funkce veřejných záchodků do objektu při Sokolovské ulici, instalace nových hřišť a revitalizace platanové obvodové aleje. Během procesu obnovy byly odkryty protiletectké kryty, přistoupilo se ke stabilizaci jejich průduchů a zabezpečení vstupů.

Dačický dům v Kutné Hoře (Středočeský kraj)

V roce 2015 prošel rodný dům Milukáše Dačického z Heslova čp. 41 v Kutné Hoře celkovou obnovou a adaptací pro účely *Výukového a prezentačního centra kulturního dědictví UNESCO*. Nejhodnotnější prvky, které pocházejí především z významné pozdně gotické etapy objektu, byly restaurovány a prezentovány v interiéru. Kvalitně obnovena byla také barokní fasáda s rekonstrukcí prvků na základě historické fotografie (freska, okna v patře).

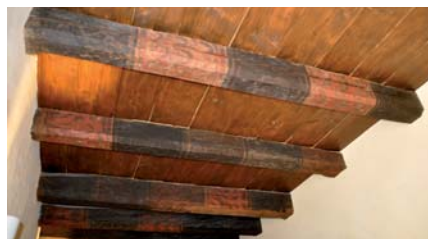
Světecký pilíř v Chlumíně (Středočeský kraj)

V roce 2015 bylo dokončeno rozsáhlé restaurování světeckého pilíře v Chlumíně (okres Mělník), hodnotného barokního díla signovaného Janem Purschem (1729). Dílo bylo během druhé poloviny minulého století opakovaně restaurováno. Provedené úpravy měly za následek zejména množství dožívajících tmelů, které působily negativně jak esteticky, tak technologicky. Osazením některých doplňků došlo i k posunům z hlediska ikonografie. Provedené restaurování citlivou konzervací a revizí předchozích restaurátorských zásahů rehabilitovalo stav tohoto uměleckého díla.

Areál klášterů v Českém Krumlově (Jihočeský kraj)

V roce 2015 byla dokončena komplexní rehabilitace bývalého dvojklášteřa klarisek a minoritů s kostelem Božího Těla a Panny Marie v Českém Krumlově. Cílem byla revitalizace areálu s důrazem na kulturně vzdělávací účely jeho využití. Vedle fasád byl rehabilitován i klášterní dvůr Tramín, zahrady za kvadraturou minoritů a rekonstruována velká konventní zahrada. Restaurovány byly mj. veškeré kamenné prvky, pozdně gotické i rokokové nástěnné malby v ambitu a kapli sv. Wolfganga. V interiéru klášterního kostela se podařilo odhalit cyklus vrcholně středověkých nástěnných maleb a negativní otisk zaniklé zděné tribuny klarisek. Byla tak prezentována téměř intaktně dochovaná polychromie rožmberských erbů na sedlech nadpraží kamenného portálu.

V interiéru klášterního kostela byl restaurován jeho barokní mobiliář (zejména hlavní oltář, pět bočních oltářů, kazatelna), zachováno bylo kvalitní iluzivní mramorování ze závěru 19. století. Rehabilitovány byly též čtyři oltáře a malířská i sochařská výzdoba z prostoru vlastního kláštera. Při stavebních pracích v ambitu kláštera klarisek byly odhaleny a restaurovány jedinečně dochované konstrukční prvky, zejména středověké stropní trámy. Nadregionální význam těchto trámových stropů byl široké veřejnosti prezentován i udělením ceny Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro* v kategorii *Objev, nález roku*.

Dům Štěpánka Netolického v Třeboni (Jihočeský kraj)

Měšťanský dům na Masarykově nám. čp. 89/I je tradičně spojován s významným rybníkářem Štěpánkem Netolickým. Stavební práce spočívaly v celkové rehabilitaci objektu částečně narušeného modernizacemi při přestavbách v druhé polovině 20. století. Završeny byly zpřístupněním dosud nevyužívaného objektu a vybudováním galerijního *Centra treboňského rybníkářského dědictví*, včetně expozice o rybníkářství a kulturní krajině. S ohledem na nutnost zabezpečení statiky objektu proběhla výměna dvou poškozených kamenných sloupů v podloubí na náměstí, dále byly restaurovány hodnotné nástěnné malby ve střední síni druhého nadzemního podlaží, revitalizován dvůr, kancelářské prostory a zázemí galerie. Zpřístupněn byl též půdní prostor.

Bývalý morový špitál v Českých Budějovicích (Jihočeský kraj)

Bývalý morový špitál s kostelem Nejsvětější Trojice prošel celkovou obnovou a v budoucnu nalezne nové využití. Do konce roku 2015 byl opraven krov, vyměněna střešní krytina a provedena izolace proti vodě. Místnosti získaly nové podlahy a repasovaná původní okna. Exteriér zdobí obnovené fasády, oplocení předzahrádky a funkční vydláždění části vnitřní zahrady. V navazující další fázi obnovy bude zrestaurována kaple Nejsvětější Trojice, která bude přístupná veřejnosti jako malé muzeum. Rekonstruovaná budova bude sloužit jako kanceláře pro detašované pracoviště ÚPS.

Sloup se sochou Panny Marie Immaculaty na Masarykově náměstí ve Stříbře (Plzeňský kraj)

Sloup vznikl v 1. polovině 18. století. Bohatou původní sochařskou výzdobu, která je dílem Kristiána a Lazara Widemannových, v roce 1894 výrazně doplnil a částečně nahradil chebský sochař Karel Wilfert st. V roce 2015 byla dokončena poslední etapa rozsáhlého restaurátorského zásahu. Město Stříbro jako investor zajistilo na obnovu památky peníze ve vlastním rozpočtu a další prostředky se mu podařilo získat z jiných zdrojů, například z *Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*, od Plzeňského kraje a *Státního zemědělského intervenčního fondu*. Záchrané práce začaly již v roce 2011. Roku 2012 bylo zahájeno restaurování architektonických prvků a obnova sochařské výzdoby. Roku 2013 byly všechny architektonické části statue sestaveny a osazeny zpět, poté byly vráceny na své původní místo restaurované sochy. V roce 2015 byla na sloup jako poslední osazena kopie sochy sv. Rozálie.

Městská spořitelna v Karlových Varech (Karlovarský kraj)

V roce 2015 bylo zahájeno restaurování secesní štukové a malířské výzdoby interiéru objektu bývalé městské spořitelny na Divadelním náměstí v Karlových Varech z let 1904–1906. Na mnoha místech postačilo pouze odmýt novější monochromní nátěry, aby se ukázala původní fládovaná plocha štukatur imitujících dřevěné obložení. Větší starost způsobila restaurátorům šablonová dekorativní výmalba. Provedením restaurátorských prací došlo ke stabilizaci a záchraně interiérové výzdoby významného secesního objektu.

< Národní dům v Karlových Varech (Karlovarský kraj)

Národní dům byl vystavěn v letech 1899–1900 jako spolkový dům karlovarského střeleckého spolku. Objekt, který zůstal téměř po celé 20. století centrem společenského života ve městě, byl od 90. let nevyužíván. Před zahájením prací byl stav některých konstrukcí havarijní, byly však v průběhu celkové obnovy objektu trvajících pět let opraveny. Současně byly restaurovány dochované uměleckořemeslné prvky interiéru a exteriéru i s původní malbou v parteru. Objekt je nyní opět využíván jako hotel, restaurace a sál.

Kláster premonstrátů Teplá (Karlovarský kraj)

Projekt obnovy byl financován z prostředků IOP pro Kanonii premonstrátů Teplá. Podařilo se komplexně obnovit, restaurovat a rehabilitovat větší část křídla prelatury s vnitřním dvorem, jižní a východní křídla konventu s vnitřním dvorem, opatskou zahradu, jižní ohradní zdi s torzem bývalého mlýna, štolové systémy, komunikace, zahradní a sadové úpravy, čistírnu odpadních vod a celou infrastrukturu. Základním konceptem bylo rehabilitovat převážně barokní objekty kláštera do podoby před devastací a utilitárními přestavbami provedenými čs. armádou po roce 1945. Jedním z nejvýznamnějších přínosů byla rehabilitace prostor tzv. opatského bytu s restaurováním výmalby Maura Fuchse.

Kostel sv. Šimona a Judy v Lipové (Ústecký kraj)

Původně středověký zděný celoomítnutý jednolodní kostel sv. Šimona a Judy s pětiobce uzavřeným presbytářem a hranolovou věží ve východním průčelí byl do současné podoby přestavěn v letech 1691–1695. V letech 2014 a 2015 byl kompletně opraven vnější plášť budovy – došlo k výměně střešní krytiny lodi a věže, byly provedeny opravy vnější fasády lodi a věže spojené s obnovou doložené historické barevnosti. Součástí obnovy byly opravy (případně výroba kopií) okenních výplní kostela a věže a opravy krovové konstrukce.

Malovaný strop kostela sv. Mikuláše v Orasicích (Ústecký kraj)

Po opravě střechy a konsolidaci konstrukce kostela bylo letech 2013–2015 přistoupeno k jeho postupnému restaurování. Při detailním průzkumu byla objevena signatura litoměřického biskupského malíře Kryštofa Tietzeho s datací k roku 1703. Originální malba se zde většinou zachovala jen s lokálními přemalbami. Západní část s výjevem sv. Cecílie a hudbou andělských kůrů v doprovodu puttů s invokacemi byly roku 1903 celkově přemalovány; s ohledem na minimální dochování originální malby bylo nutno tuto přemalbu převážně respektovat. U truhlářských oprav byly malované partie zničeny; německé frakturní nápisy na obvodové liště s ohledem na torzální dochovalost byly přiznány a retušovány jen v identifikovatelných partiích.

Vodojem a čerpací stanice – vodovod pro Horní Kokonín a část Vrkoslavic, Jablonec nad Nisou (Liberecký kraj)

Vodojem, určený k zásobování Horního Kokonína a části Vrkoslavic, představuje typický příklad průmyslového vodohospodářského objektu z první čtvrtiny 20. století. Objekt byl po dlouhou dobu ve velmi neutěšeném stavu. V roce 2015 došlo z iniciativy statutárního města Jablonec nad Nisou k zapsání objektu do ÚSKP ČR. Proběhla náročná obnova, jejímž cílem bylo zachování původní struktury a výrazu objektu. Byly obnoveny veškeré původní profílance a zdobné prvky a objekt získal také nové secesní dveře, vytvořené dle dochovaných dveří nedaleké čerpací stanice, jež je součástí vodního díla.

Železniční ozubnicová trať Tanvald – Harrachov, výpravní budova železniční stanice Dolní Polubný (Liberecký kraj)

Výpravní budova byla postavena v roce 1903 spolu s železniční tratí z Tanvaldu do Kořenova a dále do Schreiberhau v Pruském Slezsku (dnes Szklarska Poręba v Polsku). Roku 2015 proběhla celková obnova vnějšího pláště objektu a částečná obnova interiérů. Práce zahrnovaly nátěry střešní krytiny a klempířských prvků, opravu a nátěry dřevěné nástupištní verandy a litinových sloupů, výměnu okenních a dveřních výplní a celkovou obnovu fasády včetně obnovení malovaných nápisů s názvem stanice. Zároveň došlo k opravě přístřešku s někdejšími záchody, výměně střešní krytiny a nové zádlažbě přístupového chodníku z žulových kostek.

Kostel sv. Jakuba Většího v Letařovicích – fasáda věže (Liberecký kraj)

Kostel vznikl pravděpodobně na přelomu 13. a 14. století, rozšířen byl v letech 1695 a 1733–1734, kdy byla postavena věž. Areál kostela není dotčen výraznými mladšími úpravami, zůstal dochován včetně přilehlého hřbitova a kostnice. Jedná se o památku nadregionálního významu i díky mimořádně cennému malovanému deskovému stropu z roku 1722. V průběhu roku 2015 byla zahájena oprava fasády, bylo rozhodnuto o navrácení se k historické barokní červenobílé barevnosti, která je zachycena i na jednom z deskových obrazů na stropě kostela. Součástí prací byla i výměna dřevěných okenic věže, které byly nahrazeny přesnými kopiemi. Do další etapy je plánována obnova zbytku fasády na lodi kostela.

Hrad Vizmburk (Královéhradecký kraj)

Sdružení pro Vizmburk, z. s. projekčně připravilo a v roce 2013 zahájilo práce na zastřešení hradní zříceniny a sanaci dochovaného středověkého zdiva. V roce 2015 provedlo další zdící práce – dokončení zajištění a doplnění zdiva věže na straně do nádvoří a také na zahájení obnovy a doplňování zdiva jižního úseku hradby. U věže se práce soustředily na vzepření strmého obnaženého zdiva. Nově se pozornost zaměřila na jižní úsek hradby. Obvodové hradební zdivo bylo očištěno od nesoudržné suti a v návaznosti na dochovaný původní líc vyzděno do výšky asi 2 metrů nad terénem.

Vraclav – kostel sv. Mikuláše, oprava střechy (Pardubický kraj)

Poutní kostel sv. Mikuláše je barokní stavbou z let 1724–1726. V letech 2011–2015 probíhala náročná oprava střechy kostela. Práce byly prováděny s finančním příspěvím Ministerstva kultury ČR a spočívaly ve výměně střešní krytiny. V rámci výměny došlo i k lokální opravě konstrukce krovu, která představuje původní barokní konstrukci. Dřevěné prvky byly napadeny aktivním tesaříkem, proto bylo přistoupeno k provedení thermosanace dřeva horkým vzduchem.

Národní hřebčín Kladruby nad Labem (Pardubický kraj)

Národní hřebčín je unikátní památka založená na staletém vztahu člověka, starokladrubského koně a krajiny. Areál tvoří soubor objektů, který je propojený s okolní krajinou splňující doprovodné potřeby provozu. Vysoká míra zachovalosti klasicistní podoby areálu spolu s dobře zachovanou dokumentací umožňuje rehabilitaci jeho tehdejší podoby. Provedená obnova velké části objektů hřebčína, financovaná z prostředků Integrovaného operačního programu, představuje úspěšný začátek cesty k celkové revitalizaci této unikátní památky. Obnovovány byly jak objekty hospodářské, tak i další objekty včetně objektů zámku, kostela a v neposlední řadě barokní kaple, která ve své dochované podobě byla v kritické fázi existence.

Luže, kostel Panny Marie na Chlumku (Pardubický kraj)

Poutní kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů na Chlumku v Luži založila v roce 1690 hraběnka Hieserlová ze Žďáru. Na počátku roku 2015 byla zahájena druhá etapa restaurování mobiliáře, financovaná z tzv. Norských fondů. Současně probíhalo v interiéru kostela restaurování dlažby, mramorového náhrobku zakladatelky kostela a portálu u vstupu na kazatelnu v levé sakristii. Obnovena byla rovněž fasáda objektu. Restaurátorský zásah spočíval v odsolení kamene portálu, v lokálním předzpevnění s následným čištěním pískovce, v jeho dalším zpevnění, injektáží trhlín, doplnění poškozených míst a barevné retuši na portále i na sochách.

Jemnice, kostel sv. Víta (Kraj Vysočina)

Kostel vznikl přestavbou původní kaple zasvěcené sv. Vítu po založení františkánského kláštera roku 1455 jako kostel konventní. V 70. letech 18. století byl stavebně upraven. Na severní stěně interiéru kostela byly odkryty rozsáhlé fragmenty středověkých nástěnných maleb – figurálních medailonů seřazených do ikonografického schématu Koruny Panny Marie. V posledních letech probíhala komplexní obnova kostela včetně přilehlého vstupu do podzemí, která zahrnovala i citlivě provedenou úpravu okolí stavby včetně komunikací a vnějšího osvětlení.

Tvrz v Sudkově Dole (Kraj Vysočina)

Pozdně gotická tvrz je unikátním zachovalým souborem budov a archeologických nálezů, které představují typický vývoj sídla nižší šlechty u nás od středověku až po 20. století. Objekt se řadí mezi nejautentičtější v Čechách. Po výměně střešní krytiny proběhla obnova a konzervování vnějších omítek zdiva. V průběhu obnovy došlo k nálezům ve zdivu uchovaných konců dřevěného lešení z doby výstavby věže, tedy z let 1490–1491. Obnova byla financována majiteli a z havarijního programu MK ČR.

Márnice v Čáslavicích (Kraj Vysočina)

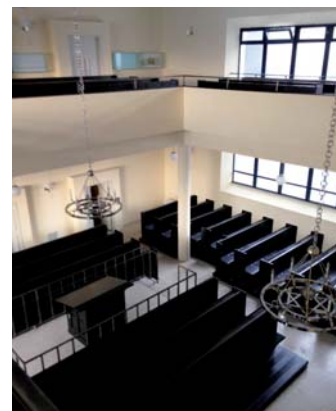
Márnice je součástí areálu hřbitova a kostela sv. Martina v Čáslavicích na Třebíčsku. Jde o v jádru středověký objekt, na počátku 19. století označovaný jako kostnice nebo repositorium. Předmětem obnovy, která proběhla za přispění MK ČR a Kraje Vysočina, byly hlavně plochy omítek na fasádě márnice. Byla provedena obnova barokní podoby fasády a další stavební úpravy. Došlo k odstranění novodobé omítky a zpevnění zachovalých zbytků omítek barokních a renesančních (sgrafito). Vstupní dveře byly repasovány a novodobé průrazy v západní stěně upraveny.

Zimní zahrada a tzv. Vlašský dvůr v Náměšti nad Oslavou (Kraj Vysočina)

V roce 2015 byla provedena komplexní obnova teras a konstrukce bývalé zimní zahrady. Zimní zahrada byla vybudována v polovině 19. století, za posledních soukromých majitelů sloužila jako relaxační prostora s květinovou výzdobou. V době úprav zámku pro potřeby Prezidentské kanceláře v letech 1946–1947 došlo k odstranění vytápění a k výměně původní dlažby, což mělo v dalších desetiletích za následek citelné zatékání do zdiva zámku. Obnova navrátila této části zámku původní podobu z konce 19. století, včetně repliky původní dlažby, obnovy litinového roštu původního vytápění, konstrukce zahrady byla očištěna, opatřena protikorozní úpravou a novým nátěrem, obnoveno bylo původní prosklení. Akce byla financována z investičního programu MK ČR. Od září 2015 byly terasy se zimní zahradou zpřístupněny veřejnosti. Celkové obnově byl podroben také areál tzv. Vlašského dvora v předzámčí.

Synagoga Agudas achim v Brně (Jihomoravský kraj)

Ortodoxní synagoga Agudas achim (Společenství bratří) je významnou funkcionalistickou stavbou, realizovanou v letech 1935–1936 dle návrhu Otto Eislera. Během 2. světové války byla budova poškozena, vnitřní vybavení zlikvidováno. Po rekonstrukci byl objekt v roce 1945 opět zprovozněn a doposud plní svou původní funkci. V roce 2015 byla dokončena celková rekonstrukce synagogy, obnoven vnější plášť objektu včetně provedení repase autentických výplní otvorů a obnovy povrchových úprav v původním modrém odstínu, celkově rekonstruován interiér stavby, restaurován historický mobiliář a provedeny repliky dřevěných lavic dle dobové fotodokumentace. Vnitřní prostor je obložen šedým mramorem, podlaha je z litého teraca s plnivem kamenné frakce v barevných odstínech. Ve druhém podlaží, neseném dvojicí betonových sloupů, je situována galerie pro ženy a někdejší studovna, nyní zimní modlitebna. Interiér i exteriér stavby je tak nyní prezentován v autentické podobě z doby vzniku stavby.

Kaple sv. Antonína Paduánského a sv. Floriána v Dolních Kounicích (Jihomoravský kraj)

Jedná se o poutní kapli, jež byla roku 1757 vystavěna (na místě kaple z roku 1654) podle projektu Františka Antonína Grimma. Poslední větší obnova památky proběhla v letech 1975–1976. Současná realizace zahrnovala opravu vnějšího pláště kaple. V letech 2013–2014 celá akce započala obnovou krovové konstrukce a střešního pláště nad hlavním prostorem kaple, s čímž souvisela obnova klempríských prvků a řešení odvedení srážkové vody od objektu. V roce 2015 byla provedena oprava krovu a střechy nad sakristií, obnova větší části vnějších fasád a dřevěných výplní oken a dveří. Závěrečná povrchová úprava – monochromní nátěr v odstínu lomené bílé – vychází z výsledků provedeného stratigrafického průzkumu.

Sídlo Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě (Moravskoslezský kraj)

Památkově chráněná budova v ulici Odboje se stala novým působištěm ÚOP v Ostravě v září 2015. Někdejší sídlo Okresního sociálně-zdravotního ústavu z roku 1933 vypoovídá o meziválečném rozmachu ostravské architektury. Modernistická budova prošla náročnou obnovou, jejímž cílem bylo jednak zlepšení stavebně-technického stavu a tepelně-izolačních vlastností, především však celková rehabilitace památkových hodnot objektu. Dispoziční řešení v maximální možné míře respektuje původní uspořádání, odstraněny byly některé novodobé stavební zásahy, jako např. vestavba zděné výtahové šachty v zrcadle schodiště (byla nahrazena výtahovou šachtou prosklenou). Vybourány byly i některé novodobé příčky. Zcela přestavěno bylo druhotně přistavěné a utilitárně řešené jižní křídlo pro potřeby archeologického depoziáře.

Zámek v Čechách pod Kosířem (Olomoucký kraj)

Letošní třetí etapa obnovy se dotkla prostor prvního patra západního křídla, druhého patra jižního a západního křídla zámku a vyhlídkové věže v zámečném parku. Došlo také k restaurování dřevěných, kamenných prvků a rekonstrukci výmalb místností, které dané prostory vrací do doby užívání zámku šlechtickým rodem Sylva-Taroucca. Můžeme uvést i sanační práce, opravu elektroinstalace a topení, obnovu omítek, doplnění parketových podlah, osazení oken. Byly ošetřeny původní parketové podlahy, kamenné schodiště či dochované okno s žaluzií. Interiéry jsou rekonstruovány podle dobových fotografií a akvarelů. Cihelné zdivo vyhlídkové věže bylo očištěno, vyspárováno a dovnitř věže bylo vloženo vřetenové schodiště. V mobiliárních fondech NPÚ byly dohledány předměty z původního vybavení zámku a budou do expozice zapůjčeny. Byly zrestaurovány rodinné portréty a soubor původního nábytku.

Jesenická Katovna (Olomoucký kraj)

Současná etapa obnovy budovy navázala na opravu střechy provedenou v roce 2010 ještě v rámci projektu nového využití Katovny pro expozici tortury a čarodějnictví, připravovanou v letech 2007–2010. V loňském roce byla změněna idea využití budovy a spolu s tím i řešení interiéru. Bylo schváleno podřezání obvodového zdiva a odvodnění základů. Nově byly řešeny podlahy, těžce poškozený rákosníkový strop byl nahrazen spřaženou betonovou deskou. Při realizaci obnovy budovy byly postupně rozkrývány další konstrukce a zkoumány starší povrchové vrstvy. ▼

Socha sv. Floriána na Žerotinově náměstí v Olomouci (Olomoucký kraj)

Sochu zhotovil v roce 1728 barokní sochař a štukatér Jan Jiří Schaubberger, podstavec realizoval kamenický mistr Václav Render. Od posledních obnov v roce 1968 doznala památka značných degradačních změn. Restaurování proběhlo v roce 2015. Celek byl demontován a převezen do ateliéru restaurátora, kde proběhlo očištění, zpevnění kamene, zajištění trhlin, odstranění nevhodných vysprávek a doplnění chybějících partií vhodným minerálním tmelem, případně plombami z maletínského pískovce. Socha byla sesazena zpět na původní místo, proběhly lokální retuše vyspravených partií a konzervace hydrofobizačním prostředkem. Památka je prezentována ve výrazu přírodního kamene s přirozeně zachovanou patinou stáří.

Fasády zámku v Holešově (Zlínský kraj)

Holešovský zámek byl vybudován po roce 1650 podle návrhu italského architekta Filiberta Lucheseho. Jedná se o vynikající příklad zámecké architektury na přechodu mezi pozdním manýrismem a raným barokem, uzavřená čtyřkřídlá budova, tzv. typ „palazzo in fortezza“.

Po opravách nádvoří a interiérů pokračoval projekt obnovy zámku v roce 2015 opravou vnější severozápadní fasády. Na základě restaurátorského průzkumu bylo odhaleno několik barevných vrstev. Pro rekonstrukci byl zvolen světlý monochromní nátěr se zdůrazněnými ostěními; návrat ke starší barevnosti umožňuje vyniknout kontrastu monumentální až pevnostní vnější hmoty zámku s bohatým a členitě utvářeným prostorem nádvoří. V rámci rekonstrukce došlo i k opravě střechy severního křídla. Během prací bylo odhaleno několik starších prvků a konstrukcí, které napomohly k poznání stavební historie objektu.

Bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě (Zlínský kraj)

Bazilika je spolu s areálem bývalého cisterciáckého kláštera národní kulturní památkou. V roce 2015 probíhala svým rozsahem i významem mimořádná realizace projektu *Barokní Velehrad*, který byl financován Ministerstvem pro místní rozvoj ČR z IOP. Jednalo se o stavební i restaurátorské práce, které se týkaly interiéru i venkovních prostor v okolí baziliky. Restaurovány byly například nástropní malby prostoru Zimního sálu, části ambitu, refektáře, kaple Panny Marie Matky jednoty křesťanů a Královské kaple. Proběhlo restaurování maleb, povrchů a oltářních obrazů bočních kaplí baziliky, byla provedena stavební obnova výklenkové kaple sv. Vendelína, vsazené do ohradní zdi areálu, a restaurování sochy sv. Vendelína.

Vnější plášť Národního divadla (Praha) >

Po výměně břidlicové krytiny kupole divadla a restaurování havarijních sousoší trig byla v letech 2012–2015 postupně opravena jednotlivá průčelí Zítkovy budovy, Prozatímního divadla a Schulzova domu. Byla restaurována sochařská díla i Tulkovy lunety. Součástí byla oprava izolací balkonů a teras spojená s položením nových dlažeb. V loggii a na terase nad kočárovým vjezdem byly dle fotodokumentace rekonstruovány keramické ornamentální dlažby. Opravena byla všechna okna i dveře. Dle ikonografických podkladů byla znovu vyrobena konzolová svítidla u hereckého vstupu do Schulzova domu a na fasádě do nábreží. Po postavení lešení na tamburu byl zjištěn závažný havarijní stav jeho hlavní římsy. Došlo zde ke korozi železných kotev spinajících jednotlivé kamenné bloky. Nárůstem koroze došlo k nadzvednutí balustrád a vzniku trhlin v kamenných blocích říms a vysunutí desítky kil těžkých částí bloků se zubořezem, které hrozily zřícením. Při opravě v 80. letech minulého století zřejmě již bylo zjištěno narušení římsy a začínající koroze kotev. Vše však bylo pouze zakryto kamennými vložkami a jedno nároží pak přikotveno. Záchrana římsy a její zajištění bylo řešeno jako nová akce včetně průzkumu, dokumentace i výběru dodavatele. Korodující kramle byly vyjmuty a bloky římsy nově zajištěny nekorodujícími kótami. Horní plocha římsy byla překryta olověným plechem. V souladu s nálezy i dokumentací byly omítkové plochy tamburu, Zítkovy budovy směrem do Divadelní ulice i Prozatímního divadla a Schulzova domu, členěním a plasticitou ztvárněné shodně jako fasády kamenné, pojednány tak, aby i barevností věrně napodobovaly vyčištěné fasády kamenné. Budově Národního divadla se podařilo navrátit jednotící vzhled, jaký jí původně dali Zítek se Schulzem. Projekt zpracovala Omnia projekt s.r.o., hlavním dodavatelem byla firma OHL ŽS a.s., restaurátorské práce zajišťoval ART Kodiak s.r.o.

Výstavy, konference, semináře a další akce

Národní památkový ústav každoročně pořádá celou řadu odborných seminářů, konferencí a dalších akcí. Jejich cílem je představit nové poznatky a umožnit navázání spolupráce mezi odborníky jednotlivých souvisejících oborů a institucí, a to i na mezinárodní úrovni. Nejen k odborníkům, ale také k nejširšímu poli zájemců z řad veřejnosti jsou pak směřovány četné výstavy, které z různých úhlů přibližují cenný památkový fond České republiky. Na mnoha akcích se NPÚ podílí jako spolupořadatel a jeho odborní pracovníci se také zúčastňují konferencí či seminářů pořádaných jinými subjekty.

Cena NPÚ Patrimonium pro futuro (dědictví pro budoucnost) za rok 2014

Cena Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro* je zásadním oceněním pozitivních příkladů v oblasti památkové péče. Jejím smyslem je zhodnotit a vyzdvihnout, co se v oblasti památkové péče podařilo, a ocenit ty, kteří se o to přičinili. Národní památkový ústav Cenu poprvé vyhlásil v roce 2014 – a okamžitě se setkala s nečekanou pozorností a popularitou. Při jejím druhém ročníku byly posuzovány počiny dokončené v roce 2014.

Na jaře 2015 nominovali odborníci NPÚ, garantující památkovou péči v jednotlivých regionech, za každý kraj jeden nebo dva nejvýznamnější příklady úspěšných řešení v oblasti památkové péče; o vítězích jednotlivých kategorií rozhodovala komise hodnotitelů sestavená z členů vědecké rady NPÚ, ICOMOS a dalších spolupracujících institucí. Předsedala jí generální ředitelka NPÚ, která se navíc rozhodla udělit jedno zvláštní ocenění a rovněž vyzdvihnout přínos k propagaci kulturního dědictví formou ceny pro osobnost památkové péče.

V kategorii *obnova památky, restaurování* (hodnotící příkladné a zdařilé restaurování kulturní památky či její části, výtvarného díla, uměleckořemeslného díla apod.) byla oceněna městská část Praha 2 za obnovu Havlíčkových sadů a restaurování a zhotovení kopie sochy Neptuna, které znamenalo vzkříšení a oživení parku a zároveň záchranu cenného sochařského díla.

V kategorii *objev, nález roku* (hodnotící významný nález, objev do té doby neznámého objektu či předmětu, archeologický objev, autorské určení díla apod.) získal ocenění restaurátor Jakub Rafl za nález středověkých trámových stropů v ambitu kláštera klarisek v Českém Krumlově, které se po restaurátorském zásahu staly součástí *Expozice lidských dovedností a umu našich předků*.

V kategorii *prezentace hodnot* (hodnotící výstavy, nové instalace, publikace, odborné prezentace apod.) získal ocenění *Sousedský spolek Merboltice* za prezentaci a obnovu tzv. podstávkových domů i drobných sakrálních památek ve vesnické památkové zóně Merboltice. Aktivita spolku spojuje prezentaci, popularizaci a šíření povědomí o významu lidové architektury a pomáhají nacházet cestu k regionální historii i ke kulturnímu dědictví.

V kategorii *záchrana památky* (posuzující záchranu kulturního dědictví například nezištnou iniciativou, koupí, mobilizací dobrovolníků apod.) bylo oceněno sdružení Aktiv+ za záchranu sušárny chmele v Odrlicích, výjimečné technické památky, která dokládá postupný vývoj zpracování chmele na Hané. Díky nebyvalé kreativitě sdružení při získávání financí z různých podpůrných programů i darů soukromých osob se podařilo sušárně vrátit podobu z první poloviny 20. století a práce na její obnově pokračují.

Generální ředitelka NPÚ se rozhodla udělit také *mimořádné ocenění*. Za záchranu, obnovu a zprovoznění parostrojního pivovaru v Lobči ho získali Jana Prouzová Myšková a Pavel Prouza z RIOFRIO Architects, kteří chátrající areál koupili v roce 2007, kdy mu hrozil zánik. Během následujících let byl původně renesanční pivovar obnoven jako památkově hodnotná stavba a byl mu vrácen i původní účel, protože letos na jaře se v něm znovu začalo vařit pivo.

Plaketou pro *osobnost památkové péče* ocenila generální ředitelka NPÚ guvernérka České národní banky Miroslava Singera, díky jehož iniciativě ČNB pokračuje v emisích zlatých pamětních mincí zobrazujících nejhodnotnější zástupce kulturního dědictví České republiky. Česká národní banka tak netradiční formou přispívá ke zvýšení povědomí o památkových hodnotách na našem území.

Novinkou letošního roku je ocenění *Památky děkují*, o jehož vítězi rozhodla veřejnost v letních měsících hlasováním na webových stránkách NPÚ. Nejvíce hlasů dostala záchrana oranžerie s hrncírnou v Lomnici u Tišnova. Díky přednáškám, exkurzím, sponzorům a dotacím získaly majitelky potřebné peníze i podporu veřejnosti, takže loni mohla být v obnovené oranžerii zpřístupněna expozice zahradních terakotových lemavek, jejichž části se našly v průběhu prací.

Vítězové a ocenění v jednotlivých kategoriích si kromě plaket odnesli z kostela sv. Floriána předplatné odborného časopisu Zprávy památkové péče a roční rodinné vstupenky na hrady, zámky a ostatní památky ve správě Národního památkového ústavu.

Výsledky druhého ročníku Ceny NPÚ Patrimonium pro futuro byly vyhlášeny 15. září 2015 v kostele sv. Floriána v Ústí nad Labem – Krásném Březně.

Seznam nominovaných na Cenu NPÚ Patrimonium pro futuro v jednotlivých kategoriích

Sušárna Odrlice

Kategorie Obnova památky, restaurování

Za obnovu Havlíčkových sadů v Praze, restaurování a kopie sochy Neptuna byl nominován vlastník a investor, městská část Praha 2

Za obnovu sýpky v Olbramovicích a její adaptaci na Spolkový dům byl nominován minulé starosta Pavel Pohůnek

Za restaurování historického sálu zámku Svojšín byl nominován dlouholetý starosta Svojšína Karel Petráň

Za obnovu a restaurování hřbitovní kaple sv. Kříže ve Slavonicích byli nominováni Kateřina Krhánková a kolektiv restaurátorů

Za restaurování nástěnných maleb v opatském bytě kláštera premonstrátů v Teplé byli nominováni Kristina Maršíková Málková s týmem restaurátorů

Za konzervaci a restaurování technologie Vernerova mlýna v Brlohu byla jako vlastník a investor nominována Stanislava Šefčíková

Za obnovu zaniklého svatostánku (*aron ha-kodeš*) v tzv. Horní synagoze v Mikulově byli nominováni Josef Červinka a kolektiv spolupracovníků

Za restaurování hlavního oltáře v kostele sv. Jana Křtitele v Jalubí byli nominováni restaurátoři Magda Bodanská, Miroslav Bodanský, Jiří Látal a kolektiv spolupracovníků

Za obnovu středověkých nástěnných maleb v kostele sv. archanděla Michaela v Hrozové byli nominováni Římskokatolická farnost v Hrozové-Rusíně a občanské sdružení Královský stolec

Kategorie Objev, nález roku

Za archeologický odkryv základů raně středověkého kostela v Praze na Vyšehradě byl nominován Archeologický ústav Akademie věd, vedoucí výzkumu Bořivoj Nechvátal a Ladislav Varadzin

Za nález středověkých trámových stropů v ambitu kláštera klarisek v Českém Krumlově byl nominován restaurátor Jakub Rafl

Za nález obrazu sv. Jana Nepomuckého od Anthona Schoonjanse v kostele sv. Petra a Pavla ve Svojanově byli nominováni Radek Martinek a Petr Arijčuk, kurátoři chystané expozice sakrálního umění

Za nález a odkryv základů rotundy a suterénní šlechtické pohřební kaple s ostatky v Tasově byli nominováni páter Pavel Kryl z římskokatolické farnosti v Tasově a archeolog Josef Unger

Za nález a dokumentaci malovaných omítek zaniklého středověkého kostela na hradě Lukov byli nominováni Jiří Holík a David Juříček za Spolek přátel hradu Lukova

Kategorie Presentace hodnot

Za publikaci *Sokolovsko – umění, památky a umělci do roku 1945* byli nominováni autoři Vladimír Prokop a Lukáš Smola

Za prezentaci a obnovu tzv. podstávkových domů i drobných sakrálních památek ve vesnické památkové zóně Merboltice byl nominován *Sousedský spolek Merboltice*

Za výstavu nazvanou *Země ornamentu* bylo nominováno Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

Za novou stálou expozici *Litomyšl – město kultury a vzdělanosti* bylo nominováno *Regionální muzeum v Litomyšli*

Za publikaci *Poznáváme historické cesty* byl nominován autor Jan Martínek

Za obnovu muzea v Bílovci a vytvoření expozice o dějinách města a jeho průmyslu byl nominován vlastník a investor, tedy město Bílovec

Kategorie Záchrana a obnova památky

Za záchranu, obnovu a zprovoznění parostrojního pivovaru v Lobči byli nominováni vlastník a investor – Jana Prouzová Myšková a Pavel Prouza z RIOFRIO Architects

Za záchranu zámku v Kanicích, zapsaného na seznamu nejohroženějších památek, byl nominován vlastník Petr Frolík

Za záchranu kaple v Proseči nad Nisou byl nominován vlastník a investor, statutární město Jablonec nad Nisou

Za záchranu domu čp. 41 v Radimi byl nominován vlastník a investor, obec Radim

Za záchranu sušárny chmele v Odrlicích byl nominován vlastník a investor, sdružení Aktiv+

Za záchranu oranžerie s hrnčírnou v Lomnici u Tišnova byli pro svůj aktivní přístup nominováni Zdeňka Tusková a Milan Vojta

Za obnovu zámku ve Světlé nad Sázavou a otevření expozice skla byla nominována jednatelka společnosti Zámek Světlá Helena Degerme

Tesařský dvůr – obnova podstávkových domů v Merbolticích

Výstavy

Hrady a zámky objevené a opěvované

Výstava Hrady a zámky objevené a opěvované, která probíhala od 19. prosince 2014 do 15. března 2015 v Jízdárně Pražského hradu, se stala nejúspěšnější výstavou roku 2015 v České republice. Přišlo se na ni podívat rekordních 78 tisíc lidí.

Expozice představila v deseti blocích 600 nejvýznamnějších a nejkrásnějších předmětů ze sbírek českých hradů a zámků. Každé z částí výstavy, zaměřených na jedno téma či období hradozámecké historie, dominovaly jeden či dva obzvláště hodnotné a cenné exponáty.

Hned v úvodu výstavy zaujala monumentální dubová, železem okovaná vrata z hradu Karlštejn, jimiž ve 14. století opakovaně projížděl i císař Karel IV. V dalších částech výstavy dostaly prostor předměty, při jejichž tvorbě se dbalo i na krásu a potěšení – například renesanční zbroj pro muže a koně, přivezená na zámek Konopiště z Itálie rodem d'Este z Modeny, nebo obdobně stará kovaná zlatená a barvená mříž studny na nádvoří zámku v Jindřichově Hradci. Vytvořili ji a kyticemi, lvičky a pětিলistými růžemi vyzdobili jindřichohradečtí mistři, zámečník Andreas a malíř Tomáš.

Exponáty, které si bylo možné prohlédnout v části věnované kaplím, chrámům a nekropolím, dokládaly prvotřídní kvalitu středověkého uměleckého řemesla. Relikviář svatého Maura, románská schránka vytvořená na území dnešní Belgie v polovině 13. století pro uložení ostatků sv. Maura a sv. Jana Křtitele, byl po druhé světové válce ukrytý pod podlahou kaple na hradě Bečov a nalezn se až po dlouhých čtyřiceti letech. Schránky na ostatky v podobě bust sv. Václava a Vojtěcha měly historii poněkud méně dobrodružnou – v době kolem roku 1500 je nechal vyrobít král Vladislav Jagellonský jako projev úcty k českým zemským patronům a daroval je Chrámu sv. Víta na Pražském hradě.

Zastoupení na výstavě měla i podstatně mladší období. Ze zámku v Hradci nad Moravicí pocházely obrazy světoznámého Oskara Kokoschky, namalované pro rodinu knížat Lichnovských – portrét neznámého muže a portrét spisovatelky Mechtildy Lichnovské. Na konci výstavy nebylo možné přehlédnout luxusní automobil Benz, který si objednal Karel V. ze Schwarzenbergu v roce 1913 u dovozce automobilů Sichrovského z Prahy a posléze s ním i s osobním řidičem narukoval na straně rakousko-uherské armády do první světové války. Automobil válku, na rozdíl od svého majitele, přežil.

Obrázek života na hradech a zámcích doplňuje řada drobnějších předmětů, které zpřijemňovaly každodenní život šlechtických majitelů a měly za úkol pobavit a zaujmout, například maketa zámku Ploskovic z chlebového těsta.

Polovinu trvání výstavy oslavili pořadatelé vystavením *Budyšínského rukopisu*, nejstarší zachované verze *Kosmovy kroniky* z přelomu 12. a 13. století. Latinský text, v němž se poprvé objevuje pověst o praotci Čechovi či o kněžně Libuši, je psán na pergamenu a doplněn druhotně vloženým vyobrazením Čecha a Lecha stojících u Pražského hradu, sídla a pevnosti Čechů. Budyšínský rukopis bývá vystavován jen zřídka a Knihovna Národního muzea v Praze jej pro expozici zapůjčila na celé tři dny.

Speciální programy plné zážitků a objevování krás minulosti nabídli tvůrci výstavy i dětem. K dispozici byly pracovní listy, ale i devadesátiminutové rodinné sobotní programy, během nichž děti s lektory prozkoumávali vybrané části

výstavy a společně objevovali příběhy exponátů. Pro školy a velké skupiny byly připraveny zážitkové programy na témata *Hledáme poklad*, *Kostky vyprávějte*, *Kovářská krása*, *Relikviář pro každého*, *Cesta do středověku*, *Písařská dílna*, *Příběh skrytý v kabinetu* a *Příběhy moci*. Zážitek z výstavy si bylo možné prohloubit i prohlídkou se zvukovým průvodcem s literárními, básnickými a hudebními ukázkami, které dotvářely atmosféru a přibližovaly návštěvníkům dobu, z níž exponáty pocházejí, i doby novější, které se těmi staršími inspirovaly.

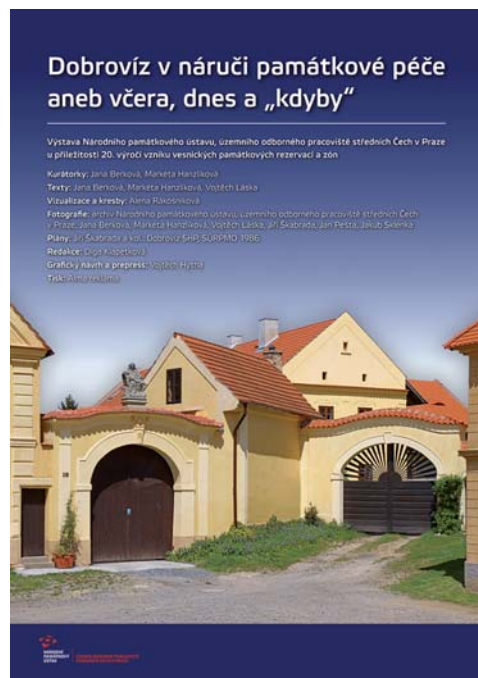
K výstavě vyšla publikace *Hrady a zámky objevené a opěvované. Průvodce výstavou*, která na 140 stranách popisuje význam hradů a zámků pro dějiny českých zemí i krajinu a věnuje se jejich nejvýznamnějším pokladům, jež zasazuje do dějinného i geografického kontextu.

Návštěvníci výstavy dali svou hojnou účastí najevo, že oceňují možnost potěšit se poklady a hodnotami, které hrady a zámky ve správě Národního památkového ústavu nabízejí.

Zámek s vůní benzínu

Střednědobá výstava s názvem *Zámek s vůní benzínu* na státním zámku Sychrov se zaměřila na historii aristokratického motorismu. Panelová expozice byla doplněna drobnými exponáty (dobové oděvy, poháry, modely automobilů). První místnost byla věnována baronu Theodoru von Liebiegovi, který v roce 1893 dovezl do Čech první automobil a patřil mezi průkopníky automobilismu v českých zemích. Byla instalována unikátní stříbrná plastika svačebního vozu barona Theodora von Liebiega spolu se stříbrnou plaketou z roku 1900, kterou Liebieg získal za 2. místo v závodě Nice – Draguignon. Druhá místnost prezentovala historii automobilismu ve šlechtickém prostředí do doby 1. světové války. V tomto období hrála šlechta v propagaci automobilismu nezastupitelnou roli jako investor, zákazník nebo propagátor prvních aut. Třetí místnost v chronologickém sledu představila období dvacátých let 20. století s doplněním ukázek originálních fotografií, diapositivů a alb, ze kterých byly pořízeny reprodukce pro výstavu. Následná místnost představila vztah světa dětí a dopravní techniky na ukázce hraček a cestování. Poslední místnost uzavřela téma obdobím třicátých let 20. století do vypuknutí druhé světové války, kterou prakticky zanikl svět šlechtického motorismu. Základem výstavy byl soubor čtyřiceti velkoformátových reprodukcí historických fotografií šlechtických automobilů, adjustovaných do originálních obrazových rámců z přelomu 19. a 20. století, a doplňovalo je sedm figurín s ukázkami motoristické módy, dva originální motocykly ze šlechtického prostředí a sbírka cca devadesáti motoristických trofejí, plaket a ocenění ve třech vitrinách. Na DVD mohli návštěvníci vidět digitalizovaný film z Grand Prix Francie z roku 1907, který pochází ze sychrovských sbírek.

Dobrovíz včera, dnes a „kdyby“

Putovní výstava dokumentuje výsledky a pozitivní vliv památkové péče v plošně chráněných sídlech na příkladu vesnické památkové rezervace Dobrovíz a jejích proměn v posledních desetiletích. Retrospektivně odráží činnost památkové péče, projevující se v záchraně existujících objektů před demolicemi a nepovolenými úpravami, ukazuje proměny vzhledu usedlostí v posledních letech (včetně vizualizace hypotetických dopadů návrhů stavebních úprav, které s ohledem na plošnou památkovou ochranu nebyly realizovány). Výstava prezentuje pozitivní vliv plošné ochrany vesnického sídla na celkovou podobu a ochranu kulturně historických hodnot vesnice. Instalována byla přímo v Dobrovízi, v Úštěku a na veletrhu *Pro památky*.

Památky s příběhem

Středočeský kraj financoval a inicioval vznik výstavy, která prezentuje využití poskytnutých dotací kraje na opravu památek ve středních Čechách. Výstava byla k vidění v Kutné Hoře v galerii GASK, na zámku v Průhoncích a na veletrhu *Pro památky*. Na přípravě textů a obrazového materiálu spolupracovalo středočeské pracoviště NPÚ, zajistilo i redakční přípravu a tisk.

Výstavy v Českých Budějovicích

Českobudějovické pracoviště provozuje v místě svého sídla výstavní prostor. Jeho všední provoz zajišťují dobrovolníci zejména z řad českobudějovických seniorů. V uplynulém roce zde bylo prezentováno sedm výstav. Výstava kolektivu autorů pod vedením Marka Ehrlicha *Voda v Červeném Dvoře* dokumentovala výjimečné technické dílo – vodohospodářský systém krajinářského parku zámku Červený Dvůr u Chvalšín. Byla jedním z výsledků projektu aplikovaného výzkumu NAKI *Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století*.

Výstava kolektivu autorů pod vedením Vlastislava Ourody nazvaná *Urbanistické dědictví České republiky* představila příkladně dochovaná historicky hodnotná území i nenávratně změněné urbanistické celky a seznámila návštěvníky s aktuálními metodami jejich památkového výzkumu. Byla výsledkem projektu aplikovaného výzkumu NAKI *Kulturně historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity České republiky*.

Do výstavní síně českobudějovické radnice odborní pracovníci českobudějovického ÚOP (ve spolupráci s partnerskými institucemi Jihočeského muzea a Státního okresního archivu) připravili výstavu *Českobudějovická katedrála, jak ji neznáte*. Prezentovala výsledky průzkumů,

kteří odhalily středověký i novověký vývoj jedné z dominant krajské metropole. Pro návštěvníky všech věkových kategorií včetně dětí byl mj. připraven trojrozměrný interaktivní model chrámu vyrobený z lipového dřeva, díky kterému zájemci mohli z jednotlivých dílů sestavit a doslova si osahat tři gotické fáze kostela, které jsou na dnešní stavbě patrné jen v drobných náznacích.

Dialog tvarů v románské architektuře

Nedožitá 95. narozeniny doc. Ing. arch. M. Radové-Štikové, CSc., nositelky státní ceny za památkovou péči za rok 2003, si v roce 2015 plzeňské pracoviště NPÚ připomenulo nejen prostřednictvím fotografické výstavy *Dialog tvarů v románské architektuře* (od května do listopadu), ale též konferencí *Z památkové péče a dějin staveb* (září). Jak výstava, tak i konference se konaly v budově sídla pracoviště v Plzni, v domě *U Zlatého slunce*. Program konference byl záměrně pestrý, aby byla naznačena velká šíře odborného záběru, jež je pro dnešní památkovou péči typická a žádoucí. Své příspěvky přednesli uznávaní historikové staveb a architektury a památkáři V. Láska, J. Škabrada, T. Dittrich, E. Volfová, L. Svoboda, R. Lavička, J. Pachner, M. Solař a V. Jesenský. Závěr konference byl vyhrazen proklamaci na záchranu stodol s krovem *na kobylu*, specifického a dnes velmi ohroženého druhu lidových staveb v jihozápadních Čechách, kterou uvedl J. Škabrada.

Most – zánik a zrození

Výstava na zámku Krásné Březno trvala od 1. prosince 2014 do 27. února 2015, poté se stala putovní. Možnost ji navštívit využili kromě studentů především pamětníci starého města Most. Expozice čerpá z bohatých pramenů, které jsou součástí sbírek NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem. Velká část těchto pramenů dosud nebyla nikdy veřejně prezentována, v současné době je možno výstavu bezplatně zapůjčit.

Skruté poklady z ústeckých vil

Výstava s podtitulem *Zabavené kulturní dědictví z ústeckých nemovitostí po roce 1945* představuje vybrané předměty ze sbírek Národního památkového ústavu, které byly v hektické poválečné době zachráněny ze zkonfiskovaných domů a bytů po odsunutých německých obyvatelích. Tyto předměty shromažďoval a evidoval tehdejší ředitel Muzea a archivu v Ústí nad Labem Alfred Piffel, který byl jmenován obvodním pověřencem pro zajištění umělecky a historicky cenných předmětů z majetku „státně nespolehlivých osob“, mezi něž patřily např. významné podnikatelské rodiny Wolfrumů nebo Schichtů. Většina cenností, jako byly šperky, zlato či mince, byla ovšem dávno odcizena, mnohá umělecká díla byla z neznalosti zničena. Některé předměty Piffel objevil ve skladech a na smetištích, kde končila značná část vybavení domácností německých obyvatel. Cílem výstavy bylo (u příležitosti výročí konce druhé světové války) představit veřejnosti umělecky hodnotná, leč nepříliš známá a opomenutá díla, zastoupená především portréty, miniaturami, orientáliemi, ale i předměty osobní potřeby. Slavnostní zahájení výstavy se konalo 18. dubna jako součást Mezinárodního dne památek, konec výstavy byl 10. června.

Zapomenutá hrobka rodiny Dittrichů

V budově radnice v Krásné Lípě se od 4. května do 31. srpna konala výstava fotografií ze sbírek ÚOP v Ústí nad Labem, týkajících se hrobky rodiny Dittrichů.

August Frind – umělec nezná hranic

Ústecké pracoviště se podílelo na unikátní výstavě v Domě Českého Švýcarska v Krásné Lípě. Výstava trvala od 1. července do 2. srpna a pojednávala o životě uměleckého malíře Augusta Frinda.

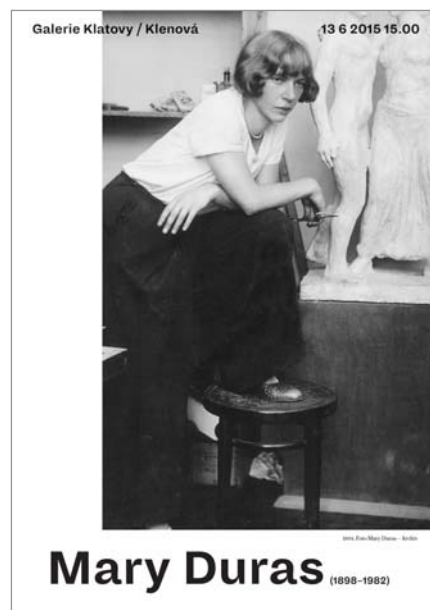

Milešov ve středověku a raném novověku

Na zámku Krásné Březno ve dnech 1. září až 30. listopadu probíhala výstava, vzniklá ve spolupráci s ÚJEP v Ústí nad Labem v rámci projektu *Dokumentace, digitalizace a prezentace ohroženého kulturního dědictví v příhraniční oblasti severozápadních Čech*. Byla rozdělena do tří hlavních částí. První část mapovala vývoj krajiny a historický vývoj mikroregionu od prvních zmínek až po polovinu 19. století. Druhá část výstavy umožňovala návštěvníkům nahlédnout pod pokličku základní badatelské práce a přinášela stručný přehled vybraných metod užitých při výzkumu a dokumentaci dominantních i drobných památek Milešova. Poslední část výstavy pak tyto nejvýznamnější kulturněhistorické památky postupně představovala. Součástí vernisáže výstavy bylo představení monografie *Milešov – proměny kulturní krajiny ve středověku a novověku*. Slavnostní ráz zakončení výstavy dne 30. listopadu dodal křest pěti certifikovaných metodik dokumentace ohrožených památek a prezentace souvisejících výsledků projektu NAKI. Výstava se stala putovní.

Cesta kolem světa

Výstava *Cesta kolem světa* na zámku Krásné Březno (8. prosince 2015 – 24. dubna 2016), představila fotografie z cest hraběte Lažanského z roku 1929. Cesta kolem světa, kterou mladý pětadvacetiletý Prokop Lažanský podnikl v roce 1929, spadá do období jeho mládeneckého života, kdy si naplno užíval svobody a svého jmění. Rejdařská společnost HAPAG (*Hamburg-Amerikanischen Packetfahrt Actien Gessellschaft*), provozující zaoceánské linkové plavby, nabízela také od roku 1927 turistické plavby kolem světa, na nichž se plavili především bohatí Američané a Evropané, toužící po troše exotiky, poznání a dobrodružství, ovšem s nejvyšším možným komfortem, na jaký byli zvyklí ze svých rezidencí a hotelů. To vše našli na palubě luxusního zaoceánskému parníku *Resolute*. V současné době je možno výstavu bezplatně zapůjčit.

Mary Duras (1898–1982)

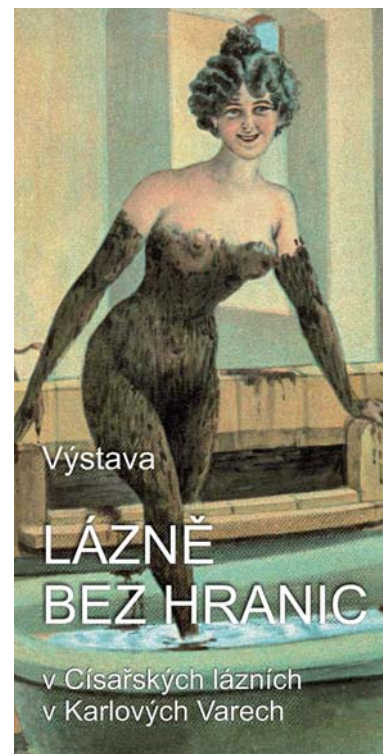
V návaznosti na vydání monografie v roce 2014 a uspořádání výstavy v *Oblastní galerii Liberec* v létě 2014 se NPÚ, ÚOP v Liberci prostřednictvím kurátora Ivo Habána podílel jako oficiální partner na volném obměněném pokračování retrospektivy Mary Duras v Galerii Klatovy/Klenová (13. 6.–30. 8. 2015). Výstava věnovaná jedné z nejvýznamnějších sochařek na československé scéně, uspořádaná v galerijních prostorech na hradě Klenová, nabídla více než pět desítek sochařských děl z domácích i zahraničních sbírek, včetně významné zápůjčky z *Národní galerie v Praze*, doplněných řadou kreseb převážně z pozůstalosti umělkyně. V rámci retrospektivy byla věnována pozornost také dalším pozoruhodným sochařkám prvorepublikové éry, k nimž byla zaměřena i část komentovaných prohlídek (www.maryduras.com/vystavagkk.html).

Lázně bez hranic / Bäder ohne Grenzen

Výstava *Koupání bez hranic / Baden ohne Grenzen* vytvořená ve spolupráci NPÚ, ÚOP v Liberci, Městských muzeí v Žitavě a Oblastní galerie v Liberci byla v roce 2015 reprizována v komornější podobě v kulturním centru

Brána Trojzemí v Hrádku nad Nisou a v rýnovickém *Domě česko-německého porozumění*. Výstava se také stala inspirací a její segment i součástí výstavy *Lázně bez hranic / Bäder ohne Grenzen* prezentované v *Císařských lázních* v Karlových Varech od 28. července do 31. října 2015. Expozice představovala naše nejvýznamnější lázeňská města v porovnání s dalšími lázeňskými stavbami v česko-německém pohraničí od Chebska až po Liberecko včetně lokalit na druhé straně hranice od Bad Elsteru až po Žitavu či neobyčejných lázní v Luhačovicích, které měly být „slovanské duchem i tvarem“. Z jejich konfrontace pak vyplývaly společné vazby, které se uplatňovaly bez ohledu na hranice jednotlivých států.

Výstava, kterou připravil Karlovarský kraj ve spolupráci s NPÚ, ÚOP v Lokti a Liberci, *Českými láznemi – salony Evropy*, statutárním městem Karlovy Vary a zájmovým sdružením právnických osob *Císařské lázně Karlovy Vary*, rovněž chtěla širokou veřejnost seznámit s neutěšeným stavem Císařských lázní a otevřít otázku jejich využití do budoucna. Výstava rovněž poukázala na světový význam lázeňských měst západočeského lázeňského trojúhelníku a byla důležitým bodem prezentace nominačního procesu českých a moravských lázeňských měst formou sériové transnacionální nominace *The Great Spas of Europe* (Slavné lázně Evropy) na *Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO*.

Památky jako inspirace

Výstava představila práce vzniklé u příležitosti stejnojmenné výtvarné soutěže pořádané ÚOP v Pardubicích a Galerií města Pardubic. Úkolem žáků základních uměleckých škol bylo ztvárnit netradičním způsobem hrady a zámky spravované NPÚ v Pardubickém kraji (tedy zámky Lito-myšl a Slatiňany, případně hrady Kunětická hora či Litice) nebo objekty nacházející se v rámci *Souboru lidových staveb Vysočina*. Bylo přitom na libovůli mladých umělců, zda znázorní komplexně exteriér stavby, část či detail exteriéru či interiéru nebo konkrétní architektonický či dekorační prvek. Celkem bylo do soutěže zasláno padesát kreseb, jež byly rozříděny do tří kategorií dle věku. Z každé kategorie poté porota složená ze zástupců ÚOP v Pardubicích, Telči a Českých Budějovicích vybrala tři vítěze. Předání cen, které čítaly rodinné vstupenky do objektů ve správě NPÚ, tematické věcné ceny i sladké překvapení, proběhlo během vernisáže výstavy dne 2. června. Posléze se všichni zúčastnění připojili k prohlídce běžně nepřístupných historických objektů na Příhrádku a navštívili i tajemná zákoutí pardubického zámku.

Památky nás baví

S projektem *Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky*, souvisela výstava s názvem *Památky nás baví*, která putovala v průběhu roku 2015 po celé ČR, za všechny uvedme dvě pracoviště.

V Telči se expozice návštěvníkům představila během září v *Městské galerii Hasičský dům*. Seznámila zájemce se vzdělávacími aktivitami sedmi edukačních center, jež vznikla v rámci NPÚ na různých místech České republiky. Návštěvníci si mohli prohlédnout a vy-

zkoušet edukační pomůcky, které byly zhotoveny pro potřeby vzdělávacích programů, např. model mostu, mlýna či skriptoria, interaktivní modely renesanční a barokní zahrady, kroužkovou zbroj, historické délkové míry či repliky historických oděvů. K výstavě byly také připraveny speciální doprovodné programy.

V Kroměříži měli lidé možnost výstavu vidět během měsíce října v návštěvnickém centru Arcibiskupského zámku. Mohli si prohlédnout a vyzkoušet edukační pomůcky, které byly zhotoveny pro potřeby vzdělávacích programů, například modely mlýna či vitráží, interaktivní modely renesanční a barokní zahrady, kroužkovou zbroj, hudební a rytmické nástroje, dřevěné výukové a hrací kostky. K výstavě byly také připraveny speciální doprovodné programy, zejména pro rodiny s dětmi.

Černá smrt – Historie morových ran

Na zámku Brtnice se telčské pracoviště NPÚ podílelo na přípravě expozice *Černá smrt – Historie morových ran*. Jejím tématem byly morové epidemie, původ a přenosy morové nákazy, prevence a způsoby léčby nemoci a její nejen ekonomické dopady na

další vývoj společnosti. Svým rozsahem se jedná o jedinečnou expozici v rámci České republiky, která komplexně přibližuje historii moru a morových ran nejen v českých zemích, ale i v Evropě. Výstava byla uspořádána u příležitosti smutného 300. výročí největší morové epidemie v Brtnici. Návštěvníci nové expozice měli možnost vidět například dobový morový lazaret, který byl instalován do zámeckých interiérů v prvním patře severního křídla. Jen o pár místností dál bylo možné vkročit do dobové apatyky, kde se nacházelo vše, co souviselo s léčbou onemocnění morem. Zajímavostí expozice byla místnost s tzv. aktivními zónami, kde mohli děti i dospělí poznávat bylinky, ochutnávat bylinkové čaje, luštit křížovky, či vyrábět amulety.

Lidové stavby známé neznámé – Zlínský kraj

Výstava *Lidové stavby známé neznámé – Zlínský kraj* se konala k 20. výročí vyhlášení památkově chráněných vesnických sídel v České republice. Výstava zmapovala jednotlivé oblasti Zlínského kraje, ve kterých dodnes zůstalo zachováno množství objektů původního vesnického stavitelství, a zhodnotila přínos dvacetileté památkové ochrany. Ve Zlínském kraji se nachází vesnické památkové rezervace (Rymice – Hejnice, Veletiny – Stará Hora, Vlčnov – Kojiny) i vesnické památkové zóny (Kychová, Velké Karlovice – Podtáté, Zděchov) a vedle těchto památkově chráněných území existuje řada sídel lidového stavitelství, která jsou chráněna státem jako kulturní památky. Výstava byla k vidění během letních měsíců v hájence před hradem v Malenovicích, poté se s ní mohli seznámit návštěvníci hološovského zámku během podzimních měsíců.

Památky zahradního umění

Výstava, podpořená z programu NAKI, byla k vidění v kroměřížské Květné zahradě ve dnech od 10. července do 2. srpna 2015. Unikátní expozice představila metody, které památkářům pomáhají rozpoznat umělecké hodnoty historických sídel, parků a zahrad a určit správnou cestu k jejich zachování. Prezentované postupy byly odzkoušeny na objektech po celé České republice, kromě kroměřížských zahrad se do výběru dostaly například zahrady kláštera cisterciáků ve Vyšším Brodě nebo zahrady zámku v Uherčicích. Výstavu spolupřátalo *Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži*.

Obnova památky moderní architektury – nové sídlo Národního památkového ústavu v Ostravě

Výstava představila historii i současnost budovy bývalého Okresního sociálně-zdravotního ústavu, z níž se po památkové obnově stalo nové sídlo ostravského pracoviště NPÚ. Formou chronologicky pojatého výkladu se expozice v první části zaměřila na historii zdravotnických zařízení v regionu i v samotné Ostravě. Následně pojednala o výše uvedené budově a projektantech – architektch Karlu Roštíkoví a Jaroslavu Stockaru-Bernkopfovi. Třetí část se věnovala vlastnímu procesu památkové obnovy včetně výsledků stavebněhistorického průzkumu, výsledného projektu a jednotlivých fází opravy a přestavby budovy, repasování či restaurování dochovaných architektonických prvků a detailů (např. okna, obklady, dře-

věné táfování stěn zasedací síně atd.). Trojrozměrné exponáty dokreslily dobovou atmosféru vzniku budovy, případně doložily některé ze zachráněných prvků stavby. Výstava sloužila k prezentaci výsledného stavu jako příkladné ukázky obnovy památky moderní architektury.

Brusel na Ostravsku

Výstava *Brusel na Ostravsku* představila architektonickou tvorbu 60. a počátku 70. let 20. století v uvedeném regionu na pozadí tehdejšího československého a evropského kontextu. Podrobněji prezentovala výběr dopravních, administrativních, kulturních, sportovních staveb, urbanistických celků a výtvarných děl pozdního modernismu. Expozice byla založena na konfrontaci historických snímků s novými fotografiemi, které vznikly zvláště při přípravě knihy *Po sorele brusel, kov, sklo, struktury a beton* (vydal NPÚ Ostrava, 2014), tvořící inspirační podnět a informační bázi expozice. Ústřední část výstavy tvořily pylony, věnované důležitým budovám, jejichž utváření svědčí o proměnách bruselského stylu a zčásti také o doznívání či nástupu odlišných stylových poloh. Nejvýznamnější z těchto staveb byly vybrány k prohlášení za kulturní památky (železniční nádraží Ostrava-Vítkovice, železniční nádraží Havířov apod.). K tomu se pojily dílčí segmenty, představující fragmentární časové úseky a díla architektury i výtvarného umění nebo typografie. Výrazné doplnění představovaly trojrozměrné exponáty – knihy, nábytek a umělecká díla té doby, dotvářející představu o výrazu, s nímž si spojujeme étos 60. let minulého století.

Konference, semináře a další akce

The European Castle Fair 2015

Kasteláni NPÚ byli pozváni na celoevropské setkání správců hradů a zámků ve městě Hunedoara v Rumunsku. Veletrh se konal 1.–3. května na hradě Corvin za plného návštěvníckého provozu, celý objekt byl průchozí bez průvodce, prohlídku oživovali hudebníci v gotických a renesančních kostýmech. Za tři dny navštívilo hrad a zároveň veletrh téměř 11 tisíc lidí. Na veletrhu bylo celkem dvacet expozic ze sedmi evropských zemí. Organizátoři pro vystavovatele vybrali dlouhý slavnostní sál s gotickými kružbami. Delegace kastelánů z Čech na veletrhu propagovala všechny památky ve správě NPÚ, navázala zde také množství kontaktů s municipalitou, organizátory, kastelány a ostatními vystavovateli – správci památek z Rumunska, Španělska, Bulharska, Francie, Moldávie a Maďarska. Z rozhovorů se starostou Hunedoary, kastelánem hradu Corvin, organizátory veletrhu i studenty na praxi a dobrovolníky vyplynulo, že ačkoli je v Rumunsku sektor kultury finančně podhodnocen, spoluprací s místní samosprávou na čerpání evropských grantů docilují realizace řady zajímavých projektů, které obohacují region, přispívají k rozvoji turismu a aktivizují místní obyvatele. Inspirativní byla důvěra, s kterou státní instituce přenechaly organizování celé náročné akce studentům. Zajímavý byl zájem místních o příklady revitalizace a nového využití technických staveb, velmi zaujal Důl Michal. Mile překvapilo nadšení a zájem o české kulturní dědictví a bezprostřední pozitivní reakce návštěvníků.

Kastelánka z Krásného Dvora a kasteláni z Bečova a Valče na mezinárodním festivalu hradů a zámků

Celostátní seminář k problematice lidového stavitelství

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem spoluprádalo tradiční seminář věnovaný vesnickému stavitelství. Konal se v Úštěku a v Zubnicích od 9. do 11. září 2015.

Historické zahrady Kroměříž 2015: Nové ve starém

Především odborné veřejnosti byla určena konference *Historické zahrady Kroměříž 2015: Nové ve starém*, která se uskutečnila ve dnech 18.–19. června 2015 za finančního přispění Ministerstva kultury ČR. Ústředním tématem byly moderní prvky, materiály, technologie a aktivity v památkách zahradního umění. Na organizaci se společně podíleli: *Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži* a *Klub UNESCO Kroměříž*. Konference se zúčastnilo téměř 70 zájemců o zahradní architekturu, zaznělo zde 14 přednášek z oboru zahradního umění. Kromě bohatého přednáškového cyklu byla součástí programu i komentovaná prohlídka nedalekého holešovského parku a historického jádra města Holešov. Příspěvky z konference byly vydány ve sborníku *Historické zahrady Kroměříž 2015: Nové ve starém*.

Management statků světového dědictví: rizikové faktory

Ve dnech 19.–20. listopadu 2015 uspořádal Národní památkový ústav, ve spolupráci s Národním komitétem ICOMOS a Národním technickým muzeem v Praze, pod záštitou České komise pro UNESCO, mezinárodní odbornou konferenci s názvem *Management statků světového dědictví: rizikové faktory*. Příspěvky přednesené v rámci tohoto odborného setkání byly zaměřeny na zahraniční zkušenosti se správou statků světového dědictví, které byly konfrontovány s českými zkušenostmi a to s důrazem na řešení rizikových faktorů, které byly vysledovány v rámci druhého cyklu *Periodického reportingu statků světového dědictví*. Cílem odborného setkání bylo položit základy k budoucí diskuzi k výsledkům monitoringu, na jejichž základě dojde ke zpracování národních doporučení k Akčnímu plánu. Konferenci a elektronickou verzi sborníku příspěvků podpořilo Ministerstvo kultury ČR prostřednictvím Programu pro podporu památek UNESCO. *Sborník je volně přístupný ke stažení na stránkách NPÚ (Sborník příspěvků mezinárodní konference Management statků světového dědictví – rizikové faktory)*.

Odborná konference *Castellum resurrectionis*

V holešovském zámku se ve dnech 13. a 14. října 2015 konala odborná konference *Castellum resurrectionis: Stavební vývoj zámku v Holešově a jeho opravy v letech 2005–2015*. Cílem konference bylo seznámit odbornou i laickou veřejnost s aktuálními objevy a novými poznatky v rámci obnovy holešovského zámku. Rozsáhlá a stále trvající obnova zámku a jeho zahrady probíhá od roku 2005, kdy zámecký areál město odkoupilo od restituentů. Během obnovy zaměstnanci kroměřížského odborného pracoviště Národního památkového ústavu provedli výzkumné a dokumentační práce, z nichž vzešly nové poznatky a nové skutečnosti o stavebním vývoji holešovského zámku a zámecké zahrady. Během konference zazněly příspěvky jak z oblasti historie, tak i památkové péče, a své zkušenosti sdělila i stavební firma, která má obnovu zámku na starosti. Konferenci uspořádalo město Holešov, Městské muzeum a galerie v Holešově a Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Kroměříži. Doposud nepublikované informace, které na konferenci zazněly, budou součástí sborníku. Součástí programu konference byla i komentovaná prohlídka holešovského zámku. Poznatky a nové skutečnosti z předchozích deseti let průzkumů byly prezentovány v prostorách holešovského zámku na výstavě *Zámek znovu vzkříšený: Stavební vývoj zámku v Holešově a jeho opravy v letech 2005–2015*, kterou návštěvníci mohli navštívit do poloviny února 2016.

Workshop NPÚ, ÚOP v Praze a Archeologického ústavu AV

V pondělí 27. dubna 2015 se v zasedací místnosti pražského ÚOP uskutečnil informační workshop pro archeologickou veřejnost představující projekt *Integrovaného informačního systému archeologických pramenů Prahy*. Jedná o projekt Archeologického ústavu Akademie věd v Praze (zastupují Ivana Boháčová, Josef Hasil) a pražského pracoviště NPÚ (zastupuje Jaroslav Podliska), který je řešen s podporou MK v rámci NAKI. Cílem představeného úkolu je vytvořit v prostředí GIS interaktivní geograficko-informační systém o archeologii v Praze, především pro její městskou památkovou rezervaci. Prostřednictvím webového portálu budou po dokončení projektu zpřístupněny unikátní informace o archeologickém poznání centra města, o jeho stavu a podobě. Projekt a jeho výstup směřuje nejen do řad profesionálních archeologů, ale i mezi pracovníky státní správy a samosprávy, a především k široké veřejnosti se zájmem o uvedené téma. Projekt je ve třetím roce svého pětiletého trvání (2013–2017).

Kolokvium Praha – město archeologů

U příležitosti půlstoletí existence a práce archeologického pracoviště NPÚ, ÚOP v Praze bylo ve čtvrtek 4. června 2015 v prostorách přednáškového sálu Městské knihovny Praha uspořádáno celodenní odborné kolokvium *Praha – město archeologů*, a to pod záštitou generální ředitelky NPÚ. Mezi přednášejícími nechyběly přední osobnosti z oboru archeologie středověku a stavební historie: J. Klápště s příspěvkem *Archeologická památková péče a archeologické poznávání*, I. Boháčová (*90 let systematického studia Prahy „pod Prahou“*), P. Sommer (*Archeologie, sakrální objekty a památková péče v Praze*), R. Procházka (*K otázce transformace předlokačního osídlení v procesu vzniku středověkého města*) aj. Současní i bývalí pracovníci odboru provedli posluchače *Ohlédnutím za uplynulým půlstoletím archeologického pracoviště NPÚ Praha*. Čestným hostem byl prof. J. Piekalski z vratslavské univerzity s příspěvkem *Tworzenie tożsamości średniowiecznych miast Europy Środkowoschodniej, Praga, Wrocław i Kraków*. V obsahu všech příspěvků zaznělo ohlédnutí za uplynulým obdobím městské archeologie nejen v Praze, ale též úvaha na téma dosud nevyužitých možností a potřeb budoucího bádání o historických městech.

Mosty k požární ochraně kulturních památek

NPÚ, Generální ředitelství HZS ČR, HZS hl. m. Prahy a Národní muzeum uspořádali 8. října 2015 mezinárodní konferenci určenou pro vlastníky a správce památkových objektů, zástupce hasičských záchranných sborů jednotlivých krajů, pracovníky památkové péče, projektanty a dodavatele požárně bezpečnostních zařízení. Na konferenci prezentovali své zkušenosti s ochranou památek i řečníci z Polska, Norska a Velké Británie. Záštitu nad touto konferencí převzal ministr vnitra ČR Milan Chovanec a ministr kultury ČR Daniel Herman. Komplikovanost požární ochrany kulturních památek byla ústředním tématem všech přednášek. Návrhy jednotlivých řešení pak představili odborníci z řad hasičů, památkářů, architektů i majitelů památkových objektů.

Konference Oděv v Čechách ve středověku a raném novověku

Dokument Piaristický kostel Nalezení sv. Kříže v Litomyšli. Záchrana a restaurování interiéru

Piaristický kostel Nalezení sv. Kříže v Litomyšli patří k nejvýznamnějším barokním památkám Pardubického kraje. V roce 2015 byla dokončena obnova kostela a restaurování mobiliáře, které představuje nejrozsáhlejší akci restaurování historického interiérového vybavení v Pardubickém kraji. Průběh restaurátorských prací mezi lety 2011–2015 a procesy v restaurátorských dílnách zachycuje unikátní dokument. Jedná se o dílo ÚOP v Pardubicích, které bylo v uplynulém roce představeno na několika veřejných promítáních v Litomyšli, Pardubicích i v Praze.

v Telči, se stala mezinárodní konference *Edukace jako cesta ke zkvalitňování péče o kulturní dědictví*, která s podporou metodického centra pro vzdělávání proběhla v Telči ve dnech 24.–26. září 2015. Za účasti poslankyně Evropského parlamentu Michaely Šojdrové a hostů z Francie, Anglie, Německa a Polska byly prezentovány možnosti kvalitního vzdělávání v památkovém prostředí a význam a úloha vzdělávání v oblasti kulturního dědictví. Konference otevřela odbornou diskusi k otázkám, které souvisejí s proměnami péče o kulturní dědictví ve 21. století. Hlavním tématem bylo hledání cest, jak co nejlépe zpřístupňovat vzdělávací potenciál kulturního dědictví ve správě paměťových a památkových institucí. Konferenci pořádal NPÚ, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně.

V říjnu uspořádalo středočeské ÚOP v galerii Ledeburského paláce v Praze specializovanou odbornou konferenci věnovanou historickému oděvu období středověku a raného novověku. Zachované kusy historického oděvu jsou často součástí muzejních a zámeckých expozic, příspěvky se věnovaly nejen historickým souvislostem tohoto specifického fondu památek, ale i problémům prezentace a terminologie.

Přednáškový cyklus Obrazy z doby husitské

Středočeské pracoviště NPÚ připravilo cyklus přednášek věnovaných památce mistra Jana Husa, od jehož smrti v Kostnici uplynulo v roce 2015 již 600 let. Přednášky byly zaměřeny na vybrané otázky kultury doby husitské, zejména ve vztahu ke středním Čechám: *Středočeská města za husitských válek*, *O nádheře budov velkých klášterů zaniklých v pohusitské době*, *Archeologie a husitské vojenství*, *Proměny oděvu v době husitské*, *Husitské (a obecně utrakvistické) motivy na kamnových kachlích*.

Veřejný přednáškový cyklus NPÚ ÚOP středních Čech v Praze

Obrazy z doby husitské

Přednášky věnované památce Mistra Jana Husa, od jehož smrti v Kostnici uplynulo 600 let. Přednášky jsou zaměřeny na vybrané otázky kultury doby husitské, zejména ve středních Čechách.

- Středočeská města za husitských válek**
PhDr. Vladislav Rádl
Čtvrtek 23. dubna, 16.00 hodin
- O nádheře budov velkých klášterů zaniklých v pohusitské době**
Ing. Jan Zluka
Čtvrtek 28. května, 16.00 hodin
- Archeologie a husitské vojenství**
Mgr. Jan Kypka, Ph.D.
Čtvrtek 25. června, 16.00 hodin
- Proměny oděvu v době husitské**
PhDr. Alena Nachtmannová, Ph.D.
Čtvrtek 24. září, 16.00 hodin
- Husitské (a obecně utrakvistické) motivy na kamnových kachlích**
Mgr. Jan Kypka, Ph.D.
Čtvrtek 23. října, 16.00 hodin

Přednášky se konají v zasedací místnosti NPÚ ÚOPSC, Sabinova 5, Praha 3
Vstup volný | Bližší informace sledujte na www.npu.cz | Změna programu vyhrazena

Konference Edukace jako cesta ke zkvalitňování péče o kulturní dědictví

Vyvrcholením projektu „Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky“, jehož hlavním řešitelem bylo územní odborné pracoviště NPÚ

Výjimečné dny a události návštěvnické sezony

Národní památkový ústav každý rok připravuje pro návštěvníky památek speciální prohlídky objektů a další doprovodné akce. Společným jmenovatelem všech akcí je snaha o rozšíření povědomí o péči o naše bohaté kulturní dědictví.

Dny evropského dědictví

V neděli 13. září 2015 se územní odborné pracoviště v Pardubicích připojilo k oslavám *Dnů evropského dědictví (European Heritage Days)*. Ve spolupráci s Galeríí města Pardubic připravilo pro návštěvníky výstavu *V náručí památkové péče. MPZ a MPR Pardubického kraje*. Cílem bylo prezentovat účel, výsledky a smysluplnost soustavné památkové péče v památkově chráněných sídlech a demonstrovat je na vybraných pozitivních příkladech obnovy. Kromě expozice se mohli návštěvníci zúčastnit komentovaných prohlídek zdejších, veřejnosti běžně nepřístupných objektů. Program byl připraven i pro malé návštěvníky, kteří se mohli na okamžik proměnit v malé písaře a vyzkoušet si, jak se psalo ve středověku a v raném novověku.

Dny evropského dědictví na zámku Krasné Březno

Atrium zámku Krásné Březno a přilehlé prostory byly u příležitosti Dnů evropského dědictví volně přístupné ve všední dny 7.–11. září 2015. Návštěvníci měli možnost prohlédnout si výstavu *Milešov ve středověku a raném novověku*, kterou pro ně připravila Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ve spolupráci s ÚOP v Ústí nad Labem. V sobotu 12. září se konala akce *Den na zámku a v kostele*, kdy byly výstavní prostory výjimečně otevřeny i v sobotu a nadto byl připraven bohatý program pro celou rodinu. Během dne bylo možno na zámku Krásné Březno navštívit tvůrčí dílny pro děti, předčítání na schodech, ochutnávku čaje v zámeckém parku, přednášku *Svět sakrálních vitráží*, vystoupení rockové kapely Cherry Owl, šermířská vystoupení skupiny Hartigo, přednášku *Svět výkladců a výloh*. V průběhu celého dne bylo možné v kostele sv. Floriána vyslechnout odborný výklad k unikátnímu alabastrovému oltáři a k historii varhan v kostele sv. Floriána.

Komentované prohlídky Příhrádku

Hradozámecká noc (Po stopách šlechtických rodů: Velká hradozámecká inventura)

Poslední srpnová sobotní noc znamenala, jako každý rok, vrchol prázdninové sezony, který NPÚ slaví nočním otevřením řady hradů a zámků s komponovanými programy, divadlem, hudbou, světelnými efekty a dalšími akcemi plnými romantiky. V roce 2015 se Hradozámecká noc uskutečnila již po šesté a jejím centrem se stal zámek Kratochvíle, kde návštěvníci spolu s oficiálním zahájením shlédli taneční vystoupení žáků baletního oboru ZUŠ Vodňany, mohli si volně prohlédnout interiéry zámku, užili si inscenaci v prostoru zámecké zahrady osvětlené ohni a svíčkami a vystoupení skupiny Ritornello. Celý večer pak vrcholil renesančním ohňostrojem.

O Hradozámecké noci však žila nejen Kratochvíle – do projektu se zapojilo přes dalších 80 památek ve správě NPÚ, na které zavítalo přes 30 000 návštěvníků. Na zámku Grabštejn měli návštěvníci možnost prožít atmosféru velké přestavby, na Hradci nad Moravicí zakusit zábavné prohlídky zámeckých interiérů a projet se kočárem, v Kladrubech proběhla Hvězdná noc, spojená s pozorováním oblohy, na zámku Kynžvart se noc nesla v duchu vídeňského koncertu počátku 19. století. I další památky připravily pro oslavy vrcholu sezony velkolepý program.

< Den ve středověku

V rámci připomínky výročí 750 let města České Budějovice a *Mezinárodního dne památek a historických sídel* bylo 18. dubna 2015 veřejnosti zpřístupněno bývalé povoznictví U Ferusů, nynější sídlo ÚOP. Návštěvníci zde mohli prožít *Den ve středověku*, což bylo spojeno s ukázkami užití historických zbraní a dobového tance, mohli si však vyzkoušet i práci kameníka či písaře klášterního skriptoria. V rámci programu zazněla i popularizační přednáška *Nebojte se středověku*.

Mezinárodní den archeologie

V říjnu se telčské pracoviště NPÚ prostřednictvím programu metodického centra pro vzdělávání připojilo k *Mezinárodnímu dni archeologie*. Třetí sobotu v říjnu každoročně různé archeologické organizace napříč celým světem nabízejí archeologický program a aktivity návštěvníkům všeho věku a všech zájmů.

Květinové výstavy

Oblíbenou součástí kulturní nabídky památkových objektů jsou každoročně výstavy květinových aranžmá. V roce 2015 se na vybraných památkách v rámci ÚPS České Budějovice konaly výstavy zapojené do tří tematických celků a jedna samostatná. Probíhal cyklus *Květiny v komnatách*. Zahájení sezóny se odehrálo začátkem dubna na zámku v Třeboni v podobě květů *Amaryllis v proutí*. Oslavy v Náměšti nad Oslavou se promítly do výstavy *V barvách Žerotínů*, v Jaroměřicích nad Rokytnou návštěvníci obdivovali *Květiny pro boha Apollóna* a na hradě Rožmberk bylo ztvárněno *Sedmero ročních dob*. Nově se výstavy florálních objektů objevily také na památkách Plzeňska. *Santiniho květy* byly připomínkou výročí klášterů Kladruby a Plasy. Tradici samostatných květinových výstav uprostřed

letní sezóny vytváří také klášter ve Zlaté Koruně, který tentokrát nabídl podívanou *Klášter v plamenech*. Květinovou premiéru zažil i zámek v Dačicích, když v rámci cyklu *Květiny z konce napoleonských časů* představil zajímavé instalace *Kytice pro Lotte*.

Barokní festival Hortus Magicus v Květné zahradě v Kroměříži

Druhý ročník barokního festivalu *Hortus Magicus* se konal v kroměřížské Květné zahradě ve dnech 5. a 6. září 2015. Barokní slavnost s podtitulem *Festival barokní kultury v kroměřížském Libosadu* představil radovánky našich předků v autentických prostorách rekonstruované Květné zahrady, jedné z památek UNESCO. Festival byl pořádán za podpory z programu *Podpora pro památky UNESCO* Ministerstva kultury ČR. Součástí nabitého programu byla řada novověkých divadelních her i představení napsané přímo pro kroměřížský Libosad i aktivity pro nejmenší. Během slavnosti fungovala i celodenní půjčovna kostýmů a stanoviště – ateliéry rozmístěné po celé zahradě. Nechyběl ani barokní ohňostroj.

Neslychaná Květná zahrada

V polovině září přišel Národní památkový ústav vstříc sluchově postiženým spoluobčanům a nabízí jim možnost využít novou službu – průvodce po Květné zahradě v Kroměříži pro neslyšící. Tablet s videonahrávkami ve znakovém jazyce je pro neslyšící, kromě psaného slova, další příležitostí, jak poznat krásu a půvab kroměřížského Libosadu. Tablety jsou k dispozici k zapůjčení na pokladně v Květné zahradě.

Slavnostní představení pamětního místa

Ve vestibulu ostravského pracoviště NPÚ bylo 17. listopadu představeno pamětní místo k uctění obětí nacistické perzekuce, jelikož v době protektorátu v objektu sídlilo gestapo. Součástí pamětního místa je skleněná tabule se jmény těch, kteří byli v budově vyšetřováni gestapem a nepřežili druhou světovou válku. Na instalovaném dotykovém monitoru mohou návštěvníci dohledávat informace o vyšetřovaných osobách, ale i členech gestapa či konfidentech. Pozvání na slavnostní otevření přijala generální ředitelka NPÚ Ing. arch. Naděžda Goryczková, primátor města Ostravy Ing. Tomáš Macura, Dalibor Mouka, místostarosta městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, členové Českého svazu bojovníků za svobodu a mnoho dalších čestných hostů, mezi nimi také jedna z posledních žijících pamětnic událostí a aktivní členka odboje – Jarmila Foralová. Ředitel ostravského pracoviště Mgr. Michal Zezula představil koncepci pietního místa a po slavnostních proslovech hostů vyzval k uctění památky obětí nejen druhé světové války minutou ticha a položením květin pod pamětní desku. Program dále pokračoval krátkou přednáškou Mgr. Radomíra Sedi. Následně mohli návštěvníci zhlédnout výstavu *Obnova památky moderní architektury – Nové sídlo Národního památkového ústavu v Ostravě*.

První plnohodnotná turistická sezóna v kostele sv. Floriána v Krásném Březně

Po zrestaurování úchvatného původního alabastrového oltáře a doplnění chybějících alabastrových reliéfů z původní kazatelny se kostel v roce 2015 ukázal návštěvníkům poprvé v plné kráse. Prohlídky jsou možné jen s průvodcem, kostel slouží též liturgickým účelům (mše, křty, svatby, pohřby). Stálá výstava o historii a obnově kostela sv. Floriána je součástí prohlídkové trasy. Dne 15. září 2015 proběhlo v kostele slavnostní vyhlášení druhého ročníku Ceny Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro*. Ojedinele dochovaný a vzorově obnovený interiér kostela v okrajové části Ústí nad Labem dobře reprezentoval výjimečnost okamžiku oceňování vzorových počinů při obnově památkových hodnot.

Strašidelné čtení

V listopadu proběhlo na zámku Krásné Březno již tradičně loučení s uplynulým rokem. Program pamatoval na malé i velké návštěvníky a nabídl jim vystoupení ZUŠ Husova v atriu zámku, strašidelné čtení pro malé i větší, tematické dílny pro děti, rockové vystoupení kapely Cherry Owl a na závěr lampionový průvod strašidelným zámeckým parkem. Touto akcí se organizátoři připojili k projektu *Celé Česko čte dětem*, který chce oslovit děti i jejich rodiče.

Víkend otevřených zahrad v Kroměříži

I v roce 2015 se druhý červnový víkend otevřely běžně nepřístupné zahrady. *Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži* připravilo pro návštěvníky obou kroměřížských zahrad speciální komentované prohlídky, dětské hrátky, šermířské představení nebo ojedinelé bylinkové workshopy a semináře. Zatímco v Květné zahradě se návštěvníci vraceli do minulosti, v Podzámecké zahradě se mohli přenést do daleké Číny skrz Čínský pavilon. Kromě speciálních komentovaných prohlídek si tak účastníci vyzkoušeli umění kaligrafie, práci s hůlkami nebo tradiční čínské hlavolamy. Do výzdoby zahrady se zapojili i Kroměřížané, kteří pro okolí Divokého rybníka vytvořili originální mechanické loutky.

Památka Jana Husa

Po celý rok NPÚ především prostřednictvím hradu Krakovce připomínal život, myšlenky a dílo Mistra Jana Husa, od jehož upálení v německé Kostnici uplynulo 6. července 2015 přesně 600 let. Originálním projektem Tesání myšlenek Jana Husa do kamene správa hradu podpořila vnímání synergie myšlenek, místa, šest set let historie a přítomnosti. Nemovitý i movitý fond NPÚ ukázal životní cestu Jana Husa; přednášky, zážitková archeologie, koncerty dobové hudby a výstavy přiblížily soudobý kulturní kontext, nehmotný odkaz Mistra Jana a jeho osobnost zpřítomnily duchovní programy a divadelní představení. Do celoústavní kampaně se zapojil nejen Krakovec, ale i Sázavský klášter, Lipnice, Landštejn, ÚOP v Pardubicích a ÚOP v Praze.

9 týdnů baroka na plzeňských památkách

Festival *9 týdnů baroka*, který byl jedním z významných programových pilířů projektu *Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015*, zavítal také na pět památek ve správě Národního památkového ústavu. Velkolepé barokní noci s komponovaným programem završeným originálním barokním ohňostrojem se odehrály na zámcích Kozel a Manětín a v klášteře Kladruby. Návštěvníci tak měli příležitost okusit barokní umění všemi smysly. O vizuální zážitek se postarala taneční a divadelní představení, sluchu lahodily tóny hudby, na chuť útočilo barokní menu. Kromě Ivy Bittové v Kladrubech čekaly na milovníky hudby koncerty také v kostele sv. Anny v Horšovském Týně nebo v klášteře Plasy.

Nové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ

Národní památkový ústav usiluje o prohloubení poznání vývoje historických interiérů včetně jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení. Získané poznatky aplikuje při tvorbě nových interiérových instalací na památkových objektech. Návštěvníci objektů ve správě NPÚ pak mají možnost zhlédnout celou řadu expozic nejrůznějšího druhu dle charakteru konkrétní památky. První tři zde uvedené instalace vznikly v rámci vědeckovýzkumného projektu NAKI *Každodenní život a kulturní vliv aristokracie v Českých zemích a ve střední Evropě v kontextu veřejně přístupných historických sídel ve správě Národního památkového ústavu – instalace, prezentace, aplikace.*

Státní hrad Grabštejn

Nová prohlídková trasa byla pojata jako procházka dějinami Grabštejna proti proudu času, kdy jednotlivé úseky interiérové instalace návštěvníkům postupně představují využití hradních prostor ve sledovaném období. Putování hradní historií začíná v první polovině 20. století, kdy Grabštejn sloužil jako byty clam-gallasovských zaměstnanců – prezentován je byt nadlesního. Následuje 19. století, kdy byl hrad sídlem ředitelství clam-gallasovských statků, prezentovaným dnes formou vrchnostenské kanceláře a pokojem vrchnostenského úředníka. Návštěvy Clam-Gallasů v 19. století, které v 19. století bydlely v prostorách dnes nepřístupného zámku, přibližuje instalace „zámeckého“ pokoje, samotný rod Clam-Gallasů je připomenut v sále předků. Po prohlídce kaple sv. Barbory procházka dějinami pokračuje v prvním patře hradu, v obytném pokoji Josefíny Clam-Gallasové. Doba 18. století, kdy hrad zakoupil Jan Václav Gallas, je připomenuta rokokovým společenským salonem. Pohnuté 17. století, kdy se na hradě vystřídala řada majitelů a kdy byl obsazen švédskou armádou, reprezentuje sál s krbem. Zbýlé dvě místnosti prvního patra dokumentují dobu vlastnictví Jiřího Mehla ze Střelice (2. polovina 16. století – hodovní síň a obytný pokoj). Nejstarší epochu hradních dějin – středověk – pak dokumentuje gotické sklepení.

Státní zámek Slatiňany

Na zámku byla poprvé od padesátých let 20. století vytvořena instalace s původním mobiliárním fondem doplněným v rámci autenticity o rodově, dobově a slohově navazující předměty. Podařilo se tak zdůraznit historii a význam samotného šlechtického sídla spojeného s rodem Auerspergů. Rehabilitace zámeckých interiérů vycházela z archivních průzkumů, historických inventářů, fotografické dokumentace a dalších materiálů. Do interiérů zámku byla vrácena část původního historického mobiliáře, odvezeného v padesátých letech 20. století především na zámek Žleby. Byla dohledána a zapůjčena řada analogických předmětů, zejména rodinných portrétů. Nábytkové vybavení bylo po 2. světové válce převedeno jako užitkové do správy jiných institucí, je tedy dnes obtížně dohledatelné, proto byly využity i mobiliární fondy získané výkupem.

Státní zámek Lemberk

Expozice prezentuje vývoj uměleckých stylů od konce 18. století. Jednotlivé expoziční celky (boxy), vytvořené zcela reverzibilním způsobem, umožnily snadné uzpůsobení uměle vytvořených interiérů danému uměleckému stylu ve všech jeho složkách (typická výmalba, nasvícení moderní osvětlovací technikou skrytou ve falešných stěnách). Každý expoziční box je zařízen jako historický interiér nábytkem typickým pro dané období včetně drobností (obrazy, porcelán, sklo, předměty denní potřeby). K dispozici jsou doprovodné texty přímo v expozici a kritický katalog, každý návštěvník se může v expozici pohybovat sám a tak dlouho, jak mu vyhovuje.

Kuchyně na Horšovském Týně

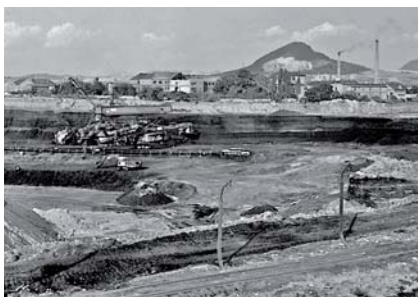
V červenci 2015 zpřístupnil hrad a zámek Horšovský Týn pátou prohlídkovou trasu s názvem Kuchyně. Návštěvníci se podívají do prostor, kde se připravovaly pokrmy, do pekárny, získají představu, jak bývala zařízena úřednická jídelna. Součástí prohlídkové trasy je i takzvaný magacín, tedy sklad sbírek porcelánu, skleněných servisů apod. Vystaveny jsou betlémy a další dochované zajímavosti, např. skříňka s funeráliemi (posmrtná maska Napoleona Bonaparta, klíček od rakve hraběnky Trauttmansdorffové).

Konírna v Českém Krumlově

Expozice představuje unikátní kolekci historických dopravních prostředků a záprahových postrojů, dochovaných ve schwarzenberských sbírkách. K vidění je kompletně zapřažený vůz pro korunovaci císařovny Marie Terezie v Praze, tažený slavnostně vystrojeným šestispřežím. Dochovaly se postroje včetně sametových vyšíváných pokrývek nebo slavnostní sáně. Vzácné textilní, kožené a kovové exponáty byly průběžně studovány, kompletovány, konzervovány a restaurovány. Výstava je již šestou prohlídkovou trasou zámku.

Fotografie v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Mostě

Nová stálá výstava fotografií Proměny napříč staletími ve věži kostela byla slavnostně otevřena v květnu 2015, v roce 500. výročí počátku výstavby kostela po velkém požáru starého Mostu, 50. výročí bourání města kvůli těžbě uhlí a 40 let od přesunu kostela na jeho současné místo. V deseti patrech opravené věže byly instalovány obrázky původního města Mostu, fotografie filmování v ruinách pobořeného města, bourání starého města, přesun kostela, nový Most a rekultivace důlního prostoru. Autorem většiny fotografií je Stanislav Štýs.

Stálé výstavy v kostele sv. Floriána v Krásném Březně

V kostele byla v roce 2015 zahájena první plnohodnotná turistická sezóna. V sále v podstřeší je navíc možné shlédnout stálou výstavu artefaktů a stavebních prvků z historické architektury (Artefakta), představující řemeslnou a uměleckou dovednost předků, způsoby zpracování a opracování daného materiálu. Prostor je součástí prohlídkové trasy.

V prostoru pod emporami kostela mohou pak návštěvníci vidět také unikátní alabastrové reliéfy z původní kazatelny z roku 1604, jejichž autorem je saský sochař Melchior Kuntze z Freibergu. Repliky byly osazeny v samém závěru roku 2015.

Vzdělávací aktivity

Národní památkový ústav se věnuje celé škále vzdělávacích aktivit – od projektů zaměřených na nejmenší přes přednáškové cykly pro veřejnost po odborné akce. Níže představujeme vybrané aktivity pořádané napříč pracovišti ústavu. Činnost metodických center NPÚ je více přiblížena v kapitole 4, vydané metodiky pak v kapitole Vědecko-výzkumná činnost.

Projekt Památky nás baví v edukačním centru v Kroměříži

Závěrečný rok čtyřletého projektu *Památky nás baví* byl věnován jeho bilanci v rámci přednáškové a publikační činnosti a zabýval se otázkou udržitelnosti výstupů. Zde se kromě *Metodického centra pro vzdělávání v Telči* opět stala klíčovou spolupráce s *Metodickým centrem zahradní kultury v Kroměříži*. S ohledem na sdílený cíl rozvoje edukace v památkách zahradního umění došlo nejen k tvorbě nových programů, nýbrž především k jejich standardizaci v rámci nabídky edukačních programů metodického centra. Do realizace se podařilo zapojit laickou veřejnost – lektory z Mateřského centra Klubičko, členy kroužku historického šermu a tance Cruentus i nevidomé. Zkušenosti s edukací v historických zahradách byly shrnuty do dvou metodik. Programy pro veřejnost byly uskutečněny například ve Vizovicích nebo na poutním místě Velehrad.

S Klubičkem za nití příběhu Kroměříže

Vzdělávací aktivity Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži

Odpolední program pro rodiny s dětmi

Žáci a pedagogové středních odborných učilišť a škol zahradnického zaměření se zúčastnili osmi edukačních lekcí zaměřených na různá témata z oblasti péče o památky zahradního umění. Centrum uspořádalo během roku osm populárně naučných přednášek z cyklu *Zahradní kultura v souvislostech* a dalších jedenáct přednášek pro různé cílové skupiny, každý měsíc organizuje praktický seminář a aktivitu pro rodiny s dětmi. Celoročně jsou nabízeny edukační programy pro všechny typy škol. Pravidelně pro veřejnost připravuje již tradiční komentované prohlídky kroměřížských zahrad.

Ve spolupráci s ÚPS v Kroměříži bylo uspořádáno několik rozsáhlých akcí. Jedná se především o *jarní výstavu kamélií*, pro kterou metodické centrum zajistilo bohatý doprovodný program. Obdobným způsobem se podílelo na festivalu barokní kultury *Hortus Magicus* a na *Víkendu otevřených zahrad* v Květné a Podzámecké zahradě v Kroměříži.

Pro neslyšící byl za podpory Ministerstva kultury ČR a města Kroměříže vytvořen samoobslužný průvodce Květnou zahradou ve znakovém jazyce. Za tuto činnost a vydání metodiky pojednávající mimo jiné o specifických potřebách zdravotně znevýhodněných návštěvníků památek bylo *Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži* nominováno na cenu *MOSTY 2015*, každoročně udělovanou *Národní radou osob se zdravotním postižením ČR*. Metodické centrum připravilo

k vydání také sedm odborných metodik zaměřených na různá témata týkající se památek zahradního umění, koncem roku vydalo sborník z odborné konference *Historické zahrady Kroměříž 2015: Nové ve starém*.

Edukace na zámku Krásný Dvůr

Díky projektu *Obnova novogotického templu* v zámeckém parku v Krásném Dvoře zde začaly být nabízeny edukační programy pro různé věkové kategorie. Program pro děti *Barvy a vůně parku* je zaměřen na smyslové poznávání parku, vyjádření pocitů prostřednictvím hudby, výtvarného zpracování a dramatizace. Program *Zahrada je jako puzzle* nabízí dětem možnost stát se zahradním architektem. Programy *Co duby vyprávěly* a *Proč je v parku rozhledna* zajímavým způsobem rozšiřují učivo základních škol. Reflexe uskutečněných programů a další informace o projektu podpořeném grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska jsou na webu zámku.

Novogotický templ v Krásném Dvoře před začátkem obnovy

Přednáškové cykly

Podzim s pražskou archeologií byl přednáškovým cyklem k 50. výročí založení odboru archeologie pražského pracoviště NPÚ, které jej pořádalo v prostorách Knihkupectví a informačního centra dvakrát v měsíci od září do prosince. Úvodní přednášky se ujal dlouholetý vedoucí archeologického odboru Zdeněk Dragoun (*Románské domy v Praze*), následovala témata *Před branou sv. Martina – archeologie v okolí Spálené ulice* a *Archeologické památky objevené a zpřístupněné*. Nejvíce posluchačů přilákalo téma *Praha v době Ibráhima ibn Jákúba* a velkou pozornost si získala i přednáška *Archeologický výzkum v Klementinu*. Cyklus byl zakončen přednáškou *Archeologie a média, média o archeologii*.

Středočeské pracoviště připravilo cyklus přednášek *Obrazy z doby husitské*, věnovaných památce mistra Jana Husa, od jehož smrti v Kostnici uplynulo 600 let. Přednášky přiblížily dobu husitskou zejména ve středních Čechách: *Středočeská města za husitských válek*, *O nádheře budov velkých klášterů zaniklých v pohusitské době*, *Archeologie a husitské vojenství*, *Proměny oděvu v době husitské*, *Husitské (a obecně utrakvistické) motivy na kamnových kachlích*.

Územní odborné pracoviště v Liberci pořádalo ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou přednáškový cyklus *Památky kolem nás*. Celkem zaznělo sedm přednášek (např. *Tovární komíny: funkce, konstrukce, architektura*, *Nové expozice na zámcích Lemberk a Zákupy* a *na hradě Grabštejn*, *Probuzení jabloneckých lázní*, *Spolek ArtproProstor*, *Objevy nástěnných maleb v Libereckém kraji* a další).

ÚOP v Josefově pořádalo ve spolupráci s Městským muzeem v Jaroměři přednáškový cyklus *Mezi řádky*, zaměřený na aktuální témata památkové péče v Královéhradeckém kraji (*Proměny Komenského mostu v Jaroměři*, *Pevnostní hřbitov*, *Nejstarší sochy a pomníky Mistra Jana Husa ve službách národního obrození*, *Restaurování nástěnných maleb z cyklu Tanec smrti v hospitalu Kuks* a další).

Exkurze do Ostravy

Pracoviště v Telči již osmým rokem nabízí přednáškový cyklus *Rodinné stříbro – Památky kolem nás*. Jeho součástí je problematika péče o kulturní památky i zajímavá témata z historie. S nečekaným ohlasem se setkala přednáška s názvem *Jídlo a pití ve středověku*.

Jídlo a pití ve středověku, přednášející P. Macků

Také českobudějovické pracoviště pravidelně v jarním a podzimním cyklu pořádá sérii oblíbených přednášek pro veřejnost. V roce 2015 proběhl z důvodu rekonstrukce pouze jarní turnus – posluchači se dozvěděli zajímavosti o životě a díle zapomenutého malíře Ferdinanda Runka, seznámili se s příběhem patrona města Českých Budějovic svatého Auraciána a nahledli pod pokličku středověkým kuchařům. Virtuálně mohli také obdivovat krásy obnovené Květné zahrady v Kroměříži a podívat se nad nevěšdním a inspirativním životním příběhem japonské hraběnky Mitsuko.

I v sídle NPÚ v Ústí nad Labem – Krásném Březně se jednou měsíčně konaly přednášky volného cyklu pro veřejnost: *Stavební vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie v Krupce*, *Architekti a stavitelé první poloviny 20. století v Podmoklech*, *Výlohy a výkladce v meziválečném období*, *Renesanční oltář z kostela sv. Floriána v Krásném Březně a jeho autor*, *Od pece ke sporáku* a další. V prostorách Juditiny věže v Praze proběhla v březnu přednáška a představení knihy autorů ústeckého ÚOP *Státní hornické kolonie*. Celodenními akcemi byly *Unikátní alabastrový oltář* (v kostele sv. Floriána během dnů EHD) a *Varhany v kostele sv. Floriána*, na zámku Krásné Březno pak *Svět sakrálních vitráží* a *Svět výkladců a výloh*.

Referát vzdělávání generálního ředitelství NPÚ připravil cyklus deseti přednášek, které se konaly v Knihkupectví a informačním centru Na Perštýně. Téma roku 2015 bylo *Cihla a její matka hlína*.

Přednáškový cyklus *Když múzy nemlčely – mozaika dějin města Kroměříže*, na kterém ÚOP v Kroměříži spolupracovalo společně s Muzeem umění Olomouc a Knihovnou Kroměřížska, ukončil své dvouleté trvání v polovině roku 2015.

< Kurzy památkové péče

Generální ředitelství NPÚ otevírá každý rok dvouleté rekvalifikační studium památkové péče a jednoletý kurz památkové péče. Kurzy spravuje referát vzdělávání. Výuky v kurzech se v roce 2015 účastnilo celkem 113 posluchačů, z toho 35 zaměstnanců NPÚ. Uskutečnilo se 30 dvoudenních studijních soustředění a dvě dvoudenní exkurze do Královéhradeckého kraje a do Ostravy. V únoru se konaly závěrečné zkoušky 19. ročníku dvouletého kurzu, který dokončilo 35 absolventů. V říjnu 2015 byl zahájen kurz dějin umění určený odborným pracovníkům NPÚ ze tří pražských pracovišť, Josefova a Plzně. Kurz navštěvuje celkem 48 pracovníků, odborným garantem je Ústav pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Vzdělávací aktivity v Českých Budějovicích

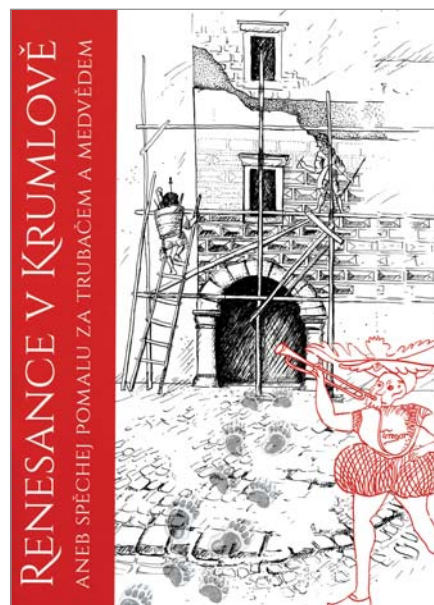

Českobudějovické ÚOP se již řadu let věnuje tvorbě a prezentaci vzdělávacích programů pro veřejnost. Aktivně se zapojuje do programu NAKI *Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj z kvalitní péče o kulturní dědictví České republiky* a jeho regionálně vymezená nabídka, určená pro žáky a studenty, pro rodiny s dětmi i seniory, čítá již 15 projektů. V rámci *Mezinárodního dne památek a historických sídel* a EHD byl realizován soubor tří vzdělávacích programů pro historické jádro města České Budějovice. Ve spolupráci s Magistrátem města byla uspořádána vědomostní soutěž pro děti a mládež s názvem *Pohled do dávné historie aneb České Budějovice pod ochranou svatých patronů města*. V Domě umění byla v květnu zahájena putovní výstava projektu *Památky nás baví* a doprovodný program s názvem *Náměstí na dlani*.

Vzdělávací programy pro městskou památkovou rezervaci Český Krumlov, *Objevování barokní zahrady* a *Po stopách Rožmberků*, byly realizovány ve spolupráci se správou Státního hradu a zámku Český Krumlov a Českokrumlovským rozvojovým fondem. V rámci programu Ministerstva kultury *Podpora pro památky UNESCO* byla ve třech jazykových mutacích vydána didaktická brožura s názvem *Renesance v Krumlově aneb*

Spěchej pomalu za trubačem a medvědem. V klášteře Zlatá Koruna byl realizován didaktický program *Zlatokorunský orbis pictus*.

Na přípravě pilotního programu *Kratochvíle – škola symbolického myšlení doby renesance* se podíleli i pedagogové jihočeských středních škol. Nový didaktický program *Kovářská krása* je zaměřen na kovářské řemeslo a symboliku tvarů i barev.

Schola naturalis na zámku Veltrusy

V červnu 2015 bylo na zámku Veltrusy pro návštěvníky otevřeno edukační centrum *Schola naturalis*, využívající obnovený zámecký areál – ovocný sad s historickými odrůdami, novou expozici a přes desítku dalších opravených staveb poničených povodní v roce 2002. Otevření vzdělávacího centra a vzorová obnova významné části areálu zámku Veltrusy byla možná díky grantu z IOP, který v roce 2010 získala *Schola naturalis – projekt revitalizace zámku Veltrusy a centrum Evropské úmluvy o krajíně*. Součástí slavnostního otevření byla odborná konference v obnovené oranžerii a představení publikace o historii a životě na zámku, náročné obnově areálu a jeho současném využití (více str. 15).

Projekt (Ne)tušené souvislosti

Pátým rokem pokračoval projekt technologické laboratoře NPÚ *(Ne)tušené souvislosti*, jehož dlouhodobým cílem je hledání nových forem prezentace stavebních památek. Několik desítek zájemců se i letos účastnilo *Letních škol památkové technologie*, které byly připraveny nově ve dvou vzdělávacích úrovních. Školy se věnovaly tématu vápna a vápenných omítek a principů jejich záchrany. Frekventanti se naučili, jak připravit vápennou kaši, jak omítnout zeď, jak omítku restaurovat,

jaké zajímavosti lze z historické omítky vyčíst a řadu dalších netušených souvislostí, to vše pod vedením renomovaných odborníků. Mezi aktivitami projektu nechyběly ani komentované technologické prohlídky hradů v Bečově nad Teplou,

Švihova a kostelů na Broumovsku. Jejich tématem se staly historické omítky, fasády, nástěnné malby či dřevěné konstrukce a otevřely návštěvníkům běžně nepřístupné objekty. Od svého vzniku projekt připravil již téměř 200 akcí pro širokou laickou i odbornou veřejnost.

Terénní památkářská dílna v Dešenicích

Účastníci pracovní dílny ÚOP v Plzni při obnově fasád bývalé tvrze v Dešenicích

V dubnu 2015 byla v areálu zámku v Dešenicích na Klatovsku otevřena terénní památkářská dílna plzeňského pracoviště NPÚ, která se zaměřila na průzkum, obnovu a barevnost historických fasád. Zámek v Dešenicích byl zvolen z důvodu probíhající druhé etapy jeho celkové stavební obnovy a revitalizace pro vznik a potřeby Muzea šumavského pivovarnictví. Exteriéry i interiéry této stavby poskytly možnost dobře si prohlédnout omítková souvrství pocházející z různých období, jak vzešla z restaurátorských průzkumů. Byl představen složitý stavebněhistorický vývoj objektu. Každý památkář si tak mohl sám vyzkoušet na místech, kde nehrozila žádná škoda, správný způsob provádění sond.

Grant Studentská mise

Studentky Filozofické fakulty UK s pedagogy

Nositelem projektu *Studentská mise při zhodnocení památkového potenciálu Prahy* bylo ÚOP v Praze, spolupracujícími subjekty byl *Klub Za starou Prahu* a některé vysoké školy (Fakulta architektury ČVUT, Filozofická fakulta UK a Katolická teologická fakulta UK). Aktivitu projektu, financovaného z *Evropského sociálního fondu Evropské unie* v rámci Operačního programu Praha-Adaptabilita, se soustředily zejména do roku 2014. Studenti ze tří vysokých škol pokračovali v započatém průzkumu památkového potenciálu na území pražských Košíř a Hlubočep. V roce 2015 se uskutečnila třetí veřejná prezentace, studenti oboru klasická archeologie FF UK představili nový nástroj archeologické památkové péče v Hlubočepích a studenti oboru dějiny křesťanského umění KTF UK prezentovali kandidáty do seznamu kulturních památek v Dejvicích v území mimo památkovou zónu. Následovalo závěrečné zhodnocení a projekt byl úspěšně zakončen k 31. březnu. Zkušenosti z projektu byly začleněny do studijního vysokoškolského programu prostřednictvím metodického sylabu. Data shromážděná během řešitelského období byla integrována do dokumentačních fondů odboru Evidence, dokumentace a IS pražského územního pracoviště NPÚ.

Studentská mise, prezentace na Fakultě architektury ČVUT

Zajišťování výuky na vysokých školách

Odborníci z Národního památkového ústavu se často podílí na výuce na vysokých školách. Za všechny uvedme dva příklady.

Pracovníci odboru archeologie ÚOP v Praze vedli přednášky semestrálního kurzu *Archeologie středověké Prahy* na Ústavu pro archeologii FF UK a ZČU Plzeň, přednášky kurzu *Terénní teorie a praxe* a semestrální seminář *Měřická dokumentace v archeologii* na Fakultě stavební ČVUT.

Českokobudějovické ÚOP dlouhodobě zajišťuje pro Filozofickou fakultu Jihočeské univerzity výuku předmětu *Památková péče*, dvousemestrální kurs je zaměřený na hlavní problémy péče o kulturní dědictví.

Sejdeme se na Příhrádce a Písařská dílna

Program *Sejdeme se na Příhrádce* připravilo ÚOP v Pardubicích ve spolupráci s Galeríí města Pardubic a od dubna 2014 jej nabízí základním a středním školám. Děti a studenti během akce navštěvují běžně nepřístupné objekty Příhrádce a seznamují se s dějinami tohoto historického prostoru, který je představen pomocí historických vyobrazení, map, plánů či historických fotografií. Mimo to poznávají vzácné knihy a tisky, které jsou uloženy v odborné knihovně. Kromě školních skupin na program pravidelně dochází hosté z Léčebných lázní Bohdaneč a zájemci z řad veřejnosti. V průběhu programu se mohou děti a studenti vydat na cestu časem, přesunout se do dob, kdy na Příhrádce úřadovali dávní písaři a získat tak představu o tom, jakou podobu, význam a hodnotu mělo písmo před staletími.

Praktická část kurzů řemeslné obnovy na zámku v Brtnici

Řemeslná obnova historických staveb

Projekt byl po úspěšném zkušebním ročníku spuštěn na pracovišti NPÚ v Telči. Cílem je zvýšit vzdělanost a konkurenceschopnost v oblastech, které přesahují rozsah běžným způsobem kvalifikované profese řemeslníka, nejsou však ještě svým charakterem restaurováním. Vzdělávací program seznamuje účastníky s aktuálními i tradičními postupy v rámci obnovy kulturního dědictví a se současnými trendy a požadavky památkové péče. Hlavním přínosem pro účastníky kurzu je především prokazatelné zvýhodnění na trhu práce. Absolvent obdrží certifikát, přínosem může být také setkávání se a výměna zkušeností mezi jednotlivými účastníky kurzu i jejich lektory. Program je koncipován do devíti oborových modulů po 100 hodinách, výuka je rozdělena mezi teoretickou a praktickou část. Kurzy budou trvat do podzimu 2016.

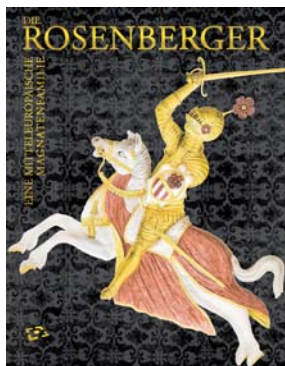
Buchlovská spirála

Buchlovská spirála je speciální prohlídková trasa na hradě Buchlově. Jedná se o výběrovou prohlídkovou trasu v exteriérech hradního komplexu. Podoba trasy byla vytvořena v roce 2014 ve spolupráci s pracovníky ÚOP v Kroměříži, kroměřížským edukačním centrem (projekt NAKI) a se správou státního hradu Buchlova. Trasa je zaměřena na stavební vývoj hradu v období středověku. Prohlídková trasa se osvědčila, proto bude její nabídka v rámci hradu probíhat i v následujícím roce. Návštěvníci v rámci prohlídky získávají nejen řadu nových poznatků, ale i brožuru *Buchlovská spirála – stavební vývoj hradu Buchlova v obzorech*.

Publikační činnost

Národní památkový ústav vydává několik řad odborných publikací, metodik, sborníků, katalogů k výstavám, výpravných obrazových publikací a dalších titulů a celou řadu propagačních materiálů. Soustřeďuje se jak na prezentaci odborných poznatků z oblasti památkové péče pro odbornou veřejnost, tak i na zpřístupnění poznání našeho památkového fondu široké veřejnosti. Níže představujeme výběr z publikací vydaných v roce 2015, v abecedním řazení. Metodické publikace vydané Národním památkovým ústavem jsou zařazeny v kapitole Vědecko-výzkumná činnost nebo u kapitol jednotlivých pracovišť.

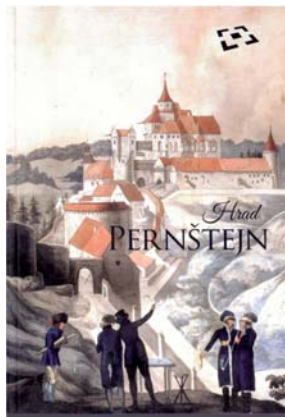

Die Rosenberger. Eine mitteleuropäische Magnatenfamilie Martin Gaži, Jaroslav Pánek, Petr Pavelec (edd.)

Upravená německá varianta rozsáhlé publikace Rožmberkové, vydané v roce 2011. Autorský kolektiv 35 předních odborníků z různých vědeckých institucí v knize publikoval 46 studií, týkajících se pestré škály témat spojených s tímto zvlášť významným rodem středověkých a raně novověkých Čech a jeho středoevropskými souvislostmi. Texty se týkají historie rodu a jeho nejvýznamnějších představitelů i sídel, hospodářství, patronátu, mecenátu, různých druhů umění a všedního či svátečního života v rožmberském dominiu od 12. do počátku 17. století. Nebyl opomenut ani „druhý život“ rožmberského rodu v paměti 17.–20. století. Součástí knihy je i doposud nejrozsáhlejší publikovaná bibliografie odborných prací týkajících se daného tématu.

Historické zahrady Kroměříž 2015: Nové ve starém

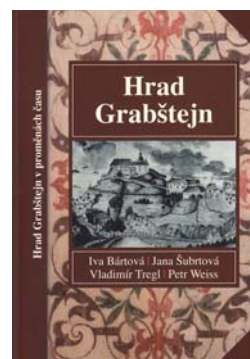
Sborník příspěvků z odborné konference, kterou spolupřátalo Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži.

Hrad Grabštejn v proměnách času

Iva Bártová, Jana Šubrtová, Vladimír Tregl, Petr Weiss

Monografie je výsledkem pětiletých příprav nové interiérové instalace hradu Grabštejn, jenž za posledních 20 let prošel kompletní stavební obnovou a restaurováním. Záchranu hradu vystrídala práce na realizaci poutavé expozice, která zachycuje všechny stěžejní etapy historie hradu. Autorský kolektiv se věnuje zpracování podrobné historie, průběhu stavebních oprav i dlouhé cesty ke vzniku nové prezentace interiérů. Publikace obsahuje popis prohlídkové trasy, kterou střídají medailony jednotlivých majitelů. Perle hradních interiérů – renesanční kapli sv. Barbory – je věnována samostatná kapitola.

Hrad Pernštejn

Lenka Kalábová, Michal Konečný, Eva Škrabalová, Jakub Z. Škrabal

Monografie představuje nejnovější výsledky bádání, týkající se hradu Pernštejna. Prezentuje nejen základní kulturněhistorický text o stavebním a historickém vývoji hradu, ale také vložené kapitoly, které se týkají nejvýznamnějších fenoménů, spojených s objektem a jeho majiteli. Samostatná kapitola je věnována historii perňštejnských zahrad a parku. Jde o výstup projektu DKRVO.

Jan Hus v památkách Prahy

Josef Hájek, Jan Baláček a kol.

U příležitosti 600. výročí smrti Jana Husa připravilo ÚOP v Praze publikaci, která výběrově mapuje památky připomínající osobnost mistra Jana Husa na území Prahy. První dvě kapitoly jsou věnovány místům spojeným s Husovým působením, jako je Karolinum, kostely a studentské koleje. Mezi nimi zaujímá výjimečné místo Betlémská kaple, jejíž hypotetickou původní podobou se zabývá samostatná stať. Ve třetí kapitole autoři přinášejí výběrový soupis pražských pomníků Jana Husa a tzv. Husových kamenů, kapitola následující představuje památky nacházející se v církevních objektech, zejména v Husových sborech. Poslední část publikace se věnuje památkám spojeným s dalšími pražskými budovami, kde nezdídka tvoří součást výzdoby fasády. Publikace byla vydána díky finanční podpoře Magistrátu hlavního města Prahy.

Ingredere hospes VIII. Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Kroměříži 2015

Kroměřížské pracoviště Národního památkového ústavu vydává od roku 2008 každoročně sborník Ingredere hospes. Obsahem jsou opět památky a památková péče zejména ve Zlínském kraji, v roce 2015 byl sborník vydán s novou grafickou úpravou.

Johann Georg de Hamilton (1672–1737). Malíř zvířat a lidí Ludmila Ourodová-Hronková

Malíř Johann Georg de Hamilton proslul zejména bravurními olejomalbami s loveckými náměty a dokonale přesnými portréty koní a psů. Svě umění věnoval i lidem, kteří se v blízkosti těchto ušlechtilých tvorů pohybovali, od jejich hrdých majitelů, přes přední dvorské služebníky až po pikéry, trubače, náhončí, vodiče psů či sokolníky. Hamilton od samého počátku 18. století maloval pro knížecí dům Liechtensteinů. Působil převážně ve Vídni a od roku 1705 na jihočeských zámcích Hluboká, Ohrada a Třeboň, kde pracoval pro Adama Františka ze Schwarzenbergu. V posledních dvou desetiletích života získal pozici kabinetního malíře na dvoře císaře Karla VI. Rozsáhlá, bohatě fotograficky vybavená monografie vsazuje tvorbu tohoto malíře do širších evropských souvislostí i do kontextu děl jeho otce a bratrů. Zahrnuje i katalog 79 jeho obrazů, jež jsou součástí sbírek českých a moravských zámků ve správě NPÚ.

Krajinné památkové zóny

Karel Kuča, Věra Kučová, Alena Salašová, Ivan Vorel, Martin Weber a kol.

Kniha vzniklá spoluprací autorů z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Národního památkového ústavu, Mendelovy univerzity a ČVUT vůbec poprvé uceleně představuje všech 24 krajinných památkových zón České republiky jak z hlediska jejich historického vývoje, tak dochovaných hodnot kulturní krajiny, které jsou podstatou památkové ochrany těchto území. Velká pozornost je věnována také zaniklým komponentám kulturní krajiny a realitě jejich obnovy, stejně jako jevům, které hodnoty území narušují. Texty doprovází 876 aktuálních fotografií (s důrazem na snímky letecké) a desítky starých map, plánů a vedut i dalších ilustrací včetně mapových schémat hodnot kulturní krajiny či modelace terénu na základě leteckého laserového skenování. Souhrnně představuje dosud velmi málo známou kategorii KPZ v České republice. Obsáhla úvodní část se mimo jiné věnuje vztahu KPZ k územím chráněným podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Krajinou podstávkových domů do údolí Ploučnice a Merboltic

Alena Sellnerová, Hana Veselá, Jan Hanzlík

V oblasti na severu a severozápadě Čech, v Saském Švýcarsku, Horní Lužici a části Dolního Slezska, nalezneme jedinečné území, pro které se díky dochované zástavbě vžil název „krajina podstávkových domů“. Pro tyto domy je jedním z znaků podstávka obíhající světnice, společné je jim základní uspořádání vnitřku i vnějšku.

Krnov – historie, archeologie

František Kolář, Dalibor Prix, Michal Zezula (edd.)

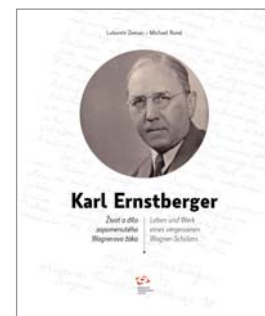
Kniha se vůbec poprvé komplexně zabývá středověkými a raně novověkými dějinami tohoto města. Archeologické objevy přinesly zcela nové poznatky o stavebním vývoji krnovských sakrálních objektů, o městském opevnění, proměnách veřejných prostranství a komunikací, podobě městského domu a jeho zázemí. Autoři interpretují tyto nálezy v širších kulturněhistorických souvislostech a nabízejí čtenáři zajímavý vhled do každodennosti Krnovanů ve středověku a raném novověku. Součástí publikace je také katalog, ve kterém jsou představeny nejvýznamnější artefakty, architektonické články a militaria ze sbírek muzea v Krnově.

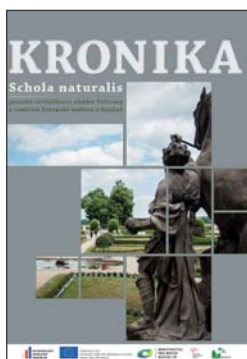

Karl Ernstberger. Život a dílo zapomenutého Wagnerova žáka / Leben und Werk eines vergessenen Wagner-Schülers

Lubomír Zeman, Michael Rund

Dvojjazyčná česko-německá publikace představuje dílo architekta Karla Ernstbergera, rodáka z Malovic u Stříbra. Ernstberger se po studiích na Akademii výtvarných umění ve Vídni a po letech působení v kanceláři Leopolda Bauera usadil nejprve ve Stříbře a poté v Karlových Varech. Výraznou měrou se podepsal na tváři nejen Karlových Varů, ale i dalších měst v západních a severozápadních Čechách. Jeho tvorba oscilovala od oblíbených forem art deco až po ryze moderní funkcionalistické návrhy, jakým byla například zotavovna Morava v Tatranské Lomnici, na níž v roce 1930 spolupracoval s avantgardním architektem Bohuslavem Fuchsem.

Kronika Schola naturalis – projekt revitalizace zámku Veltrusy a centrum Evropské úmluvy o krajině

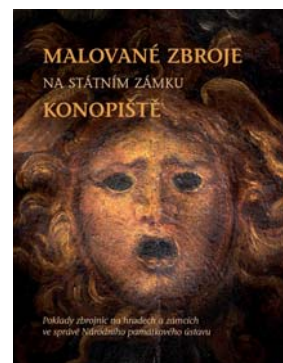
Ivo Cerman, Pavel Ecler, Jan Holeček a kol.

Publikace vznikla jako součást projektu edukačního centra a vzorové obnovy areálu zámku ve Veltrusech. Pojednává o vzniku projektového záměru a jeho cílech, způsobu implementace Evropské úmluvy o krajině, náplni vzdělávacího centra, o unikátním charakteru národní kulturní památky státního zámku, o každodenním životě majitelů. Je zde popsán výchozí stav památky, obnovené objekty, restaurování nástěnných maleb v severozápadním křídle a nová expozice, ale také například vznik, skladba a účel obnoveného ovocného sadu.

Malované zbroje na Státním zámku Konopiště: Poklady zbrojnic na hradech a zámcích ve správě Národního památkového ústavu

Stanislav Hrbatý, Petr Czajkowski

Katalog představuje konvolut malovaných zbrojí ze zámku Konopiště, který se svým významem, uceleností a uměleckou hodnotou řadí mezi nevýznamnější soubory na světě. Publikace zasazuje sbírku malované zbroje do širokého kontextu, díky spolupráci se zahraničními institucemi jej navíc doplňuje o komparační materiál v zahraničí. V katalogové části je představena kompletní sbírka, včetně položek nalézajících se aktuálně mimo sbírkový fond NPÚ.

Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře v Plzeňském kraji (okresy Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov)

Kateřina Adamcová, Zdenka Gläserová Lebedová, Viktor Kovařík a kol.

Publikace shrnuje dostupné informace o jedné z nejvýznamnějších kategorií sochařských památek na našem území. U každého sloupu či pilíře je fotodokumentace, základní umělecko-historické a historické údaje, archivní prameny, analýza materiálu. Nechybí také analýzy materiálu sochařských děl, zejména ve vztahu k jejich poškození.

Mobilita nobility – schwarzenberská sbírka historických dopravních prostředků

Kateřina Cichrová

Publikace představuje unikátní soubor kočárů, sání, koňských postrojů a dalších rozmanitých artefaktů, kterými se od 18. století pyšnila knížata z rodu Schwarzenbergů. Kapitoly se věnují nejen historii sbírky, která byla koncem 19. století vystavena v interiéru Zimní jízdárny zámku Hluboká, pozornost si zasloužily také další exkluzivní exponáty – zlatý eggenberský vůz, schwarzenberský slavnostní kočár a rokokové karuselové sáně. Připomenuta je historie jezdeckví. Nesporným přínosem publikace je ucelený katalog schwarzenberské sbírky historických dopravních prostředků, která je veřejnosti přístupná v konírně Státního hradu a zámku Český Krumlov, množství ilustrací z dobových literárních pramenů a slovníček odborné terminologie.

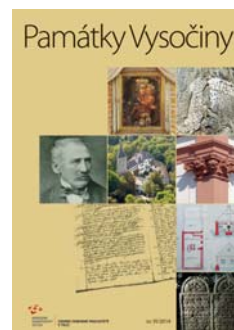
Památky jižních Čech 6

Martin Gaží (ed.)

Šesté pokračování sborníku Památky jižních Čech přináší rozsáhlejší studie i drobnější zprávy o pestřím památkovém fondu v Jihočeském kraji, včetně informací o nově prohlášených památkách i nejvýznamnějších průzkumech, opravách a akcích restaurování. Věnuje se též dějinám jihočeské památkové péče, neblahým důsledkům přípravy přehrad na Vltavě v 50.–80. letech 20. století, dopadu stalinistické Akce K na vybavení klášterní knihovny ve Lnářích či židovskému hřbitovu v Jindřichově Hradci. Nejrozsáhlejší studií je chronologicky koncipovaný přehled zachovaných jihočeských historických zvonů.

Památky Vysočiny

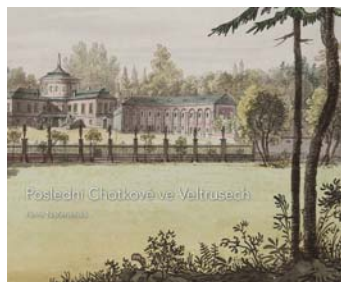
Územní odborné pracoviště v Telči vydává každoročně sborník Památky Vysočiny. Publikace přispívá k hlubšímu poznání kulturních památek v kraji a inspiruje čtenáře k volnočasovým a kulturním aktivitám. V pořadí již šesté vydání Památek Vysočiny přináší čtenářům řadu podnětů k přemýšlení, mnoho nových zjištění o regionu a řadu tipů pro navštívení zajímavých a památných míst. Seznámí čtenáře se světem lidové architektury, historie umění, ikonografie raně novověkých obrazů, židovských památek a s dalšími tématy. Velký prostor je vyhrazen restaurování. Publikace také mapuje události z oblasti památkové péče a příbuzných oborů (nejen) v roce 2014.

Poslední Chotkové ve Veltrusech

Petra Načeradská

Výzkum archivních pramenů přinesl mnoho zajímavých a dosud neznámých informací o životě posledních dvou mužských členů rodu Chotků. Byly využity při tvorbě průvodcovského textu a jsou nyní v ještě větší šíři předkládány veřejnosti. Poslední hrabata Chotkové nepatří k těm, kteří by významně zasáhli do „velkých“ dějin. V první části knihy se čtenář seznámí s životními osudy Arnošta Chotka a jeho dědice Karla, jímž rod vymřel po meči. Druhou část knihy tvoří katalog, v němž jsou představeny nejzajímavější exponáty interiérové instalace. Téměř s každým exponátem je spojen i příběh, který lze zasadit do kontextu širších souvislostí popsaných v první části knihy.

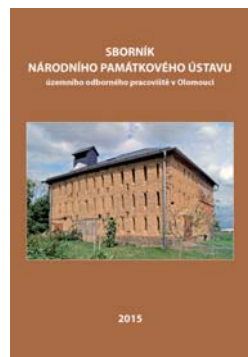
Průvodce architekturou Telče

Naděžda Goryczková (ed.), Jiří Bláha, Lucie Bláhová, Jana Dostálová, Martina Indrová

Průvodce je věnovaný historickému městu Telči, které je od roku 1992 zapsáno na Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO. Publikace má za cíl představit nejen architektonické dědictví Telče v celé své šíři od nejstarších dob až do současnosti, ale i příběhy vepsané do staveb a obrazu města v průběhu staletí. Publikace se snaží prezentovat město nejen jako výstavné historické sídlo, ale také jako město s rozličnou stavební kulturou. Vlastní historický vývoj města je obsahem úvodní kapitoly. Ústřední část knihy tvoří katalog s hesly jednotlivých vybraných staveb, které jsou uspořádány abecedně podle názvů ulic. Samostatná část je věnovaná komplexu zámeckých budov včetně zámeckého parku. Publikace současně prezentuje výstupy plošného průzkumu architektury v Telči v rámci výzkumné činnosti NPÚ a dalších odborných institucí.

Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci

Sborník tematických příspěvků za rok 2015 obsahuje devět článků pracovníků olomouckého pracoviště Národního památkového ústavu. Trojice autorů Karel Faltýnek, Pavel Šlězár a Tomáš Zlámál předběžně zhodnocují výsledky záchranného archeologického výzkumu vyvolaného rozsáhlou rekonstrukcí náměstí Přemysla Otakara v Litovli. Podíl Josefa Kšíra při výzkumu lidové architektury popisuje Jiří Kaláb, v jeho druhém příspěvku se dozvíte o historii a záchraně sušárny chmele v Odrlicích. Petr Kubeša se zabývá vznikem a historií zámeckého parku v Dřevohosticích. O vzniku a vývoji dělnické kolonie ve Štěpánově pojednává ve své stati Jarmila Marková. V článku Pavla Michny je popisován olomoucký nález keramické reliéfní plakety z patnáctého století. Autorka Eva Pulkrtová podává zprávu z obnovy lidové pozdně barokní stavby ve Vápenné s úpravou z 19. století související s proměnou otopného systému. Archeolog Richard Zatloukal popisuje pokračování archeologického výzkumu v ulici Wurmova 3 v Olomouci po patnácti letech. Restaurátorskou obnovu sochy svatého Frorjána na olomouckém Žerotínově náměstí přibližuje čtenářům Aneta Zlámalová.

Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Josefově 2015

Pátý svazek ediční řady *Monumenta vivent* si opět klade za cíl seznamovat čtenáře s tématy, kterými se aktuálně či dlouhodobě zabývají jak zaměstnanci pracoviště, tak badatelé externí.

Setkání panovníků roku 1833 na zámku v Mnichově Hradišti

Květa Křížová, Vladimír Dolínek, Kateřina Cichrová

V roce 1833 došlo na valdštejském zámku v Mnichově Hradišti k významné politické události – setkání předních evropských panovnických osobností. Zámecká interiérová instalace připomíná jednání vládařů a zpřístupňuje cenné památky, včetně panovnických darů někdejšímu majiteli zámku – hraběti Kristiánu Valdštejnovi. Publikace je doprovodným textem a katalogem k zámecké interiérové instalaci.

Soupis nemovitých kulturních památek okresu Přerov

Iva Orálková (ed.)

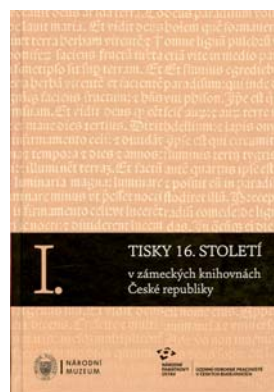
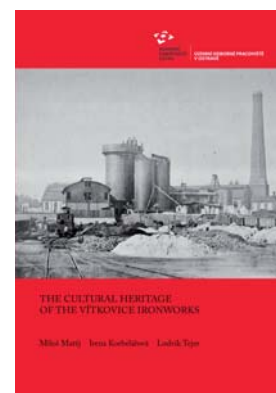

Částečnou aktualizací regionální kartotéky Ústředního seznamu kulturních památek byl ve svém výsledku rovněž publikační počín ÚOP v Olomouci, který se v tomto ohledu územně soustředil na přerovský region. Publikace zpřístupňuje aktualizovaná data k 398 nemovitým kulturním památkám.

The Cultural Heritage of the Vítkovice Ironworks

Miloš Matěj, Irena Korbelařová, Ludvík Tejzr

Anglická verze publikace *Kulturní dědictví Vítkovických železáren*. Publikace navazuje na dosud vydané publikace *Kulturní památky Ostravsko-karvinského revíru* a *Kulturní dědictví Severní dráhy císaře Ferdinanda*, které se snaží přístupnou formou vysvětlit složitost a vzájemnou provázanost celé ostravsko-karvinské aglomerace. Technické zařízení reprezentuje především technologický tok: těžba uhlí – koksování – výroba surového železa – zkujňování surového železa (ocelářství) – tvářeni (kovárna, válcovna, válcovna trubek). Obytné a sociální zázemí pro zaměstnance, bez kterého by stabilní výroba nebyla možná, představuje průmyslové město Nové Vítkovice ve Vítkovicích a Jubilejní kolonie v Hrabůvce.

Tisky 16. století v zámeckých knihovnách České republiky I-III

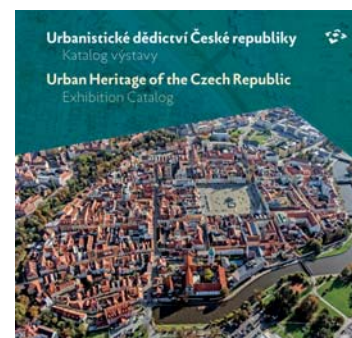
Pavel Hájek, Petr Mašek, Zuzana Hájková a kol.

Rozsáhlé třísvazkové dílo obsahuje charakteristiku a soupis tiskové produkce 16. století, dochované v zámeckých knihovnách ve správě NPÚ a Národního muzea (vydáno bylo v koedici těchto dvou institucí). Hlavní část knihy představuje katalog 8 248 tisků pocházejících z 16. století, které jsou dnes součástí 127 zámeckých knihoven v českých zemích. Katalog doprovází souhrnná studie, barevné přílohy s fotografiemi historických knihoven, ukázkami nejzajímavějších tisků a přiložené CD s katalogem zámecké knihovny Mikulov. Význam katalogu, vzniklého v rámci stejnojmenného projektu NAKI, je bezesporu nadnárodní, NPÚ a Národní muzeum se jím zařazují po bok nejvýznamnějších světových institucí spravujících historické knihovní fondy.

Urbanistické dědictví České republiky. Katalog výstavy

Vlastislav Ouroda (ed.)

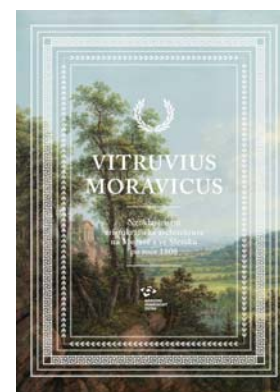
Památkový urbanismus je specifickým oborem, jehož cílem je na základě vědeckého poznání zajistit maximální ochranu, citlivou obnovu či optimální regulaci rozvoje sídel či jejich částí, jež vykazují historické, kulturní, architektonické či archeologické hodnoty. Bilingvně česko-anglicky vydaný katalog představuje široké veřejnosti vybrané výstupy vědecko-výzkumného projektu NAKI nazvaného *Kulturně historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity ČR*. Kromě nové evaluace potenciálu lokalit vyžadujících ochranu památkových hodnot věnuje kniha velkou pozornost různorodým typům urbanistických struktur.

Vitruvius Moravicus

Michal Konečný (ed.)

Odborný katalog neoklasicistní aristokratické architektury na Moravě a ve Slezsku zahrnuje zámky, voluptuární stavby v Lednicko-valtickém areálu a další sídla, zahrady a stavební projekty spojené s moravskou a slezskou aristokracií v letech působení kancléře Klemense Václava Metternicha v nejvyšších státních funkcích (1809–1848). Záměrem publikace je představit návštěvníkům památek širší kontext moravské a slezské zámecké architektury, nejvýznamnější stavebníky, stavitele a životní styl rakouské aristokracie v 1. polovině 19. století. Kniha vyšla s finanční podporou Jihomoravského kraje, Moravskoslezského kraje, kraje Vysočina, Městyse Nedvědice, Města Boskovice a Města Kroměříž.

Zámek Buchlovice

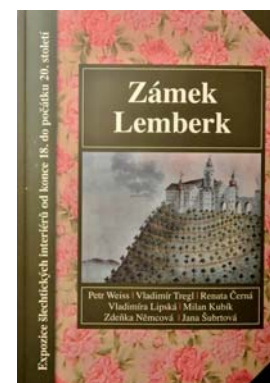
Michal Konečný, Lenka Křesadlová

Zámek Buchlovice nechal Jan Dětřich Petřvaldský postavit pro svoji manželku, dnešní podobu mu vtiskl Leopold II. Berchtold, ministr zahraničních věcí habsburské monarchie a hybatel dějin, na Buchlovicích však manžel, otec a elegantní hostitel významných osobností. Ke každé historické události se váže mnoho různých dokladů a svědectví. O životě a zejména duchovních a morálních vlastnostech člověka však vypovídají i umělecké předměty a osobní věci, kterými se obklopoval.

Zámek Lemberk. Expozice šlechtických interiérů od konce 18. do počátku 20. století

Petr Weiss, Vladimír Tregl, Renata Černá a kol.

Publikace je výstupem pětiletého vědecko-výzkumného úkolu NAKI a je katalogem k nové expozici ve 2. patře zámku Lemberk. Vedle historie hradu katalog pojednává o okolnostech vzniku expozice, věnuje se obecné charakteristice nábytkových slohů i popisu expozičních boxů. Každá kapitola je zakončena výběrovým katalogem vystavených exponátů. Závěr monografie představuje základní postupy restaurování střežných materiálů, s nimiž se lze v expozici setkat.

Zámek s vůní benzínu. Automobily a šlechta v českých zemích do roku 1945

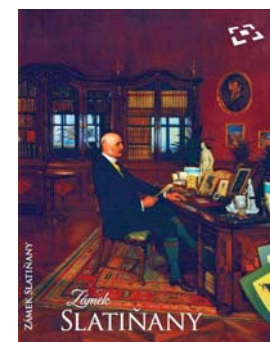
Miloš Hořejš, Jiří Křížek

Výpravná publikace je katalogem k výstavě *Zámek s vůní benzínu* a mapuje přínos šlechty k rozvoji automobilismu v rámci celé rakouské monarchie. Autoři se věnují tomu, jaká vozidla a za jakou cenu si příslušníci aristokracie pořizovali, pozornost je věnována také dámám za volantem, šoférům a jejich výsostnému postavení v hierarchii služebnictva, ale i garderobě, využití automobilů v dopravě, podnikání a závodění.

Zámek Slatiňany

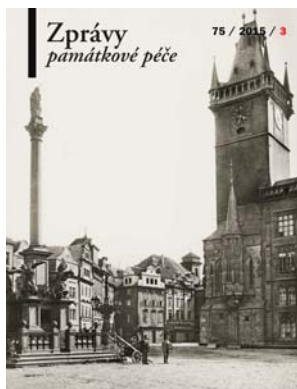
Jaroslav Bušta, Michal Konečný, Radek Ryšavý

Monografie mapuje dějiny slatiňanského zámku s důrazem na šlechtickou rodinu knížat z Auerspergu. Významní představitelé této rodiny mají v knize svůj medailonek, součástí publikace je i historie vybraných interiérů s doprovodnými fotografiemi, pozornost je věnována také zámeckému parku.

Periodické publikace vydávané NPÚ

Zprávy památkové péče

Zprávy památkové péče jsou celostátním odborným oborovým recenzovaným periodikem, které vychází od roku 1937 (od roku 2001 je rozšířeno o webovou stránku) a je určeno zejména profesionálním pracovníkům památkové péče, ale i specialistům ze souvisejících oborů, vlastníkům památek a milovníkům kulturního dědictví. V roce 2015

bylo jako každý rok vydáno šest čísel, pokrývajících široké spektrum témat souvisejících s památkovou péčí.

Průzkumy památek

V roce 2015 vyšla dvě obsáhlá čísla XXII. ročníku periodika, obě s bohatou fotografickou a plánovou dokumentací. Součástí druhého čísla je seznam oborové bibliografie za rok 2014, která je přístupná elektronicky na webu časopisu. Obsahy, resumé a bibliografie jsou dostupné na www.pruzkumypamatek.cz. Periodikum je zařazené od roku 2008 na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR. Časopis je uznávanou celorepublikovou platformou průzkumů a dokumentace nemovitých a movitých památek.

Staletá Praha

ÚOP v Praze vydalo v roce 2015 dvě čísla 31. ročníku časopisu Staletá Praha, recenzovaného periodika pro národní kulturní dědictví, památkovou péči, archeologii a dějiny umění v Praze, které je financováno příspěvkem z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace. Odborné příspěvky prvního čísla se vedle prvního rozsáhlého archeologického příspěvku o románské geometrii v široké komparaci 28 středoevropských rotund v souvislosti s malostranskou rotundou sv. Václava týkaly témat z oblasti památkové péče. Náplní druhého čísla byly archeologické studie – pražská archeologie a středověké dějiny města. Speciální pozornost je v čísle věnována padesátiletému výročí existence archeologického odboru NPÚ.

Památky středních Čech s přílohou Ročenka

Nejstarší regionální časopis památkové péče byl v roce 2014 zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR. Periodikum se soustředí na různé druhy památek a památkovou péči ve středních Čechách a na území Velké Prahy, součástí druhého čísla je oborová bibliografie zaměřená na památkový fond Středočeského kraje. V roce 2015 vyšla dvě čísla již 29. ročníku s každoroční přílohou Ročenka, která představuje činnost středočeského pracoviště v předešlém roce, a od roku 1997 tak dokumentuje činnost středočeského pracoviště. Obsahy a resumé i celá Ročenka jsou dostupné na www.pamatkysc.cz.

Památky západních Čech

Edice pro hmotné kulturní dědictví a památkovou péči v západních Čechách, zapsaná na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných publikací vydávaných v ČR. Byla založena v roce 2010. Ve svazku V–2015 publikovali odborné studie a zprávy J. Kaigl, R. Lavička, V. Červenka, J. Chlevišťan a P. Křišťuf, V. Jesenský, K. Kuča, P. Danda, L. Zeman, V. Kovařík a P. Zahradník, D. Michoinová.

Monumentorum Custos

Časopis pro památky severozápadních Čech je vydáván od ročníku 2008 ve spolupráci s univerzitou UJEP v Ústí nad Labem. Časopis vznikl za účelem předávání informací o památkovém fondu odborné veřejnosti, a to právě prostřednictvím odborného periodika, které na území Ústeckého kraje chybělo. Časopis je koncipován jako regio-nální, a to především pro Ústecký kraj s možnými lokálními přesahy. Cílem časopisu je přinášet a prezentovat výsledky výzkumných záměrů, které jsou zaměřeny na památkový fond a vznikají na území Ústeckého kraje, zároveň má časopis přinášet aktuální a detailní informace o památkovém fondu a jeho historické a kulturním kontextu na daném území. Časopis má zároveň působit i osvětově a ukazovat zdařilé či nezdařilé přístupy k ochraně památkového fondu.

Fontes Nissae – Prameny Nisy

Odborné recenzované periodikum vychází dvakrát ročně, a to ve spolupráci Technické univerzity v Liberci, Krajské vědecké knihovny v Liberci, Městského muzea v Železném Brodě, NPÚ, územního odborného pracoviště v Liberci, Oblastní galerie v Liberci, Severočeského muzea v Liberci, Státního okresního archivu v Jablonci nad Nisou a v Liberci. Obsah časopisu je zaměřen na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s logickými přesahy do částí někdejších Zemí koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska. *Fontes Nissae* se skládají z recenzovaných textů, zpráv a recenzí od autorů působících v osmi regionálních paměťových institucích podílejících se na chodu periodika a dalších externích přispěvatelů. Ročník XVI. Je zaměřen na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s logickými přesahy do částí někdejších Zemí koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska.

Vědecko-výzkumná činnost

Národní památkový ústav se v souladu se svým statutem výzkumné organizace zabývá základním a aplikovaným výzkumem. Věda a výzkum v památkové péči pokrývá široký rozsah statutárních činností organizace a zahrnuje proto mnoho oborů a specializací. Široká laická a odborná veřejnost je s výsledky dosaženými NPÚ v rámci výzkumných projektů, cílů a úkolů seznamována prostřednictvím publikační činnosti, výuky, odborných konferencí a edukativních workshopů. Texty metodik, které získaly osvědčení o certifikaci příslušného orgánu, např. Ministerstva kultury ČR, jsou umístěny na webových stránkách NPÚ (www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/publikace). Stejně tak jsou na webových stránkách NPÚ zpřístupněny památkové postupy (www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/publikace) a certifikované mapy (www.mapy.npu.cz/). Vědecko-výzkumné výsledky jsou využívány a prezentovány též při přípravě a tvorbě instalací a expozic hradů a zámků spravovaných NPÚ a dlouhodobých a krátkodobých výstav.

Výzkumná činnost probíhá v NPÚ, který je celorepublikovou organizací a jeho pracoviště jsou zastoupena ve všech krajích a regionech, na celém území našeho státu. Odborní a vědečtí pracovníci NPÚ se podílejí na řešení institucionálních výzkumných cílů a programových projektech financovaných Ministerstvem kultury, Grantovou agenturou ČR a Ministerstvem vnitra. NPÚ na vědecké úrovni spolupracuje s vysokými školami humanitního a technického zaměření, jinými státními příspěvkovými organizacemi a vědeckými a výzkumnými institucemi.

Proces realizace a organizování úkolů vědy a výzkumu v NPÚ je mnohvrstevnatý a složitý odborně i administrativně. Úspěšné naplňování vyžaduje nejen vysokou odbornou erudici a vědeckou soustředěnost odborných a vědeckých pracovníků, ale i profesionalitu a zkušenosti s řízením a administrativním vedením výzkumu, zabezpečením vzájemné plynulé a plodné spolupráce mezi subjekty podílejícími se na řešení projektů a komunikaci s poskytovatelem. Tyto činnosti fundovaně a odpovědně zajišťuje **Referát vědeckého tajemníka**, který se aktivně podílí i na výběru, přípravě a tvorbě výzkumných projektů, cílů a úkolů NPÚ. Referát vědeckého tajemníka průběžně zajišťuje aktivity Komise generální

ředitelky NPÚ pro vědu a výzkum, na jejíž činnosti participuje, a chod Komise pro hodnocení výzkumných (grantových) projektů.

NPÚ řešil v roce 2015 jeden čtyřletý a pět pětiletých projektů *Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI)* schválených Ministerstvem kultury pro období let 2013–2016 a 2013–2017:

Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století (kód projektu: DF13P01OVV001, doba řešení 2013–2017, konsorcium s Národním zemědělským muzeem). Projekt je zaměřen na hloubkové poznání kvalit kultivované krajiny vybraných objektů v širších společenských souvislostech, jehož výsledky přispějí k detailnějšímu poznání vzniku, vývoje, formy a funkce kulturní krajiny vytvořené na území vybraných aristokratických panství.

Historický fotografický materiál – identifikace, dokumentace, interpretace, prezentace, aplikace, péče a ochrana v kontextu základních typů pamětových institucí (kód projektu: DF13P01OVV007, doba řešení 2013–2017, konsorcium s Technickým muzeem, AMU, MG v Brně a ČVUT). Cílem projektu je aplikovaný výzkum, jehož výsledky přispějí k vytvoření systému metodik zaměřených na zdokonalení péče a ochrany historického fotografického materiálu.

Integrovaný informační systém archeologických pramenů Prahy (kód projektu: DF13P01OVV014, doba řešení 2013–2017, konsorcium s ARUP, v.v.i.). Cílem projektu je vytvoření interaktivního informačního systému archeologických pramenů Prahy, který poté umožní zajistit hospodárné nakládání s archeologickým fondem evropského významu a jeho využívání pro základní výzkum, památkovou péči, státní správu, územní rozvoj a plánování i pro prezentaci kulturního dědictví v návaznosti na využití existujících informačních systémů starších generací.

Metodika uchování předmětů kulturní povahy – optimalizace podmínek s cílem dosažení dlouhodobé udržitelnosti (kód projektu: DF13P01OVV016, doba řešení 2013–2017, konsorcium s Technickým muzeem v Brně a Moravskou galerií). Cílem projektu je zpracování metodik pro optimální dlouhodobé uchování movitého kulturního dědictví sbírkotvorných institucí a památkových objektů. Záměrem je zhodnocení současných technologií a systémů ochrany tohoto dědictví z pohledu preventivní péče a návrh jejich optimalizace.

Identifikace a interpretace vzniku, podoby a proměny barokní kulturní krajiny jihomoravského pohraničí (kód projektu: DF13P01OVV019, doba řešení 2013–2016, konsorcium ESF MUNI a VUT v Brně). K průzkumu byly vybrány dvě unikátní lokality pohraničního území Mikulovska a východního Znojemska. Součástí projektu je vytvoření digitální mapové rekonstrukce barokní kulturní krajiny a soupis dochované drobné sakrální architektury, soch a dalších umělecko-historických děl.

Jedna z certifikovaných metodik za rok 2015

Symboly moci či předměty sběratelského zájmu? Zhodnocení a interpretace sbírkových fondů militarií na státních hradech a zámcích ve správě Národního památkového ústavu (kód projektu: DF13P01OVV020, doba řešení 2013–2017). Hlavním cílem je širší a hlubší poznání hodnot a metod ochrany a prezentace sbírek militarií, přičemž výsledky budou využitelné jako nástroje jejich rozvoje v budoucnosti.

V roce 2015 NPÚ úspěšně ukončil deset projektů *Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI)*, schválených Ministerstvem kultury pro období let 2011–2015 a 2012–2015, tedy jeden pětiletý a devět čtyřletých projektů:

Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (kód projektu: DF12P01OVV001, doba řešení 2012–2015, řešeno s VUKOZ, v.v.i., Fakultou zahradnickou Mendelovy univerzity v Brně a Fakultou stavební ČVUT). Cílem projektu je prohloubení poznatků o kulturněhistorických hodnotách kulturní krajiny, zaměřené na zhodnocení a rozvinutí systému ochrany a péče v rámci kategorie krajinných památkových zón. Projekt usiluje o zlepšení podmínek pro ochranu a uchování této části kulturního dědictví a nalezení mezioborového metodického konsensu v této oblasti.

Archeologická mapa Čech. Systém pro sběr, správu a prezentaci dat (kód projektu: DF12P01OVV003, doba řešení 2012–2015, konsorcium s Archeologickým ústavem AVČR, v.v.i.). Cílem projektu je vytvoření Archeologické mapy ČR (AMČR) – interaktivního systému správy informací o archeologickém dědictví na našem území. Řešení zahrnuje realizaci on-line systému sběru dat, sjednocení způsobu sběru dat pro obě základní české databáze, a to zejména vytvořením příslušných datových modelů a řešením návaznosti systému na registr zásahů a digitální archiv ARUP.

Hudebně akustická dokumentace historických varhan a jejich prostorů – součást Národního kulturního dědictví (kód projektu: DF12P01OVV012, doba řešení 2012–2015, řešeno s AMU). Cílem projektu je aplikování hudebně akustických a kulturně-historických vědecko-výzkumných poznatků do praxe v oblasti ochrany, péče, dokumentování a restaurování národního fondu historických varhan jako jedné skupiny nejohroženějších památek a jejich komplexní dokumentace včetně zvuku a akustiky prostor jejich umístění.

Identifikace významných území s kulturně historickými hodnotami ohrožených přírodními a antropogenními vlivy (kód projektu: DF12P01OVV035, doba řešení 2012–2015, řešeno s Výzkumným ústavem vodohospodářským T. G. Masaryka, v.v.i.). Cílem projektu je vyhodnotit míru potenciálního ohrožení vybraných kategorií památek (národní kulturní památka a památky světového kulturního dědictví) a chráněných území (městské, vesnické a archeologické památkové rezervace) významnými přírodními, průmyslovými a zemědělskými riziky jednotným postupem pro celé území ČR.

Každodenní život a kulturní vliv aristokracie v Českých zemích a ve střední Evropě v kontextu veřejně přístupných historických sídel ve správě Národního památkového ústavu – instalace, prezentace, aplikace (kód projektu: DF11P01OVV026, doba řešení 2011–2015). Projekt se věnuje poznání šlechtického interiéru (autentické instalace); studiu každodenního života prostředí šlechtických sídel za využití autentických výpovědí osobností z těchto prostředí s cílem prezentovat výstupy veřejnosti formou expozic, dílčích výstav a vydávání jednotné ediční řady publikací. Projekt se dále věnuje poznání skutečné praxe a principů v oblasti muzikologie, choreologie, taneční, uměnovědné a architektonické v souvislosti s dobovými pravidly a zásadami (aranžování, společenské chování, konstrukční vybavenost).

Výstava Stolování na hradě Pernštejn

Na státním zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou byl jako součást tohoto projektu instalován nový samostatný prohlídkový okruh představující stolování na šlechtických sídlech v 18. a 19. století v jednotlivých ročních obdobích. Podle dochovaných dobových pramenů autorky PhDr. Libuše Ruizová a Jitka Bukovjanová rekonstruovaly vánoční strom ověšený papírovými růžemi, symbolickými květy Stromu života a papírovými lístky s osobními prosbami o Boží požehnání.

Dokumentace, digitalizace a prezentace ohroženého kulturního dědictví v příhraniční oblasti severozápadních Čech (kód projektu: DF12P01OVV009, doba řešení 2012–2015, konsorcium s UJEP v Ústí nad Labem). Cílem projektu je přispět k zachování kulturního dědictví v příhraniční oblasti severozápadních Čech. U vybraných ohrožených památek je prováděna podrobná geodetická a fotogrammetrická dokumentace, stereofotogrammetrie, tvorba 3D modelů; digitální nedestruktivní diagnostika konstrukcí a materiálů, termoluminiscenční kamerové měření a RTG analýza.

Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky (kód projektu: DF12P01OVV014, doba řešení 2012–2015, konsorcium s Pedagogickými fakultami UK a MUNI). Cílem projektu je vytvoření systému vzdělávacích programů zaměřených na edukaci v oblasti nemovitého a movitého kulturního dědictví, včetně historických sídel, kulturní krajiny a archeologických památek. Cílovými skupinami projektu jsou děti a mládež, rodiny s dětmi, laická a odborná veřejnost. Tvorba programů a podpora jejich aplikace umožní využití více než 100 zpřístupněných objektů ve správě NPÚ.

Tisky 16. století v zámeckých knihovnách České republiky (kód projektu: DF12P01OVV024, doba řešení 2012–2015, konsorcium s NK ČR a Národním muzeem). Cílem projektu je provést výzkum zámeckých knihovnických fondů 16. století a dosáhnout výsledků využitelných pro uchování, prezentaci a edukaci v oblasti historických knihovnických fondů. Výsledky zpracování a analýzy jsou použity pro prezentaci fondů zámeckých knihoven, kde se pozornost soustředí kromě klasických metod i na nové metody a formy zpřístupnění.

Industriální dědictví Moravy a Slezska (kód projektu: DF12P01OVV039, doba řešení 2012–2015, konsorcium s Technickým muzeem v Brně). Projekt si klade za cíl zhodnocení dřívějších výzkumů, jejich aktualizaci a doplnění. Výsledky jsou prezentovány formou specializované mapy s odborným obsahem *Technické památky Moravy a Slezska*, zahrnující potenciální výskyt technických památek na základě přirozeného vývoje regionu, definovaného výskytem nerostných surovin, jejich těžbou a následným zpracováním, vhodnými přírodními podmínkami a jejich využitím a vývojem dopravních systémů; dále formou výstav a odborných publikací.

Kulturně historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity České republiky. Metody identifikace hodnot historických sídel, parků a zahrad a jejich zachování (kód projektu: DF12P01OVV044, doba řešení 2012–2015). Hlavním cílem projektu je aplikace a rozvíjení nových metod identifikace hodnot v chráněných územích. Výsledky projektu jsou využité jako nástroje k trvale udržitelnému rozvoji této části kulturního dědictví ČR (jako části kulturní diverzity v Evropě) a poslouží jako základna pro zásadní posílení společenského konsensu na zodpovědnosti za zachování hodnot chráněných území v ČR.

Finanční prostředky přiznané NPÚ z Programu NAKI na léta 2011–2017

Rok	Částka (v tis. Kč)
2011	5 732
2012	23 386
2013	34 782
2014	33 760
2015	32 976
2016	11 358
2017	11 500
Celkem	153 494

V roce 2015 se NPÚ aktivně zúčastnil 1. veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích k Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) vyhlášené Ministerstvem kultury podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, v souladu s Rámcem pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01).¹ Soutěž byla vyhlášena dne 16. března 2015 s podáním návrhů projektů nejpozději do 4. května 2015.

¹ Úřední věstník Evropské unie C 198, 27. 6. 2014, s. 1.

Referátu vědy a výzkumu bylo z jednotlivých ÚOP a ÚPS NPÚ předloženo k posouzení pro přípravu do veřejné soutěže NAKI II celkem 26 návrhů projektů. Všechny návrhy byly zpracovány Referátem vědeckého tajemníka a předloženy k rozhodnutí Kolegiu ředitelů GŘ (dále KGŘ) a Komisi GŘ pro otázky vědy a výzkumu. KGŘ následně vyhodnotilo návrhy v dvoukolovém výběru. Prioritami hodnocení byly charakter veřejné soutěže NAKI II se zaměřením na aplikovaný výzkum, potřebnost tématu pro NPÚ i obor památkové péče jako takový, rozvíjení dlouholeté spolupráce s akademickou sférou, podpora témat napříč územními pracovišti NPÚ a v neposlední řadě i skutečné personální možnosti NPÚ. KGŘ po pečlivém prostudování a projednání vybralo ve dvoukolovém hodnocení k dalšímu rozpracování pro podání do veřejné soutěže NAKI II celkem 14 návrhů projektů.

Po vyhlášení veřejné soutěže NAKI II byl NPÚ osloven s žádostí o spolupráci na přípravě návrhů projektů vědeckými organizacemi a institucemi. Z předložených návrhů bylo vybráno a KGŘ schváleno dalších 8 návrhů pro účast NPÚ v rámci konsorcia. Ve dvou případech byla schválena účast zaměstnanců NPÚ bez zapojení NPÚ jako výzkumné organizace. Ostatní žádosti o spolupráci byly z důvodů vyčerpání personální odborné kapacity NPÚ odmítnuty. NPÚ na žádost výzkumných organizací a institucí o podporu jimi připravovaných návrhů projektů vyhodnotil předložené návrhy a po jejich posouzení poskytl celkem čtyři kladná stanoviska k projektu, tzv. Letter of intent.

Do soutěže NAKI II bylo v řádném termínu podáno celkem 22 návrhů projektů se zastoupením NPÚ. Ve 12 z nich byl NPÚ v pozici příjemce-koordinátora; ve 4 dalším příjemcem a v 6 projektech účastníkem projektu. Kromě těchto projektů, v nichž byl NPÚ účasten jako výzkumná organizace, se zaměstnanci NPÚ se souhlasem zaměstnavatele podíleli na dalších dvou projektech jiných výzkumných organizací.

Ve veřejné soutěži NAKI II uspěl NPÚ celkem s 8 projekty z 57 projektů přijatých k financování pro období let 2016–2020. V sedmi projektech je NPÚ zastoupen jako výzkumná organizace, z toho ve třech projektech jako příjemce-koordinátor; u dvou jako příjemce a zbývajících jako účastník. Na řešení osmého přijatého projektu se NPÚ podílí jinou formou spolupráce.

Výstava *Obnova památky moderní architektury* v Ostravě

Přehled projektů NAKI II přijatých k financování pro období let 2016–2020

NPÚ jako příjemce – koordinátor

Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR (kód projektu: DG16P02R007, doba řešení 2016–2020; konsorcium s FS ČVUT, FS VUT, ÚTAM AV ČR, v.v.i.). Architektura 60. a 70. let 20. století představuje v památkové péči poměrně mladé a stále ještě nedocenené téma. Dosud bylo primárním úkolem co nejobširnější pokrytí území ČR základním (plošným) výzkumem, který zatím nebyl dokončen. Projekt si klade za cíl zhodnocení dřívějších výzkumů, jejich doplnění a rozšíření o aplikovaný výzkum, jenž přispěje k hlubšímu komplexnímu poznání staveb sledovaného období a osvojení způsobu jejich památkové obnovy. Získaná data budou ukládána ve veřejně přístupné aplikaci *Památkový katalog* vyvíjené Národním památkovým ústavem pro evidenci památek. Pozornost bude věnována diagnostikování železobetonových konstrukcí a památkovým postupům obnovy materiálové podstaty staveb. Řada železobetonových objektů je již kulturní památkou a v budoucnu se bude jejich seznam rozšiřovat. Hledání vhodného způsobu jejich památkové obnovy je proto stále aktuálnější.

Dokumentace historických staveb sloužících pro zpracování chmele (kód projektu: DG16P02B021, doba řešení 2016–2020; konsorcium s FF UJEP). Hlavním cílem projektu je provést základní dokumentaci historických staveb sloužících pro zpracování chmele. Tyto stavby jsou součástí stavebního fondu vážícího se na specifické přírodní podmínky a vyskytující se proto pouze v některých regionech. Zde však představují důležitou součást urbanismu obcí a kulturní krajiny. Jejich vývoji, funkci, konstrukcím ani technologickému vybavení však nebyla dosud věnována žádná badatelská pozornost. Zároveň se jedná o stavby, které (až na výjimky) nejsou památkově chráněny.

Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče (kód projektu: DG16P02H029, doba řešení 2016–2020; konsorcium s TMB). Výzkumný projekt NAKI II Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče navazuje na projekt NAKI Industriální dědictví Moravy a Slezska, zhodnocuje dosažené výsledky, které rozvíjí v podobě navazující specializované mapy s odborným obsahem (Technické památky v Čechách) a s ohledem na aktuální potřebu praxe navrhuje jako výsledek postupné zpracování metodik k tématu průmyslového dědictví. Dalším výstupem, který zhodnocuje předcházející základní terénní a archivní výzkum, budou kritický katalog a monografie k vybraným tématům. Na základě předcházejících zkušeností se pro úspěšné řešení jeví jako nezbytné sledování ochrany, obnovy a nového využití klíčových příkladů průmyslového dědictví v zahraničí.

NPÚ jako příjemce projektu

Gotické a raně renesanční umění ve východních Čechách. Výzkum, interpretace, prezentace (kód projektu: DG16P02B003, doba řešení 2016–2020; řešeno s FF UP, ÚDU AV ČR, v.v.i., Muzeem východních Čech v Hradci Králové). Projekt vychází z dlouhodobé potřeby systematicky řešit souhrnný odborný výzkum a zpracování výtvarného umění středověku a rané renesance v oblasti východních Čech. Dosud málo známý fond středověké a raně renesanční výtvarné kultury východočeského regionu bude ukázán v širokých kulturně historických souvislostech střední Evropy. Nově získané výsledky výzkumu v rámci projektu budou využitelné pro ochranu a prezentaci movitého i nemovitého kulturního dědictví sledovaného regionu nadále v budoucnosti. Tým badatelů sestavený z pracovníků čtyř institucí zaručuje komplexní přístup k řešení projektu a jejich vzájemnou mezioborovou spolupráci. Mezinárodním přínosem projektu bude spolupráce s polskými specialisty. Jedním z hlavních cílů projektu je realizace výstavy Gotické a raně renesanční umění ve východních Čechách 1200–1550 (s třídílným kritickým katalogem), která komplexně zhodnotí výtvarnou kulturu východních Čech (sochařství, malířství, knižní malba, archiválie, umělecké řemeslo, archeologie; architektura a nástěnná malba budou prezentovány prostřednictvím velkoformátových fotografií).

Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši (kód projektu: DG16P02M043, doba řešení 2016–2020; řešeno s HÚ AV ČR, v.v.i., ÚTAM AV ČR, v.v.i.). Hlavním cílem projektu je přinést nové poznatky o formování národní identity syntetickým pohledem na dosud nepoznanou stránku historie města Telče. Projekt použije nové způsoby zpřístupnění zdrojů národní a kulturní identity, změní schéma jejího chápání širokou veřejností a vyvine metodu evidence zpráv o jejich hmotných dokladech. Telč se v době baroka stala regionálním centrem prvořadého významu také díky působení jezuitské komunity. Zvláštní postavení telčského řádového domu jakožto střediska vrcholné duchovní formace české řádové provincie, úzký vztah fundátorů ke koleji a sepětí s organismem města poskytuje jedinečnou příležitost sledovat nejen vnitřní charakter, ale i dosud nepoznanou interakci těchto klíčových subjektů. Na základě shromáždění všech pramenů, které o jejich vzájemném působení svědčí, jejich analýzy a interpretace se rozvine rozsáhlý výzkum, který umožní aplikaci nabytých znalostí a vypracování metodiky evidence dokladů hmotné kultury, která poskytne efektivní nástroj unifikované dokumentace a využítí dat. Součástí projektu je snaha překlenout asymetrii odborného diskursu a ustáleného schématu chápání kulturního dědictví spojeného s jezuitou. Pomůže také korigovat mýty a polopravdy, které podporují diskontinuitu pohledu na formování naší národní identity.

NPÚ jako další účastník projektu

Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky (kód projektu: DG16P02M034, doba řešení 2016–2020; řešeno s VÚKOZ, v.v.i., Fakultou zahradnickou Mendelovy univerzity v Brně, Fakultou stavební ČVUT). Identifi-

kovat, dokumentovat a prezentovat poznatky o hodnotách historické kulturní krajiny (HKK) s památkovým potenciálem; rozvinout stávající systém ochrany HKK vycházející z institutu památkových zón na základě podchycení typologických východisek napomáhajících k rozpoznání potenciálu ochrany na doposud nechráněných částech historické kulturní krajiny; posílit povědomí a ochranu hodnot HKK jako důležité součásti národní identity, kulturního dědictví a implementace mezinárodních úmluv.

Jiná forma spolupráce

Neinvazivní a šetrné postupy řešení kvality prostředí a údržby vodních prvků v rámci památkové péče (kód projektu: DG16P02M032, doba řešení 2016–2020; řešeno s Výzkumným ústavem Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.).

Finanční prostředky přiznané NPÚ z Programu NAKI II na léta 2016–2020 na řešení projektů přijatých k financování

Rok	Částka (v tis. Kč)
2016	12 046
2017	13 017
2018	12 470
2019	11 956
2020	11 713
Celkem	61 202

NPÚ zabezpečuje vědecké a výzkumné potřeby organizace též za použití finančních prostředků na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) poskytovaných jako institucionální podpora Ministerstvem kultury na základě dosažených výsledků uplatněných v Rejstříku informací o výsledcích (RIV). V roce 2015 NPÚ použilo prostředky IP DKRVO na řešení celkem šesti výzkumných cílů sestávajících z dílčích výzkumných úkolů. V roce 2015 bylo zahájeno řešení těchto výzkumných cílů:

I. Archeologie – Garant PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.

Vnitřní zateplovací systémy pro oblast architektonického dědictví (kód projektu: DG16P02H046, doba řešení 2016–2020; řešeno s FS ČVUT). Projekt se zaměřuje na vnitřní tepelné izolační systémy. Hlavním cílem je objektivní a nezávislé zhodnocení materiálů a technologií vnitřního zateplení na základě výsledků materiálových a stavebně fyzikálních výzkumů, které umožní volbu konkrétních řešení pro charakteristické typy obvodových plášťů existujících staveb.

II. Prezentace výsledků výzkumu a vývoje NPÚ a podpůrná vědecká činnost pro výzkumné a vědecké pracovníky NPÚ – Garant Mgr. Martin Gaží

III. Industriální dědictví a moderní architektura 20. století – Garantka Ing. arch. Naděžda Goryczková

IV. Tematické průzkumy – Garant Mgr. Petr Skalický

V. Výzkum, dokumentace a prezentace movitého kulturního dědictví – Garantka PhDr. Alena Černá

VI. Výzkum nemovitých památek v ČR. Aplikace nových metodik průzkumu a dokumentace – ohrožené druhy památek a jejich vybrané exempláře – Garant PhDr. Vladislav Razím

Finanční prostředky poskytnuté NPÚ zřizovatelem na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) v letech 2012–2015

Rok	Částka (v tis. Kč)
2012	15 686
2013	15 847
2014	16 053
2015	17 046
Celkem	64 632

V oblasti základního výzkumu NPÚ řešil v roce 2015 jeden projekt z podpory **Grantové agentury České republiky (GA ČR)**: Vizualní kultura v kontextu eucharistické devoce v Českých zemích pozdního středověku (2013–2015).

Národní památkový ústav v roce 2015 dokončil projekt aplikovaného výzkumu Metodika a databáze požární ochrany památkových objektů (Projekt byl financován z **Programu bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra ČR**, kód projektu: VG20132015116, doba řešení: 2013–2015). Výstupem projektu byla odborná konference a vydání certifikované metodiky *Požární ochrana památkových objektů* (Pavel Jirásek, Martin Mrázek, Eva Polatová, Petr Svoboda, osvědčení o certifikaci: CERO 4/2015).

Finanční prostředky čerpané NPÚ z podpory GA ČR a MV v roce 2015

Grantová agentura České republiky	Částka (v tis. Kč)
Celkem	1 166

Program bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra ČR	Částka (v tis. Kč)
Celkem	600

Rejstřík informací o výsledcích vědy a výzkumu (RIV)

Národní památkový ústav vykazuje celkem 2195 výsledků evidovaných v databázi RIV. V roce 2015 bylo do RIV předáno celkem 218 výsledků.

RIV – Přehled výsledků NPÚ podle druhu výsledku a zdroje financování za rok 2015

Druh výsledku	Kód	I – Institucionální podpora - DKRVO	P – Projekt NAKI	V – Jiné zdroje	GAČR	Z – Výzkumný záměr	MV – Ministerstvo vnitra	N – Neveřejné zdroje	Celkem
Audiovizuální tvorba se vzdáleným přístupem	A (v)	2	0	0	0	0	0	0	2
Článek v odborném periodiku	J	32	28	0	4	4	2	0	70
Článek ve sborníku	D	9	2	5	1	1	2	0	20
Kapitola v knize	C	1	8	0	0	0	0	0	1
Odborná kniha	B	36	9	1	0	1	0	0	47
Ostatní výsledky nezařaditelné do žádného z výše uvedených druhů výsledku	O	1	0	3	0	0	0	0	4
Ověřená technologie	Z/B	0	4	0	0	0	0	0	4
Specializovaná mapa s odborným obsahem	N/D	19	3	0	0	0	0	0	22
Uplatněná certifikovaná metodika	N/A	8	7	0	0	7	0	0	22
Uspořádání (zorganizování) konference	M	1	3	0	0	0	0	0	4
Uspořádání (zorganizování) výstavy	E	3	5	2		0	0	0	10
Uspořádání (zorganizování) workshopu	W	6	4	0	0	1	0	0	11
Software	R	0	1	0	0	0	0	0	1
Celkem		118	66	11	5	14	4	0	218

Přehled výsledků NPÚ v letech 2011–2015

Druh výsledku	Kód	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Audiovizuální tvorba se vzdáleným přístupem	A (v)			1	1	2	4
Článek v odborném periodiku	J	44	78	86	84	70	362
Článek ve sborníku	D	9	4	6	1	20	40
Kapitola v knize	C	78	10	28	18	1	135
Odborná kniha	B	9	10	10	19	47	95
Ostatní výsledky nezařaditelné do žádného z výše uvedených druhů výsledku	O		1	3		4	8
Ověřená technologie	Z/B				4	4	8
Specializovaná mapa s odborným obsahem	N/D	12	7	2	1	22	44
Uplatněná certifikovaná metodika	N/A		1	6	15	22	44
Uspořádání (zorganizování) konference	M	1	1		2	4	8
Uspořádání (zorganizování) výstavy	E	1	2	3	4	10	20
Uspořádání (zorganizování) workshopu	W	1		4	6	11	22
Software	R					1	1
Celkem		155	114	149	155	218	791

V roce 2015 bylo za NPÚ předáno 21 metodik k certifikaci v souladu s Příkazem ministra kultury č. 25/2014, kterým se ruší příkaz ministra č. 13/2011 a stanovuje se „Postup certifikace Metodik a Památkových postupů Ministerstvem kultury jako uznatelných výsledků výzkumu, experimentál-

ního vývoje a inovací a stanovuje se postup ve věci vydání stanoviska poskytovatele k využitelnosti výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem“. Certifikováno bylo 9 metodik. U ostatních probíhá certifikační řízení.

Název metodiky	Autoři	Zdroj financování	Osvědčení o certifikaci
Aristokratický interiér doby baroka ve světle historických inventářů	Eva Lukášová, Vendulka Otavská	NAKI	v řízení
Management plán ochrany památkových hodnot památek zahradního umění	Lenka Křesadlová, Jiří Olšan, Marek Ehrlich	NAKI	v řízení

Metodika digitalizace, 3D dokumentace a 3D vizualizace jednotlivých typů památek	Vladimír Brůna, Marcel Brejcha, Zdeněk Marek, Barbora Větrovská	NAKI	č. 53/2015
Metodika dokumentace drobných památek	Petr Hrubý, Eva Altová, Antonín Kadlec	NAKI	č. 49/2015
Metodika dokumentace lidové architektury	Kamil Podroužek, Renata Kuprová, David Skalický, Jan Horák, Michal Trněný	NAKI	č. 51/2015
Metodika dokumentace městských domů	Michael Rykl	NAKI	č. 52/2015
Metodika dokumentace sakrální architektury (kostely a prostorové kaple)	Vít Honys, Taňa Nejezchlebová, Lucie Radová, Hana Veselá	NAKI	č. 50/2015
Metodika identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami	Karel Kuča, Věra Kučová	NAKI	č. 65/2015
Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění	Jiří Olšan, Marek Ehrlich, Lenka Křesadlová, Marie Pavlátová, Daniel Šnejd	NAKI	v řízení
Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty	Karel Kuča, Věra Kučová	NAKI	č. 64/2015
Metodika pasportizace památky zahradního umění	Jiří Olšan, Daniel Šnejd, Marek Ehrlich, Lenka Křesadlová, Marie Pavlátová	NAKI	v řízení
Metodika preventivní péče o historické knihovní fondy ve specifických podmínkách památkových objektů ve správě NPÚ	Ludmila Ouradová, Petra Vávrová, Jitka Neoralová, Pavel Hájek	NAKI	v řízení
Metodika pro přípravu a realizaci historicky poučených festivit v prostředí hradů a zámků - I.	Jiří Bláha, Helena Kazárová, Jiří Olšan, Petr Pavelec, Lukáš Reitinge, Pavel Slavko, Martin Voříšek	NAKI	v řízení
Metodika prostorové analýzy památky zahradního umění	Lenka Křesadlová, Marie Pavlátová, Jiří Olšan, Marek Ehrlich	NAKI	v řízení
Metodika stavebněhistorického průzkumu	Jan Beránek, Lucie Beránková, Jana Čevonová, Petr Macek, Michal Patrný, Jindřich Záhorka, Pavel Zahradník	DKRVO	č. 56/2015
Metodika standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny	Věra Kučová, Jiří Dostálek, Marek Ehrlich, Karel Kuča, Božena Pacáková	NAKI	č. 46/2015
Památky nás baví 1: Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky 1. stupně základních škol	Hana Havlůjová, Petr Hudec, Martina Indrová	NAKI	v řízení
Památky nás baví 2: Předáváme péči o kulturní dědictví žákům 2. stupně základních škol a středoškolákům	Hana Havlůjová, Kateřina Charvátová, Martina Indrová	NAKI	v řízení
Památky nás baví 3: Potenciál kulturního dědictví pro vysokoškolské a další vzdělávání pedagogů a pro kurzy Univerzity třetího věku	Hana Havlůjová, Kateřina Charvátová, Martina Indrová, Dušan Klapko	NAKI	v řízení
Památky nás baví 4: Kulturní dědictví jako příležitost pro neformální a informální učení všech generací	Hana Havlůjová, Martina Indrová, Petr Svoboda	NAKI	v řízení
Památky nás baví 5: Kulturní dědictví jako příležitost pro učení bez bariér	Hana Havlůjová, Petr Hudec, Květa Jordánová, Martina Indrová	NAKI	v řízení

V roce 2015 byly certifikovány 2 památkové postupy

Název památkového postupu	Autor	Zdroj financování	Osvědčení o certifikaci
Vyjadřování se k územně plánovací dokumentaci z hlediska ochrany kulturněhistorických hodnot území	Alena Krusová	NAKI	č. 6
Příprava podkladů pro poskytnutí aktuálních údajů Národního památkového ústavu pro pořizování územně analytických podkladů	Alena Krusová	NAKI	č. 7

Metodiky a památkové postupy jsou v elektronické podobě přístupné uživatelům na webu NPÚ <https://iispp.npu.cz/mis/searchDocument.htm?search=metodika>.

Ucelený přehled o aktuálně řešených i ukončených výzkumných záměrech, projektech, úkolech a cílech NPÚ je prezentován na webových stránkách vědy a výzkumu. Více informací na www.npu.cz/veda-vyzkum.

Přehled projektů financovaných z evropských zdrojů

Rok 2015 pro Národní památkový ústav představoval poslední možnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v rámci programového období 2007–2013. Největší objem finančních prostředků určených k obnově památek a jejich zpřístupnění kulturním a vzdělávacím aktivitám laické i odborné veřejnosti čerpal NPÚ z Integrovaného operačního programu, prioritní osy 5.1. Úspěšně tak byla dokončena realizační fáze projektu *Kuks – Granátové jablko*, kterým byla komplexně obnovena známá a unikátní barokní památka Šporkova hospitalu včetně přílehlého areálu. Završen byl také projekt Národního centra zahradní kultury v Kroměříži, který se stejně jako výše uvedený projekt hospitalu Kuks setkal okamžitě po svém otevření s enormním zájmem návštěvníků. Závěrečná konference projektu *Národního centra divadla a tance* ve Valticích v červnu 2015 seznámila veřejnost s jednotlivými fázemi revitalizace a načrtla další aktivity v době udržitelnosti. Realizována byla rovněž vzorová obnova okrasného statku a parku včetně drobné architektury v rámci projektu *Schola Naturalis* ve Veltrusech. V uplynulém roce byly též dokončeny dva projekty Integrovaného operačního programu, prioritní osy 1.1 – Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě Památkový katalog a Digitalizace památek, díky kterým získal NPÚ finanční prostředky na digitalizaci vlastních historických a archivních fondů a modernizoval elektronické databáze památek.

Dále bylo úspěšně zakončeno celkem 19 projektů podpořených v roce 2015 z Operačního programu Životního prostředí. Tyto drobnější investiční akce byly zaměřené zejména na obnovu, regeneraci a revitalizaci vybraných zámeckých parků a zahrad.

Kromě památkové péče současně NPÚ působí i na pozici instituce vzdělávací. Soustředí se na edukační aktivity, rozvoj výukových programů a modernizaci počátečního stejně jako vysokoškolského vzdělávání. Projekt *Studentská mise* se ve spolupráci s vybranými vysokými školami v Praze a v součinnosti s Klubem Za starou Prahu zaměřil právě na inovaci vysokoškolských studijních programů a výuky památkové péče. Projekt byl realizován v rámci Operačního programu Praha – Adaptabilita.

V roce 2015 byl NPÚ rovněž příjemcem dotací z finančních mechanismů EHP/Norsko 2009–2014. V mezinárodním projektu mapujícím dokumentaci a hodnocení průmyslových památek navázal NPÚ úspěšnou spolupráci s norskou památkovou institucí Riksantikvaren. Finanční prostředky z programu získaly také projekty rekonstrukce unikátního novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře a vybudování nového Centra studijních pobytů v zámecké Sloupové síni v Českém Krumlově.

Zároveň s ukončováním projektů programového období 2007–2013 začala také intenzivní práce na přípravě dalších projektů pro nové období 2014–2020 s prioritní účastí na Integrovaném regionálním operačním programu, v prioritní ose 3.1 – Revitalizace kulturních památek I.

Následující přehled operačních programů a projektů administrovaných NPÚ z pozice příjemce představuje celkové náklady na jednotlivé projekty, které byly v roce 2015 úspěšně ukončeny. NPÚ dále figuruje v mnoha dalších projektech jako partner.

Finanční mechanismus EHP

Obnova novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře

Projekt obnovy novogotického templu získal finanční podporu v listopadu roku 2014. Cílem projektu je komplexní obnova značně zchátralé památkově chráněné stavby zahradní architektury – templu, jako prvního příkladu novogotické stavby v ČR. S citlivým přístupem k původním materiálům a dochovaným prvkům je v rámci projektu rekonstruováno vstupní schodiště a interiérové dlažby. Oprava se dotkne pláště lucerny a dřevěných žeber po jejím obvodu, dále vřetenových schodišť a instalace původních vitráží. Restaurována bude i socha polního maršála Karla Filipa knížete Schwarzenberga. Zhotovena bude kopie vyhlídkové lávky.

Průmyslové dědictví

Průmyslové dědictví je projektem započatým v polovině roku 2014, za kterým sice nezůstanou stát opravené budovy nebo zrestaurované předměty, ale jeho poslání je pro zachování kulturního dědictví neméně důležité. Je zaměřen na poznání, zhodnocení a zprostředkování poznání v oblasti péče o průmyslové dědictví. Základem je seznámení spolupracujících institucí, NPÚ a norského Riksantikvaren, s průmyslovým dědictvím obou zemí, s metodami jeho dokumentace, hodnocením z pohledu památkové péče, metodami obnovy i možnostmi jeho tolik potřebného nového využití.

SHZ Český Krumlov

Dne 19. srpna 2015 byl slavnostně zahájen projekt Centra studijních pobytů v Českém Krumlově. Sloupová síň na prvním nádvoří zámeckého areálu bude stavebně a památkově obnovena, aby mohla být využívána pro studijní pobyty studentů českých i zahraničních univerzit. V rámci projektu budou otevřeny nové přednáškové sály a ubytovací kapacity. Tematicky se centrum spolu s univerzitními partnery bude zaměřovat na problematiku správy a rozvoje památek UNESCO, stejně jako na otázky týkající se kultury a venkova v Čechách a střední Evropě.

Integrovaný operační program 1.1

Památkový katalog (informační systém evidence památek ve vazbě na RUIAN)

Nový informační systém evidence památek postupně nahrazuje dnes již zastaralé databázové aplikace MonumIS pro vedení Ústředního seznamu kulturních památek. Památkový katalog NPÚ umožňuje efektivní

sběr a evidenci dat, jejich operativní správu a následnou prezentaci. Je kompatibilní s existujícími systémy a plně slučitelný s Integrovaným informačním systémem památkové péče (IISPP) a Informačním systémem základních registrů. Dále byl zprovozněn nový Geoportál památkové péče (<https://geoportal.npu.cz>), na kterém jsou publikovány všechny mapové aplikace, služby a datové sady vedené v geografickém informačním systému NPÚ. Odkazy a aktuální informace jsou pak dostupné na portálu <https://iispp.npu.cz>.

Digitalizace fondů NPÚ

Projekt byl zaměřen na ochranu a zpřístupnění památkových, historických a archivních fondů NPÚ s cílem veřejnosti i státní správě postupně nabídnout on-line veškeré listinné a fotografické dokumenty ke kulturním památkám. V první fázi byl digitalizován dokumentační a fotografický fond NPÚ čítající více než 1 milion dokumentů, do kterého patří sbírky fotografií (více než 400 000 kusů), mobiliární fondy a základní dokumentace památkové péče související s agendou vedení ÚSKP. V druhé fázi pak bylo nově vytvořeno specializované digitalizační centrum, kde byly skenovány historické fondy NPÚ jako obrazy, grafiky a textilie, včetně mimořádně ohrožených historických fotografií či skleněných negativů.

Integrovaný operační program 5.1

Kuks – Granátové jablko

Hlavním cílem projektu byla vzorová obnova a oživení unikátního barokního areálu hospitalu Kuks, prohlášeného v roce 1995 za národní kulturní památku. Finanční podporu získal projekt *Kuks – Granátové jablko* v květnu 2010. Stavební práce započaly v listopadu 2011 záchranným archeologickým průzkumem. V dalších letech byl postupně opraven hospital, včetně nezbytných restaurátorských zásahů, a obnovena užitková zahrada se zahradnickým zázemím. Opraveny byly kamenné fasády kostela, cesty před hospitem a inundační most. Do projektu byly zahrnuty i nové prohlídkové trasy a expozice farmacie. V hospodářském křídle vzniklo multifunkční výchovně-vzdělávací centrum. Obnovený areál hospitalu Kuks se otevřel návštěvníkům 27. 3. 2015.

Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži

Dlouhodobým cílem projektu je snaha zvýšit všeobecné povědomí o vysoké umělecké a kulturně-historické hodnotě památek zahradního umění. Realizační fáze projektu byla zaměřena především na provedení vzorové obnovy významné části Květné zahrady a vybudování technického zázemí v nedaleké Podzámecké zahradě. V interiéru Arcibiskupského zámku byly zřízeny prostory pro informační, edukační a prezentační aktivity. Realizační fáze skončila 25. 2. 2015. Od března roku 2015 jsou v provozní fázi kromě zpřístupnění obnoveného areálu pro návštěvníky pravidelně pořádány cykly přednášek s tematikou historických zahrad i zahradní kultury obecně, semináře a výstavy, včetně festivalu barokní kultury Hortus Magicus.

Národní centrum divadla a tance – Valtice

Projekt byl zaměřen na rekonstrukci tří dosud nevyužívaných objektů zámeckého areálu. Po svém obnovení začaly sloužit jako prostory a zázemí pro uměleckou a výukovou činnost studentských, profesionálních i amatérských divadelních skupin a spolků. V do-

chované pozdně barokní stavbě divadla vznikla plnohodnotná replika původní scény z roku 1790 a to včetně funkční dřevěné jevištní mašinérie. Se současným využitím moderních technologií se nyní jedná o evropskou raritu. Zázemí pro účinkující je situováno do přílehlého zámeckého křídla. Stará lisovna byla přizpůsobena vstupu pro diváky a úvodní zimní jízdárna byla upravena na sál pro pořádání kulturních akcí. Závěrečná konference projektu proběhla 25. června 2015. Zpřístupněné objekty jsou v provozní fázi projektu nadále využívány pro výuku hry na hudební nástroje, zpěvu, herectví a tance, pořádají se zde koncerty a divadelní představení.

Schola Naturalis – projekt revitalizace zámku Veltrusy

Projekt *Schola Naturalis* se soustředil na vzorovou obnovu přírodně krajinářského celku zvaného okrasný statek (fermé ornée), dále na zámecký park a drobné stavby v něm. V návaznosti na původní funkce areálu byla mimo jiné znovu oživena hospodářsko-zemědělská činnost, zrekonstruována a rozšířena daňčí obora s ukázkami myslivosti. Dále byly vybudovány nové ekologické zdroje energie. V areálu vzniklo centrum kulturně-ekologického vzdělávání určené zejména žákům základních a studentům středních a vysokých škol. Pro ně jsou připraveny výukové moduly zaměřené na oblast kultury, historie a přírodního dědictví. Realizační fáze projektu *Schola Naturalis* skončila 30. 6. 2015.

Operační program Praha – Adaptabilita

Studentská mise při zhodnocení památkového potenciálu Prahy

V roce 2015 byl ukončen projekt inovující studijní programy na pražských vysokých školách pro potřeby památkové péče. Studenti tří vysokých škol se aktivně účastnili průzkumu památkového potenciálu území pražských čtvrtí Košíře a Hlubočepy s cílem zachytit historické hodnoty lokalit, které se v současné době dynamicky rozvíjí a proměňují. Projekt byl vysoce hodnocen mimo jiné pro velmi dobře zvládnuté zpracování publicity, jejíž ukázkou si můžete prohlédnout na webové stránce: www.studentskamise.cz.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Zvýšení konkurenceschopnosti v rámci celoživotního vzdělávání v oblasti obnovy a trvale udržitelného rozvoje kulturního dědictví

Realizace projektu pokračovala v roce 2015 nově vytvořeným vzdělávacím programem Řemeslná obnova historických staveb. Programem, který zprostředkovává informace, dovednosti a postupy využitelné v praxi obnovy památek a předmětů kulturní povahy a je určen řemeslníkům a dalším účastníkům procesu obnovy. Vzdělávání probíhá v modulu Památková péče a příprava a realizace památkové obnovy a v dalších osmi modulech rozdělených na jednotlivá řemesla. K dispozici jsou i tištěné studijní opory.

Operační program Životní prostředí – výběr

Největší počet projektů NPÚ již tradičně administroval v rámci operačního programu Životního prostředí. V roce 2015 jednotlivá územní pracoviště úspěšně dokončila zbývajících 19 projektů. Ze strukturálních fondů bylo čerpáno převážně na obnovu a záchranu zámeckých parků a jejich krajinnářských a vegetačních prvků a na podporu přírodních biotopů. Za všechny realizované projekty vybíráme vždy jeden za každou ÚPS NPÚ.

Obnova zeleně zámeckého parku Hrubý Rohozec

Projekt byl zaměřen na nevelký park při zámku Hrubý Rohozec, který je návštěvníkům volně přístupný po celou otevírací dobu. Jeho cílem bylo obnovení původních prostorových struktur, očištění romantické stavby grotty od náletových dřevin a její obnovení, které návštěvníkům znovu poskytne přirozené výhledy ze skalní terasy do údolí řeky Jizery i na samotný zámek, a to při zachování cenných dřevin. Nová výsadba celkem 49 stromů, 687 keřů a 150 růží nahradila důležité kompoziční prvky, které bylo nutné z důvodu jejich špatného zdravotního stavu odstranit, nebo které již zcela chyběly. Při revitalizaci se přihlíželo k ekologickému významu parku jako útočišti mnoha živočichů, jako prostředku ke stabilizaci svahů a jako prvku ochrany proti vodní a větrné erozi. Cílem bylo zajistit vysokou estetickou i krajinnářskou hodnotu a účinek celého areálu.

Revitalizace části zámeckého parku Hradec nad Moravicí

Cílem projektu bylo vrátit park do stavu známého z první poloviny 19. století. Projekt řešil regeneraci a částečnou obnovu vegetačních prvků při maximální možné míře ošetření stávajících dřevin. Inventarizaci, kdy byly vtipovány jednotlivé dřeviny a navrženy zdravotní a bezpečnostní řezy různých rozsahů, následovaly asanační zásahy a pěstební opatření. Vybrané poškozené stromy byly pokáceny nebo ošetřeny. Vedle pňoucích rostlin byly nově vysázeny listnaté stromy jako např. javor babyka, habr obecný a jehličnaté stromy, např. jedlovec kanadský apod. Obnoveny byly luční plochy a trávníky a to při zachování kompozičních principů zámeckého parku.

Revitalizace zámeckého parku Žleby

Anglický park o rozloze 24 ha vznikl v souvislosti s romantickou přestavbou zámku v 2. pol. 19. století. Na jeho podobě se podílel Vincenc Karel kníže Auersperg. Cílem projektu bylo revitalizovat část historického a přírodně blízkého památkově chráněného území, silně poškozeného větrnou vichřicí v červnu roku 2008. Byly odstraněny náletové dřeviny, ruderální porosty a poškozené dřeviny, které pro návštěvníka parku mohly představovat bezpečnostní riziko. Současně bylo realizováno pěstební opatření pro zlepšení zdravotního stavu a podporu vitality stávajících dřevin v parku. Areál obohatily nově vysazené dřeviny domácího i exotického původu. Celkově bylo ošetřeno 85 dřevin a vysazeno 5 364 dřevin nových. Pro zámecký park charakteristické prudké svahy u zámku byly stabilizovány za pomoci haťování a výsadby keřů. Uvedená opatření významně zvýšila kvalitu a bezpečnost prostředí pro návštěvníky parku.

Telč – Revitalizace zeleně v areálu zámeckého parku

Zámecký park v Telči byl po svém založení v 16. století postupně rozšiřován a utvářen do podoby anglického parku s úctyhodnou rozlohou 4,96 ha. Spolu se dvěma rybníky dosud představuje přirozenou hranici městského historického jádra a nové zástavby. Park je součástí zóny UNESCO a je zároveň hlavním městským parkem. Projekt revitalizace zeleně se zaměřil

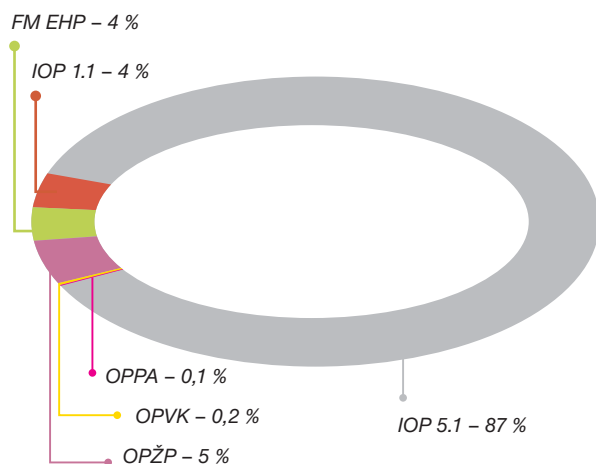
na odstranění náletových dřevin, ošetření poškozených dřevin, výsadbu nových vegetačních prvků a založení trávníkových ploch. Odbornými zásahy tak byla posílena biodiverzita v zastavěném území. Projekt probíhal v souladu

se schválenou koncepcí udržitelného rozvoje města Telče ve snaze o zvýšení atraktivnosti města při zachování dendrologické a estetické hodnoty. Revitalizace parku návštěvníkům přinesla také vyšší provozní bezpečnost.

Název programu/projektu	Celkové náklady v Kč
Finanční mechanismus EHP	
Obnova novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře	16 342 227
Průmyslové dědictví	3 852 225
SHZ Český Krumlov – Centrum studijních pobytů	32 070 840
CELKEM	52 265 292

Integrovaný operační program 1.1	
Digitalizace fondů NPÚ	34 900 000
Památkový katalog (informační systém evidence památek ve vazbě na RUIAN)	17 863 300
CELKEM	52 763 300

Integrovaný operační program 5.1	
Kuks – Granátové jablko	453 348 434
NCZK	183 864 608
NCDT	356 150 000
Schola Naturalis	237 593 989
CELKEM	1 230 957 031

Název programu/projektu	Celkové náklady v Kč
Operační program Praha – Adaptabilita	
Studentská mise při zhodnocení památkového potenciálu Prahy	1 775 227

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost	
Zvýšení konkurenceschopnosti v rámci celoživotního vzdělávání v oblasti obnovy a trvale udržitelného rozvoje kulturního dědictví	3 452 503

Operační program Životní prostředí	
Grabštejn – obnova zeleně hradního parku a lesoparku	3 099 647
Ratibořice – Regenerace zeleně v parku státního zámku včetně přilehlých ploch	5 164 269
Hrubý Rohozec – Obnova zeleně zámeckého parku	2 921 100
Regenerace zámeckého parku zámku Kozel (vybrané plochy)	859 473
Telč – Revitalizace zeleně v areálu zámeckého parku	1 578 099
Stabilizace a obnova porostu v zámeckém parku Třeboň	877 131
Obnova zámeckého parku ve Frýdlantu	7 272 755
Obnova krajinných struktur a podpora přírodních biotopů Kunětické hory	4 043 642
Revitalizace části zámeckého parku Hradec nad Moravicí – 1. etapa	3 184 164
Obnova zeleně v zámeckém parku Sychrov	13 611 975
Revitalizace zámeckého parku Žleby	3 711 111
Obnova vybraných území v Lednicko-valtickém areálu, památce UNESCO	3 550 995
Obnova vegetačních úprav zámeckého parku v Uherčicích – intravilán	2 871 157
Revitalizace zámeckého parku Raduň	3 912 763
Záchrana a obnova vegetačních prvků hradního parku v Bečově nad Teplou	858 979
Státní hrad a zámek v Českém Krumlově – stavební úpravy kompostárny v zásobní zahradě	6 679 654
Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou – revitalizace zeleně v areálu zámeckého parku	1 884 926
NKP zámek Červené Poříčí – obnova zámeckého parku a ovocného sadu	965 619
Obnova vegetačních úprav zámeckého parku v Uherčicích – extravilán	1 443 793
CELKEM	68 491 252

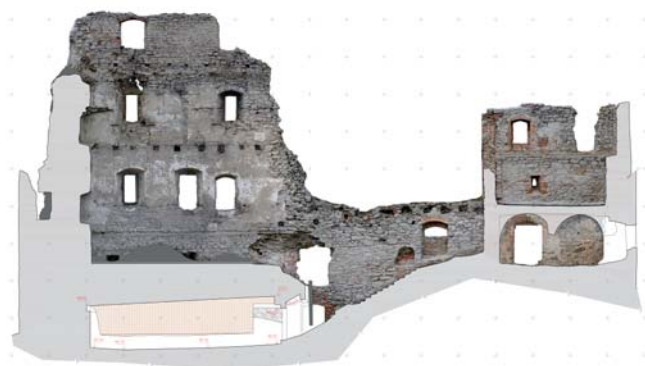
Program podpory archeologických výzkumů

V roce 2015 bylo v Národním památkovém ústavu (NPÚ) možné využít na realizaci archeologických výzkumů (AV) dva zdroje financování. Třetím rokem byly v rozpočtu NPÚ vyčleněny prostředky na realizaci výzkumů v rámci Programu podpory archeologických výzkumů v NPÚ. Došlo také ke znovunaplnění Programu podpory záchranných archeologických výzkumů (ZAV) ze strany Ministerstva kultury České republiky (MK ČR).

Program podpory záchranných archeologických výzkumů

Program podpory ZAV byl naplněn na základě zvýšené potřeby kompenzace v souvislosti s obnoveným stavebním „boomem“. S tím souvisí nárůst finančních nároků při výzkumech, které musí být dle §22., odst. 2. zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů realizovány na stavbách fyzických osob nepodnikajících. Role distributora finančního příspěvku ve výši 4 milionů, který byl vyčleněn až ve třetí čtvrtině roku 2015, byla přiřčena NPÚ. Kromě kompenzace nákladů za terénní část AV bylo možné čerpat prostředky také na zpracování nálezů získaných v dřívějších letech při akcích na stavbách fyzických osob nepodnikajících. Na základě žádostí o příspěvek bylo NPÚ a ve spolupráci s ním také dalšími oprávněnými organizacemi realizováno celkem 57 akcí. Vzhledem k pozdějšímu umožnění čerpání se nepodařilo vyčerpat všechny přidělené prostředky.

Co se týče terénních akcí, v převážné většině se jednalo o dokumentaci a vzorkování archeologických památek narušovaných při stavbě rodinných domů v intravilánech obcí a menších měst. Ve dvou případech došlo k zásahům do archeologických terénů v centrech měst Kolína a Olomouce. Dvě akce proběhly na chráněných kulturních památkách v soukromém vlastnictví. Prostor bývalé tvrze byl dotčen při přestavbě a dalších stavebních úpravách venkovské usedlosti v Otrybech, na zřícenině hradu Starý Rybník byly dokumentovány situace a provedeno fotogrammetrické zaměření zděných konstrukcí. Konečně, na zpracování celkem 11 souborů movitých nálezů ze starších výzkumů bylo vynaloženo necelých 500 tisíc korun.

Při ZAV na stavbách rodinných domů byly především dokumentovány situace sídlištního i pohřebního charakteru, související se starším osídlením dotčeného území od pravěku po současnost. Například bylo možné realizovat zjišťovací AV v ploše plánované výstavby rodinného domu na lokalitě Tašovice II. u Karlových

Varů. Síť sond pomohla vymezit místa koncentrací kamenné štípané industrie, náležící období mezolitu. Nalezený soubor tvoří více než dva tisíce úštěpů a dvě stovky artefaktů. Archeobotanickou analýzou se podařilo identifikovat několik relikvů vegetace, z nichž dva kusy (skořápky lískových oříšků) přinesly kalibrovaná radiokarbonová data 8220–7950 př. Kr. a 7055–6815 př. Kr. Při budování inženýrských sítí pro rodinné domy v Rozdrojovicích bylo prozkoumáno 64 objektů, které lze chronologicky zařadit do kultury s lineární keramikou s dalším pokračováním v mladší fázi kultury lidu s moravskou malovanou keramikou. Kromě sídlištních jam stojí za zmínku zejména nález jámy s baterií čtyř pecí (LnK) a hliníku s výraznou kolekcí keramických tvarů s rytou či malovanou výzdobou (MMK). Již dříve známé pravěké osídlení (milavečská kultura mladší doby bronzové) bylo výzkumem ověřeno v Tajanově u Tupadel. Ostravské pracoviště NPÚ provedlo celkem 6 ZAV při stavbách rodinných domů na známých lokalitách v Opavě, Opavě-Kylešovicích a Neplachovicích, byla objevena pravěká lokalita v Brumovicích.

Funerální složka je zastoupena prozatím největším prozkoumaným pohřebištem ze starší fáze doby bronzové na jihovýchodní Moravě. Nekropole v Hroznové Lhotě, zahrnující více než 125 kostrových hrobů, se jeví jako klíčová pro poznání habitu a hmotné kultury té doby. Metodika výzkumu, využívající moderní environmentální analýzy, zachytila zvyklosti, související s pohlavně diferencovaným pohřebním obřadem v typicky skrčené poloze. Na základě rozboru nalezených předmětů z různých materiálů, včetně typické nitranské a únětické keramiky, lze stanovit výraznější mezníky osídlení obou nejvýznamnějších kultur daného regionu a epochy. Jámové a popelnicové hroby ze střední až mladší doby bronzové se podařilo odhalit ve Hvozdnici u Hradce Králové. V Plotištích nad Labem pak byly zachyceny žárové hroby kultury lužické a sídlištní objekty z doby římské.

Ze zajímavých zjištění datovaných do období po přelomu letopočtu prováděných v rámci PPZAV můžeme uvést například výsledky výzkumu na městské parcele ve Wurmově ulici v Olomouci, kde byly díky geofyzikálnímu měření zřejmě nalezeny zbytky zdiva kostela z 2. poloviny 12. století. Pozůstatky předlokačnického osídlení z 12.–13. století pak byly zjištěny při výzkumu v Újezdu u Plánice. V rámci výzkumu na stavbě dvou rodinných domů v Klášteře nad Dědinou bylo zachyceno klášterní zdivo, destrukční požárová vrstva, relikty staveb panského sídla založeného po zániku kláštera nebo také řadové kostrové pohřebiště. V Rokytnici v Orlických horách byla prozkoumána novověká souvrství v historickém městském jádře.

Program podpory archeologických výzkumů v NPÚ

Vzhledem k tomu, že akce prováděné dle ustanovení §22., odst. 2 cit. zákona byly, až na jednu akci, kompenzovány z MK ČR naplňovaným PPZAV, mohl se Program podpory archeologických výzkumů v NPÚ zaměřit na akce jiného druhu. Oproti předchozím dvěma letům došlo ze strany vedení NPÚ k ponížení příspěvku z původních 3,5 milionů v roce 2013 a 2 milionů v roce 2014 na necelý milion korun. V celkovém počtu 34 akcí byly realizovány terénní archeologické výzkumy (TAV), ale došlo i ke zpracování nálezů získaných z dřívější činnosti.

Největší objem finančních prostředků směřoval do oblasti péče o památkové objekty v majetku státu. Do této oblasti můžeme zařadit například rekonstrukci suterénu jižního křídla zámku Raduň, kde výzkum přispěl k poznání stavebního vývoje objektu dnešního zámku. V Plzeňském kraji se jednalo o výzkum na pozemku statku U Matoušů v Plzni-Bolevci nebo akci v rámci 2. etapy rekonstrukce průjezdu hlavního vstupu zámku Horšovský Týn. Dále můžeme uvést akce prováděné v souvislosti s protipožárním opatřením jízdního zámku Kozel, budovanou kanalizační přípojkou v areálu kláštera Kladruby nebo obnovou vstupního mostku na hradě Švihov. V jižních Čechách šlo o ZAV, vyvolaný úpravami terénu před stavbou parkoviště pro správu hradu Landštejn. Z menších akcí můžeme uvést ještě výzkum v souvislosti s rekonstrukcí elektroinstalace na nádvoří zámku Velké Losiny.

Další výzkumy na objektech ve správě NPÚ pak představovaly fázi příprav budoucích projektů a stavebních záměrů, kdy byly zajišťovány kvalitní podklady pro budoucí památkovou obnovu. V rámci předstihového archeologického výzkumu před celkovou rekonstrukcí hradního nádvoří v Rožmberku nad Vltavou byly v roce 2015 položeny dvě archeologické sondy, v nichž byly odkryty archeologické situace 14.–19. století. Pro poznání stavebního vývoje je důležitý objev gotického zdiva, které dokládá, že na nádvoří rožmberského hradu stála ve vrcholném středověku rozměrná budova zbořená někdy v průběhu 15. století. Nález mění představu, že Dolní hrad si udržel svou původní dispozici, vytvořenou při jeho založení ve 13. století. V rámci předprojektové přípravy obnovy prelatury kláštera Plasy bylo archeologicky vyhodnoceno třináct kopaných sond. Zjištěna byla starší fáze barokní kašny, mělké založení severovýchodní ohradní zdi dvora prelatury a zachycena jímka historických záchodů. V prostoru před královskou kaplí byl zasažen pozůstatek středověké stavby s dochovaným gotickým portálem. Starší zástavba, která se v areálu prelatury dle historických vyobrazení předpokládala, zanikla v 17. století, což potvrdily archeologické nálezy. Další zjišťovací výzkum se podařilo realizovat na zámku v Nebílověch při obnově zámeckého parku. Na zámku Kunštát byly, v rámci probíhajícího prohloubeného stavebněhistorického a restaurátorského průzkumu, provedeny sondy do podlah v mezipatře severního křídla tzv. horního zámku, kterými byly zjištěny úrovně novověkých podlah. V další etapě bylo provedeno zaměření metodou pozemního laserového scanování.

V zájmu odborné organizace státní památkové péče nejsou jen TAV na svěřených památkách. Je to také řádná péče o nálezy fond z těchto objektů a starších výzkumů prováděných NPÚ i mimo tyto objekty. Přidělené finanční prostředky v roce 2015 umožnily pokročit v evidenci a zpracování nálezů a nálezyvých situací ze starších výzkumů, nebo také analyzovat při dřívějších výzkumech získané vzorky. V prvním případě byly tříděny a graficky dokumentovány nálezy z hradů Křivoklát a Gutštejn, Sázavského kláštera a kláštera Plasy, Hamouzova statku, kostela sv. Ducha v Opavě, zámku Horšovský Týn, provedena kresebná dokumentace archeologického materiálu a digitalizace plánové dokumentace z výzkumu v letech 2009–2012 v areálu zámku a kostela sv. Floriána v Krásném Březně. K odborné konzervaci pak byly předány kovové artefakty z hradů Velhartice, Gutštejn a zámku Horšovský Týn a Červené Poříčí, železné předměty z výzkumu v roce 2015 v Telči, Nerudově ulici. Z dřívějších výzkumů byly konzervovány i kovové předměty libereckého a ostravského pracoviště. Co se týče druhé oblasti, zadána byla archeobotanická analýza vzorků z výzkumů na hradech Šternberk a Švihov, zámku Manětín, či statku U Matoušů v Plzni-Bolevci a provedena dendrochronologická analýza blíže určující stáří nálezů z výzkumu v Telči, Nerudově ulici. Osteologická analýza určila kosti z lokalit Horšovský Týn, Přimda, Velhartice a Plasy. Úplně poprvé byla plzeňským pracovištěm zadána metalografická analýza strusek, které byly podrobeny vybrané vzorky z výzkumů z hradů Velhartice a Rabí, zámku Horšovský Týn a kláštera Plasy. Výsledkem bylo rozlišení strusek kovářských, hutnických a odpadu po výrobě či zpracování skla a barevných kovů (bronzu).

Část prostředků byla také věnována na AV, které mají za úkol definovat památkovou hodnotu konkrétních lokalit, které by mohly být chráněny jako součást Ústředního seznamu kulturních památek. Především byla dokumentována a zaměřena trasa historického vodního díla Karlova Studánka – Hvězda, které přivádělo vodu z toku Bílé Opavy do prostoru středověkých dobývek v Suché Rudné. Získané podklady budou využity pro přípravu návrhu ochrany formou prohlášení za kulturní památku nebo v rámci uvažované krajinné památkové zóny. Jinou akcí z hlediska možné budoucí ochrany bylo zaměření, popsání a průzkum drobné středověké fortifikace „Břenůvka“ u Podolí. Valem a příkopem opevněná lokalita byla datovaná nálezy keramiky do průběhu 15. století.

Také v tomto roce bylo nutné finančně zajistit akce, realizované z důvodu ohrožení či poškození archeologických situací nepředvídatelnými událostmi. Nutné bylo provedení komplexní dokumentace historické dřevěné komunikace, odkryté v důsledku eroze břehu meandru řeky Odry, v obce Petřvaldík. Konstrukční prvky komunikace, dendrochronologicky datované do 1. poloviny 13. století, v důsledku dlouhodobého poklesu vodní hladiny rychle degradují. V souvislosti s nedovolenou orbou na ploše NKP hradiště Šárka v Praze byla provedena dokumentace postižených archeologických situací a získaných nálezů, zahrnující také konzervaci raně středověkých nákončí. Jedinou terénní akcí, provedenou v souvislosti s plánovanými terénními úpravami na stavbě fyzické osoby nepodnikající, byl předstihový výzkum na pozemku tzv. Starého zámku čp. 2 ve Svinné u Hlohovic v okrese Rokycany. Při přeložce inženýrských sítí a výsadbě stromů byla odhalena plocha základu neznámé stavby a klenutý sklep zaniklého východního křídla starší tvrze.

Z výčtu akcí, podpořených PPZAV nebo PPAV v NPÚ, je zřetelná snaha o postihnutí širokého spektra akcí od malého rozsahu až po několikasezónní výzkumy zahrnující v první fázi terénní část a v dalších letech následné zpracování nálezů a vyhodnocení získaných vzorků pomocí dostupných analýz. I v příštím roce bude možná čerpat finanční prostředky z PPZAV vyčleněné MK ČR všude tam, kde je osobou, v důsledku jejíhož působení jsou ohrožovány archeologické nálezy, fyzická osoba nepodnikající. Již od roku 2016 bude pravděpodobně možné využít příspěvek také na AV a následně zpracování nálezů z objektů svěřených do správy NPÚ. Na druhou stranu však, z důvodu již zajištěné kompenzace nákladů na akce fyzických osob nepodnikajících a výzkumů na památkových objektech, které tvoří převážnou část v minulých letech podpořených výzkumů, letos nedošlo k naplnění PPAV v NPÚ. V případě dokumentace archeologických památek ohrožených nepředvídatelnými událostmi či lokalit pro vyhodnocení vhodných pro zapsání na seznam chráněných památek tak budou muset být poskytnuty prostředky ve prospěch záchrany archeologické části kulturního dědictví naší země z jiných zdrojů.

Generální ředitelství

Kontakt

Valdštejnské náměstí 3/162, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, fax: 257 010 168
epodatelna@npu.cz, sekretariat@npu.cz, www.npu.cz/gnr

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Naděžda Goryczková,
generální ředitelka
sekretariát: 257 010 166
goryczkova.nadezda@npu.cz

Mgr. Petr Spejchal (do 30. 11. 2015)
vedoucí kanceláře generální ředitelky
257 010 149, spejchal.petr@npu.cz

Mgr. Markéta Janoščíková (od 1. 12. 2015)
pověřená řízením kanceláře GŘ
257 010 139, janoscikova.marketa@npu.cz

Ing. Petr Volfík, vedoucí odboru informatiky
257 010 555, volfik.petr@npu.cz

Mgr. Martin Tomášek Ph.D.,
náměstek sekce památkové péče
257 010 150, tomasek.martin@npu.cz

Ing. arch. Alexandra Křížová,
vedoucí odboru evidence a dokumentace
257 010 117, krizova.alexandra@npu.cz

Pavel Jerie, vedoucí odboru péče o památkový fond
257 010 266, jerie.pavel@npu.cz

Ing. Oldřich Pešek,
náměstek sekce provozně ekonomické
220 184 062, pesek.oldrich@npu.cz

Marta Lamačová,
vedoucí odboru ekonomického řízení
220 184 099, lamacova.marta@npu.cz

Ing. Dita Výborová,
vedoucí odboru správy majetku a VZ
220 184 067, vyborova.dita@npu.cz

Ing. Radka Lukášová,
vedoucí odboru ekonomického řízení ÚOP
– detašované pracoviště Ostrava
724 664 007, lukasova.radka@npu.cz

Mgr. Petr Fedor,
náměstek pro správu památkových objektů
234 653 126, fedor.petr@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Ediční rada NPÚ
Kolegium generální ředitelky
Komise kastelánů
Komise pro archeologii při generální ředitelce
Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy
Komise pro ochranu památkového fondu vzniklého ve 2. polovině 20. století
Komise pro plnění úkolů vědy a výzkumu
Redakční rada časopisu Zprávy památkové péče
Vědecká rada generální ředitelky NPÚ

Obecné informace o činnosti pracoviště

Generální ředitelství řídí celkovou činnost Národního památkového ústavu a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje vybrané úkoly státní památkové péče. Do jeho působnosti spadá celá Česká republika. V jeho kompetenci je dohled a výkon odborné památkové péče na všech národních kulturních památkách včetně památek UNESCO.

Pracoviště zajišťuje vedení Ústředního seznamu kulturních památek včetně příslušných databází. Koordinuje digitalizaci oborových dat a tvorbu metodik pro péči o památkový fond. V oblasti odborné spolupráce s výkonnými orgány státní správy přednostně připravuje vyjádření ke konzervaci a obnově národních kulturních památek, zejména těch, které jsou ve správě NPÚ, a památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, a poskytuje širokou součinnost jednotlivým územním odborným pracovištím pro otázky péče o další kulturní památky a památková území. Spravuje rozsáhlé sbírky fotografické, grafické a plánové dokumentace a bohatou oborovou knihovnu. Generální ředitelství rovněž organizuje oborový výzkum a oborové vzdělávací kurzy pro absolventy středních i vysokých škol.

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Generální ředitelství řídí činnost NPÚ a současně přímo zajišťuje vymezené úkoly státní památkové péče. Jeho administrativní pracovníci koordinují činnost celé instituce, odborní pracovníci mají na starost péči o národní kulturní památky, metodicky vedou kolegy z územních pracovišť a spolupracují na významných akcích pořádaných v regionech. Jejich činnost doplňují další odborníci, věnující se jedinečným specializacím.

Jednou z prvořadých úloh Národního památkového ústavu je vést kvalitní a přehlednou evidenci kulturních památek, a to jak nemovitých, tak movitých, ale také shromažďovat a třídit informace o historii památkových objektů, o jejich užívání, přestavbách apod., včetně stavebněhistorických průzkumů. Generální ředitelství, které spravuje *Ústřední seznam kulturních památek ČR*, dokončilo projekt *Památkový katalog*, spolufinancovaný z prostředků Evropské unie, Evropského fondu pro regionální rozvoj. Jeho výstupem je webový portál, který na jednom místě shromažďuje a on-line zpřístupňuje všechny údaje o kulturních památkách, národních kulturních památkách, památkově chráněných územích, ochranných pásmech a dalších hodnotných stavbách v České republice. *Památkový katalog* zajišťuje snadný přístup do evidence památkového fondu České republiky. Mezi on-line zpřístupněnými dokumenty jsou fondy NPÚ digitalizované v rámci projektu *Digitalizace fondů NPÚ*, v jehož rámci vznikla navíc na generálním ředitelství dvě speciální digitalizační centra.

Druhým rokem uspořádal NPÚ Cenu Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro*. Jejím smyslem je ocenit pozitivní příklady v oblasti památkové péče a ty, kteří se přičinili o obnovu památek, restaurování, významný objev či nález, prezentaci památkových hodnot nebo záchranu kulturní památky. Výsledky druhého ročníku Ceny NPÚ byly vyhlášeny 15. září 2015 v kostele sv. Floriána v Ústí nad Labem – Krásném Březně a díky hlasování veřejnosti, které bylo v druhém ročníku novinkou, přispělo ocenění k posílení povědomí společnosti o potřebě zachování kulturních a památkových hodnot, které nás obklopují.

Projekt *Po stopách šlechtických rodů* pokračoval pátým ročníkem s tématem *Velká hradozámecká inventura*. Zaměřil se na aristokratická sídla a jejich význam nejen v minulých staletích, ale také na proměnu sídel v moderních dějinách, hlavně v posledních

Hradozámecká noc opočenská

25 letech, v době správy Národního památkového ústavu. Stěžejní akcí byla výstava *Hrady a zámky objeovány a opěvované*, která probíhala od 19. prosince 2014 do 15. března 2015 v Jízdárně Pražského hradu a na níž se přišlo podívat rekordních 78 tisíc lidí. Stala se nejúspěšnější výstavou roku 2015 v České republice. Dalšími akcemi *Velké hradozámecké inventory* byly mimořádné prohlídky depozitářů, výstavy nebo kastelánské komentované prohlídky věnované proměně hradů a zámků. Vrcholem sezony byla *Hradozámecká noc*, do níž se 29. srpna zapojilo přes 80 památek (viz kapitola 3).

Z akcí obnov kulturních památek je nutné uvést dokončení obnovy fasád Národního divadla, která byla prováděna od roku 2012, restaurovány byly i stropní malby a lunety foyer. Zahájena byla celková obnova Národního muzea.

V červnu získala Česká republika významné ocenění od špiček světových odborníků na umění, historii, umělecké řemeslo a památky, když si ji britská nadace Attingham Trust zvolila za místo dalšího ročníku prestižního kurzu *Attingham Study Programme*. Národní památkový ústav spolu s Národní galerií jeho účastníkům představili řadu českých a moravských hradů a zámků, které jsou v celoevropském měřítku unikátním souborem zvláště díky svým zachovaným interiéřům s autentickými sbírkami.

Attingham School

Ve snaze představit jednotlivá témata památkové péče, tradiční materiály a technologie památkové péče, vybírá generální ředitelství prezentační témata a koordinuje prezentační či popularizační aktivity jim věnované, v čele s přednáškovým cyklem generálního ředitelství. V roce 2015 se dostala do centra zájmu *Cihla a její matka hlína*. Národní památkový ústav představil hlínu a cihlu jako svébytné stavební materiály, včetně specifických stavebně řemeslných postupů jejich zpracování a uplatnění. Jednotlivá pracoviště NPÚ se k tématu připojila přednáškami, výstavami, workshopy či komentovanými prohlídkami.

Významné edukační a prezentační aktivity pořádá také technologická laboratoř. V rámci přednášek a komentovaných prohlídek na památkových objektech její pracovníci představují tradiční technologie a průzkumy historických stavebních materiálů. Pátým rokem pokračoval projekt *(Ne)tušené souvislosti*, několik desítek zájemců se účastnilo *Letních škol památkové technologie*, které byly připraveny nově ve dvou vzdělávacích úrovních a věnovaly se vápenným omítkám a principům jejich záchran.

Referát vzdělávání zajišťoval v roce 2015 průběžně výuku ve dvou ročnících dvouletého kurzu, probíhajícího už od roku 1985, který je akreditovaný ministerstvem a vychází z potřeb památkářské praxe, a v jednom ročníku 9. běhu jednoletého kurzu památkové péče, který je určen všem, kdo začínají profesionální kariéru v památkové péči po dokončení studia na vysoké škole. Výuky v kurzech se účastnilo celkem 113 posluchačů.

Na návštěvníky památek se zaměřil projekt *Klíč k památkám*, díky němuž na konci roku 2015 vznikl stejnojmenný webový portál a mobilní aplikace. Jde o výstupy projektu ministerstva kultury, jehož je Národní památkový ústav partnerem, a který se v roce 2015 podařilo úspěšně dokončit. Aplikace umožňuje vyhledávání, prohlížení a orientaci v širokém spektru památek ve správě NPÚ i dalších hradů a zámků. Jeho součástí je také elektronická forma programu pro věrné návštěvníky, který již několik let umožňuje za pět vstupenek získat šestý vstup na památku dle vlastního výběru zdarma a dostat se do slosování o zajímavé ceny a zážitky. K ukončení projektu *Klíč k památkám* se v prosinci 2015 v Senátu Parlamentu České republiky uskutečnila odborná konference.

Bohatá publikační činnost instituce byla představena v květnu na veletrhu *Svět knihy*, celoročně jsou knihy k dispozici v knihkupectví a informačním centru NPÚ, sídlícím v Praze v ulici Na Perštýně. Nabízí na 500 titulů publikací vydaných NPÚ, je výdejním místem e-shopu, publikace zasílá poštou (i do zahraničí). Spolu s referátem vzdělávání se spolupodílí na pořádání pravidelného cyklu *Přednášky pro veřejnost*.

Zvýšenou pozornost věnovalo v roce 2015 generální ředitelství NPÚ propagaci památkové péče a kulturního

Svět knihy

dědictví také prostřednictvím mediální komunikace. Oddělení prezentace a vnějších vztahů generálního ředitelství vydalo za rok 2015 43 tiskových zpráv a navíc novinářům určené newsletters s výčtem aktuálních akcí na hradech a zámcích. Metodicky rovněž vede činnost pracovníků vztahů k veřejnosti na územních odborných pracovištích a územních památkových správách.

Generální ředitelství vydalo i informační letáky všech pracovišť NPÚ, popisující jejich služby, a letáky *Spolupráce s památkovou péčí krok za krokem* a *Služby Národního památkového ústavu*, které byly distribuovány prostřednictvím ÚOP po celé republice. Zájemci se na nich mohou dozvědět vše podstatné o činnosti jednotlivých pracovišť, podstatě památkového fondu v kraji a o sídle každého pracoviště.

Národní památkový ústav se již tradičně prezentoval na veletrhu cestovního ruchu *Holiday World* v rámci stánku CzechTourismu. Návštěvníkům představil letošní novinky na hradech a zámcích, prezentoval zde také program *Klíč k památkám* a výstavu *Hrady a zámky objevené a opěvované*. Navíc se Národní památkový ústav účastnil také mezinárodního veletrhu turistických možností v regionech *Regiontour* v Brně a v říjnu mezioborového veletrhu *Památky* v Praze.

Poskytování informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, za rok 2015

Na základě ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů předkládáme následující počty věcí, vyřizovaných v intencích tohoto zákona v roce 2015:

- územní útvary – celkem počet žádostí: 32
- generální ředitelství – celkem počet žádostí: 27
- celkem počet za NPÚ: 59

(Ne)tušené souvislosti

- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 7
- počet odvolání proti rozhodnutí, předaných MK: 2
- počet stížností podle § 16a InfZ, předaných MK: 1 (stížnost směřovala proti úhradě požadované ve smyslu § 17 odst. 3 InfZ předem za mimořádně rozsáhlé vyhledání informace a byla vyřízena po rozhodnutí nadřízeného orgánu snížením úhrady)
- počet stížností podle § 16a InfZ, vyřizovaných formou autoremedy: 2

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) InfZ, tj. ve věci přezkoumání zákonnosti povinného subjektu, nebyl vydán, jelikož zákonnost může být přezkoumána toliko u rozhodnutí nadřízeného orgánu, tj. MK;

Výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písm. d) InfZ nebyla vydána žádná.

Kontakt

Na Perštýně 12/356,
110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111, fax: 234 653 119
sekretariat.praha@npu.cz
www.npu.cz/cs/uop-praha

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Ondřej Šefců, ředitel
234 653 122, sefcu.ondrej@npu.cz

Mgr. Josef Hájek, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů
234 653 131, hajek.josef@npu.cz

Mgr. Horymír Kubiček, vedoucí odboru péče o památkový fond
234 653 273, kubicek.horymir@npu.cz

PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D., vedoucí odboru archeologie
234 653 132, podliska.jaroslav@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Interní komise
Památková rada
Pražská archeologická komise
Regionální komise

Obecné informace o činnosti pracoviště

ÚOP v hlavním městě Praze (od 16. 11. 2015 změněn název na ÚOP v Praze) má působnost v celém rozsahu hlavního města České republiky. Pražská památková rezervace v historickém jádru hlavního města představuje svou výměrou 894,94 hektarů nejen největší městskou památkovou rezervaci v České republice, ale i jednu z největších na světě. Celosvětový význam pražského historického jádra podtrhl zápis na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v roce 1992.

Hlavním posláním pracoviště je ochrana a zachování unikátního památkového fondu na celém území hlavního města Prahy, jehož jádrem je pražská památková rezervace. Na území Prahy jsou dále 2 vesnické památkové rezervace, 7 vesnických památkových zón a 11 městských památkových zón. Díky nim je chráněna městská bloková zástavba z 19. století jako například Karlín, Vinohrady, Žižkov nebo Smíchov, ale i lokality s vilovou zástavbou. Kolem plošně chráněných území je nadto vymezeno tzv. Ochranné pásmo pražské památkové rezervace.

Pracoviště vykonává odborný dohled a dokumentaci památkového fondu a spolupracuje při realizaci obnovy památek v souladu se závaznými stanovisky. Agenda pracoviště náleží k nejrůznovějším v rámci celého NPÚ (několik tisíc písemných vyjádření k navrženým stavebním činnostem, obnově a restaurování kulturních památek aj., kolem 7 tisíc odborných konzultací jak na půdě ústavu, tak v terénu).

ÚOP je zapojeno do přípravy Management Planu Prahy, má zástupce v Radě světové památky (poradní orgán pro Prahu). Jeho pracovníci publikovali v roce 2015 pětadvacet příspěvků, podíleli se na výuce na vysokých školách, uspořádali na 30 přednášek pro odborníky i širokou veřejnost, účastnili se zpracovávání šesti grantů a výzkumných úkolů.

Profil ÚOP v Praze výrazně spoluvytváří odbor archeologie. Své nálezy eviduje, zpracovává, publikuje a prezentuje veřejnosti, například na portálu www.archeopraha.cz.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	2 000
Program záchrany architektonického dědictví	3 400
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	2 165
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	740
Program restaurování	1110
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	-
Celkem	9 415

Veškeré dotace jsou udělovány Ministerstvem kultury ČR na základě doporučení NPÚ.

Počet archeologických akcí

Dohled	17
Záchranný archeologický průzkum	30
Celkem	47

Operativní průzkumy a dokumentace

Malá Strana:	Staré Město:
– Karlův most	– kostel sv. Anny
– čp. 139, klášter voršilek	– kostel sv. Mikuláše
Nové Město:	– čp. 420, Uhelný trh 1
– čp. 827, Novomlýnská	– čp. 424, Uhelný trh 3
vodárenská věž	– čp. 683, Rybná 17
– čp. 939, Harrachovský palác	– čp. 243, Husova 11/Řetězová 12
– čp. 1132, Petráská 4	Petrovice – čp. 1, zámek

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

50 let odboru archeologie

Rok 2015 byl věnován především významnému výročí půlstoletí samostatného archeologického oddělení/odboru pražského pracoviště NPÚ, retrospektivnímu pohledu na úspěšné výzkumy a objevy, zhodnocení pražského archeologického bádání v široké perspektivě a úvahám o jeho budoucnosti a možnostech.

4. června bylo uspořádáno odborné kolokvium *Praha – město archeologů*, v knihkupectví NPÚ proběhl přednáškový cyklus pro veřejnost *Podzim s pražskou archeologií*. Pracoviště úspěšně dokončilo první etapu

rekonstrukce své archeologické laboratoře. Archeologové ÚOP realizovali celkem 47 akcí, většinu z nich v prostoru pražské památkové rezervace, nejčastěji záchranných archeologických výzkumů v rámci stavebních prací při rekonstrukci domovních objektů a revitalizaci inženýrských sítí.

K nálezově nejvýznamnějším akcím patřily tyto výzkumy:

- účast na řešení projektu *Záchrana Rotundy sv. Václava na Malostranském náměstí* v Praze, financovaného z EHP a Norských fondů;
- zjišťovací výzkum v místech zaniklého mariánského sloupu na Staroměstském náměstí, čp. 1090;
- Anežský klášter v místech bývalého kláštera menších bratří a tzv. klauzurní zahrady;
- Podskalí na Novém Městě, Vyšehradská a Svobodova ulice, čp. 1392/1, 1391/8, 2455/4 a další;
- výzkum při rekonstrukci plynovodu na Starém Městě v ul. Bartolomějská, Na Perštýně, Skořepka a Uhelný trh;
- Petrská ulice, obnova domu čp. 1132.

V roce 2015 byl ukončen rozsáhlý dlouholetý archeologický výzkum vyvolaný pracemi v rámci 2. etapy revitalizace Klementina. Byla nalezena další část raně středověkého pohřebiště. Zahájen byl výzkum objektu čp. 219 v Liliové ulici, rekonstruovaného pro potřeby GnŘ.

Archeologové ÚOP se významně podíleli na workshopu uspořádaném 27. dubna o projektu *Integrovaného informačního systému archeologických památek Prahy* (NAKI), redigovali sborník k životnímu jubileu PhDr. Jarmily Čihákové *V za(u)jetí malostranských stratigrafií*, publikovali na 20 příspěvků v odborných periodikách. Odbor archeologie se podílel na výstavní a muzejní činnosti v několika projektech: SMRT (NM v Praze); výstavy k 600. výročí upálení Jana Husa v Husitském muzeu v Táboře a Archivu hl. m. Prahy; *Říše středu* (Náprstkovo muzeum).

Dokončení dokumentace Čapkovy vily, nové kulturní památky

Od února 2014 do prosince 2015 za účelem vypracování návrhu na prohlášení vybraného mobiliáře za movitou kulturní památku proběhl kompletní soupis movitého vybavení vily Karla Čapka, která je městskou částí Praha 10 připravována k otevření veřejnosti jako muzejní a badatelské centrum. Návrh obsahuje celkem 455 položek – jde o nábytek, obrazy, kresby a grafiky, sochy, porcelán, sklo, koberce a negativy vytvořené Karlem Čapkem. Seznam předmětů do databáze CES obsahuje zbývající hodnotné předměty (1843 položek).

V roce 2015 byly v Praze prohlášeny 2 nové nemovité kulturní památky – novogotický *kostel svatého Antonína Paduánského v Praze 7* a *budova Zengerovy transformační stanice z let 1930–1932 na Klárově*. V jednom případě došlo k částečnému zrušení prohlášení areálu nemovité KP. Movitých kulturních památek pak bylo prohlášeno celkem 41. Regionální komise projednala 34 bodů k návrhům na prohlášení za KP. Odbor EDIS podal 15 návrhů, provedl zpracování návrhu na prohlášení za NKP *Čestné pohřebiště popravených a umučených politických vězňů a příslušníků druhého a třetího odboje*.

V lednu 2015 se uskutečnila na pražském ÚOP prezentace *Studentské mise* a k 31. březnu byla *Studentská mise* při zhodnocení památkového potenciálu Prahy úspěšně završena.

V říjnu a listopadu 2015 mohla díky práci dokumentátorů OEDIS m. č. Praha 10 uspořádat v Galerii 10 již druhou výstavu exponátů vybraných z pokladů Čapkovy vily *Sám proti světu: Fotografie a kresby Karla Čapka*.

Ladislav Bartoš učinil 4. listopadu 2015 na fasádě dvorního křídla domu čp. 510 na Starém Městě, v němž probíhají stavební práce, významný objev figurálního výjevu světce, mnicha či biskupa z neznámého gotického nástěnného cyklu z poloviny 14. století.

Knihovna a badatelna pražského ÚOP shromáždila do dokumentačních fondů mimo jiné 35 209 digitálních fotografií, 344 restaurátorských zpráv, 86 SHP, 57 nálezo- vých zpráv, 78 původních plánů, 25 soupisů mobiliáře. Pracovníci OEDIS publikovali 5 odborných článků.

Péče o památkový fond

Odbor péče o památkový fond zajistil odborný dohled nad významnými pozitivními příklady obnov pražských památek (včetně uvedených v kapitole 3 – obnova fasády kostela sv. Mikuláše, rekonstrukce a nová expozice Maiselovy synagogy, rekonstrukce fasády Kolovratského paláce a Lorety; rekonstrukce pavilonu Psychiatrické nemocnice Bohnice, obnova Místodržitelského letohrádku, první etapa revitalizace areálu památníku na Kobyliské střelnici, obnova parku Karlínského náměstí), dále obnova fasády bytového domu Molochova a usedlosti Portheimka, oprava fasád vstupního portálu a soklu budovy čp. 1971, Vinohradská 38, odvlhčení interiérů kaple Libeňského zámku a restaurování nástěnných maleb, obnova pátěrnosteru v budově Úřadu m. č. Prahy 7, restaurování fasády kostela v Řeporyjích.

Pracovníci OPPF se podíleli na výzkumném cíli *Průzkum a prezentace architektury 19. a 20. století*, proslovili tři přednášky pro veřejnost a publikovali dva odborné články.

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

Kontakt

Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3
tel.: 274 008 111
sekretariat.sc@npu.cz, www.npu.cz/uop-sc

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Vojtěch Láska, ředitel
274 008 201, laska.vojtech@npu.cz

PhDr. Vladislav Razím,
vedoucí odboru evidence, dokumentace
a informačních systémů
274 008 281, razim.vladislav@npu.cz

Ing. Jan Žizka,
vedoucí odboru péče o památkový fond
274 008 261, zizka.jan@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Hodnotitelská komise NPÚ, ÚOP SČ
pro projednávání návrhů na prohlášení věcí
za kulturní památky
Redakční rada časopisu Památky středních
Čech
Redakční rada časopisu Průzkumy památek

Obecné informace o činnosti pracoviště

Hlavním posláním Územního odborného pracoviště středních Čech v Praze je ochrana a zachování památkového fondu ve Středočeském kraji. Na území kraje zajišťuje v oblasti památkové péče odborné poznávací, evidenční, dokumentační, metodické, koncepční, hodnotící, koordinační, prezentační činnosti a služby podle §32 zákona č. 20/1987 Sb. Ve spádovém území pracoviště se k 31. 12. 2015 nacházelo 4 349 nemovitých památek, 14 památkových rezervací a 62 památkových zón (včetně 2 krajinných). Na seznamu UNESCO je zapsána 1 památka – Kutná Hora, historické jádro města s chrámem sv. Barbory a katedrálou Panny Marie v Sedlci. Pracoviště se významně zapojuje do ediční a vědecko-výzkumné činnosti NPÚ.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	7 140
Program zachrany architektonického dědictví	33 275
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	14 100
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	2 950
Program restaurování	1 250
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	16 831
Celkem	75 546

Počet archeologických akcí

Dohled	9
Záchranný archeologický průzkum	5
Celkem	14

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Bratřejov – zemědělská usedlost
Český Šternberk – hrad
Kokořín – hrad (jen archivní rešerše)
Kouřim – dům čp. 63
Kuncberk – zaniklý zámek (jen archivní rešerše)

Operativní průzkumy a dokumentace

Dobříš – dům, Příkopy čp. 5, 6
Dolní Břežany – zámek
Hradenín – tvrz
Chotýšany – zámek
Jetřichovice – kaple sv. Jana Nepomuckého
Karlštejn – hrad
Klášteř nad Jizerou – bývalý klášterní kostel
Kosova Hora – zámek
Kouřim – dům čp. 110
Kutná Hora – dům, Husova ul. čp. 148
Luštěnice – zámek
Plaňany – kostel Zvěstování Panny Marie
Poděbrady – stará radnice
Průhonice – zámek
Přestavky – zámek
Rejšice – hřbitovní kaple sv. Jiljí
Sedlčany – kostel sv. Martina
Skrýšov – zámek
Točnick – obytný dům čp. 4
Třebovle – kostel sv. Bartoloměje
Votice – bývalý klášter Františkánů
Vyšehořovice – most přes potok Výmolu na cestě na Vykáň

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Středočeské ÚOP jako odborná organizace památkové péče zpracovává rozsáhlou agendu související s obnovou kulturních památek a nemovitostí ve Středočeském kraji v plošně chráněných územích. Zabývá se poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území kraje, tedy jak jednotlivých památek, tak i památkových rezervací a zón včetně bezplatného metodického vedení pro zachování, údržbu a obnovu památkového fondu středních Čech. Při obnově kulturních památek zajišťuje ÚOP odborný památkový dohled a provádění operativní dokumentace a průzkumů, zpracovává odborná vyjádření pro rozhodnutí úřadů, poskytuje konzultace vlastníkům a uživatelům, zajišťuje dokumentaci a evidenci kulturních památek a zpracovává návrhy na prohlášení věcí za kulturní památku. Archeologické oddělení doplňuje a reviduje seznam archeologických nemovitých památek a provádí některé záchranné archeologické výzkumy. Spravují se zde dokumentační sbírky plánů, průzkumů, restaurátorských zpráv, fotografií a dalších odborných podkladů k poznání kulturního dědictví. Vede se veřejně přístupná knihovna a archiv. Vycházejí dvě odborná recenzovaná periodika i další publikace, pořádají se přednášky, konference a tematické výstavy. Odborní pracovníci jsou také významně zapojeni do vědecké činnosti NPÚ, prezentují obor v řadě článků, publikací a přednášek.

Odbor evidence, dokumentace a IS

Odbor evidence, dokumentace a informačních systémů podal 19 návrhů na prohlášení za nemovitou kulturní památku a 3 návrhy na prohlášení souborů movitých předmětů. Během roku 2015 bylo prohlášeno 13 objektů nemovitou kulturní památkou a 48 předmětů movitou kulturní památkou. Z navržených památek jmenujme např. jednu z nejstarších sokoloven od architekta Jana Kouly v Českém Brodě z let 1884–1885 (okr. Kolín), velmi dobře dochovaný vodní mlýn (čp. 4) včetně technologického zařízení ve Starosedlském Hrádku (okr. Příbram) a monumentální impresionistický triptych Václava Radimského Pohled na Kolín, určený pro reprezentační sál kolínské radnice (okr. Kolín).

Odbor péče o památkový fond

Stejně jako každý rok památkáři vypracovali množství písemných vyjádření a prováděli odborný dohled u řady akcí obnovy památek a nemovitostí v plošně chráněných územích. Z významnějších akcí je třeba připomenout celkovou obnovu Dačického domu v Kutné Hoře (viz kapitola 3) či statické zajištění a obnovu krovu a šindelové krytiny na věži tvrze v Hradeníně (okr. Kolín). Příkladem úspěšného využití Programu regenerace může být obnova secesní fasády domu čp. 154 v Čáslavi (okr. Kutná Hora). K významnému odkryvu středověké malby Klanění Tří králů došlo v Sedčanech (okr. Příbram) v kostele sv. Martina a bylo dokončeno restaurování světeckého sloupu v Chlumíně (okr. Mělník, viz kapitola 3).

Středověká tvrz v Hradeníně (okr. Kolín) patřila mezi nejohroženější památky v kraji, krov obytné věže se zřítíl v 60. letech 20. století. V roce 2014 získalo tvrz prostřednictvím Středočeského kraje Regionální muzeum v Kolíně, které po náročném přípravě zahájilo její záchranu a obnovu. Před opravou byl u dlouhodobě zanedbané stavby doplňován stavebněhistorický průzkum.

Oddělení archeologie

Archeologické oddělení provedlo v roce 2015 záchranný archeologický výzkum na těchto objektech ve správě NPÚ: hrad Karlštejn, hrad Krakovec, klášter Sázava, zámek Veltrusy, usedlost ve Zbečně a zámek Žleby. Výzkumy probíhaly i na dalších památkách ve Středočeském kraji (hrad Český Šternberk, hrad Jenštejn, bývalá tvrz v Odoleně Vodě, zaniklý hrad (tvrz) v Tehově, hrad Týřov).

Publikační činnost, prezentace

Dvě čísla vědeckého recenzovaného periodika XXII. ročníku *Průzkumů památek* vyšla v bohatém obsahovém složení (rozsah 152 a 240 stran), u časopisu *Památky středních Čech* se podařilo zařadit do obsahu více článků, zkvalitnila se vazba. Příloha časopisu *Ročenka* byla vydána s barevnými fotografiemi, což přispělo k bohatší výpovědi obrazových příloh. Obě periodika byla podpořena úkolem DKRVO.

Ve spolupráci se Středočeským krajem byla připravena výstava *Památky s příběhem*, která dokumentovala využití dotací kraje pro opravy památek během posledních let. S úspěchem se setkala putovní výstava *Dobrovíz včera, dnes a „kdoby“*, kde byly na příkladu vesnické památkové zóny ukázány několikaleté výsledky památkové péče a úsilí památkářů o zachování architektonických hodnot vesnice. V říjnu byla uspořádána odborná specializovaná konference *Oděv v Čechách ve středověku a raném novověku*. Pracoviště se rovněž připojilo k tématu výročí úmrtí mistra Jana Husa přednáškovým cyklem *Obrazy z doby husitské*.

Gotická věž byla v roce 2015 staticky zajištěna a byl obnoven krov šindelem pokryté mansardové střechy. Vycházelo se z dostupné dokumentace pořízené nedlouho před destrukcí. Během přípravy se podařilo doložit zajímavou skutečnost, že tvar zaniklé historické mansardové střechy vznikl úpravou zřejmě renesančního krovu. K němu náležely i profilované krakorce – opěry přesahů zhlaví vazných trámů – zachycené na historických fotografiích, které byly rekonstruovány spolu s krovem.

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Kontakt

Senovážné náměstí 6, 370 21 České Budějovice
tel.: 387 312 140, fax: 386 351 556
sekretariat.cb@npu.cz, www.npu-cb.eu

Vedoucí pracovníci

Ing. Daniel Šnejd, DiS.

387 312 140/120, snejd.daniel@npu.cz

PhDr. Pavel Hájek, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

387 312 140/131, hajek.pavel@npu.cz

Ing. arch. Naděžda Pálková,

vedoucí odboru péče o památkový fond

387 312 140/125, palkova.nadezda@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Ediční a publikační rada

Interní komise NPÚ, ÚOP v Českých Budějovicích pro posuzování významných projektů obnovy a restaurování památek

Komise NPÚ, ÚOP v Českých Budějovicích pro hodnocení návrhů na poskytnutí dotací
Památková rada NPÚ, ÚOP v Českých Budějovicích
Územní komise pro posuzování návrhů na prohlášení a rušení prohlášení věcí za kulturní památky

Obecné informace o činnosti pracoviště

Českobudějovické územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Jihočeského kraje. Odborně spolupracuje jak s Ministerstvem kultury ČR, tak se samosprávami, které zřizují výkonné orgány památkové péče, a dalšími odbornými organizacemi včetně občanských iniciativ. Nadstandardní pozornost je zde věnována odborné ediční činnosti, edukačním aktivitám a výzkumu s celostátním dopadem souvisejícím s evidenčními systémy, zámeckými knihovnami a památkovou ochranou území historických sídel a kulturní krajiny.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	6 440
Program zachrany architektonického dědictví	15 035
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	16 701
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	3 910
Program restaurování	1 107
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	13 361
Celkem	56 554

Počet archeologických akcí

Dohled	2
Záchranný archeologický průzkum	5
Celkem	7

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Staré Dobrušky (mlýn čp. 1)

Operativní průzkumy a dokumentace

České Budějovice – Senovážné nám. čp. 6

České Budějovice – Riegrova čp. 1791/25

Český Krumlov – Široká čp. 77

Český Krumlov – Rooseveltova čp. 164

Pole – bývalý vepřín v zámeckém areálu

Tábor – Hradební čp. 182

Vyšší Brod – oranžerie v cisterciáckém klášteře

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Pracoviště každodenně zpracovává rozsáhlou agendu, která vyplývá ze zákona o památkové péči a týká se evidence a dokumentace památkového fondu na území Jihočeského kraje a odborných vyjádření k opravám, úpravám, konzervaci a restaurování kulturních památek a součástí plošně chráněných území. Pro zvláště metodicky obtížná odborná stanoviska zabezpečuje pravidelné zasedání interní komise a minimálně jednou ročně i zasedání památkové rady za účasti externích odborníků. Komisionálně jsou zde řešeny i návrhy na prohlášení kulturních památek či doporučení pro finanční dotace na opravy a restaurování kulturních památek. Odborní pracovníci zajišťují monitoring dvou památek zapsaných na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO (Český Krumlov, Holašovice) a vypracovávají též odborná stanoviska týkající péče o významnou část fondu národních kulturních

památek na území Jihočeského kraje. Ve spolupráci s ÚPS zajišťují základní evidenci mobiliáře státem spravovaných památkových objektů a zpracovávají odborná vyjádření k restaurování jejich rozsáhlých mobiliárních fondů. Spolupracují též na vzniku jejich interiérových instalací a expozic.

Hlavní specializace pracoviště

Náleží sem výzkum a praktická aplikace nových přístupů k evidenci a dokumentaci památek, zejména pak dlouhodobě odborně opomíjených fondů zámeckých knihoven; odborná publikační činnost rozvržená do čtyř edičních řad zaměřených na různé cílové skupiny čtenářů a profilovaných podle tematického zacílení výzkumných projektů (*Collectiones, Monumenta, Miscellanea, Didactica*); odborná příprava a praktická realizace pilotních projektů edukačních programů přibližujících památkový fond, tradiční řemesla a moderní postupy památkové péče; spolupráce s Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích.

Obnovy kulturních památek

Třeboň, Masarykovo nám. 89/1

Nejvýznamnější obnovou byla bezesporu komplexní rehabilitace areálu bývalých klášterů minoritů a klarisek v Českém Krumlově, zahrnující široké spektrum průzkumných, stavebních a restaurátorských prací. Další výraznou akcí stavební obnovy byla komplexní oprava měšťanského domu na Masarykově nám. čp. 89/1 v Třeboni (JH), využitá jako *Centrum třeboňského rybníkářského dědictví*.

Pokračovalo též restaurování malířské a štukové výzdoby v interiéru mariánského poutního kostela v Klokotech (TA). Byl restaurován interiér severní boční kaple sv. Josefa. Na zámku v Kolodějích nad Lužnicí (CB) se podařilo odhalit a restaurovat barokní nástěnné malby v místnosti před vstupem na emporu kaple a prakticky tak dokončit několikaletou obnovu prvního patra hlavního objektu.

V prvním patře zámku v Měšicích (TA) skončilo restaurování dvou místností s malířskou výzdobou ze sedmdesátých a osmdesátých let 18. století. V rámci městské architektury byla restaurována Nežárcká brána v Jindřichově Hradci (JH) s erbovní výzdobou z konce 17. století či Jemnická brána ve Slavonicích (JH) se sgrafitovou výzdobou a erbem z roku 1552. Ve Slavonicích probíhalo i restaurování sgrafitových fasád domu na Horním náměstí čp. 520. V oblasti drobnější lidové architektury byla na základě průzkumu obnovena štuková výzdoba a barevnost brány do usedlosti čp. 4 v Předslavicích

(ST), spojená s proslulým zednickým mistrem Jakubem Bursou. Pokračovaly též etapové práce na restaurování souborů náhrobků na židovských hřbitovech v Jindřichově Hradci, Písečném (JH), Miroticích (PI), Bechyni (TA), Tučapech (TA) i dalších místech.

Péče o movité kulturní dědictví

Lze upozornit na restaurování dvou barokních relikviářů s ostatky dvou významných světeckých patronů jihočeských měst: sv. Hippolyta v Jindřichově Hradci a sv. Auraciána v Českých Budějovicích. Vedle restaurování ohrožených součástí mobiliářů jihočeských kostelů (např. hlavního oltáře v klášterního kostele v Milevsku (PI), varhan v píseckém Sv. Václavu, jindřichohradecké Sv. Kateřině a kostele sv. Jakuba ve Lhenicích (PT) či obrazů křížové cesty v kostele sv. Jakuba v Týně nad Vltavou (CB) a kapli (Stříbřec (JH), Cep (JH), Mníšek (JH), Kladruby (ST)) se odborní pracovníci ÚOP podíleli též na koncepci oprav historických hasičských stříkaček (Žárovná (PT), Pluhův Ždár (JH)).

Rozsáhlejší archeologické výzkumy

Výzkumy byly realizovány na nádvoří hradu Rožmberk a v předhradí hradu Landštejn.

Další aktivity ÚOP

Mezi aktivitami pracoviště, které prezentují památky i péči o ně, je nutno jmenovat mimo jiné vytvoření tří výstav (*Voda v Červeném Dvoře; Urbanistické dědictví České republiky; Českobudějovická katedrála, jak ji neznáte*), vydání čtyř odborných publikací (výpravné monografie *Johann Georg de Hamilton (1672–1737); Malíř zvířat a lidí*; trojsvazkového katalogu *Tisky 16. století v zámeckých knihovnách České republiky*, česko-anglicky bilingvního katalogu výstavy *Urbanistické dědictví České republiky* a sborníku *Památky jižních Čech 6*) a intenzivní spolupráci s ÚPS na redakčním zajištění rozsáhlého souborného díla *Die Rosenberger. Eine mitteleuropäische Magnatenfamilie*.

Českobudějovické ÚOP též zajišťovalo organizaci krajského kola soutěží o titul *Historické město roku 2015* a *Patrimonium pro futuro*. Opakovaně byly realizovány edukační programy určené pro žáky a studenty MŠ, ZŠ, SŠ, pro rodiny s dětmi i seniory.

Klokoty, detail restaurované nástěnné malby s vedutou poutního místa (1714)

Územní odborné pracoviště v Plzni

Kontakt

Prešovská 7, 306 37 Plzeň
tel.: 377 360 911
sekretariat.plzen@npu.cz, www.npu.cz/uop-plzen

Vedoucí pracovníci

Ing. arch. Jan Kaigl, Ph.D., ředitel
377 360 919, kaigl.jan@npu.cz

Ing. Pavel Domanický, vedoucí odboru péče o památkový fond
377 360 930, domanicky.pavel@npu.cz

PhDr. Alena Černá, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů
377 360 932, cerna.alena@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Komise majetková a likvidační
Krajská archeologická komise
Památková rada
Platforma pro kolektivní odborné konzultace – KOKON
Redakční rada edice Památky západních Čech
Regionální hodnotící komise
Regionální komise pro Havarijní program a Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny
Regionální komise pro Program restaurování movitých kulturních památek
Skartační komise
Škodní komise

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni působí v Plzeňském kraji. Úkolem pracoviště je poskytování odborných služeb v rozsahu, které Národní památkový ústav má jako odborná organizace státní památkové péče podle § 32 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Jde o specializovanou poznávací, dokumentační, metodickou, hodnotící, koncepční, archeologickou, prezentační, osvětovou a další práci včetně odborných posudků formou písemných vyjádření k záměrům obnovy kulturních památek a nemovitostí, které nejsou kulturními památkami, ale nalézají se v památkově chráněných územích. Hlavním posláním pracoviště je ochrana a zachování památkového fondu v Plzeňském kraji. Tento fond k 31. 12. 2015 zahrnoval 3196 nemovitých a 5125 movitých památek, 8 památkových rezervací, 67 památkových zón a 18 ochranných pásem. Mimořádný status národní kulturní památky má v Plzeňském kraji celkem 22 kulturních statků.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	5 178
Program záchrany architektonického dědictví	17 450
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	4 946
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny	3 853
Program restaurování	1 050
Dotace Plzeňského kraje	4 480
Podpora obnovy kulturních památek prostř. ORP	11 636
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	144
Celkem	48 737

Počet archeologických akcí

Základní archeologický výzkum	4
Záchranný archeologický průzkum	6
Celkem	10

Průzkumy a dokumentace

Bělá nad Radbuzou – zámek
Červené Poříčí – zámek
Domažlice – Dolejší předměstí, dům čp. 4
Domažlice – Týnské předměstí, dům čp. 49
Kladruby – Pozorka, dům čp. 18
Klatovy – Denisova ul., čp. 38
Merklín (Bijadla) – sýpka (bývalý kostel sv. Vavřince)
Město Touškov – dům čp. 5–6, dvorní trakty
Město Touškov – dům čp. 72, část interiéru
Nekmíř – zámek
Plzeň – Skrétova 24, byt č. 3
Rabštejn nad Střelou – tzv. Nučický mlýn
Rokycany – V Brance 51, dům
Švihov – hrad, tzv. Velká věž (část interiéru), torzo západního paláce
Týnec – tzv. Starý zámek čp. 2
Žinkovy – zámek, část interiéru

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Příklady obnovy kulturních památek

Z četných aktivit vlastníků nejen nemovitostí v památkově chráněných územích, ale i na jednotlivých památkách nemovitých i movitých, vyplynula povinnost posoudit formou písemného vyjádření podle § 14 odst. 6 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, množství konkrétních záměrů, stavebních projektů nebo žádostí o restaurování – v roce 2015 bylo vydáno 1150 vyjádření. Současně byly poskytovány odborné konzultace a prováděn památkový dohled v terénu včetně pořizování operativní dokumentace, zejména fotografické, v celém Plzeňském kraji.

Příklady obnovy kulturních památek: Horažďovice, Havlíčkova 46, obnova uliční fasády, obnova vikýře; Chodová Planá, zámek, oprava fasády severní části západního průčelí s věží, repasování okenních výplní, restaurování erbu; Chudenice, kostel sv. Jana Křtitele, generální obnova fasád, restaurování interiérů včetně mobiliáře a *Chudenické archy*, obnova zvonové stolice ve věži atd.; Kbel, kostel Všech Svatých, oprava krovu a jihozápadní a jihovýchodní fasády věže; Mlázovy, zámek, obnova kominů; Mlázovy, dvůr, obnova fasád, střešního pláště a výplní otvorů hospodářských budov; Plzeň, katedrála sv. Bartoloměje, instalace čtyř nových zvonů, oprava zvonové stolice, úprava přístupu na vyhlídkový ochoz věže; Plzeň, Husova 58, dokončení další etapy obnovy bytu manželů Brummelových; Plzeň, Klatovská 110, dokončení 2. etapy obnovy bytu (tzv. Semlerova rezidence); Radnice, socha sv. Jana Nepomuckého, restaurování; Slatina u Chudenic, areál Liteňského mlýna čp. 13, celková obnova pily; Starý Plzenec, sloup se sochou Panny Marie, restaurování; Stříbro, sloup se sochou Panny Marie, dokončení restaurování; Svojšíň, kostel sv. Petra a Pavla, restaurování a výmalba východní a západní strany lodi; Tachov, dům čp. 27, oprava fasády; Tachov, dům čp. 477, rehabilitace fasády západního průčelí; Trpísty, zámek, dokončení rekonstrukce schodiště z 2. patra do podkroví a obnova prostoru v podkroví (jižní sál a obytné místnosti v severní části); Žinkovy, ohradní zeď u kostela sv. Václava, restaurování části souboru sochařské výzdoby; Žinkovy, zámek, pokračování obnovy fasád se sgrafitovou výzdobou a některých interiérů, sanace poškozených stropních konstrukcí.

Svojšíň, kostel sv. Petra a Pavla. Pohled v lodi směrem do presbyteria

Konference, přednášky, výstavy, publikační a další práce

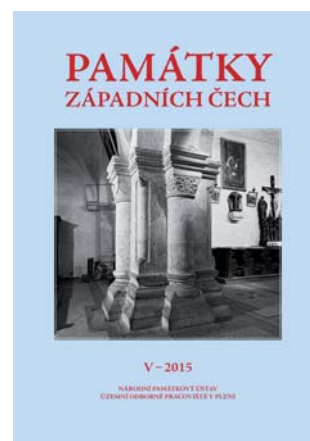
V domě *U Zlatého slunce* v Plzni se konaly v roce 2015 v rámci výchovně-vzdělávacího cyklu *Ze života památek*, určeného pro odbornou i širší veřejnost, dvě přednášky (P. Macek: *Barevnost barokních fasád*; M. Panáček: *Úvod do problematiky středověkých technologických postupů při opracování kamene*) a dvě fotografické výstavy: kromě výstavy *Dialog tvarů v románské architektuře* (letní výstava, připravil J. Kaigl) to byla zimní výstava *Navzdory času* (7. ročník), prezentující obnovu památek s finanční podporou Plzeňského kraje v roce 2015 (připravil kolektiv pod vedením R. Kodery).

Historické sklepení domu U Zlatého slunce

Dne 19. 10. plzeňské pracoviště uspořádalo *Den otevřených dveří*, v jehož rámci byly předvedeny historické prostory domu U Zlatého slunce. Exkurze umožnila zájemcům navštívit též vybrané kanceláře zaměstnanců, zasedací místnost a prostory, kde jsou uchovávány dokumentační fondy (fotoarchív, knihovna, archív plánů, projektů, průzkumů a restaurátorských zpráv).

V edici *Památky západních Čech* byl vydán kromě 5. svazku sborníku studií a zpráv také 6. svazek populárně naučných leporel (J. Kaigl: *Trhanov – Kostel sv. Jana Nepomuckého*).

Územní odborné pracoviště v Lokti

Kontakt

Kostelní 81/25, 357 33 Loket
tel.: 352 684 796, fax: 352 684 814
sekretariat.loket@npu.cz, www.npu.cz/uop-lo

Vedoucí pracovníci

Mgr. Romana Riegerová, ředitelka
352 350 317, riegerova.romana@npu.cz

**Mgr. et Mgr. Jan Konůpek,
vedoucí odboru památkové péče**
352 350 338, konupek.jan@npu.cz

**Bc. Lukáš Smola, vedoucí oddělení evidence,
dokumentace a informačních systémů**
352 350 341, smola.lukas@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Komise pro návrhy na prohlášení věci za kulturní památku
Regionální archeologická komise
Památková rada

Obecné informace o činnosti pracoviště

ÚOP v Lokti zajišťuje činnost odborné organizace památkové péče v Karlovarském kraji (okresy Cheb, Karlovy Vary, Sokolov). Zabývá se ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu. Bylo zřízeno rozhodnutím generálního ředitele NPÚ čj. NPÚ-302/4940/2006 ze dne 23. června 2006. Jeho hlavní činnosti jsou stanoveny § 32 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

ÚOP v Lokti úzce spolupracuje zejména s orgány státní památkové péče – Ministerstvem kultury ČR, Krajským úřadem Karlovarského kraje a výkonnými orgány státní památkové péče – i s dalšími odbornými institucemi a vysokými školami. Důležitou činností je sledování akcí probíhajících v rámci dotačních titulů Ministerstva kultury ČR. Připravuje také pestrou nabídku vzdělávacích akcí pro odborníky i širokou veřejnost – tematické semináře, konference, workshopy, výstavy, komentované prohlídky a další. Pracovníci se podílejí na řešení vědecko-výzkumných úkolů a jsou intenzivně zapojeni do publikačních a přednáškových aktivit.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	2 000
Program záchrany architektonického dědictví	19 300
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	11 571
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	868
Program restaurování	880
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	3 771
Celkem	38 390

Počet archeologických akcí

Dohled	2
Záchranný archeologický průzkum	10
Celkem	12

Operativní průzkumy a dokumentace

Andělská Hora – zřícenina hradu
Bor – kostel sv. Maří Magdaleny
Františkovy Lázně – pavilon Solného a Lučního pramene
Horní Blatná – čp. 12
Horní Slavkov – čp. 7
Cheb – kostel Zvěstování Panny Marie; čp. 30, 65, 449, 475
Karlovy Vary – čp. 83, 270, 467, 717
Mariánské Lázně – čp. 304, 336
Poseč – kaple
Sokolov – zámek
Svatava – kostel Neposkvrněného početí Panny Marie s farou
Štědrá – zámek
Vysočany – čp. 7
Žlutice – čp. 53, 144

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Obnova kulturních památek

V rámci obnovy kulturních památek byla dokončena celková obnova Národního domu v Karlových Varech. Objekt byl vystavěn v letech 1899–1900 jako spolkový dům karlovarského střeleckého spolku, projekt zpracoval vídeňský ateliér Fellner & Helmer. Jde o stavbu v neogotickém slohu s neorenesančními i secesními prvky, parter byl doplněn malbami vyobrazující důležité momenty z historie města a střeleckého spolku

od vídeňských umělců Maxmiliána Kurzwela a Wilhelma Lista. Ve společenských prostorách je dochována štuková výzdoba, dřevěné obklady stěn, truhlářské výplně okenních a dveřních otvorů. Strop varieté (sálu) nese unikátní ocelová konstrukce vitrážového stropu, zhotovená v plzeňské Škodovce. Objekt byl od 90. let nevyužíván a z důvodu nevyjasněných majetkových vztahů nebyla zajištěna jeho dostatečná údržba, před zahájením prací byl stav některých konstrukcí havarijní. Vnitřní konstrukce byly v průběhu celkové obnovy objektu trvajících pět let opraveny, současně byly restaurovány dochované uměleckořemeslné prvky interiéru a exteriéru i s původní malbou v parteru. Nyní je dům opět využíván jako hotel a zůstala zachována i část pro veřejnost (restaurace, sál).

Národní dům v Karlových Varech po celkové obnově

V roce 2015 bylo zahájeno restaurování secesní štukové a malířské výzdoby interiéru významného secesního objektu bývalé městské spořitelny v Karlových Varech z let 1904–1906. Podařilo se očistit novější monochromní nátěry, aby se ukázala původní fládovaná plocha štukatur imitujících dřevěné obložení, a rekonstruovat šablonovou dekorativní výmalbu (bylo nutné dosáhnout nejen správné barevnosti, ale i vysokého lesku). Provedením restaurátorských prací došlo ke stabilizaci a záchraně interiérové výzdoby.

V polovině roku 2015 byl dokončen projekt obnovy, financovaný z prostředků IOP pro Kanonii premonstrátů Teplá, jehož cílem byla komplexní vzorová obnova NKP části areálu kláštera premonstrátů. Podařilo se komplexně obnovit, restaurovat a rehabilitovat větší část křídla prelatury s vnitřním dvorem, jižní a východní křídla konventu s vnitřním dvorem, opatskou zahradu, jižní ohradní zdi s torzem bývalého mlýna, štolové systémy, komunikace, zahradní a sadové úpravy, čistírnu odpadních vod a celou infrastrukturu včetně energetického řešení pomocí tepelných čerpadel. Během náročných obnov,

jejíž stavební část byla realizována během let 2012–2015, byly souběžně prováděny četné odborné průzkumy, které přinesly celou řadu nových zásadních zjištění. Základním konceptem bylo rehabilitovat převážně barokní objekty kláštera do podoby před devastací a utilitárními přestavbami provedenými československou armádou po roce 1945. Jedním z nejvýznamnějších přínosů byla rehabilitace prostor tzv. opatského bytu s restaurováním výmalby Maura Fuchse, který byl i autorem malířské výzdoby tzv. Modrého sálu a refektáře.

Archeologické výzkumy

17. února byly v Městské knihovně Loket představeny archeologické výzkumy, realizované v předchozím roce na území Karlovarského kraje.

Konference SHP

V červnu spolupřátalo loketské ÚOP na hradě v Lokti 14. specializovanou konferenci stavebněhistorického průzkumu *Roubené a hrázděné konstrukce historických staveb*, kterou pořádalo Sdružení pro stavebněhistorický průzkum ve spolupráci s NPÚ, ÚOP v Lokti, Filozofickou fakultou Univerzity Jana Evangelisty Purkyně za podpory města Loket a Krajského úřadu Karlovarského kraje. Zaznělo přes třicet příspěvků zabývajících se průzkumem hrázděných a roubených konstrukcí v historických stavbách a problematikou jejich obnovy.

Výstava Lázně bez hranic

28. července se v Císařských lázních v Karlových Varech konala vernisáž výstavy *Lázně bez hranic*, kterou připravil Karlovarský kraj ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územními odbornými pracovišti v Lokti a Liberci, Českými lázněmi – salony Evropy, statutárním městem Karlovy Vary a zájmovým sdružením právnických osob Císařské lázně Karlovy Vary jako prezentaci nominačního procesu českých a moravských lázeňských měst na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Výstava trvala až do října 2015. Cílem bylo přiblížit širší veřejnosti fascinující historii lázní a lázeňství, zvláště západočeský lázeňský trojúhelník, neboť právě zde dosáhla lázeňská kultura svého skutečného vrcholu. Expozice představila význačné hodnoty našich nejvýznamnějších lázeňských měst v porovnání s dalšími lázeňskými stavbami v česko-německém pohraničí od Chebska až po Liberecko včetně lokalit na druhé straně hranice od Bad Elsteru až po Žitavu či lázně v Luhačovicích. Z jejich konfrontace pak vyplývají společné vazby, které se uplatňovaly bez ohledu na hranice jednotlivých států.

Křest nové publikace

29. října byla v sídle loketského pracoviště představena za účasti generální ředitelky Národního památkového ústavu Ing. arch. Naděždy Goryczkové nová publikace *Karl Ernstberger. Život a dílo zapomenutého Wagnerova žáka / Leben und Werk eines vergessenen Wagner-Schülers* autorů Lubomíra Zemana a Michaela Runda.

Více informací o vybraných akcích lze nalézt v ostatních kapitolách.

Křest knihy Karl Ernstberger

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

Kontakt

Podmokelská 1/15, 400 07 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800
sekretariat.usti@npu.cz, www.npu.cz/uop-ul

Vedoucí pracovníci

PhDr. Petr Hrubý, ředitel

472 704 802, hruby.petr@npu.cz

Mgr. Tomáš Brož, vedoucí odboru

evidence, dokumentace a informačních systémů

472 704 837, broz.tomas@npu.cz

Ing. arch. Lenka Kotišová,

vedoucí odboru péče o památkový fond

472 704 824, kotisova.lenka@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Krajská archeologická komise při NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem
Památková rada NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem
Odborná komise NPÚ, ÚOP Ústí nad Labem

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem je státní příspěvkovou organizací, která má působnost na území Ústeckého kraje. Byl zřízen s účinností od 1. ledna 2003 na dobu neurčitou podle zákona, rozhodnutím Ministerstva kultury ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák.č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel).

ÚOP v Ústí nad Labem zajišťuje úkoly státní památkové péče v rozsahu své územní působnosti, která zahrnuje okresy Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem.

Koordinace hodnocení pro výběr akcí obnov kulturních památek k zařazení do programů MK je zajišťována prostřednictvím komisí NPÚ v Ústí nad Labem k jednotlivým programům, jedná se o následující komise: Komise k zabezpečení Havarijního programu, Komise k zabezpečení Programu restaurování movitých kulturních památek, Komise k zabezpečení Programu o VPR, VPZ a KPZ a Krajská archeologická komise. Výběr členů z řad zaměstnanců NPÚ je volen tak, aby byla zajištěna objektivita a odbornost rozhodování. Výběr akcí Programu regenerace MPR a MPZ je zajišťován komisemi v jednotlivých městech, v těchto komisích má ÚOP v Ústí nad Labem své zastoupení.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	5 605
Program záchrany architektonického dědictví	18 455
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	11 756
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1 330
Program restaurování	1 000
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	10 487
Program na záchranu a obnovu kulturních památek Ústeckého kraje pro rok 2015	4 000
Celkem	52 633

Počet archeologických akcí

Dohled	15
Záchraný archeologický průzkum	0
Celkem	15

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Ploskovice – zámek, úřední dům – vyžádáno NPÚ, ÚPS Praha

Pnětluky, zámek – placená zakázka

Operativní průzkumy a dokumentace

Jimlín – Nový hrad

Jirkov – synagoga

Kadaň – čp. 478

Konojedy – kostel Nanebevzetí Panny Marie

Libochovice – čp. 89

Litoměřice – Dómský pahorek čp. 5

Louny – čp. 72

Lukov – čp. 2, stodola

Milešov – pivovar

Počeplice – solnice

Praha – Malá Strana, čp. 181

Radouň – čp. 6

Sloup v Čechách – kaple

Stekník – zámek

Verneřice – kostel sv. Anny

Zahořany – kostel

Žatec – Kapucínský klášter

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Stěžejní aktivity bylo možné rozdělit z hlediska významu a vztahu k odborné, resp. popularizační roli NPÚ na končící výzkumné úkoly, publikace standardně vydávané pracovištěm, aktivity popularizační na poli památkové péče a aktivity ryze v oblasti turistického ruchu.

Výstupem projektu NAKI – *Dokumentace, digitalizace a prezentace ohroženého kulturního dědictví v příhraniční oblasti severozápadních Čech* – byla výstava *Milešov ve středověku a raném novověku*. Slavnostní ráz zakončení výstavy dne 30. listopadu dodal křest pěti certifikovaných metodik dokumentace ohrožených památek a prezentace souvisejících výsledků čtyřletého projektu NAKI, jehož cílem bylo přispět k zachování kulturního dědictví v příhraniční oblasti severozápadních Čech, která je z hlediska historické zátěže a aktuálního stavu regionu jednou z nejproblematictějších oblastí ČR. Proběhlo také představení otevřené aplikace specializovaných map ohrožených památek.

Metodiky dokumentace (*Metodika dokumentace sakrální architektury, Metodika dokumentace městských domů, Metodika dokumentace lidové architektury, Metodika dokumentace drobných památek a Metodika digitalizace, 3D dokumentace a 3D vizualizace jednotlivých typů památek, více v kapitole 3*) a databáze ohroženého nemovitého kulturního dědictví byly vytvořeny na základě zkušeností získaných při podrobné dokumentaci ohrožených památek a jsou určeny pracovníkům odborných institucí, které se zabývají ochranou kulturního dědictví (MK, NPÚ a orgány státní památkové péče, vysoké a střední školy s akreditovanými obory zaměřené na dokumentaci památek a muzea a galerie výtvarných umění).

Mapy jsou otevřené aplikací pro další aktualizaci údajů. Také byla vytvořena rekonstrukční mapa krajiny – vývoj krajiny, interpretace a tvorba rekonstrukčních map, časoprostorový vývoj krajinné struktury, časoprostorové změny intravilánu sídel – pilotní výstavní projekt *Milešov – proměny kulturní krajiny ve středověku a novověku*, prezentuje dokumentaci a digitalizaci nemovitého kulturního dědictví na příkladu unikátně dochované barokní krajiny a památek na katastru obce Milešov. Součástí projektu je výstavní katalog, odborná monografie a školní program s metodikou, jejímž cílem je propagovat problematiku kulturního dědictví regionu na středních a základních školách.

Na cenu *Patrimonium pro Futuro* byl za obnovu památky a restaurování za Ústecký kraj nominován Vernerův mlýn v Brlohu, ocenění za prezentaci památkových hodnot a obnovu tzv. podstávkových domů i drobných sakrálních památek získal *Sousedský spolek Merboltice*. Slavnostní vyhlášení výsledků druhého ročníku Ceny NPÚ *Patrimonium pro futuro* proběhlo v kostele sv. Floriána v Ústí nad Labem – Krásném Březně v úterý 15. září 2015.

Další výjimečné dny a události návštěvnické sezony byly následující: velíkonoční koncert YMCA v kostele sv. Floriána na Zelený čtvrtek, dubnové zahájení první plnohodnotné turistické sezóny v kostele sv. Floriána, 18.dubna – Mezinárodní den památek a sídel v kostele sv. Floriána a na zámku Krásné Březno a zahájení výstavy *Skryté poklady z Ústeckých vil*, Koncert v kostele sv. Floriána u příležitosti svátku sv. Floriána. V červenci a srpnu měl kostel sv. Floriána letní otevírací dobu (otevřená pondělí).

Předávání maturitních vysvědčení v atriu zámku Krásné Březno

Dne 1. září proběhla vernisáž výstavy *Milešov ve středověku a raném novověku*, 5.–13. září si mohli návštěvníci v kostele sv. Floriána a na zámku Krásné Březno užít *Dny evropského dědictví* a 12. září – *Den na zámku a v kostele – Program pro celou rodinu*.

Výstupem výzkumných cílů DKRVO – *Výzkum nemovitých památek v ČR. Aktuální metodické otázky průzkumu a dokumentace, ohrožené druhy památek a jejich vybrané exempláře* – byla kniha *Krajinou podstávkových domů do údolí Ploučnice a Merboltic*.

Mezi publikace běžně vydávané pracovištěm patří časopis *Monumentorum Custos*, který vydává ÚOP ve spolupráci s UJEP jedenkrát ročně.

Mezi aktivity popularizační patří zejména výstavy a přednášky, pořádané zaměstnanci ÚOP pro veřejnost v sále a přilehlých prostorech zámku Krásné Březno. Po tematických přednáškových celcích přišly na řadu cykly volných témat, dodržena je nastolená tradice přednášky jednou měsíčně (nejzajímavější témata se dočkala videoprezentace). Výstavy vycházejí z dokumentační a výzkumné činnosti pracovníků ÚOP, kdy je zdokumentované téma prezentováno veřejnosti maximálně otevřenou formou přímo v sídle NPÚ a následně nabídnuto jako putovní výstava dalším institucím v Ústeckém kraji. Z výstav instalovaných v atriu zámku Krásné Březno v roce 2015 jmenujme: *Most – zánik a zrození, Milešov ve středověku a raném novověku, Cesta kolem světa, fotografie z cest hraběte Lažanského z roku 1929*. Výjimku tvoří výstava *Skryté poklady z ústeckých vil*, která sestávala převážně z obrazů zapůjčených z objektů ve správě NPÚ. Ostatní výstavy jsou v současné době putovní a je možné je zapůjčit.

ÚOP díky svému umístění v budovách zámeckého areálu nabízí též aktivity pro příznivce památkové turistiky – jsou vázány nejen na objekt kostela sv. Floriána, ale též na budovu nového zámku Krásné Březno. Zatímco první objekt nabízí tradiční prohlídkový okruh a variabilita využití je sakrálním prostorem (konají se zde pravidelné mše) omezena na koncert či předávání maturitního vysvědčení, budova zámku nabízí nepřeberné možnosti využití, odvislé jen od fantazie.

Objekty ve správě pracoviště

Kostel sv. Floriána

tel.: 472 704 800, florian@npu.cz, www.kostel-krasnebrezno.cz
Prohlídkový okruh, církevní svatby, bohoslužby, civilní koncerty a předávání vysokoškolských diplomů.

Zámek Krásné Březno – sídlo ÚOP v Ústí nad Labem, přístupné atrium, přednáškový sál a přilehlé výstavní prostory během událostí turistické sezóny, při výstavách a přednáškách. Pro objednané skupiny je zámek součástí prohlídky přilehlého kostela sv. Floriána.

Územní odborné pracoviště v Liberci

Kontakt

Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec
tel.: 485 222 411, fax: 485 222 420
sekretariat.liberec@npu.cz, www.npu.cz/uop-li

Vedoucí pracovníci

Mgr. Miloš Krčmář, ředitel

485 222 416, krcmar.milos@npu.cz

Mgr. Petra Šternová, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

485 222 429, sternova.petra@npu.cz

Ing. arch. Václav Němec, DiS., vedoucí odboru péče o památkový fond

485 222 421, nemec.vaclav@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Ediční a publikační rada

Krajská archeologická komise

Památková rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení věci za kulturní památku

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci bylo zřízeno rozhodnutím generálního ředitele NPÚ čj. 989/2006 k datu 6. 2. 2006. Pracoviště vzniklo delimitací části stávajícího NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem a splynutím s dosud samostatným NPÚ, ÚOP – správa státního zámku Sychrov.

Liberecké územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu je vědecko-výzkumnou institucí, která se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Libereckého kraje. Zajišťuje všechny zákonem stanovené činnosti směřující k řádné péči o kulturní památky a památkově chráněná území v Libereckém kraji (okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily).

NPÚ, ÚOP v Liberci spolupracuje s vlastníky památkově chráněných objektů, s obcemi s rozšířenou působností, které mají na starost výkon státní správy (Česká Lípa, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Nový Bor, Tanvald, Turnov, Semily a Železný Brod) a Krajským úřadem Libereckého kraje zejména při dozоровání stavebních a dalších zásahů na památkově chráněných objektech a při transferech kulturních památek.

NPÚ, ÚOP v Liberci dále spolupracuje s řadou odborných organizací na dokumentaci, obnově a prezentaci památkového fondu. Aktivně probíhá spolupráce s církevními institucemi, které v Libereckém kraji působí, a dále s Technickou univerzitou v Liberci, jejíž studenti oboru Kulturněhistorických a muzeologických studií, katedry historie na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické jsou pravidelně přijímáni na odbornou praxi.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	3 000
Program zachrany architektonického dědictví	4 000
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	5 265
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1400
Program restaurování	880
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	7 833
Celkem	22 378

Počet archeologických akcí

Dohled	4
Záchranný archeologický průzkum	8
Celkem	12

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Nístějka – hrad

Svijany – zámek

Operativní průzkumy a dokumentace

Frýdlant – zámek

Hamr – dům čp. 5

Houska – hrad

Křída – hrad

Staré Splavy – dům čp. 43

Stráž pod Ralskem – zámek

Tlustec – tvrz

Trosky – hrad

Višňová – kostel sv. Ducha

Višňová – dům čp. 30

Zahrádky – pivovar

Žďár – dům čp. 40

Železný Brod – dům čp. 157

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Obnova kulturních památek

Mezi nejvýznamnější akce obnovy kulturních památek, uskutečněné za odborné spolupráce ÚOP v Liberci, patří oprava vodojemu a čerpací stanice – vodovodu pro Horní Kokonín a část Vrkoslavice v Jablonci nad Nisou. Jedná se o typický příklad průmyslového vodohospodářského objektu z první čtvrtiny 20. století, charakteristického pro velkou část obcí nejen v severních Čechách a reprezentující specifický typ industriální architektury, v jejímž formálním řešení se výrazně uplatňuje dozrívající historismus a secese. V roce 2015 došlo z iniciativy statutárního města Jablonce nad Nisou k zapsání objektu do ÚSKP ČR na základě návrhu zpracovaného ÚOP. Proběhla náročná obnova, jejímž cílem bylo zachování původní struktury a výrazu objektu.

Další důležitou akcí obnovy byla oprava výpravní budovy železniční stanice Dolní Polubný. Proběhla celková obnova vnějšího pláště objektu a částečná obnova interiéru.

Byla také zahájena obnova fasády věže kostela sv. Jakuba Většího v Letařovicích, který byl postaven pravděpodobně na přelomu 13. a 14. století a rozšířen v letech 1695 a 1733–1734, kdy byla postavena věž. Obnově kostela předcházelo zpracování průzkumu, na jehož základě bylo rozhodnuto o navrácení se k historické barokní červenobílé barevnosti. Součástí prací byla i výměna dřevěných okenic věže.

Významný byl i objev a restaurování nástropních maleb v záměské kapli sv. Jana a Pavla ve Svijanech. Orientační restaurátorský průzkum, který proběhl v roce 2014 na dostupných místech kleneb, přilehlých kolmých stěnách a v plochách okenních špalet, prokázal existenci renesanční výmalby. Pásové sondy odhalily pod nejnovějšími pěti monochromními nátěry tři vrstvy renesanční malby, z nichž dvě byly dekorativní. Výmalba kaple nemohla vzniknout dříve než v roce 1612 a ne později než v roce 1621, kdy byl Jáchym Ondřej Šlik popraven na Staroměstském náměstí. Lze předpokládat, že vznikla krátce po sňatku s Ursulou Sofií von Oppersdorf, tedy po roce 1612.

Restaurovány byly nástěnné malby v kostele sv. Josefa v Krásné, pokračovalo restaurování středověkých nástěnných maleb v kostele sv. Havla v Kuřívodech a v hradní kapli na Housce, ale i hlavního oltáře sv. Josefa v kostele sv. Josefa Krásné či hlavního oltáře sv. Jiljí v kostele sv. Jiljí v obci Bezděz.

Výstavy

ÚOP v Liberci se ve spolupráci s dalšími institucemi, zejména s Oblastní galerií v Liberci, podílel na přípravě dvou výstav. V Galerii Klatovy/Klenová byla ve dnech 13. 6.–30. 8. 2015 uspořádána retrospektiva Mary Duras, jedné z nejvýznamnějších žensochařek na československé scéně. V rámci výstavy *Lázně bez hranic / Bäder ohne Grenzen* v Císařských lázních v Karlových Varech od 28. července do 31. října 2015 byla prezentována část výstavy *Koupání bez hranic / Baden ohne Grenzen*, vytvořená ve spolupráci ÚOP, Městských muzeí v Žitavě a Oblastní galerie v Liberci (více v kapitole 3).

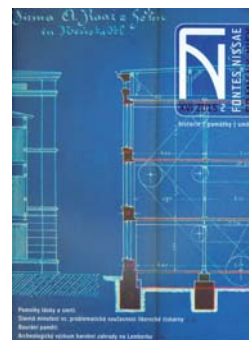
Vzdělávací aktivity

ÚOP v Liberci pořádalo ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci přednáškový cyklus *Památky kolem nás*. Celkem zaznělo 7 přednášek na rozmanitá témata od moderní architektury až po expozice hradů a zámků v Libereckém kraji (Každý čtvrtek novou knihu aneb Co s opuštěnou libereckou tiskárnou?, Husovy sbory, Tovární komíny: funkce, konstrukce, architektura, Nové expozice na zámcích Lemberk a Zákupy a na hradě Grabštejn, Tradiční či moderní? Hledání „věčné“ architektury v díle Fritze Lehmana, Probuzení jabloneckých lázní, Objevy nástěnných maleb v Libereckém kraji).

Publikační činnost

Byla vydána dvě čísla recenzovaného periodika *Fontes Nissae – Prameny Nisy*, zaměřeného na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s logickými přesahy do částí někdejších Zemí koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska.

Informační letáky kaple sv. Anny na Vyskři a kaple sv. Barbory na hradě Grabštejn navazují na ediční řadu *Prezentace památek*, jejímž cílem je prezentace veřejně přístupných kulturních památek na území Libereckého kraje. Pilotním projektem byla v roce 2014 prezentace zříceniny hradu Hamrštejn, kde výborně funguje spolupráce s Lesy ČR, s. p. Letáky jsou volně distribuované v síti informačních center a v elektronické podobě prostřednictvím webových stránek libereckého pracoviště NPÚ.

Územní odborné pracoviště v Josefově

Kontakt

Okružní 418, 551 02 Jaroměř-Josefov
tel.: 491 814 357
sekretariat.josefov@npu.cz, www.npu.cz/cs/uop-josefov

Vedoucí pracovníci

Ing. Jiří Balský, ředitel
491 509 541, balsky.jiri@npu.cz

Ing. Blanka Adámková, vedoucí odboru péče o památkový fond
491 509 532, 602 879 036, adamkova.blanka@npu.cz

Ing. Jiří Slavík, vedoucí oddělení evidence, dokumentace a informačních systémů
491 509 549, 724 663 675, slavik.jiri@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení movité a nemovité věci za kulturní památku

Obecné informace o činnosti pracoviště

NPÚ, ÚOP v Josefově zajišťuje činnost Národního památkového ústavu na území Královéhradeckého kraje (okresy Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov) v rozsahu zmocnění daných zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Na daném území se nachází 20 národních kulturních památek, 3 027 nemovitých a více než 3 000 movitých kulturních památek a 41 památkově plošně chráněných území.

Josefovské pracoviště systematicky shromažďuje, katalogizuje a zpřístupňuje dokumentační fondy (zejména stavebněhistorické průzkumy, restaurátorské zprávy a výstupy vlastní vědecké činnosti) a specializovaný knihovní fond. Zpracovává podklady pro veřejně přístupné mapové projekty. Vytváří odborné popisy nemovitých a movitých památek a mobiliárních fondů, včetně historických zámeckých knihoven.

V roce 2015 pokračovala spolupráce s pracovníky výkoných orgánů státní památkové péče obcí s rozšířenou působností i s pracovníky památkové péče Krajského úřadu Královéhradeckého kraje při výkonu památkového dohledu nad stavebními a jinými zásahy na památkově chráněných objektech a územích. Důležitá je rovněž spolupráce při koordinaci přípravy akcí obnovy kulturních památek podpořených finančními prostředky z dotačních titulů Ministerstva kultury ČR.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	4 050
Program záchrany architektonického dědictví	10 250
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	393
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	15 651
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	1 000
Program restaurování	970
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	12 635
Celkem	44 949

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Nové Město nad Metují, zámecká zahrada (rozpracováno)
Ratibořice, čp. 10 (rozpracováno)

Operativní průzkumy a dokumentace

Broumov, klášter – konvent a prelatura
Heřmánkovice – výměnek venkovské usedlosti čp. 221
Horní Maršov – kostel Nanebevzetí P. Marie
Hrádek u Nechanic – zámecká vrátnice čp. 38
Kukleny – kostel sv. Anny
Kvasiny – domek zahradníka bez čp. v zámecké zahradě
Lovčice – kostel sv. Bartoloměje
Nechanice – dům čp. 35
Nové Město nad Metují – dům čp. 1240

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Obnovy kulturních památek

Hrad Vizmburk, zajišťování zdiva

V roce 2015 provedlo Sdružení pro Vizmburk svépomocí další zdící práce – dokončení zajištění a doplnění zdiva věže na straně do nádvoří a také na zahájení obnovy a doplňování zdiva jižního úseku hradby (více v kapitole 3).

Jičín, Valdštejnská loggie

Hodnotný areál Valdštejnské loggie s přilehlým parkem vznikl za vlády Albrechta z Valdštejna v letech 1632–1634 podle projektu Nicola Sebregondiho. Během roku 2015 došlo k obnově tří fasád raně barokního letohrádku a opravena byla část tarasních a ohradních zdí. V průběhu prací došlo k odebrání profilace horních říms a štukových prvků tak, aby mohly být po odstranění poškozených, nesoudržných a nevhodných cementových omítek ze 30. let 20. století obnoveny ve svém původním tvaru a profilaci. Celá fasáda byla opatřena světle zeleným vápenným nátěrem, aplikovaným tradičním způsobem. Specifický přístup vyžadovaly slepé arkády na bočních fasádách letohrádku a fragmenty historických dekorativních maleb. Souběžně probíhala také restaurátorská obnova kamenných prvků fasády.

Jičín, Valdštejnská loggie po restaurování fasád

Kratonohy, brána hospodářského dvora čp. 1

Monumentální vstupní brána s charakteristickými prvky radikálního baroka vystavěná snad podle návrhu slavného Jana Blažeje Santini-Aichela je památkou z doby po roce 1720. Je jediným pozůstatkem kdysi rozsáhlého hospodářského areálu. Poškozené degradované vnější omítky byly lokálně otlučeny a spáry proškrábány, byla provedena obnova vápenné štukové omítky. Barevnost a její tektonika byla zvolena s ohledem na výsledky průzkumu barevných vrstev. Bylo obnoveno veškeré plastické členění fasády. Důležitou součástí celkové obnovy brány byly restaurátorské práce na kamenných a polychromovaných prvcích – kamenné vázy na vrcholu brány, hlava na klenáku a sokl. Součástí obnovy brány byla drobná úprava terénu v nejbližším okolí a oprava dlažby z kamenných odseků.

Broumovská skupina kostelů

Architektonicky jedinečný soubor devíti kostelů v okolí Broumova stál řadu let mimo pozornost odborníků. Tyto kostely byly postaveny na území klášterního panství benediktinského řádu podle plánů architektů Kryštofa Dientzenhofera a jeho syna Kiliána Ignáce v letech 1690–1743. Díky iniciativě broumovské farnosti jsou jednotlivé kostely v posledních letech postupně opravovány. Za přispění MK ČR z Programu záchrany architektonického dědictví a za spoluúčasti vlastníka pokračovala oprava krovu kostela sv. Barbory v Otovicích. Složitý střešní plášť byl z části pokryt novou břidlicovou krytinou. V kostele sv. Anny ve Vižnově proběhla oprava části krovové konstrukce za finančního přispění vlastníka a opět MK (Havarijní program). Značně poškozené dřevěné prvky konstrukce krovu byly vyměněny za nové ručně otesané. Důležité bylo také zahájení restaurátorských prací na varhanním stroji z kostela sv. Jiřího a sv. Martina v Martinkovicích, zároveň byl kompletně zrekonstruován kamenný krucifix umístěný vedle vstupního schodiště.

Výstavy, odborné konference a další akce

Workshop O cihle a hlině v Šárovcově Lhotě

Workshop O cihle a hlině se konal na začátku června v autentickém prostředí kruhové cihelny v Šárovcově Lhotě poblíž Hořic v Podkrkonoší. Z širokého spektra problematiky byl seminář zaměřen především na cihly, jejich výrobu, vlastnosti a završen byl praktickou ukázkou výroby ručních cihel. V prostorech sušáren byly umístěny panely putovní výstavy o historii cihlářství i cihlářství v Pardubickém kraji, připravena byla komentovaná prohlídka areálu cihelny.

Cihlářské colky

Konference Středověk Broumova, Kladska, Slezska – architektura, sochařství, maličství

V srpnu se v informačním centru v Broumově konal dvoudenní odborný seminář *Středověk Broumova, Kladska, Slezska – architektura, sochařství, maličství*. Akce pořádaná NPÚ, ÚOP v Josefově, sdružením Omnium a Římskokatolickou farností Broumov přilákala řadu odborníků i laiků, zazněly i příspěvky historiků umění z polské strany.

Přednáškový cyklus Mezi řádky

ÚOP ve spolupráci s Městským muzeem v Jaroměři pořádá přednáškový cyklus *Mezi řádky*, který se zaměřuje na aktuální témata památkové péče v Královéhradeckém kraji.

Publikační činnost

Vyšlo páté číslo *Sborníku Národního památkového ústavu*, územního odborného pracoviště v Josefově z ediční řady *Monumenta vivent*, věnované 600. výročí upálení M. Jana Husa a 25. výročí vyhlášení prvních městských památkových zón v Královéhradeckém kraji.

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

Kontakt

Zámek 5, 531 16 Pardubice
tel: 466 797 711, fax: 466 501 662
sekretariat.pardubice@npu.cz, www.npu.cz/uop-pa

Vedoucí pracovníci

Mgr. Naděžda Pemlová, ředitelka

466 797 711, pemlova.nadezda@npu.cz

PhDr. Václav Paukert, vedoucí odboru péče o památkový fond

466 797 732, paukert.vaclav@npu.cz

Karel Provazník, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

466 797 788, provaznik.karel@npu.cz

Ing. Juraj Vavro, vedoucí oddělení ekonomiky a provozu

466 797 727, vavro.juraj@npu.cz

Mgr. Tomáš Čurda, vedoucí oddělení archeologie

466 797 750, curda.tomas@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Archeologická komise NPÚ, ÚOP v Pardubicích
Komise pro posuzování závažných projektových úprav památek
Komise pro posuzování žádostí o finanční podporu péče o kulturní památky v územní působnosti NPÚ, ÚOP v Pardubicích
Památková rada ředitele/ky NPÚ, ÚOP v Pardubicích
Redakční rada
Regionální hodnotící komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení věcí za kulturní památku

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, s teritoriální působností pro kraj Královéhradecký a Pardubický, vzniklo s účinností od 1. 1. 2003 formální přeměnou ze Státního památkového ústavu v Pardubicích, příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR, a začleněním do centralizované struktury nově vzniklého NPÚ. K omezení teritoriální působnosti NPÚ, ÚOP v Pardubicích na Pardubický kraj došlo 1. 1. 2008, kdy bylo původní pracoviště rozděleno na územní odborné pracoviště pro Královéhradecký kraj (se sídlem v Josefově) a územní odborné pracoviště pro Pardubický kraj (se sídlem v Pardubicích). V současné době představuje pardubické pracoviště jedno ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ, zajišťuje úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem a poskytuje odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek v Pardubickém kraji (tzn. v okresech Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí a Svitavy). Mimo to zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky, podílí se na jejich evidenci, spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií i dalších odborných podkladů ke kulturním památkám a provozuje veřejně přístupnou odbornou knihovnu. Odborníci z řad zaměstnanců ústavu se rovněž účastní odborných konferencí, seminářů i kolokvií, participují na přednáškách, komentovaných prohlídkách, programech pro školní kolektivy a dalších aktivitách určených pro veřejnost.

Počet archeologických akcí

Žádný dohled/archeologický průzkum v loňském roce neproběhly.

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Dolní Lipka – vesnice, lidové stavby
Dolní Morava – vesnice, lidové stavby
Horní Morava – vesnice, lidové stavby
Pardubice, Zámecká ulice čp. 21
Šanov – vesnice, lidové stavby

Operativní průzkumy a dokumentace

Jablonné nad Orlicí – kostel sv. Bartoloměje
Jehnědí – dům a usedlost čp. 53
Kladruby nad Labem – Národní hřebčín – hřbitovní kaple
Lanškroun – zámek čp. 1
Pardubice – Pernštýnské náměstí, dům čp. 3
Ústí nad Orlicí – Viadukt Severní státní dráhy
Vysoké Mýto – Tomášková cihelna
Žamberk – zámek

Jiné

Litomyšl – zámek: Retrospektivní hodnocení působení klimatických vlivů na fasády

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Činnost NPÚ, ÚOP v Pardubicích byla v roce 2015 jako každý rok rozmanitá, o čemž svědčí mj. hojná participace zaměstnanců na obnovách památek v kraji, množství realizovaných operativních průzkumů a dokumentací historických staveb i účast odborníků na konferencích a tematických seminářích, a to jak domácích, tak mezinárodních.

Obnovy památek

Z akcí obnovy památek, které se konaly v roce 2015, zmiňme kupříkladu druhou etapu restaurování mobiliáře významného poutního kostela P. Marie na Chlumku. O průběhu prací bude informovat mj. publikace, která bude vydána v roce 2016. Z dalších obnov jmenujme výměnu střešní krytiny na kostele sv. Mikuláše ve Vraclavi (viz kapitola č. 3), za kteroužto práci získala firma Pário s.r.o. první místo v soutěži pořádané Cechem pokrývačů, výměnu střešních krytin na kostele sv. Martina Biskupa v Zámrsku či restaurování mariánských sloupů v Poličce a Letohradě. Unikátní akcí byla rovněž obnova sušárny v Zálší, kde se díky spolupráci majitele, Krajského úřadu Pardubického kraje a odborníků podařilo zachránit tuto ohroženou památku a zachovat ji in situ. Zde spolu se zděnou usedlostí z poloviny devatenáctého století vytváří kvalitní vesnické prostředí.

V roce 2015 byla rovněž dokončena obnova a restaurování mobiliáře piaristického kostela Nalezení sv. Kříže v Litomyšli, který patří k nejvýznamnějším barokním památkám Pardubického kraje. Průběh restaurátorských prací mezi lety 2011–2015, představujících nejrozsáhlejší akci restaurování historického interiérového vybavení v kraji, a procesy v restaurátorských dílnách zachycuje unikátní dokument *Piaristický kostel Nalezení sv. Kříže v Litomyšli. Záchrana a restaurování interiéru*. Jedná se o dílo Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Pardubicích, které bylo v uplynulém roce představeno na několika veřejných promítáních v Litomyšli, Pardubicích i v Praze.

Sušárna v Zálší

Dny evropského dědictví – písařská dílna pro velké i malé

Akce pro veřejnost

Kromě aktivit odborného charakteru uspořádal NPÚ, ÚOP v Pardubicích, v uplynulém roce také několik akcí pro veřejnost. Jednalo se například o třetí ročník cyklu *Litomyšl známá i neznámá*, již tradičně organizovaný ve spolupráci s Městskou knihovnou Litomyšl, během kterého proběhly tři přednášky a komentovaná prohlídka. Tradicí se rovněž stala participace na oslavách *Dnů evropského dědictví*. Pro tuto příležitost byly připraveny nejen odborné komentované prohlídky Příhrádku, ale rovněž výstava *V náručí památkové péče. MPZ a MPR Pardubického kraje* a písařská dílnička pro malé i velké. Ve spolupráci s Galerií města Pardubic pořádáme dále programy *Sejdeme se na Příhrádku* a *Písařská dílna*, určené kolektivům ze základních a středních škol. Děti a studenti navštěvují během programu běžně nepřístupné objekty Příhrádku, seznamují se s jejich historií, poznávají nejen poklady naší knihovny, ale také historii písma obecně, jeho podoby, význam a fakt, jakou hodnotu mělo písmo pro naše předky.

Územní odborné pracoviště v Telči

Kontakt

Hradecká 6, 588 56 Telč
Tel.: 567 213 116
sekretariat.telc@npu.cz, www.npu-telc.cz
www.npu.cz/uop-telc

Vedoucí pracovníci

PhDr. Martina Indrová, ředitelka
567 213 116, indrova.martina@npu.cz

Mgr. et Mgr. Jana Musilová, Ph.D.
vedoucí odboru péče o památkový fond
567 213 116, musilova.jana@npu.cz

Mgr. Miloslav Zášková,
vedoucí odboru evidence, dokumentace
a informačních systémů
567 213 116, zaskoda.miloslav@npu.cz

MgA. Naděžda Rezková Příbylová,
ředitelka metodického centra pro vzdělávání
567 213 116, rezkova.nadezda@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Komise MK ČR pro nakládání
s památkovým fondem v Kraji Vysočina
Památková rada NPÚ, ÚOP v Telči

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní odborné pracoviště v Telči je krajským pracovištěm Národního památkového ústavu s působností v Kraji Vysočina (okresy Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou). Zabývá se poznáváním, dokumentací a prezentací jednotlivých památek, souborů památek i památkových rezervací a zón na území kraje. Pro jejich zachování, údržbu a obnovu bezplatně poskytuje poradenství a metodickou pomoc a při přípravě a provádění udržovacích prací, rekonstrukcí, restaurování kulturních památek i staveb v památkově chráněných územích zajišťuje odborný památkový dohled.

Pracoviště je odbornou institucí památkové péče, zpracovává odborná vyjádření, která slouží jako podklad pro rozhodování památkových odborů příslušných úřadů, poskytuje konzultace vlastníkům a uživatelům nejen památkově chráněných objektů. Zpracovává také návrhy na prohlášení nemovitostí či předmětů za kulturní památku a podílí se na evidenci památkového fondu. Rovněž se podílí na evidenci uměleckých předmětů, která slouží při pátrání po odcizených starožitnostech. Spravuje sbírky plánů, fotografií, shromažďuje stavební projekty, restaurátorské zprávy a další odborné podklady k poznání kulturního dědictví. Spolupracuje s ministerstvem kultury při rozdělování dotací vlastníkům památek na příkladnou obnovu. Vede veřejně přístupnou knihovnu, každý rok vydává publikaci Památky Vysočiny a celoročně organizuje přednášky pro veřejnost s názvem Rodinné stříbro – Památky kolem nás. Odborně zaštiťuje kurzy univerzity třetího věku v Telči. Pracoviště se aktivně zapojuje do vědecko-výzkumné činnosti a podílí se na několika celostátních projektech. Spolupracuje i se zahraničními partnery a odbornými institucemi.

Spolupráce s Krajským úřadem Kraje Vysočina v Jihlavě i s obcemi s rozšířenou působností v Kraji Vysočina je na dobré úrovni. ÚOP spolupracuje také s Centrem excelence ÚTAM AV ČR, Univerzitním centrem MU, Pedagogickou fakultou UK, Fakultou restaurování pardubické univerzity v Litomyšli, VUT Brno a dalšími partnery a institucemi.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	3 855
Program záchrany architektonického dědictví	9 400
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	12 726
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	600
Program restaurování	1 000
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	11 271
Celkem	38 852

Počet archeologických akcí

Dohled	3
Záchranný archeologický průzkum	3
Celkem	6

Operativní průzkumy a dokumentace

Brtnice – Nábřeží 84, městský dům
Horní Dubenky – Toleranční modlitebna
Jihlava – hosp. budova bývalé nemocnice
Jihlava – Jana Masaryka 6, vila Marie Karas
Jihlava – Masarykovo nám. 1219
Jihlava – Mrštíkova 22, měšťanský dům
Jihlava – evangelická zvonice
Kamenice u Jihlavy – kostel sv. Jakuba Většího

Košetice – kaple Bolestí Kristových
 Počátky – Rudé Armády 186
 Polná – Jeronýmova 103
 Polná – kaplička
 Praskolesy čp. 13
 Telč – márnice žid. hřbitova

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Od počátku roku 2015 působí při telčském pracovišti *metodické centrum pro vzdělávání v Telči* (viz str. 92). Jeho pracovníci zajišťují pro územní odborná pracoviště a správy památkových objektů konzultace a metodickou podporu v oblasti vzdělávání. Pro veřejnost připravují různé typy vzdělávacích programů, které umožňují blíže poznat památkový fond a osvojit si principy jeho ochrany.

Prestížní záležitostí, kterou ve dnech 24.–26. září 2015 organizovalo územní odborné pracoviště NPÚ v Telči, byla mezinárodní konference *Edukace jako cesta ke zkvalitňování péče o kulturní dědictví*. Konference otevřela odbornou diskusi k otázkám, které souvisejí s proměnami péče o kulturní dědictví ve 21. století.

Mezinárodní konference, v první řadě hosté z Francie a Velké Británie

S výše uvedeným projektem také souvisí výstava s názvem *Památky nás baví*, která putovala v průběhu roku 2015 po celé ČR a v Telči se návštěvníkům představila během září v Městské galerii Hasičský dům.

Výstava *Památky nás baví*, prohlídka expozice

ÚOP v Telči se ve spolupráci s ÚOP v Českých Budějovicích v roce 2015 úspěšně podílelo na *digitalizování negativů památek z původně jihočeského okresu Pelhřimov*.

Archivní fotografie poskytují cenné informace o vývoji, stavu a proměnách kulturního dědictví. Umožňují vhléd do dob minulých a jsou důležitým vodítkem v procesu obnovy nemovitých i movitých kulturních památek. Za posledních padesát let fungování památkové péče vznikla rozsáhlá sbírka fotodokumentace památkového fondu, kterou disponuje i ÚOP v Telči. V případě původně jihočeského okresu Pelhřimov se však garanti tohoto území museli obejít bez fotografií, neboť při povodních v roce 2002 byly veškeré pozitivy, tehdy archivované v Českých Budějovicích, poškozeny či přímo zničeny.

Mezinárodní den archeologie

Zachovaly se však jejich negativy. V minulém roce se podařilo ve spolupráci s ÚOP v Českých Budějovicích sestavit na základě evidenčních pomůcek přehledný seznam negativů zachycujících památky v okrese Pelhřimov od 60. do 90. let 20. století. Prostřednictvím služeb Krajské digitalizační jednotky, kterou z pověření Kraje Vysočina provozuje Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodě, se podařilo zdigitalizovat 4165 negativů a tím i zachránit cenné informace pro příští generace. Digitalizované materiály poslouží nejen odborným pracovníkům památkové péče, ale i širší veřejnosti, zájemcům o památky, případně při prezentaci kulturního dědictví.

Na zámku Brtnice se telčské pracoviště NPÚ podílelo na přípravě expozice *Černá smrt – Historie morových ran*. Jejím tématem byly morové epidemie, původ a přenosy morové nákazy, prevence a způsoby léčby nemoci a její nejen ekonomické dopady na další vývoj společnosti.

V říjnu se telčské pracoviště NPÚ jako jediná instituce v Kraji Vysočina připojilo k *Mezinárodnímu dni archeologie*, který je oslavou archeologie a nadšením z objevování.

Již sedmým rokem běží přednáškový cyklus *Rodinné stříbro – Památky kolem nás*. S nečekaným ohlasem se setkala přednáška s názvem *Jídlo a pití ve středověku*, která byla spojená s degustací středověkých pokrmů připravených z dostupných surovin.

V listopadu byly zahájeny kurzy vzdělávacího programu *Řemeslná obnova historických staveb*, navazující na pilotní projekt. Program poskytne další vzdělání a rozvoj kvalifikace pracovníkům, kteří se zabývají obnovou kulturních památek. Řemeslníci absolvují v Telči 30 hodin teorie a dalších 70 hodin věnují praktické výuce na památkách.

Metodické centrum pro vzdělávání v Telči

Od počátku roku 2015 působí při ÚOP v Telči metodické centrum pro vzdělávání. Jeho úkolem je podpora rozvoje edukačního potenciálu památkových objektů a odborných pracovišť NPÚ v rámci celé republiky. Pozornost věnuje vzdělávání žáků a pedagogů, odborníků v oblasti památkové péče, řemeslníků, kteří se zabývají obnovou historických staveb a tradičních řemesel, a vlastníků kulturních památek.

Významnou akcí, na které se metodické centrum podílelo, byla mezinárodní konference *Edukace jako cesta ke zkvalitňování péče o kulturní dědictví*, pořádaná v Telči ve dnech 24.–26. září 2015.

Workshop na téma „Štukolustro“

Aktivity metodického centra byly spojené také s výstavou, která pod názvem *Památky nás baví* mapovala průběh výše uvedeného projektu a byla vystavena na šesti místech ČR. V září metodické centrum obohatilo výstavu v Městské galerii Hasičský dům v Telči o interaktivní zónu, v níž mohli návštěvníci bádát, objevovat a tvořit. Na výstavě si mohli také prohlédnout a vyzkoušet edukační pomůcky, které byly zhotoveny pro potřeby vzdělávacích programů, např. model mostu, křížové klenby či mlýna, interaktivní modely vitráží a historických zahrad či historických délkových měř, repliky rytířské výstroje a historických oděvů. Pod vedením lektorů metodického centra na výstavě proběhly doprovodné akce pro školy a rodiny s dětmi.

V průběhu roku nabídlo metodické centrum i další výukové programy pro školy: *Vraneček a babí hněv*, *Měření je hra*, *Rostliny sličné a zločinné*, *Město*, *Kdo zachrání Poseidona*, *Čtyři roční období*, *Archeologie zblízka*, *Tajemství písma*, *Slečna Jůlinka*, *Šípková na Telči*, *Vláčena osudem*. Program *Dotkněte se středověku* proběhl ve Výchovném ústavu v Jindřichově Hradci. Celkem se programů zúčastnilo 488 žáků.

Metodické centrum zajišťovalo pokračování kurzů vzdělávacího programu *Řemeslná obnova historických staveb*. Kurzy poskytují další vzdělání a rozvoj kvalifikace pracovníkům, kteří se zabývají obnovou kulturních památek. Zahájení kurzů proběhlo v listopadu 2015, jejich ukončení je plánováno na podzim 2016.

S pozitivním ohlasem se setkaly také sobotní tematické programy metodického centra pořádané pro veřejnost v sídle telčského pracoviště. V září to byl program *Lannerův dům pro rodiny s dětmi* plný her a tvořivé činnosti. Zájemcům o architekturu a historická města byl určen program *Poznej svůj dům*, ve kterém lektorka MC v přednášce a následně i v rámci exkurze seznámila účastníky s typickou podobou městského domu ve středověku a v renesanci, s jeho funkcemi a architektonickou výzdobou.

Mezinárodní den archeologie připomenulo metodické centrum říjnovou akcí, na které si návštěvníci nejdříve vyslechli přednášku místního archeologa Pavla Macků na téma „*Co je či není archeologie?*“, na kterou navazovala prohlídka archeolaboratoře. Největší úspěch sklídila poslední část programu na zahradě Lannerova domu, dvě sondy, na nichž si mohli přítomní vyzkoušet základní archeologické postupy práce v terénu.

Předvánoční přednáška *Obřadní textilie Andrei Husseiniové* byla díky lektorce metodického centra obohacena o výtvarnou dílnu, při níž si zájemci mohli vyzkoušet plastickou výšivku uplatňovanou na obřadních oděvech.

MC se zaměřilo také na metodickou podporu památkových objektů. Pro expozici *V erbu tří pruhů* na hradě Kunštát koncipovalo program *Život na středověkém hradě*, jehož součástí jsou pracovní listy určené žákům I. a II. stupně. Program je v případě žáků II. stupně propojen i s hradem Pernštejn. Na hradě Lipnice připravilo centrum pro místní základní školu týdenní program, který vyústil v jednodenní řetězové provázení. Odborný dohled nad řetězovým provázením převzalo centrum také na zámcích Náměšť nad Oslavou a Telč. Konzultace k výukovým programům či materiálům poskytli lektori metodického centra rovněž ÚOP v Josefově a zámku Duchcov. Navázána byla spolupráce s Hospitalem Kuks, hradem Rožmberk (obnova Jakobínky) a zámkem Vimperk. Dílčí spolupráce proběhla při zajištění kostýmovaných prohlídek na zámcích Dačice, Náměšť nad Oslavou a Telč.

Ředitelka metodického centra přednesla příspěvek o edukaci na památkových objektech na celostátní konferenci *Participace dětí a mládeže na kultuře a umění prostřednictvím zážitku* pořádané v září v Kutné Hoře Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu.

Výstava *Památky nás baví*

Kontakt

Nám. Svobody 8, 601 54 Brno
tel.: 549 536 111, fax: 542 536 217
sekretariat.brno@npu.cz, www.npu.cz/uop-br

Vedoucí pracovníci

PhDr. Zdeněk Vácha, ředitel

542 536 120, vacha.zdenek@npu.cz

Ing. arch. Pavel Wewiora,

vedoucí odboru péče o památkový fond

542 536 194, wewiora.pavel@npu.cz

Mgr. Aleš Homola, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

542 536 218, homola.ales@npu.cz

Ing. Petr Svoboda, ředitel Metodického centra moderní architektury v Brně

724 016 567, svoboda.petr@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Archeologická komise NPÚ, ÚOP v Brně

Interní komise

Územní komise pro posuzování návrhů na prohlášení a rušení prohlášení věcí za kulturní památku

Obecné informace o činnosti a stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

V roce 2015 došlo k řadě aktivit, které rozšířily okruh činnosti ÚOP o spolupráci s dalšími institucemi, pracovišti a subjekty. V lednu bylo podepsáno *Memořandum o spolupráci s VUT v Brně*, Fakultou stavební a jejím Centrem AdMaS, jež mj. zavazuje obě strany k propagaci a realizaci projektů v oblasti památkové péče. V den podpisu memoranda proběhla na půdě NPÚ *Prezentace možností využití a šíře odborného zájmu Výzkumného centra AdMaS* ve sféře průzkumu, dokumentace a péče o hmotné kulturní dědictví.

V průběhu roku byly připraveny koncepty dvou společných projektů na rok 2016. V prosinci byla podepsána *Dohoda o spolupráci* mezi Fakultou architektury VUT v Brně a NPÚ do roku 2020, přičemž Fakulta architektury je strategickým partnerem Meto-

dického centra moderní architektury v Brně, zřizovaného ÚOP (MCMA), při naplňování závazků daných programem IOP a zároveň partnerem NPÚ v rámci projektu NAKI. Jedna z metodik MCMA, konkrétně *Metodika obnovy vilových zahrad založených v meziválečném období*, vznikla ve spolupráci s Mendlovou univerzitou, Zahradnickou fakultou v Lednici. Ve spolupráci s *Kaunaským festivalem architektury*, Velvyslanectvím Litevské republiky v Praze a městem Brnem byla v listopadu a prosinci pořádána v MCMA výstava *Meziválečná architektura litevského Kaunasu* o unikátním rozkvětu architektury města ovlivněném školou Bauhausu i funkcionalismem, který významově souzní s rozvojem města Brna v tomtéž období.

Po celý předchozí rok zajišťovalo pracoviště též kurz *Kulturní dědictví a památková péče na Moravě* v rámci Univerzity 3. věku Masarykovy Univerzity; odeznělo 8 přednášek brněnských pracovníků a 6 přednášek ze strany přizvaného ÚOP v Kroměříži. V souvislosti s přednáškovou činností pracovníků NPÚ a projekty NAKI probíhala dále spolupráce s Ekonomicko-správní fakultou MU, Technickým muzeem v Brně, Moravskou galerií v Brně, Národním parkem Podyjí, Regionálním muzeem v Mikulově, Moravským zemským archívem, Archeologickým ústavem AV ČR v Brně.

Ve spolupráci se Společností přátel Moravské galerie se na podzim konal na půdě MCMA cyklus přednášek k architektuře moderny. Ve spolupráci s obcí Hrubá Vrbka proběhl ve dnech 5.–6. června workshop lidového stavitelství *zaChraňte stodoly*.

V daném období byly ze strany oddělení archeologie provedeny záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ, a to hradu Veveří (výstavba vodovodu), zámku Uherčice (sondáž arkádového nádvoří) a Kunštát (výzkum v rámci probíhajícího prohloubeného SHP mezipatra severního křídla objektu tzv. starého zámku).

Pro období předchozího roku byly pro brněnské pracoviště velmi důležité též děje kolem výše zmíněného Metodického centra moderní architektury (viz str. 95).

Odborná složka ÚOP zůstala po personální stránce prakticky beze změn; pověření vedením OPPF bylo od 1. srpna prodlouženo Ing. arch. Pavlu Wewiorovi. Významným faktorem ovlivňujícím chod pracoviště je jako každým rokem množství projektů z oblasti vědy a výzkumu (NAKI, DKRVO), jež zatížily nejen administrativně-účetní oblast činnosti pracoviště, ale též významně vážaly odborné kapacity. K ohrožení statutárních činností však nedošlo. Jedním z výstupů projektů NAKI bylo vydání publikace *Malované zbroje na státním zámku Konopišti (Poklady zbrojnic na hradech a zámcích ve správě Národního památkového ústavu)*; vydáno bylo 17. číslo bulletinu *Památková péče na Moravě – Monumentorum Moraviae tutela. Papír a paměť*.

Činnost všech tří komisí ÚOP v Brně probíhala standardně. Po celý rok nedošlo k posunu ve věci zrušení památkové ochrany hotelu International v Brně (rozhodnutí MK ČR z konce listopadu 2013), byť byly obratem zahájeny aktivity s cílem toto zcela nekompetentní a odborně neopodstatněné rozhodnutí zvrátit. Pokračovala též v roce 2014 zahájená propagace činností ÚOP v Brně formou panelů *Dědictví a současnost*, jež v budově sídla ÚOP seznamují veřejnost s významnými akcemi památkové obnovy a objevy na jižní Moravě.

ÚOP v Brně se, jako každoročně, zapojilo do zpracování podkladů pro soutěž o nejlépe opravenou památku Jihomoravského kraje za rok 2014. Za úspěch pracovníků ÚOP lze považovat cenu *Památky děkují* v rámci Ceny Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro*, již obdržela záchrana oranžerie s hrncírnou v Lomnici u Tišnova.

Odborně metodické dny, jejichž tradice byla na ÚOP v Brně založena již v roce 2004, pokračovaly; v dubnu se konala na půdě pracoviště *Prezentace současných trendů informačních technologií v památkové péči ČR* ve spolupráci s Ústavem teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i., v listopadu pořádalo pracoviště metodický den v rámci mediálního tématu NPÚ *Cihla a její matka hlína* a v prosinci proběhly přednášky na jedno z dalších aktuálních mediálních témat NPÚ *Města a vesnice v náručí památkové péče: 20 let ochrany*.

V roce 2015 byly úspěšně realizovány dvě důležité opravy sídla ÚOP, kulturní památky známé pod názvem Herringův palác. První akcí byla nutná sanace vlhkosti fasády formou izolace a tlakové injektáže základů budovy. V rámci druhé akce byla vyměněna střešní okna a přesklen světlík nad hlavním schodištěm.

Kaple v Dolních Kounicích

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	5 888
Program záchrany architektonického dědictví	10 200
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	8 844
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	880
Program restaurování	1200
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	15 710
Celkem	42 722

Počet archeologických akcí

Dohled	2
Záchranný archeologický průzkum	3
Celkem	5

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

- Bítov – hrad
- Brno – dům Panská 7
- Brno-Bohunice – Pomologický ústav
- Brno-Bystrc – státní hrad Veveří
- Cvrčovice – kostel sv. Jakuba
- Čermákovice – dvůr Alinkov
- Dobré Pole – kostel sv. Cecílie
- Hlohovec – dům Šulaperk čp. 94
- Ivančice – městské opevnění – dům v baště
- Jamolice – zřícenina hradu Templštejn
- Jevišovice – předzámčí
- Lednice – dům Mikulovská 150
- Mikulov – hospodářské objekty letohrádku Portz
- Miroslav – zámek
- Rakvice – kostel sv. Jana Křtitele
- Rousínov – tzv. Stará Pošta – Sušilovo náměstí 59
- Slavkov u Brna – dům Husova 63
- Sokolnice – pivovar
- Šatov – dům čp. 151
- Švábenice – kostel sv. Michaela archanděla
- Valtice – Belveder
- Valtice – dům náměstí Svobody 4
- Valtice – dům Růžová 68
- Vranov nad Dyjí – kostel Nanebevzetí Panny Marie

Objekt ve správě pracoviště

Vila Stiassni	vila	778 545 993	www.vila-stiassni.cz.
---------------	------	-------------	-----------------------

Metodické centrum moderní architektury v Brně

Pracoviště, zřízené 1. ledna 2015 ve vile Stiassni, se věnuje poznávání, dokumentaci a ochraně památek architektury 20. století. Zaměřuje se na období mezi dvěma světovými válkami a dále na období po II. světové válce. Centrum cílí na odbornou veřejnost, pro kterou organizuje konference, semináře a workshopy. Dále připravuje metodické publikace i podporu v podobě konzultací. Pro širokou veřejnost jsou pak určeny tematické výstavy nebo prohlídky vily Stiassni s průvodcem, které jsou k dispozici celoročně vždy od pátku do neděle. V červenci byla návštěvníkům zpřístupněna také rozsáhlá zahrada.

Srdcem metodického centra se postupně stává úzce specializovaná odborná knihovna, která byla pro veřejnost otevřena 21. října. Jejím základem jsou nyní tři soukromé fondy významných brněnských architektů – odborníků na moderní architekturu a urbanismus. Ve fondu architekta Dušana Riedla se nachází monografie a archivní dokumenty zaměřené na šlechtické zahrady a Brunensia z konce 19. a první poloviny 20. století, knihovní fond, který zapůjčil profesor Vladimír Šlapeta, je zaměřen na českou i světovou moderní architekturu. Tyto dvě velké knihovny doplňuje fond architekta Vladimíra Matouška obsahující publikace o moderním urbanismu a plánování měst.

Poslední srpnovou sobotu se vila Stiassni společně s dalšími třemi brněnskými vilami připojila k národnímu festivalu *Hradzámecká noc 2015*. Do vily přijeli herci představující manžele Stiassni ve stejném voze, který rodina vlastnila ve třicátých letech. Promítání v otevřené lodžii pak připomnělo osudy rodiny, dobu tzv. vládní vily i památkovou obnovu z let 2012–2014. K prestižním událostem patřil 16. prosince slavnostní ceremoniál udělení *cen Arnošta Wiesnera*. Tato ocenění uděluje fakulta stavební VUT v Brně za nejlepší studentské ateliérové práce. Díla devíti laureátů pak mohla vidět v podobě výstavy i široká veřejnost.

Vila Stiassni v Brně

Metodické centrum prošlo v průběhu roku 2015 i významnou personální změnou. Ředitel centra Petr Kroupa odešel od 1. června řídit Národní knihovnu ČR a ve funkci jej vystřídal Petr Svoboda – nejprve na základě pověření řízením, po absolvování výběrového řízení pak od října na základě jmenování.

Výstava Slavné stavby Bohuslava Fuchse

MCMA vydalo v roce 2015 následující publikace: *Památková obnova vilové architektury 20. a 30. let 20. století*; *Stavebně historický průzkum a dokumentace při obnově architektury 20. století*; *Památková obnova vilových zahrad založených v meziválečném období*; *Obnova omítek meziválečné architektury*; *Kov, sklo a povrchové úpravy těchto materiálů v období meziválečné architektury*; *Dřevo, dýhové povrchy a úpravy v období meziválečné architektury*.

Z výstavních počínů lze vzpomenout především výstavu *Slavné stavby Bohuslava Fuchse* pořádanou ve spolupráci s Koteřovským centrem architektury a nakladatelstvím Foibos. Spolu s přednáškou Vladimíra Šlapety byla tato akce připomínkou 120. výročí narození jednoho z nejvýznamnějších brněnských architektů. Ve spolupráci s Kaunaským festivalem architektury, Velvyslanectvím Litevské republiky v Praze a městem Brnem byla v listopadu a prosinci pořádána výstava *Meziválečná architektura litevského Kaunasu*, pojednávající o unikátním rozkvětu architektury města ovlivněném školou Bauhausu i funkcionalismem, který významově souzní s rozvojem města Brna v tomtéž období.

Další výstavy v roce 2015:

- Slavné vily zemí V4 a Slovinska
- Nahoru po schodišti dolů
- EXPO začíná ve vile Stiassni
- Selma – Antarktida 2014–2015
- Projekt Vypracování hodnotící metodiky architektury z let 1945–1979
- Cena Arnošta Wiesnera 2015

Výstava Meziválečná architektura litevského Kaunasu

Územní odborné pracoviště v Olomouci

Kontakt

Horní náměstí 25, 779 00 Olomouc
tel.: 585 204 111, fax: 585 229 189
sekretariat.olomouc@npu.cz
www.npu.cz/uop-ol

Vedoucí pracovníci

Mgr. František Chupík, Ph.D., ředitel
585 204 145, chupik.frantisek@npu.cz

Mgr. Ondřej Belšík,
vedoucí odboru péče o památkový fond
585 204 126, belsik.ondrej@npu.cz

Ing. Dalibor Buršík,
vedoucí odboru evidence, dokumentace
a informačních systémů
585 204 147, bursik.dalibor@npu.cz

Mgr. Pavel Šlézar,
vedoucí odboru archeologie
585 224 156, slezar.pavel@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Územní komise

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	3 136
Program záchrany architektonického dědictví	5 785
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	6 584
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	630
Program restaurování	840
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	6 573
Celkem	23 548

Obecné informace o činnosti pracoviště

ÚOP v Olomouci se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací jednotlivých památek i památkových rezervací a zón na území Olomouckého kraje. Pro jejich zachování, údržbu a obnovu bezplatně poskytuje poradenství i metodickou pomoc a při přípravě a provádění udržovacích prací, rekonstrukcí, restaurování kulturních památek i staveb v památkově chráněných územích zajišťuje odborný dohled.

ÚOP spolupracuje s kraji a obcemi s rozšířenou působností: konzultace odborných akcí, poskytování podkladů, v rámci programů i mimo ně, včetně spolupráce s krajskou komisí ministra kultury ČR pro nakládání s památkovým fondem v Olomouckém kraji. Úspěšně se rozvíjela spolupráce s katedrou historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého (praxe studentů, přednášková činnost) a obecně prospěšnou společností Archaia Olomouc, o. p. s. Bylo navázáno na projekt Inovace studia historických věd na Univerzitě Palackého a čtyřem studentům umožněno absolvovat odbornou praxi. Studenti výrazně pomohli při digitalizaci dokumentačních fondů a evidenčních pomůcek kartotéky nemovitých kulturních památek.

Archeologické pracoviště spolupracovalo při výstavě České korunovační klenoty ... na dosah. Doba Karla IV. na Olomoucku ve Vlastivědném muzeu v Olomouci.

Odborní zaměstnanci ÚOP jsou zástupci v pracovním týmu pro Program restaurování movitých kulturních památek, ve výběrové komisi pro hodnocení objektů ucházejících se o dotaci z programu Obnova staveb drobné architektury místního významu v Olomouckém kraji a pro hodnocení objektů ucházejících se o dotaci z programu Obnova kulturních památek v Olomouckém kraji. Také zaujímají místa členů v komisích pro regeneraci městských památkových zón a městských památkových rezervací v jednotlivých regionech.

Počet archeologických akcí

Dohled	27
Záchranný archeologický průzkum	10
Nedestruktivní průzkum	5
Celkem	42

Operativní průzkumy a dokumentace

Lipník nad Bečvou – areál bývalé koleje a školy piaristů
Olomouc – Horní náměstí čp. 13
Olomouc – ravelin čp. 27
Příkazy – altán u domu čp. 38
Ptení – zámek
Tovačov – zámek, opevnění, 4. etapa
Velké Losiny – oranžerie
Velké Losiny – zámek

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Odbor péče o památkový fond

Nové Zámky

Liechtensteinský zámek vznikl v letech 1805–1806 přestavbou starší stavby dle projektu Josefa Hardtmutha. Od roku 2013 probíhala rekonstrukce exteriéru objektu, proběhlo také restaurování kamenné části soklu a balkonu. Podařilo se zachránit několik původních historických oken, byla repasována vnitřní okenní křídla objektu. Před zahájením prací zpracoval ÚOP stavebněhistorický průzkum objektu včetně podpovrchového průzkumu barevnosti fasád a na základě jeho výsledků bylo navrženo nové barevné řešení. Pískovcové desky v soklové části byly doplněny hrubou omítkou do úrovně původně předpokládané výšky soklu.

Odbor archeologie

Pracovníci odboru archeologie se již tradičně zapojili do programu *DKR-VO – Odborné vyhodnocení poznatků o archeologickém památkovém fondu ČR*. Byli aktivní ve Středomoravské archeologické komisi (SMAK) a programech podpory záchranných archeologických výzkumů ČR (PPZAV) MK ČR a podpory archeologických výzkumů v NPÚ (PPAV). Odbor archeologie ÚOP realizoval za rok 2015 více než čtyři desítky archeologických akcí. Mezi nevyznamnější objevy se řadí akce v historickém jádru Olomouce. Mezi další důležité akce lze zařadit již třetí sezónu výzkumu při výstavbě bytových domů na ulici Jánského v Olomouci-Povelu a výzkum městské parcely na Sokolské ulici v proluce mezi domy čp. 3 a 7.

Nález fragmentů renesančních skleněných nádob

Archeologický výzkum probíhal v rámci stavebního záměru výstavby polyfunkčního domu Sokolská 5. Byly prozkoumány a zdokumentovány pozůstatky středověkých a pravěkých terénů. Mezi hmotnými artefakty pak vyniká dvojice jezdeckých ostruh z 12. století. Ve druhé etapě výzkumu se podařilo ze dna jámky z období raného novověku vyzvednout keramické nádoby a také pozoruhodné fragmenty zdobených skleněných nádob z období renesance, pravděpodobně výrobky domácích skláren z přelomu 16. a 17. století. Soubor nádob z jámky také doplňuje kameninový džbán s uchem, zdobený plastickými barvenými aplikacemi.

Překvapení z doby ledové

Třetí sezóna archeologického výzkumu spojeného s výstavbou bytových domů na ulici Jánského v městské části Povel přinesla opět nová zjištění. Kromě pokračování sídliště z pozdní doby bronzové (slezská fáze kultury lužických popelnicových polí), zachyceného již v minulých etapách, byla potvrzena

existence osídlení v mladší době kamenné, odkryt sídlištní objekt kultury s vypichanou keramikou. Překvapením byl soliterní zlomek mamutího klu (dochovaná délka 44 cm, maximální průřez 9 cm).

Olomouc, Křížkovského 10

V severní části nádvoří byly odkryty gotické základy kostela sv. Petra, jednodílné stavby s polygonálním presbytářem, opěrnými pilíři a věží při západním průčelí. Jižně od presbytáře byla objevena krypta. Zbytky staršího kamenného zdiva mohou náležet pozdně románskému opevnění. V okolí kostela bylo odkryto 57 kostrových hrobů. Další sonda na dvorku při uličce podél východního křídla budovy odhalila středověké hradební zdivo s několika stavebními fázemi, hroby středověkého klášterního hřbitova, úpravy terénu z 2. poloviny 16. století a základové zdivo kaple Panny Marie ze závěru 17. století.

Olomouc, Denisova ulice

Prvním zjištěním byla skutečnost, že pod navážkami z roku 1991 je prakticky neporušený terén ze 14. století. Pouze v jedné části výzkumu se podařilo vypreparovat i skalní podloží, nad kterým jsou uloženy vrstvy z 10.–11. století. Vyjma nálezů keramiky z tohoto období se zde podařil i unikátní nález kolínského denáru Oty III. (983–1002). Díky vlhkosti půdy se daří nalézat velké množství fragmentů dřevěných předmětů nebo odřezky kůží. Dalším unikátním nálezem je putní odznak ze 14. století.

Odbor evidence, dokumentace a informační systémy

Základní evidence mobiliárních fondů (ZEMF)

Hlavním úkolem oddělení EDI bylo provádění ZEMF instalovaných objektů na území olomouckého kraje. Práce probíhaly podle harmonogramu a v roce 2015 byla evidence úspěšně ukončena na zámku Jánský Vrch.

Digitalizace

Do Metainformačního systému NPÚ bylo v roce 2015 vloženo 24 432 digitálních dokumentů. Editor GIS pokračoval v práci na revizi rozsahů památkové ochrany nemovitých KP, bodové identifikaci objektů a tvorbě digitálních zákresů do katastrálních map. Při přechodu evidence kulturních památek do Památkového katalogu byla data z evidenčních karet převedena do databáze MS Access, zkontrolována a migrována do nového systému. Zde nyní pokračuje jejich konsolidace.

Výzkumy, průzkumy a dokumentace

Pracovníci referátu zpracovali mj. rozsáhlou dokumentaci a inventarizaci okenních a dveřních výplní piaristického kláštera v Lipníku nad Bečovou.

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

Kontakt

Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 456, sekretariat.kromeriz@npu.cz
www.npu.cz/uop-kr, www.nczk.cz

Vedoucí pracovníci

PhDr. Jana Spathová, ředitelka
573 502 016, spathova.jana@npu.cz

**Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., ředitelka
Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži**
724 808 266, kresadlova.lenka@npu.cz

**Ing. Nelly Komendová,
vedoucí odboru péče o památkový fond**
573 301 464, komendova.nelly@npu.cz

**Radim Vrla, vedoucí oddělení evidence,
dokumentace a informačních systémů**
573 301 429, vrla.radim@npu.cz

Poradní orgány ředitelky

Archeologická komise NPÚ, ÚOP v Kroměříži
Interní odborná komise NPÚ, ÚOP v Kroměříži
Komise pro Havarijný program a Program péče
o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové
zóny a krajinné památkové zóny při NPÚ, ÚOP v Kroměříži
Komise pro prohlašování věcí za kulturní památku
Památková rada NPÚ, ÚOP v Kroměříži
Redakční rada NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Obecné informace o činnosti pracoviště

ÚOP v Kroměříži vzniklo 6. února 2006, jeho vzniku předcházela již existence detašovaného pracoviště pro Zlínský kraj v Kroměříži při ÚOP v Brně od roku 2003. Sídlo odborného pracoviště bylo vybudováno v prostorách Arcibiskupského zámku v Kroměříži. Pracoviště působí na území Zlínského kraje (v okresech Vsetín, Zlín, Uherské Hradiště a Kroměříž), kde vykonává působnost odborné organizace památkové péče ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Zpracovává odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytuje odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sleduje stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště dále zpracovává návrhy na prohlašování věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, jednou ročně vydává svůj sborník *Ingredere hospes*, zaměřený na památkovou péči zejména ve Zlínském kraji. Každoročně zajišťuje vyhodnocení krajského kola soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón ve Zlínském kraji. V roce 2012 bylo pracoviště rozšířeno o referát Národního centra zahradní kultury v důsledku realizace projektu *Národní centrum zahradní kultury* (NCZK), jehož realizační fáze byla na jaře roku 2015 završena. Další, provozní, fáze projektu NCZK je zajišťována *Metodickým centrem zahradní kultury v Kroměříži*, které vzniklo v lednu 2015, sídlí v obnovené vstupní budově Květné zahrady v Kroměříži a má celorepublikovou působnost. Řízením centra byla pověřena Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D. Pracoviště úzce spolupracuje s dalšími odbornými institucemi a vysokými školami, organizuje odborné semináře, konference, přednášky, komentované prohlídky. Pracovníci ústavu se úzce zapojují do řešení vědecko-výzkumných institucionálních úkolů.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijný program	1 990
Program záchranu architektonického dědictví	4 200
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	8 307
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	500
Program restaurování	850
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	5 205
Celkem	21 052

Počet archeologických akcí

Dohled	0
Záchranný archeologický průzkum	5
Celkem	5

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Buchlov – hrad, sýpka
Holešov – zámek
Kroměříž – Arcibiskupský zámek, Colloredova kolonáda
Kroměříž – Arcibiskupský zámek, Gardiska
Kroměříž – Arcibiskupský zámek, Mlýnská brána

Kroměříž – Arcibiskupský zámek, vstup do Podzámecké zahrady
 Kroměříž – Sněmovní náměstí
 Kroměříž – Velké náměstí, měšťanský dům čp. 107

Operativní průzkumy a dokumentace

Bílavsko – kostel
 Buchlov – hrad, Dům s Tanečním sálem
 Buchlov – jádro hradu (okna)
 Horní Lhota – kostel (interiér)
 Lukov – JV pilíř
 Malenovice – hospodářský dvůr
 Střílky – kaple
 Tlumačov – kostel

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Vybrané obnovy kulturních památek

Obnova fasád holešovského zámku – byl vybudován po roce 1650 podle návrhu architekta Filiberta Lucheseho, který ve stejné době započal realizaci návrhu razantní přestavby kroměřížského zámku (více informací ve třetí kapitole).

Obnova částí baziliky Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě probíhá díky financím z projektu Barokní Velehrad (více informací ve třetí kapitole).

Další vybrané obnovy kulturních památek v roce 2015: Restaurování centrální kašny na Velkém náměstí v Kroměříži, Celková oprava fasád na kostele Nejsvětější trojice ve Zdounkách, Restaurování keramické mozaiky prvního zastavení Jurkovičovy-Koehlerovy křížové cesty na Sv. Hostýně.

Keramická mozaika prvního zastavení křížové cesty na sv. Hostýně

Aktivity pracoviště

Na počátku roku zahájilo svoji činnost *Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži* (více na str. 100).

Již tradičně je kroměřížské odborné pracoviště NPÚ součástí hodnotící komise, která zajišťuje vyhodnocení krajského kola soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón ve Zlínském kraji. V lednu 2015 probíhalo vyhodnocení za předchozí rok a v krajském kole zvítězilo město Holešov.

14. dubna byla veřejnosti v Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně představena kniha *Stříbrné okouzlení*, která byla vydána NPÚ koncem roku 2014 v rámci vědeckovýzkumné činnosti. Monografie – jedinečný soubor předmětů ze stříbra a postříbřených kovů z mobiliárního fondu zámku Lešná u Zlína – byla uvedena do povědomí přednáškou „Silberkammer“ v zámku Lešná u Zlína. Autorkou knihy je Anna Grossová.

Speciální prohlídková trasa na hradě Buchlově – *Buchlovská spirála* – pokračovala i v roce 2015. Návštěvníkům je během prohlídky prezentována především vnější podoba hradu, a to z míst, která jsou přístupná pouze v rámci této speciální trasy. Odbornými průvodci byli pracovníci ÚOP v Kroměříži, specialisté na stavebněhistorický průzkum. Trasa byla vytvořena ve spolupráci s ÚOP v Kroměříži, kroměřížským edukačním centrem NPÚ a se správnou státního hradu Buchlova.

Stěžejní událostí kroměřížského odborného pracoviště NPÚ byl i druhý ročník *Ceny NPÚ Patrimonium pro futuro*, který ocenil počiny realizované v roce 2014. Za Zlínský kraj pracoviště nominovalo dva počiny: unikátní středověký nález na hradě Lukově a restaurování částí hlavního oltáře kostela sv. Jana Křtitele v Jalubí. O nominaci usilovala i tvrz v Kurovicích (Holešovsko), na které již od roku 2006 probíhají záchranné práce.

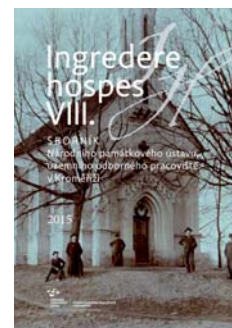
V rámci hlavního mediálního tématu NPÚ – *Města a vesnice v náručí památkové péče: 20 let plošné ochrany* – se ÚOP v Kroměříži zapojilo putovní výstavou *Lidové stavby známé neznámé – Zlínský kraj* (více informací na str. 34).

Na počátku léta ve dnech 25.–27. června ÚOP v Kroměříži uspořádalo již tradiční *terénní seminář na hradě Křídlo* v Hostýnských vrších. Akce se koná každoročně již přes deset let a je věnována problematice praktické péče o torzální architekturu. Seminář byl doplněn o další zajímavé akce, o krátký přednáškový cyklus pro veřejnost v blízkém penzionu a restauraci Brusenka a o závěrečnou komentovanou prohlídku hradu Křídlo, které se i přes nepřízeň počasí zúčastnilo zhruba třicet zájemců.

ÚOP v Kroměříži 2. října také uspořádalo již šestý ročník tradičního symposia *Buchlovský Sciurus*, který byl, jako každoročně, věnován problematice poznávání a ochrany kulturních památek. I letos byl místem setkání hrad Buchlov. Cílem tohoto symposia byla prezentace pracovních zkušeností z realizovaných obnov památek formou přednášek terénních památkářů.

Přednáškový cyklus *Když múzy nemlčely – mozaika dějin města Kroměříže*, na kterém ÚOP v Kroměříži spolupracovalo společně s Muzeem umění Olomouc a Knihovnou Kroměřížska, ukončil své dvouleté trvání v polovině roku 2015.

ÚOP v Kroměříži vydalo v roce 2015 již VIII. ročník sborníku *Ingredere hospes*. Sborník získal novou grafickou podobu. Jednotlivé příspěvky ve sborníku představují zajímavé akce, objevy a také historické souvislosti v rámci památkového fondu Zlínského kraje, čtenáře vedou a inspirují k poznání kulturních památek regionu. Sborník je nově členěn do kapitol – *historie, průzkum, obnova, varia*. Název *Ingredere hospes* („Vstup, poutníku...“) je odvozen z kartuše visící nad starším vchodem do Květné zahrady.

Sborník *Ingredere hospes*

Všem odborným pracovníkům náleží poděkování za popularizaci oboru v četných přednáškách a v rámci publikační činnosti.

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži představuje multioborové centrum pro oblast péče o historické zahrady a parky v České republice. Vzniklo v lednu 2015 v návaznosti na projekt *Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži*, jehož realizace byla finančně podpořena ze strukturálních fondů Evropské unie (IOP). V rámci tohoto projektu proběhla v letech 2010–2014 vzorová obnova Květné zahrady v Kroměříži a dalších částí zámeckého areálu. Hlavními cíli činnosti metodického centra se stalo předávání získaných zkušeností profesionálům a snaha vrátit do společnosti povědomí o významu zahradní kultury. V rámci edukační a osvětové činnosti usiluje o posílení úcty k tradicím, podporuje znalost historie a zahradní kultury všech příchozích. Profesionálům pak centrum nabízí informační know-how o kvalitní péči o památky zahradního umění, díky které je možné zachovat tyto památky v nesnížené kvalitě pro příští generace.

Především odborné veřejnosti byla určena konference *Historické zahrady Kroměříž 2015: Nové ve starém*, která se uskutečnila ve dnech 18.–19. června 2015 za finančního příspěví Ministerstva kultury ČR. Konference se zúčastnilo 68 osob, zaznělo zde 14 přednášek z oboru zahradního umění a následně byl vydán sborník příspěvků. Pro zaměstnance NPÚ pečující o historické zahrady a parky byly uspořádány dva pracovní semináře věnované řezu dřevin a možnostem využití cibulovin. Žáci a pedagogové středních odborných učilišť a škol zahradnického zaměření se zúčastnili osmi edukačních lekcí zaměřených také na různá témata z oblasti péče o památky zahradního umění. Shodně problematice se věnuje také sedm odborných metodik. V prosinci pak proběhlo v Kroměříži setkání specialistů na památky zahradního umění NPÚ. Předmětem jednání bylo sjednocení památkové praxe za pomoci nových metodických materiálů, plán činnosti centra na rok 2016 a další témata.

Také pro širokou veřejnost byla připravena bohatá paleta vzdělávacích akcí cílených jak na místní komunitu, tak na návštěvníky kroměřížských památek. Každý měsíc centrum pořádá populárně naučnou přednášku, praktický seminář a aktivitu pro rodiny s dětmi. Celoročně jsou nabízeny edukační programy pro MŠ, ZŠ a SŠ a komentované prohlídky kroměřížských zahrad. V době letních prázdnin jsou dvakrát týdně pořádány programy pro rodiny s dětmi. V rámci přednáškového cyklu *Zahradní kultura v souvislostech* bylo v roce 2015 realizováno osm populárně naučných přednášek. Mimo tento cyklus uskutečnili pracovníci centra dalších jedenáct

Vzdělávací program pro MŠ – Odkud spadl Eda?

Neslýchaná Květná zahrada

přednášek pro různé cílové skupiny s tématy: *Obnova Květné zahrady v Kroměříži*, *Život v kroměřížských zahradách v první polovině 20. století*, *Zahradní umění 10 století*, *Středověká zahrada*, *Krajinářské parky v Německu*, *Stavby krajinářských parků přelomu 18. a 19. století*, *Exotické rostliny v kompozici památek zahradního umění*, *Management plán ochrany hodnot památek zahradního umění* aj.

Ve spolupráci s ÚPS v Kroměříži bylo uspořádáno několik rozsáhlých akcí. Jedná se především o jarní výstavu kamélií, pro kterou MC zajistilo bohatý doprovodný program. Obdobným způsobem se centrum podílelo na festivalu barokní kultury *Hortus Magicus* a na *Víkendu otevřených zahrad* v Květné a Podzámecké zahradě v Kroměříži. V roce 2015 se akcí metodického centra urč

Výstava kamélií

ných pro širokou veřejnost zúčastnilo přes 16 500 osob. Nechyběli mezi nimi ani návštěvníci s nejrůznějšími druhy znevýhodnění, jako jsou nevidomí a slabozrací, neslyšící i návštěvníci s mentálním a pohybových omezením. Stěžejní událostí metodického centra v roce 2015 byla realizace projektu *Hortus Inauditus – Zahrada neslýchaná*. Jednalo se o projekt pro návštěvníky se sluchovými obtížemi, který vznikl za podpory MK ČR a Města Kroměříže. Díky projektu byl vytvořen samoobslužný průvodce kroměřížskou Květnou zahradou ve znakové řeči. Za tento počín a řadu dalších aktivit pro návštěvníky se zdravotním znevýhodněním bylo metodické centrum nominováno na *Genu Mosty 2015*, která je každoročně udělována Národní radou osob se zdravotním postižením ČR. Lektoři z metodického centra spolupracovali během roku s *Metodickým centrem pro vzdělávání v Telči*, připravili vzdělávací programy například pro zámky v Buchlovicích a ve Vizovicích.

Metodické centrum mělo v roce 2015 bohatou publikační činnost: vytvořilo sedm metodik: *Archeologický výzkum památek zahradního umění*, *Způsoby prezentace památek zahradního umění*, *Způsoby edukačního využití památek zahradního umění*, *Trávníky a květnaté louky v památkách zahradního umění*, *Rostliny nádobách a stavby pro jejich přezimování v památkách zahradního umění*, *Cesty s nestmeleným povrchem v památkách zahradního umění*, *Obnova vysokých tvarovaných stěn v památkách zahradního umění* a vydalo sborník příspěvků z konference *Historické zahrady Kroměříž 2015: Nové ve starém*.

Kontakt

Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava
tel.: 595 133 903, sekretariat.ostrava@npu.cz, www.npu.cz/uop-os

Vedoucí pracovníci

Mgr. Michal Zezula, ředitel

595 133 955, zezula.michal@npu.cz

Doc. PhDr. Ing. arch. Miloš Matěj, Ph.D. et Ph.D., ředitel Metodického centra průmyslového dědictví

596 628 438, matej.milos@npu.cz

Mgr. Marta Koubová, vedoucí odboru evidence, dokumentace a informačních systémů

595 133 945, koubova.marta@npu.cz

Ing. arch. Marie Bartošová, vedoucí odboru péče o památkový fond

595 133 933, bartosova.marie@npu.cz

Mgr. Jindřich Hlas, pověřený řízením odboru archeologie

553 628 508, hlas.jindrich@npu.cz

Poradní orgány ředitele

Interní komise	Památková rada
Krajská archeologická komise	Redakční rada

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní odborné pracoviště v Ostravě se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Moravskoslezského kraje. Hlavní činnosti jsou stanoveny zákonem č. 20/1987, o státní památkové péči, v platném znění.

Od září 2015 se sídlem ostravského pracoviště stala památkově chráněná budova v ulici Odboje v Moravské Ostravě, původně objekt Okresního sociálně-zdravotního ústavu. Budova prošla náročnou rekonstrukcí zaměřenou na obnovení původních hodnot funkcionalistické architektury. V prostorách opavského detašovaného pracoviště působí odbor archeologie, který navazuje na činnost opavské expozitury AÚ AV ČR. Metodické centrum průmyslového dědictví, založené v roce 2014, dokumentuje a vyhodnocuje technické a průmyslové památky v rámci celé České republiky (viz samostatná kapitola).

Ostravské pracoviště úzce spolupracuje s dalšími odbornými institucemi a vysokými školami. V rámci odborné činnosti organizuje semináře, přednášky, výstavy, komentované prohlídky. Pracovníci ústavu se intenzivně zapojují do řešení vědecko-výzkumných institucionálních úkolů. Rozsáhlá je také odborná publikační činnost pracoviště.

Přidělené dotace (v tis. Kč)

Havarijní program	2 790
Program záchrany architektonického dědictví	4 105
Program regenerace městských památkových rezervací a zón	7 682
Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	500
Program restaurování	940
Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou	5 752
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	627
Celkem	22 496

Počet archeologických akcí

Dohled	94
Záchranný archeologický průzkum	30
Celkem	124

Průzkumy

Stavebněhistorické průzkumy

Jezdkovice – zámek

Ostrava-Svinov – sýpka bývalého velkostatku Wilczků

Pustějov – obecní dům

Roudno – venkovský dům čp. 58

Operativní průzkumy a dokumentace

Bilovec - nádvoří zámku, části fasád, suterén

Dolní Tošanovice – krov zámku čp. 1

Jindřichov ve Slezsku – věž kostela sv. Mikuláše

Kravaře – kostel sv. Bartoloměje, zvonová stolice

Odry – roubené stěny a krov kaple sv. Rodiny

Opava – Komenského 8, Müllerův dům

Opava – Ostrožná 34, městský dům

Ostrava – katedrála Božského Spasitele, výmalba kaple

Příbor – dům čp. 362 – roubené stěny

Raduň – věž kostela Nejsvětější Trojice

Raduň – zámek – suterény jižního křídla

Sovinec – hrad –příkopová hradba a bašta

Stěbořice – fara

Nová správní budova územního odborného pracoviště

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Novým působištěm ostravského odborného pracoviště se stala obnovená budova v ulici Odboje v Moravské Ostravě. Při jejím slavnostním otevření byla instalována výstava *Obnova památky moderní architektury – nové sídlo Národního památkového ústavu v Ostravě*. Ve vestibulu budovy se nachází pamětní místo k uctění obětí nacistické perzekuce (více v kapitole 3).

Zasedací místnost nového sídla odborného pracoviště

V souvislosti s částečnou obnovou fasád, úprav suterénů a rekonstrukcí nádvoří *zámku v Bílovci* proběhl záchranný archeologický výzkum. Po odstranění betonových panelů bylo odkryto dobře zachované dláždění z 18.–19. století. Při rekonstrukci inženýrských sítí byly zachyceny a dokumentovány pozůstatky zděných konstrukcí někdejšího západního křídla zámku, sneseného po požáru v roce 1729. Tomuto křídlu stavebně předcházela hradební zeď a hranolová brána opatřená padacím mostem. Součástí opevnění byl příkop, který chránil areál hradu ze strany města a disponoval zděnou kontreskarpou. Na nádvoří byl realizován operativní průzkum a dokumentace zděných konstrukcí v interiéru i exteriéru severního a jižního křídla zámku.

Zámek v Bílovci, severní křídlo, dodatečná arkáda

Prokázal vícefázový vývoj nejstaršího středověkého zděného jádra, vazbu na fortifikační systém zachycený archeologickým výzkumem a způsob zapojení hradního areálu do linie městského opevnění.

Projekt *Obnova a zpřístupnění katedrály Božského Spasitele v Ostravě* znamenal opravu krovu a střechy kostela včetně výměny krytiny obou věží, instalace hromosvodu, opravu venkovních omítek, restaurování sochařské výzdoby fasád, dřevěných výplní, výměnu dřevěných okenic na věžích u zvonů, restaurátorské doplnění dřevěných kazet stropu, restaurování a opravy celkem 60 lavic z dubového dřeva, mříží, křížů a výměnu 8 kusů číselníků věžních hodin. Byla provedena oprava oken, vybudování toalet, elektroinstalace, osvětlení v interiéru, výměna dlažby včetně podkladních vrstev, vnitřní výmalba, čištění a ladění varhan. Do vnitřních oken byly nainstalovány monitory s projekcemi děl studentů Fakulty umění Ostravské univerzity.

Další realizovanou akcí byla obnova *Jaroňkovy útulny* – přízemní stavby přiléhající k válcové věži hradu Trúba v městské památkové rezervaci Štramberk. Stavba z počátku 20. století se odvolává na tradici lidové architektury. Součástí obnovy interiéru byly i dekorativní nástěnné malby s lidovými motivy z roku 1925 od malíře Bohumíra Jaroňka. Byla provedena sanace dřevěné konstrukce stavby a výplňového zdiva, sanace krovu a položení nové šindelové střešní krytiny. Betonová podlaha byla nahrazena dřevěnou. Opravilo se deštění štítu, repasovaly všechny původní výplně otvorů a repliky dveří. Součástí byla i obnova interiéru útulny na základě dobových historických fotografií z 20. let 20. století. V interiéru bylo doplněno dřevěné obložení s poličkami a věšáky. Byly dodány kyvné dveře mezi zázemím útulny a částí určenou pro veřejnost.

Obnova *zahrady u kláštera piaristů* byla druhou etapou celkové rehabilitace významného památkově chráněného areálu na území města Příbora. Cílem obnovy areálu byla realizace plochy s požadovanou funkcí nového veřejného prostoru pro výchovné, kulturně-společenské a relaxační účely. V nové, rozšířené kompozici zahrady byly respektovány některé prvky, typické pro zahrady klášterních komplexů, např. reminiscence křížové dispozice pěších komunikací s centrálně umístěným vodním prvkem. Součástí kompozice jsou i nové stavební prvky jako dřevěný altán v bylinkové zahradě, pergola, kamenné lavice, podium, dřevěný obrazový rám apod. Zahrada je doplněna kvalitním mobiliářem, celkově nově oplocena a osvětlena.

Bylinková zahrádka u Piaristického kláštera v Příboře

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

Metodické centrum technických památek a průmyslového dědictví bylo založeno v roce 2014, od roku 2015 pracuje pod názvem *Metodické centrum průmyslového dědictví* (MCPD). Jeho zřízení vycházelo z dlouhodobé zkušenosti s dokumentací, hodnocením a ochranou průmyslového dědictví na ostravském pracovišti NPÚ. Cílem MCPD je zlepšení poznání, dokumentace a ochrany technických a průmyslových památek, tedy objektů, areálů a technického zařízení souvisejícího s těžbou, výrobou, dopravou nebo skladováním, které vyžadují specifická hodnotová kritéria i specifické přístupy k obnově nebo konverzi. *Metodické centrum průmyslového dědictví* poskytuje odbornou pomoc územním odborným pracovištím NPÚ i zájemcům mimo NPÚ při přípravách návrhů na prohlášení, obnovách, dokumentaci objektů a technických zařízení v oblasti průmyslového dědictví.

Aktuální výzkumné projekty

DKRVO

V rámci programu DKRVO se MCPD v roce 2015 zaměřilo na hutnictví ostravské aglomerace a páteřní železniční trať ČR. Na českou verzi publikace věnované kulturnímu dědictví Vítkovických železáren navázala v roce 2015 anglická verze, rozšířená o technologická schémata a analytické kresebné rekonstrukce (*The Cultural Heritage of the Vítkovice Ironworks*). V rámci systematické dokumentace stavebního a technického fondu celé železniční sítě na území České republiky navázal na Severní dráhu císaře Ferdinanda výzkum druhé nejvýznamnější páteřní trati bývalé Severní státní dráhy (Olomouc – Praha – Děčín, Brno – Česká Třebová), závěry průzkumu budou shrnuty v publikaci, jejíž vydání je plánováno na rok 2016.

NAKI

V roce 2015 byl uzavřen čtyřletý projekt programu aplikovaného výzkumu NAKI s názvem *Industriální dědictví Moravy a Slezska*. Po oborových průzkumech zaměřených na významná textilní centra a páteřní železniční trať byla v závěrečném roce výzkumu finalizována mapa s odborným obsahem, *Technické památky Moravy a Slezska*. Poskytuje informace o kulturních památkách, zrušených kulturních památkách, o areálech, objektech a technickém zařízení navrženém k památkové ochraně. Záznamy jsou typologicky rozděleny podle vazby k odvětví – doprava, hornictví, hutnictví, energetika, potravinářství, textilní výroba, věda a technika, vodohospodářství, zpracovatelské, podle typu areálu, objektu nebo technického zařízení a hierarchizovány podle stupně památkové ochrany. Mapa představuje otevřený systém, který bude doplňován dle aktuálního stavu památkového fondu. Metodické centrum se také podílelo na přípravě výstavy *Mapa příběhů*, realizované konsorciálním partnerem projektu, Technickým muzeem v Brně.

Spolupráce s norskou partnerskou institucí Riksantikvaren (projekt Průmyslové dědictví – výměna zkušeností s dokumentací a hodnocením průmyslového dědictví)

Druhým rokem pokračoval projekt spolupráce s norskou partnerskou institucí Riksantikvaren. Prostřednictvím studijních cest v Norsku a České republice byly konfrontovány metody hodnocení, ochrany a obnovy průmyslového dědictví. Pozornost byla

zaměřena jak na vzorové příklady, tak na problematiku s cílem konzultovat zvolené přístupy a postupy. Realizovány byly dvě studijní cesty v České republice, jedna v Norsku a pracovní setkání v Oslu v závěru roku 2015, věnované shrnutí poznatků a přípravě publikace, výstavy a závěrečné konference, která je plánována na duben roku 2016.

Odborná komise generální ředitelky NPÚ pro památky z oblasti železniční dopravy

MCPD shromažďuje a připravuje podklady k návrhům na prohlášení zasílané jednotlivými územními odbornými pracovišti a dalšími subjekty k zasedání Odborné komise generální ředitelky pro památky v oblasti železniční dopravy. Úkolem komise, která je složena ze zástupců NPÚ, vlastníka a provozovatele železniční dopravní cesty a objektů na železnici a dalších odborníků, je tyto návrhy posoudit v širším, celorepublikovém kontextu. Komise napomáhá odpovědnému výběru objektů, které by měly být zastoupeny v ÚSKP, ale umožňuje i konstruktivní diskuzi a úzkou informovanost mezi vlastníkem a NPÚ o probíhajících modernizacích tratí, záměrech oprav i demolice objektů, památkových hodnotách apod.

Akce obnovy

Vodní mlýn v Bartošovicích

Vodní mlýn v Bartošovicích je součástí areálu vodních staveb na nivě řeky Odry. Soustava vodních děl byla rozšiřována již od konce 15. století. Do požáru na přelomu let 1928–1929 pohánělo mlýnské složení dřevěné hnací kolo. Po modernizaci v roce 1930 poháněla už nový válcový mlýn Francisova turbína. Akce obnovy technologie mlýna probíhala ve třech etapách. V první etapě byla opravena turbína. V letech 2014 a 2015 byla z dotačních prostředků *Programu obnovy kulturních památek a památkově chráněných nemovitostí v Moravskoslezském kraji* realizována obnova a demonstrační rozpořbování technologie mlýna od předlohy hřídele, přes transmisní převody, jednotlivé stroje až po dopravní cesty, násypky, shozy apod. Mlýn byl vyčištěn od zbytků mouky a dalších nečistot, provedena oprava a konzervace jednotlivých strojů.

Spolupráce s norskou partnerskou institucí, Stavanger, květen 2015

Územní památková správa v Praze

Kontakt

Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3
tel.: 274 008 111
ups.praha.pr@npu.cz, www.npu.cz/ups-pr

Vedoucí pracovníci

Mgr. Dušan Michelfeit, ředitel

274 008 143, michelfeit.dusan@npu.cz

Hana Skálová, náměstkyně ředitele

274 008 121, skalova.hana@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Praze

Obecné informace o činnosti pracoviště

Národní památkový ústav, územní památková správa v Praze je jedním ze čtyř pracovišť NPÚ spravujících státní památky, a to konkrétně v Praze, Středočeském, Karlovarském a Ústeckém kraji. Na starosti má třicet památek – osmnáct zámků a zámeckých komplexů, čtyři hrady, souhradí Točnick a Žebrák, hradozámecký areál v Bečově nad Teplou, Sázavský klášter, soubor lidové architektury Zubrnice, Hamousův statek ve Zbečně a jednu památku UNESCO – Zahrady pod Pražským hradem. Pražská památková správa také řídí návštěvníkový provoz rotundy sv. Václava a sv. Vojtěcha na Řípu, kterou vlastní Římskokatolická církev, a spravuje kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě. U každého zámku je vždy i park, nejrozlehlejší je ten ve Veltrusech (i se zámkem na ostrově má 298 hektarů). Druhý nejrozsáhlejší park se rozkládá kolem zámku Kynžvart. Běžné typologii se vymyká Krakovec, který je považován za vývojový mezičlánek mezi hradem a zámkem. Celoročně je otevřen Karlštejn, Křivoklát a zámek v Mníšku pod Brdy a ve Valči. Ubytování nabízí Křivoklát a zámek Libochovice a Valeč.

Dotace MK za rok 2015 v tis. Kč

Program IOP investice	68 497
Program IOP neinvestice	8 267
Program SMVS investice	15 263
Program SMVS neinvestice	46 478
Program restaurování	659
Programy na podporu vědy a výzkumu	1 517
Programy na podporu památek prostřednictvím obcí	187
celkem	140 868

Objekty ve správě pracoviště

Středočeský kraj a hlavní město Praha

Březnice	zámek	318 682 179	www.zamek-breznice.cz
Hamousův statek ve Zbečně	venkovská usedlost	313 558 440	www.zbecno.cz
Hořovice	zámek	311 512 479	www.zamek-horovice.cz
Karlštejn	hrad	311 681 617	www.hradkarlstejn.cz
Konopiště	zámek	317 721 366	www.zamek-konopiste.cz
Krakovec	hrad	313 549 302	www.hrad-krakovec.cz
Křivoklát	hrad	313 558 440	www.krivoklat.cz
Mnichovo Hradiště	zámek	326 773 098	www.mnichovo-hradiste.cz
Mníšek pod Brdy	zámek	318 590 261	www.zamek-mnisek.cz
Sázava	klášter	327 321 177	www.klaster-sazava.cz
Točnick a Žebrák	souhradí	311 533 202	www.hrad-tocnik.cz
Veltrusy	zámek	315 781 146	www.zamek-veltrusy.cz
Zahrady pod Pražským hradem	terasové zahrady	257 010 402	www.palacove-zahrady.cz
Žleby	zámek	327 398 121	www.zamek-zleby.cz

Ústecký kraj

Benešov nad Ploučnicí	zámecký komplex	412 586 795	www.zamek-benesov.cz
Doksany	zámek	416 861 143	www.zamek-doksany.cz
Duchcov	zámek	417 835 301	www.zamek-duchcov.cz
Hazmburk	hrad	416 536 014	www.hrad-hazmburk.cz
Jezeří	zámek	476 734 338	www.zamek-jezeri.cz
Krásný Dvůr	zámek	415 210 036	www.krasny-dvur.cz
Libochovice	zámek	416 591 611	www.zamek-libochovice.cz
Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě	kostel	476 707 364	www.kostel-most.cz
Ploskovice	zámek	416 749 092	www.zamek-ploskovice.cz
Rotunda sv. Jiří a sv. Vojtěcha na Řípu	kostel	416 591 611	www.hora-rip.eu
Stekník	zámek	415 725 009	www.zamek-steknik.cz
Velké Březno	zámek	475 228 331	www.zamek-vbrezno.cz
Zubrnice	soubor lidové architektury	475 228 267	skanzen-zubrnice.cz

Karlovarský kraj

Bečov	hrad a zámek	353 999 394	www.zamek-becov.cz
Kynžvart	zámek	354 691 269	www.zamek-kynzvalt.eu
Valeč	zámecký komplex	353 399 731	www.zamek-valec.cz

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Střední Čechy a Praha

Více než polovina všech středočeských památek byla postupně odevmnuta již během března. V červnu se slavilo otevření edukačního centra na zámku Veltrusy a dokončení rozsáhlých stavebních, krajinářských i restaurátorských prací v areálu zámku. Památku Jana Husa po celý rok připomínaly kulturní akce i samotný duch místa na Krakovci. Na výročí Vídeňského kongresu upozornili na zámku Mnichovo Hradiště – správa zámku nechala vyrobit dobové empírové kostýmy, které využila při divadelních prohlídkách a představeních. Po stopách šlechtických rodů se vydali s prvorepublikovou prohlídkou s vnučkou hraběnky Kastové na zámku v Mníšku pod Brdy. Vznikla zde i nová dětská prohlídka, již čtvrtá k výběru. Tři nejznámější středočeské památky, Karlštejn, Křivoklát a Koniopiště, přichystaly pro první výletníky slevovou akci. K tomuto marketingovému spojení vzniklo logo a plány na další společné aktivity. Hrad Točnick se v roce 2015 představil s novou střechou – dokončena zde byla oprava krovu Královského paláce a vyměněn šindel. Na zámku Hořovice za plného provozu pokračovala v roce 2014 zahájená generální oprava, a to nejnáročnější částí – renovací krovu nad freskou ve vestibulu. Ve Žlebech začala obnova parku, Krakovec se dočkal částečného zastřešení – projekt bude dokončen v roce 2016.

Ústecký kraj

Od začátku března byl o víkendech otevřen Hazmburk a další čtyři památky se přidaly týden před začátkem obvyklé návštěvnické sezony. Na zámku v Benešově nad Ploučnicí oslavili 500 let od příchodu Salhausenů a od října rozšířili návštěvní dny o pondělí, navíc vkročili do nové sezony již 28. února. V červnu zde byla otevřena další část Wolfova paláce s novou expozicí a velká výstava o stavební historii zámku. V roce 2015 také uplynulo 40 let od přesunu kostela v Mostě a 500 let od velkého požáru starého Mostu, potažmo počátku výstavby kostela. V kostele Nanebevzetí Panny Marie byla u této příležitosti znovuotevřena opravená vyhlídková věž s expozicí fotografií z historie Mostu, přesunu kostela a rekultivaci krajiny. V květnu byla slavnostním programem po obnově zpřístupněna kaple na Stekníku, premiéru mělo v roce 2015 i nové zázemí pro návštěvníky a recepcce. Z ústeckých památek je

Hrad Hazmburk

s tématem Vídeňského kongresu zajímavě spojeno Jezeří, a to díky slavné zámecké hudební historii. Srpnový hudební festival předložil díla skladatelů účastnících se proslulých hudebních produkcí na zámku, kterým se velké slávy dostalo právě i na „tančícím kongresu“. Na zámku Jezeří byla otevřena nová instalace pokoje a dílny alchymisty a pracovní knížka s jídelnou. Zpřístupněn byl prostor točitého schodiště umožňující průhled celým zámkem. V roce 2015 začala v zámeckém parku v Krásném Dvoře obnova novogotického templu z grantu EHP a Norských fondů, restaurována byla bezhlavá socha polního maršála K. F. Schwarzenberga stojící v centru pavilonu, pilotní fázi edukačních programů prošli první frekventanti.

Karlovarský kraj

V roce 2015 uplynulo 30 let od vypátrání relikviáře sv. Maura. Detektivní příběh pátrání po relikviáři mohli návštěvníci sledovat na filmovém festivalu přímo na zámku v Bečově. Na zámku Kynžvart bylo téma Vídeňského kongresu kromě přednášek

Relikviář sv. Maura

a nočních prohlídek i ve scénáři zdejší Hradozámecké noci. V roce 2015 si na zámku ve Valči připomínali výročí hlavní barokizace zámku a jeho okolí – 270 let od smrti Jana Ferdinanda Kagera, hraběte z Globenu. Za hraběte zde vznikl barokní zámecký komplex – Kager přestavěl zámek, vystavěl zámecký kostel a osmimetrový sloup, na zámeckých terasách rozmístil 32 soch z Braunovy dílny a vytvořil rafinovaný zámecký park se skleníky a množstvím romantických prvků, například vodní kaskády s fantaskními tvory. Ze zámeckého depozitáře byly u této příležitosti vyneseny obrazy z původního mobiliáře. V přízemí zámku byla k vidění výstava zbytků dochované sochařské výzdoby ze zaniklého města Doupov. Letos též pokračovala přínosná spolupráce s občanskými sdruženími, která podporují rozkvět zámku i okolí (občanské sdružení Tranquillite a Povaleč).

Územní památková správa v Českých Budějovicích

Kontakt

Přemysla Otakara II. 121/34
370 21 České Budějovice
tel: 386 356 921, fax: 386 359 386
ups.budejovice.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-cb

Vedoucí pracovníci

Mgr. Petr Pavelec, Ph.D., ředitel
386 356 921/24, pavelec.petr@npu.cz

**Ing. Zdeňka Škabroudová,
náměstkyně ředitele**
386 352 762, skabroudova.zdenka@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Českých
Budějovicích

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní památková správa v Českých Budějovicích vznikla k 1. lednu 2013 v rámci reorganizace Národního památkového ústavu jako jedno ze čtyř pracovišť v České republice, které vykonává na území krajů Jihočeského, Plzeňského a Vysočina odbornou správu státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti. Posláním ÚPS je zajistit ochranu, bezpečnost, dokumentaci, provoz, památkovou a stavební obnovu, restaurování, vhodné využívání, kontrolu, propagaci a prezentaci památkových objektů svěřených do péče. Celkem spravuje ÚPS ČB 30 památkových areálů, z nichž dva jsou zapsané na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO (historické jádro Českého Krumlova a historické jádro Telče), 27 bylo prohlášeno za národní kulturní památky a 3 objekty jsou chráněny jako kulturní památky.

Objekty ve správě pracoviště

Jihočeský kraj

Červená Lhota	zámek	384 384 228	www.zamek-cervenahlota.eu
Český Krumlov	hrad a zámek	380 704 721	www.zamek-ceskykrumlov.eu
Dačice	zámek	384 420 246	www.zamek-dacice.eu
Domanín	Schwarzenberská hrobka	384 721 193	www.zamek-trebon.eu
Hluboká	zámek	387 843 911	www.zamek-hluboka.eu
Jindřichův Hradec	hrad a zámek	384 321 279	www.zamek-jindrichuvhradec.eu
Kratochvíle	zámek	388 324 380	www.zamek-kratochvile.eu
Landštejn	hrad	384 498 580	www.hrad-landstejn.eu
Nové Hrady	hrad	386 362 135	www.hrad-novehrady.eu
Rožmberk	hrad	380 749 838	www.hrad-rozemberk.eu
Třeboň	zámek	384 721 193	www.zamek-trebon.eu
Vimperk	zámek	388 411 506	www.zamek-vimperk.eu
Zlatá Koruna	klášter	380 743 126	www.klaster-zlatakoruna.eu
Zvíkov	hrad	382 285 676	www.hrad-zvikov.eu

Plzeňský kraj

Červené Poříčí	zámek	376 393 022	www.cervene-porici.cz
Gutštejn	hrad	374 631 773 (správa kláštera Kladruby)	www.hrad-gutstejn.cz
Horšov	kostel Všech svatých	379 423 111	www.horsovsky-tyrn.cz
Horšovský Týn	hrad a zámek	379 423 111	www.horsovsky-tyrn.cz
Kladruby	klášter	374 631 773	www.klaster-kladruby.cz
Kozel	zámek	377 969 040	www.zamek-kozel.eu
Manětín	zámek	373 392 283	www.zamek-manetin.cz
Nebílovy	zámek	377 917 090	www.zamek-nebilovy.cz
Plasy	klášter	373 322 174	www.klaster-plasy.eu
Plzeň – Bolevec	Selský dvůr U Matoušů	606 666 406	www.usedlost-bolevec.cz
Přimda	hrad	374 631 773 (správa kláštera Kladruby)	www.hrad-primda.cz
Rabí	hrad	376 596 171	www.hrad-rabi.eu
Švihov	hrad	376 393 378	www.hradsvihov.cz
Velhartice	hrad	376 583 315	www.hrad-velhartice.cz

Kraj Vysočina

Jaroměřice nad Rokytnou	zámek	568 440 237	www.zamek-jaromerice.cz
Lipnice nad Sázavou	hrad	569 486 189	www.hrad-lipnice.eu
Náměšť nad Oslavou	zámek	568 620 319	www.zamek-namest.cz
Telč	zámek	567 243 821	www.zamek-telc.eu

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Vybrané obnovy kulturních památek

Dokončení první etapy rekonstrukce špitálu Nejsvětější Trojice v Českých Budějovicích, oprava zimní zahrady a tzv. Vlašského dvora v Náměšti nad Oslavou, zahájení stavby středověkého lešení okolo věže Jakobínka v Rožmberku nad Vltavou, pokračující práce na rekonstrukci a následném zpřístupnění tzv. Horské zahrady na zámku Český Krumlov, obnova a restaurování západní ohradní zdi a domku „Markéta“ na zámku Kratochvíle, pokračování rehabilitace interiéru vznikající prohlídkové trasy ve 2. patře zámku Hluboká, revitalizace zeleně v zámeckých parcích v Třeboni, v Telči, na Červeném Poříčí a na Kozlu, zahájení budování Centra studijních pobytů v Českém Krumlově, celková obnova střešního pláště Jízdárny a vybudování požárních únikových cest na zámku Kozel, dokončení obnovy vstupní věže a přilehlých objektů na hradě Švihov, oprava a modernizace systémů EZS, CCTV v klášteře Plasy, dokončení instalace tepelného čerpadla a izolace mostních konstrukcí na hradě Velhartice, pokračování revitalizace Selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevci, dokončení opravy fasád východního průčelí zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou, dokončení odvlhčovacích prací u kostela sv. Víta v zaniklé obci Zahrádka.

Vybrané akce na památkových objektech roce 2015

Jihočeský kraj

Výtvarně dramatické prohlídky zámku Červená Lhota v podání žáků střední pedagogické školy nazvané *Zlatovláska*; *Den bez bariér – Den s handicapem* v Českém Krumlově; kastelánské prohlídky, květinová aranžmá *Kytice pro Lotte* a výstava *Za oponou česká fantazie* na zámku v Dačicích; hudebně divadelní večerní představení na Hluboké; výstava portrétů od Josefa Blechy a soch Karla Pauzera a Hany Purkrábkové v Jindřichově Hradci; zapojení do *Velké hradozámecké inventury* a hlavní stan *Hradozámecké noci* na Kratochvíli; prázdninové výklady o historii a husitském dobývání hradu a letní šermířská vystoupení na hradě Landštejn; dětské prohlídky hradu s hraběnkou Terezií a *Podzimní hradní slavnosti Jana Žižky* v Nových Hradech; tradiční květinová výstava na Rožmberku na téma *Sedmero ročních dob*; připomínky 400. výročí narození Jana Adolfa I. ze Schwarzenbergu v Třeboni; edukační programy pro školky i rodiny s dětmi na zámku Vimperk; letní večerní divadelní představení a květinová výstava *Klášteř v plamenech* ve Zlaté Koruně; šermířská a divadelní vystoupení na hradě Zvíkov.

Kraj Vysočina

Programy pro školy a školky, noční kostýmované prohlídky a květinová výstava *Květiny pro boha Apollóna* na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou; výstava *Stížný list české a moravské šlechty proti upálení mistra Jana Husa* na hradě Lipnice; série kulturních aktivit připomínajících 450 let od přestavby na zámku Náměšť nad Oslavou; speciální prázdninové prohlídky pro děti s názvem *Z Itálie do Telče – Po stopách kavalíra*, výstava *Pojďte si hrát do zámku*, *Pohádková neděle* na zámku v Telči.

Pišeňský kraj

Speciální kastelánské prohlídky *Zub času si nevybírá*; zpřístupnění nové prohlídkové trasy *Kuchyně a výstava Kouzelný svět Adolfa Borna* v Horšovském Týně;

Velhartice – Buškova číše

celoroční oslavy 900 let od založení kláštera v Kladrubech a 870 let od vzniku kláštera v Plasích; *Japan Fest 2015* na zámku Kozel; zakončení festivalu *9 týdnů baroka* na zámku Manětín; koncerty vážné hudby, divadelní festival *Nebílovské léto a Zámecké vinobraní* v Nebílově; *Rabijáda*, *Ruinfest* i vánoční prohlídky při svíčkách na hradě Rabí; jízda historických vozidel se startem i cílem u Selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevci; speciální odborné prohlídky *Dobrodružství vápna a kamene*, *Dobývání hradu* či festival *České hrady na Švihově*; *Bušková číše* a *Zamykání hradu Velhartice*.

Rok plný výročí

V roce 2015 slavilo několik památek v rámci ÚPS ČB významná výročí. Devítisetletou historií si po celý rok připomínal benediktinský klášter Kladruby. Oslavy symbolicky zahájil návrat restaurované mariánské koruny na hlavní oltář klášterního chrámu Nanebevzetí Panny Marie. Před začátkem hlavní návštěvnické sezony byla zpřístupněna Jižní zahrada kláštera a na podzim se otevřel ojedinělý *Archiv vůní*, který nemá mezi památkami obdoby. Poprvé se objevila série speciálních tematicky zaměřených prohlídek zvaných *Monastýrování*, na nichž se spolupodílel také cisterciácký klášter Plasy, který si připomínal 870. výročí od svého založení. Na zámku Červená Lhota vzpomínali na první písemnou zmínku před 550 lety. O sto let méně uplynulo od přestavby zámku v Náměšti nad Oslavou do jeho současné renesanční podoby. V sérii aktivit, kterou zahájil v červnu Žerotínský víkend, nechyběly stálce jako festivaly *Concentus Moraviae* a *Folkové prázdniny*, které rovněž slavily kulatá výročí. Zámek Třeboň několika speciálními akcemi připomněl čtyřsté narozeniny prvního majitele z rodu Schwarzenbergů Jana Adolfa I.

Kladruby – návrat mariánské koruny

Územní památková správa na Sychrově

Kontakt

Zámek Sychrov čp. 3, 463 44 Sychrov
tel.: 482 360 001, fax: 482 360 002
klabanova.eva@npu.cz, www.npu.cz/ups-sy

Vedoucí pracovníci

PhDr. Miloš Kadlec, ředitel
482 360 003, kadlec.milos@npu.cz

Bc. Iva Jelínková, náměstkyně ředitele
482 360 005, jelinkova.ivana@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS na Sychrově

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní památková správa na Sychrově spravuje celkem 18 objektů, a to 5 v kraji Královéhradeckém, 8 v kraji Libereckém a 5 v kraji Pardubickém. Základní činností ÚPS na Sychrově je správa, údržba a obnova památkových objektů, kdy základními kritérii je jejich památková ochrana, ale také snaha o výchovně vzdělávací, kulturní a společenské využití památek a jejich pozitivní prezentace před odbornou i laickou veřejností. Z tohoto důvodu věnuje ÚPS na Sychrově velkou pozornost také reinstalacím prohlídkových tras a vytváření nových expozic, vždy v souladu s odbornými požadavky a zachováním autenticity. S těmito kroky také souvisí péče o mobiliární fond a pravidelná inventurní činnost.

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

ÚPS na Sychrově i správy objektů se snaží zvyšovat komfort pro návštěvníky – v roce 2015 se vedoucí správ objektů zaměřili na zlepšení průvodcovské činnosti (školení stálých i externích průvodců vedoucími správ), byl dovybaven Velký sál na zámku v Náchodě pro satební obřady a další kulturní akce, bylo dokončeno návštěvnické centrum na Sychrově, nová pokladna s možností prodeje suvenýrů i zázemím pro návštěvníky na Zákupech, proběhla rekonstrukce toalet pro veřejnost na Slatiňanech a Sychrově. Velká pozornost byla věnována také parkům (revitalizace parku na Grabštejně, Hrubém Rohozci, Frýdlantu, Sychrově, Litomyšli, Kunětické hoře, rozsáhlá regenerace parku v Ratibořicích, výsadba stromů na Slatiňanech).

Objekty ve správě pracoviště

Královéhradecký kraj

Hrádek u Nechanic	zámek	495 441 244	www.hradekunechanic.cz
Hospitál Kuks	hospitál	499 692 161	www.hospital-kuks.cz
Náchod	zámek	491 426 201	www.zamek-nachod.cz
Opočno	zámek	494 668 216	www.zamek-opocno.cz
Ratibořice	zámek	491 452 123	www.zamek-ratiborice.cz

Liberecký kraj

Bezděz	hrad	487 873 131	www.hrad-bezdez.eu
Frýdlant	hrad a zámek	482 312 130	www.zamek-frydlant.cz
Grabštejn	hrad	482 724 208	www.hrad-grabstejn.cz
Hrubý Rohozec	zámek	481 321 012	www.hruby-rohozec.eu
Lemberk	zámek	487 762 305	www.zamek-lembek.cz
Sychrov	zámek	482 416 011	www.zamek-sychrov.cz
Trosky	hrad	481 313 925	www.hrad-trosky.eu
Zákupy	zámek	487 857 278	www.zamek-zakupy.cz

Pardubický kraj

Kunětická hora	hrad	466 415 428	www.hrad-kunetickahora.cz
Litice	hrad	465 320 627	www.hrad-litice.cz
Litomyšl	zámek	461 615 067	www.zamek-litomysl.cz
Slatiňany	zámek	469 681 112	www.zamek-slatinany.cz
Vysočina	soubor lidových staveb	469 326 411	www.vesely-kopec.eu www.betlem-hlinsko.cz

V rámci stavební obnovy se v roce 2015 podařilo úspěšně dokončit projekt *Kuks – Granátové jablko* a Kuks byl v březnu zpřístupněn veřejnosti (více v kapitole 3). Uzavřen musel být hrad Litice z důvodu havárie zdiva, jeho zpřístupnění je plánováno na sezónu 2016. Na zámku Lemberk byla zpřístupněna nová expozice, která moderní formou prezentuje vývoj uměleckých stylů od konce 18. do počátku 20. století, na hradě Grabštejn byly ke stávající prohlídkové trase připojeny tři místnosti. V rámci projektu NAKI byla realizována výstava *Zámek s vůní benzínu* na zámku Sychrov.

V červnu byla ukončena I. etapa opravy a restaurování sgrafitové výzdoby zámku a nárožní věže v Litomyšli, pokračuje instalace reprezentačních pokojů. Na Kunětické hoře bylo vydlážděno nádvoří, finišovala revitalizace. Na nádvoří byla umístěna zemní svítidla, pokračují práce v objektu 6. brány (někdejší Jurkovičova restaurace).

Kunětická hora, obnova tzv. 6. brány (Jurkovičův palác)

Na zámku Slatiňany byla dokončena rekonstrukce historického odtokového systému podél severního křídla, došlo k celkové opravě střešního pláště zahradního domu. Byla zahájena celková oprava vodního díla v areálu Veselý Kopec, návštěvníkům zde byla zpřístupněna Žejdlíkova truhlářská dílna ze Svatouchu, na Betlémě byla zpřístupněna tkalcovská dílna.

Na Frýdlantě byla dokončena celková oprava havarijního stavu hradního valu se zdí, došlo k výměně/opravám šindelové krytiny vstupního objektu (barbakán), připravuje se celková oprava a revitalizace zámeckého rybníku, byly opraveny omítky tzv. Švédského nádvoří.

Frýdlant

Obnova ohradní zdi a revitalizace zámeckého parku proběhla na Hrubém Rohozci, na hradě Bezděz byla realizována I. etapa rekonstrukce nákladové lanovky, byla opravena parkánová zeď. Na zámku Zákupy byla po značném návštěvníckém zájmu na celou sezónu prodloužena výstava *Zapomenuté zámky*, letos navíc s vydaným stejnojmenným katalogem. Díky spolupráci s městem Zákupy byly do francouzské zahrady umístěny opravené lavičky.

Shodně jako v předchozích letech, i v roce 2015 byly prohlídkové trasy obohaceny o zrestaurované exponáty.

Správy objektů v roce 2015 pokračovaly v realizování tradičních kulturních akcí, jako jsou noční a kostýmované prohlídky, prohlídky zaměřené na architekturu objektu, kulturní programy ke *Dnům evropského dědictví*, *Noci kostelů*, *Dni památek*, květinové výstavy atp., rostoucí oblibu zaznamenávají organizátoři *Hradozámecké noci*, ale také prázdninových dětských prohlídek. Právě pro dětské návštěvníky se nabídka rozšířila nejvíce – zkrácené či kostýmované prohlídky nabízeli na Grabštejně, Hrubém Rohozci, Frýdlantu, Sychrově, Zákupích, Litomyšli, Slatiňanech, Náchodě, Ratibořicích a v Souboru lidových staveb Vysočina. Dětské dny či programy zaměřené na děti organizovali na Bezdězu, Troškách a Kunětické hoře. Velkému zájmu se těšila výstava ze seriálu *Arabela na Kunětické hoře* (Rumburakův hrad). Výchovně-vzdělávací programy se zaměřením na školy jsou pravidelně realizovány na Hrádku u Nechanic a v Souboru lidových staveb Vysočina. Prohlídkovou trasu bez průvodce nabídli od letošního roku na Lemberku, příležitostně prohlídky pouze s kustody realizují na zámku v Ratibořicích.

Nové prostory letos veřejnosti předvedli na Zákupích (sklepení), na Hrádku u Nechanic (Hodinová věž), do depozitářů v rámci projektu *Velká hradozámecká inventura* nechali nahlédnout např. na Slatiňanech, Litomyšli, Sychrově a Frýdlantě. Svatební dny proběhly např. na Litomyšli a na Sychrově. Ve vybrané dny v červenci a srpnu byla prodloužena návštěvní doba na hradě Bezděz a Trošky.

Z hlediska propagace byla větší pozornost věnována tzv. Neobjeveným památkám, tedy objektům, které dosud stály trochu stranou návštěvníckého zájmu (Hrubý Rohozec, Grabštejn, Zákupy, Slatiňany). Všechny objekty ve správě ÚPS byly vybaveny novými českými i cizojazyčnými propagačními materiály. Bylo prodáno celkem 109 dárkových poukazů na prohlídky objektů.

ÚPS pokračovala v reciproční spolupráci se ZOO Liberec a ZOO Dvůr Králové (snižené vstupné pro dospělé návštěvníky), návštěvníky velmi oceňovaný byl také věrnostní program *Klíč k památkám*. Vedení ÚPS, ale také správy jednotlivých objektů úzce spolupracují s místní správou i samosprávou v daných krajích, školními i kulturními institucemi a dalšími.

Územní památková správa v Kroměříži

Kontakt

Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 432, fax: 573 301 419
ups.kromeriz.pr@npu.cz
www.npu.cz, facebook.com/npukm

Vedoucí pracovníci

Ing. Jan Slezák, ředitel

573 301 410, 724 663 522, slezak.jan@npu.cz

Ing. Petr Šubík, náměstek ředitele

573 301 430, 602 748 088, subik.petr@npu.cz

Poradní orgán ředitele

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Kroměříži

Obecné informace o činnosti pracoviště

Územní památková správa v Kroměříži byla zřízena na základě Statutu Národního památkového ústavu vydaného Ministerstvem kultury dne 20. 9. 2012 s účinností od 1. 1. 2013 (Sp.zn. MK – S 5830/2012 OPP). Národní památkový ústav, územní památková správa v Kroměříži spravuje 24 památkových objektů na území Moravy a Slezska, tzn. památky v krajích Zlínském, Jihomoravském, Olomouckém a Moravskoslezském. Nejsou to jen hrady a zámky, má ve své správě i jednu technickou památku, a to je Důl Michal v Ostravě-Michálkovicích a taky skanzen lidové architektury v Příkazích. Územní památková správa v Kroměříži zajišťuje obnovu, správu, propagaci a zpřístupnění tohoto unikátního souboru státních hradů a zámků, který představuje jednu z nejvýznamnějších součástí památkového dědictví České republiky.

Objekty ve správě pracoviště

Zlínský kraj

Buchlov	hrad	572 595 161	www.hrad-buchlov.cz
Buchlovice	zámek	572 434 240	www.zamek-buchlovice.cz
Státní zámek Vizovice	zámek	577 452 762	www.zamek-vizovice.cz
Arcibiskupský zámek v Kroměříži	zámek	573 502 011	www.zamek-kromeriz.cz

Jihomoravský kraj

Bítov	hrad	515 294 736	www.hradbitov.cz
Bučovice	zámek	517 383 135	www.zamek-bucovice.cz
Kunštát	zámek	516 462 062	www.zamek-kunstat.cz
Lednice	zámek	519 340 128	www.zamek-lednice.com
Janův hrad (patří pod Lednici)	umělá zřícenina	519 355 134	www.januv-hrad.cz
Lysice	zámek	516 472 235	www.zameklysice.cz
Milotice	zámek	518 619 643	www.zamekmilotice.cz
Pernštejn	hrad	566 566 101	www.hrad-pernstejn.eu
Rájec nad Svitavou	zámek	516 432 013	www.zamekrajec.cz
Uherčice	zámek	515 298 396	www.zamek-uhercice.cz
Valtice	zámek	519 352 423	www.zamek-valtice.cz
Veveří	hrad	549 420 164	www.veveri.cz
Vranov nad Dyjí	zámek	515 296 215	www.zamek-vranov.cz
Nový hrádek u Lukova (patří pod Vranov)	zřícenina	515 296 215	www.novy-hradek.eu

Olomoucký kraj

Bouzov	hrad	585 346 202	www.hrad-bouzov.cz
Jánský Vrch	zámek	584 440 286	www.janskyvrch.cz
Příkazy	skanzen	585 967 310	www.hanackeskanzen.cz
Šternberk	hrad	585 012 935	www.hrad-sternberk.cz
Velké Losiny	zámek	583 248 380	www.zamek-losiny.cz

Moravskoslezský kraj

Hradec nad Moravicí	zámek	553 783 915	www.zamek-hradec.cz
Důl Michal	důl	596 231 160	www.dul-michal.cz
Raduň	zámek	553 796 119	www.zamek-radun.cz

Stěžejní aktivity pracoviště v roce 2015

Národní centrum divadla a tance ve Valticích

V červnu roku 2015 bylo završeno dokončení obnovy tří budov valtického zámku. Ještě nedávno nevyužívané divadlo, jízdárna a zahradní domek se díky pro-

jektu *Národního centra divadla a tance (NCDT)* proměnily v zázemí pro studium, experimentální tvorbu a vystoupení souborů zaměřených na barokní divadlo a tanec i jejich soudobé interpretace. Lednicko-valtický areál, památka UNESCO, tak rozšířila svou pestrou nabídku kulturních aktivit (více v kapitole 3).

Otevření obnovené zámecké kaple ve Vizovicích

Celková obnova interiéru kaple začala v dubnu 2013, ukončena byla v závěru roku 2014 a v dubnu 2015 byla kaple slavnostně otevřena. Havarijní stav mobiliáře i stavebních konstrukcí si vyžádal investici do statického zajištění a odvlhčení celého bloku budovy s kaplí a do důsledné likvidace dřevokazného hmyzu. Při restaurování byla největší pozornost věnována ústřednímu prostoru hlavního oltáře a vybraným partiím bočních oltářů. Byly restaurovány kostelní lavice, obnovena povrchová úprava architektury na základě výsledků restaurátorských průzkumů.

Zámecká kaple ve Vizovicích

Dokončení revitalizace zámeckého parku státního zámku Raduň – 1. etapa

Během akce bylo v raduňském zámeckém parku vykáceno 403 stromů; zdravotní asanací prošlo 339 dřevin. Byly odstraněny všechny náletové křoviny a dřeviny a vyčištěna plocha parku v rozloze 8 248 m². Nově vysázeno bylo 487 stromů, několik set křovin, obnoveny byly původní živé ploty a k zámku se vrátily někdejší formace hortenzií. Součástí projektu byla rovněž obnova druhé ze tří panských zahrad známých z archivních pramenů a indikační skici z roku 1836. V nové zahradě určené ke zpřístupnění na podzim 2016 byly do terasových záhonů vysázeny téměř dva tisíce keříků léčivých a kuchyňských bylin, hortenzie a růže; v sousedství byl vysázen ovocný sad doložený již v roce 1824.

Obnova zámeckých parků a zahrad v Uherčicích

V říjnu 2015 byl dokončen rozsáhlejší projekt obnovy vegetačních úprav zámeckých parků a zahrad dotovaný z OPŽP. V roce 2015 proběhly práce na úpravách bývalého barokního parku a dvou ohrazených renesančních zahrad. Bylo opraveno dvouramenné schodiště v rozáriu, které umožní od sezóny 2016 zpřístupnění této renesanční zahrady.

Prohlídky zámeckých zahrad a parků aneb život v empirii

V roce 2015 slavila střední Evropa dvousté výročí tzv. Vídeňského kongresu. NPÚ se připojil připomenutím několika rodů a významných osobností i odborným katalogem neoklasicistní aristokratické architektury na Moravě a ve Slezsku, zahrnující mimo jiné tak významná sídla a jejich zahrady, jako jsou zámky Dačice, Lysice, Hradec nad Moravicí, Raduň, Schönwald v Jinošově, kroměřížské zahrady Květná a Podzámecká, Uherčice, nebo voluptuární stavby v Lednicko-valtickém areálu. A právě zámeckých zahrad a parků se týkaly komentované prohlídky připravované a vedené odbornými průvodci.

Romantická zbrojnice Mittrowských na Pernštejně

V květnu 2015 byla na hradní sýpce hradu Pernštejna zahájena výstava zbroje a zbraní. Umístění zbrojnice ve druhém patře hranolové věže, spojené s palácem visutým dřevěným můstkem, odkud se do zbrojnice sestupuje po točitém schodišti, je pro větší skupinu návštěvníků nevhodné, proto si ji dosud bylo možné prohlédnout jen v rámci výběrové trasy. Správa hradu se výstavou perňštejnské zbroje a zbraní snažila na hradní sýpce ukázat návštěvníkům, že sbírka je dostatečně významná a rozhodně stojí za zhlédnutí. Návštěvníci viděli např. staré švédské pušky, zbraně z Balkánu (jatagany), šavle, meče, kuše, šermířské dýky, přilby, jezdecké pistole, halaparty, sekery, kordy a další.

Hradní stolování v průběhu staletí na hradě Pernštejně

Návštěvníci hradu Pernštejna mohli zhlédnout výstavu, která byla nainstalovaná přímo v interiérech hradního paláce a představovala rekonstrukci historických tabulí od středověku do začátku minulého století. Dvacet místností stávající trasy nabízelo například pohled na tabuli středověkého velmože s družinou, postní jídlo ve fraucimoru, renesanční banket, slavnostní banket v rytířském sále. Specifickou formu výzdoby představovala barokní tabule se skládanými a lámanými ubrousky v podobě zahrady čtyř živlů s gloriem. Výstava vznikla na základě výsledků výzkumu programu MK ČR Národní a kulturní identita a dílčího úkolu *Studium reálií a pramenů k historii stravy ve šlechtickém prostředí*.

Květinové výstavy na hradech a zámcích

Interiéry památkových objektů přímo vybízí k pořádání květinových výstav. Výstavy kvetoucích kamélií zhlédli návštěvníci např. na zámku v Rájci nad Svitavou (Kamélie a chryzantémy, poslové dálného východu), v prostorách Palmového skleníku Květné zahrady v Kroměříži mohli návštěvníci obdivovat nejen více než stoleté keře a stromy kamélií, ale i umělecká díla ze skla. Na hradě Bitově to byla od výstava Květiny od empirie k romantismu jako součást výstavního cyklu Květiny z konce napoleonských časů. Zámek Vranov nad Dyjí uspořádal již 15. ročník výstavy květinových aranžmá pod názvem *Vranovská lilie* a na zámku v Buchlovicích byly k vidění výstavy tulipánů *Tulipománie* a *Růže a voda*. Další květinové výstavy proběhly na zámku Bučovice nebo hradě Pernštejně a na zámku Rájec nad Svitavou.

Ostatní události

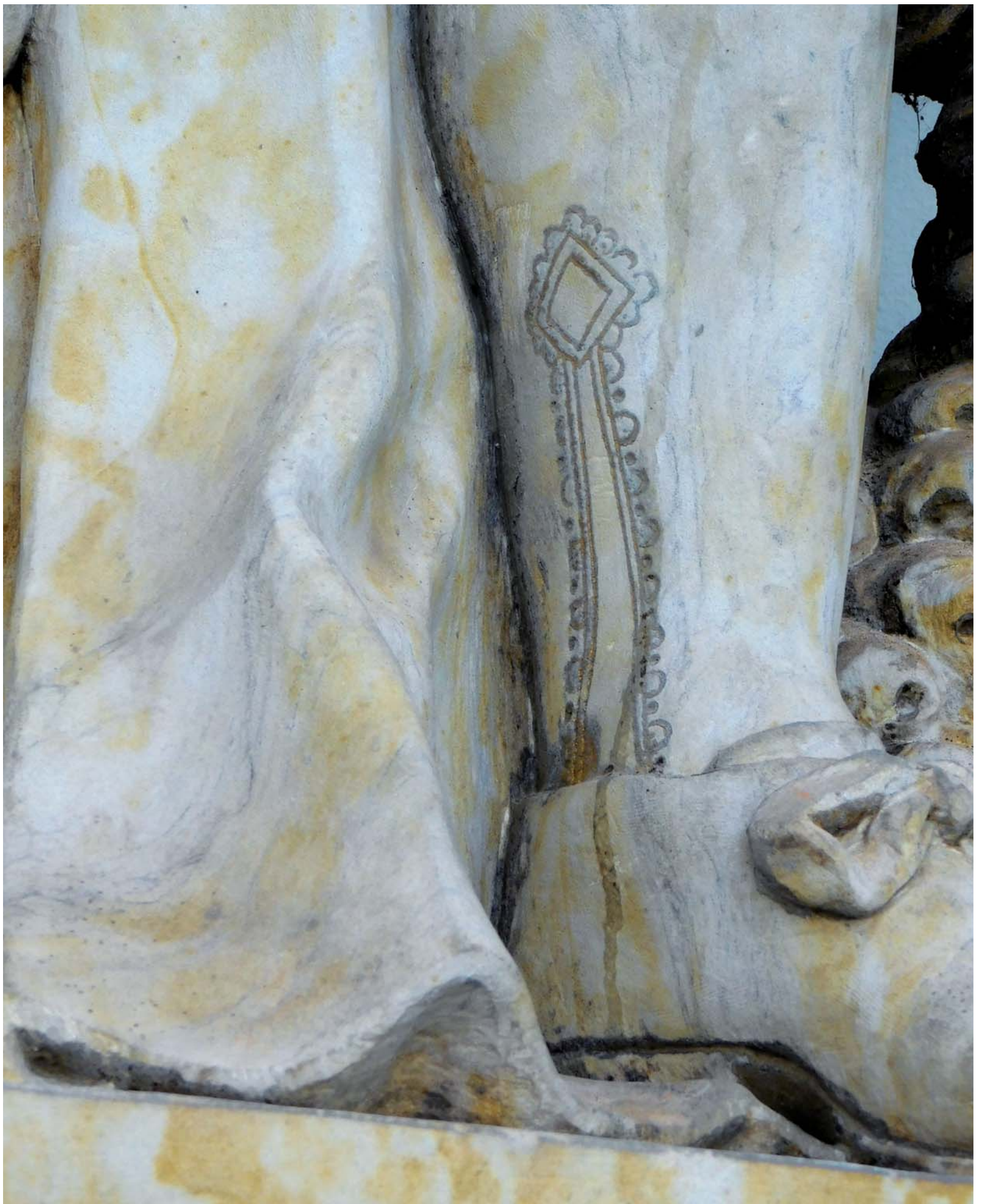
V polovině září přišel Národní památkový ústav vstříc sluchově postiženým spoluobčanům a nabízí jim možnost využít novou službu – průvodce po Květné zahradě v Kroměříži pro neslyšící.

ÚPS Kroměříž vydala také následující publikace: *Vitruvius Moravicus, Hrad Pernštejn a Zámek Buchlovice*.

Mapa zpřístupněných objektů ve správě NPÚ

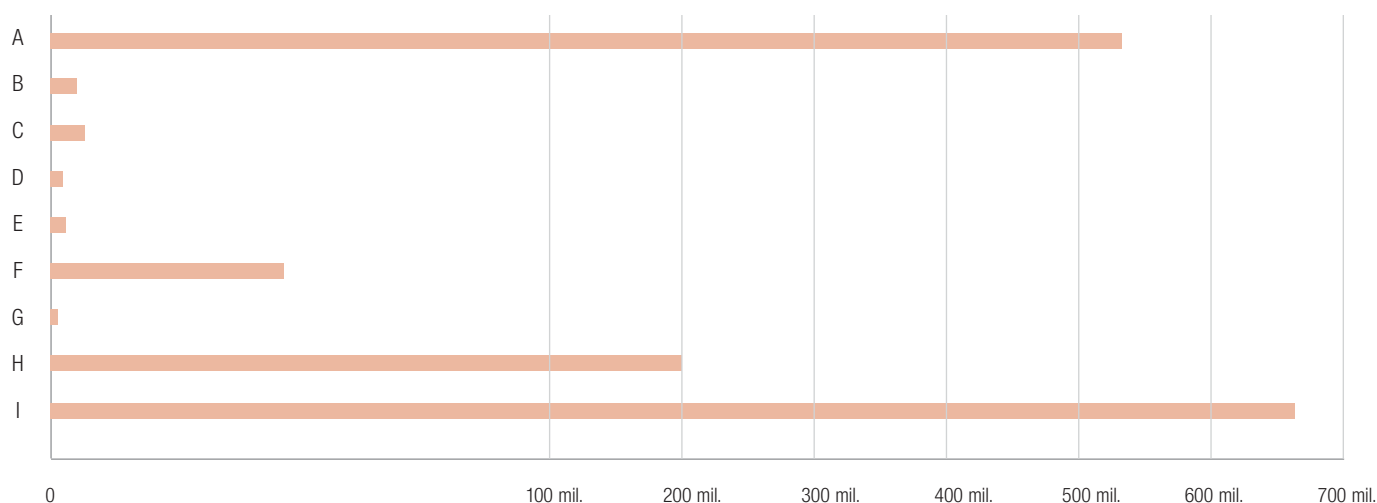

Hospodářský výsledek NPÚ za rok 2015 po zdanění

Pracoviště	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Generální ředitelství	0	238,03	238,03
ÚPS v Praze	0	99 450,68	99 450,68
ÚPS v Českých Budějovicích	0	22 374,95	22 374,95
ÚPS na Sychrově	0	64 816,58	64 816,58
ÚPS v Kroměříži	0	369,83	369,83
ÚOP souhrnně	0	38 356,11	38 356,11
Celkem		225 606,18	225 606,18

Rozhodující zdroje financování NPÚ v roce 2015

Označení	Zdroj	Částka
A	Dotace od zřizovatele na provoz	671 697 867
B	Individuální a systémové dotace na financování programů a akcí od zřizovatele	200 574 164
C	Dotace na úhradu provozních výdajů podle mezinárodních smluv, na základě kterých jsou České republice svěřeny peněžní prostředky z finančních mechanismů	1 440 988
D	Příspěvky a dotace ze státního rozpočtu na výzkum a vývoj	46 790 395
E	Dary	2 800 932
F	Prostředky přijaté z rozpočtů územních samosprávných celků	2 335 402
G	Prostředky z rozpočtů státních fondů	6 693 648
H	Ostatní účelové prostředky od jiných poskytovatelů	5 270 703
I	Vlastní výnosy	512 915 822
Celkem		1 450 519 921

Komentář k účetní závěrce NPÚ sestavené k 31. prosinci 2015

K 31. 12. 2015 byl výsledek hospodaření účetního období 225 606,18 Kč. V hlavní činnosti jsme dosáhli vyrovnaného (nulového) salda. Výsledek hospodaření je tedy plně roven přebytku z hospodářské (jiné) činnosti.

Výše uvedený výsledek v porovnání s předcházejícími pěti lety:

Rok	Výsledek hospodaření / Kč	Hlavní činnost / Kč	Hospodářská (jiná) činnost / Kč
2011	843 350	104 541	738 809
2012	1 041 257	289 356	751 901
2013	10 758 038	10 371 803	386 236
2014	591 413	167 609	423 805
2015	225 606	0	225 606

V roce 2015 byl v porovnání s předchozími lety dosažen optimální výsledek z hlediska hlavní činnosti. Z hlediska výsledku hospodaření a z hlediska výsledků hospodářské (jiné) činnosti je vypovídající, že NPÚ jako příspěvková organizace MK ČR hospodaří efektivně.

Výnosy

Celkový plán vlastních výnosů (účty 601, 602, 603, 604) byl v roce 2015 splněn na 103 %. V celkovém objemu oproti roku 2014 celkové vlastní výnosy vzrostly o 13 088 577,05 Kč.

Na tom se podílely především výnosy ze služeb (účet 602), které byly překročeny a splněny na 103,4 %. Nárůst výnosů ze služeb oproti předchozímu roku 2014 byl 15 039 506,28 Kč. Dominantní roli zde sehrávají tržby ze vstupného. Příznivé počasí, zajímavosti nabízené spravovanými objekty a také velká rozmanitost doprovodných akcí probíhajících po celý rok včetně posledních měsíců roku 2015 jsou důvodem rostoucího trendu v návštěvnosti. Dále se pozitivně projevuje celoroční zpřístupnění některých objektů.

Výnosy z pronájmu nemovitého i movitého majetku naopak oproti roku 2014 poklesly o 2 530 925,58 Kč. Tyto výnosy jsou spojeny především s filmováním a jejich plán byl i přesto splněn na 103,5 %. Pokles výnosů z pronájmu vůči roku 2014 však nebyl tak velký jako pokles výnosů z pronájmu roku 2014 vůči roku 2013, kde se výše pohybovala v hodnotě 8 mil. Kč.

V roce 2015 byly ve výnosech čerpány fondy ve výši 4 320 303,55 Kč. K zabezpečení plánu oprav a zajištění případných havárií byl jako doplňkový zdroj financování použit fond reprodukce majetku ve výši 3 481 806,55 Kč. Došlo také k zapojení fondu rezervního, a to na úhradu odvodů za porušení rozpočtové kázně v celkové výši 795 486 Kč. Dále byl zapojen fond odměn ve výši 43 011 Kč.

Náklady

Rozpočet celkových nákladů byl k 31. 12. 2015 naplněn na 90,5 %.

V celkovém objemu jsme v roce 2015 zaznamenali oproti roku 2014 nárůst celkových nákladů, a to o 75 768 440,20 Kč.

Osobní náklady (mzdové náklady, zákonné sociální pojištění, jiné sociální pojištění, jiné sociální náklady) byly naplněny na 99,5 % upraveného rozpočtu.

Spotřeba materiálních nákladů je naplněna na 95,6 %, spotřeba energií na 88,5 %, což je u materiálu nižší než v roce 2014 a u energie srovnatelné s rokem 2014. V celkovém objemu poklesla spotřeba materiálu o 648 276,63 Kč a spotřeba energií o 3 656 436,32 Kč oproti roku 2014. U energií především z důvodu teplotně příznivého roku – mírná zima na počátku roku i v posledním čtvrtletí 2015.

Plán nákladů na opravy a udržování byl naplněn na 66 %. Nárůst oproti roku 2014 byl ve výši 2 949 782,91 Kč. Jsou realizovány především opravy nutné k odstranění nebo předejití havarijního stavu objektů ve správě NPÚ a zajištění bezpečného návštěvnického provozu na zpřístupněných objektech.

Cestovné bylo realizováno oproti plánu na 91,7 %. Oproti roku 2014 došlo k nárůstu cestovného o 555 828,35 Kč a náklady na cestovné se dostaly na úroveň roku 2013. To znamená, že nárůst kompenzoval úsporu na cestovním v roce 2014.

Plán služeb byl naplněn na 96,6 % celkového celoročního předpokladu. Oproti roku 2014 náklady na ostatní služby vzrostly o 34 058 569,56 Kč.

Náklady z drobného hmotného a nehmotného majetku vykazují 124,2 % plnění z důvodu nutné obnovy výpočetní techniky, pomocí které je zajišťováno zavádění moderních technologií řízení podniku a zpracování dokumentů NPÚ, které zahrnuje celou řadu softwarových i hardwarových produktů s využitím digitalizace dokumentů a jejich oběhu v elektronické podobě. Nárůst však není již tak výrazný jako v roce 2014, kdy obnova kulminovala.

Hospodářská činnost

Hospodaření v oblasti hospodářské, tzv. jiné činnosti skončilo kladným výsledkem ve výši 225 606,18 Kč při výnosech 41 617 352,84 Kč a nákladech 41 391 746,66 Kč.

Nejvýraznější složkou výnosů jsou v roce 2015 výnosy z prodaného zboží (604) 22 477 994,89 Kč, které tvoří 54 % celkových výnosů, a výnosy z prodeje služeb (602) 17 837 487,04 Kč, které tvoří 43 % celkových výnosů.

V nákladech jsou významné složky prodané zboží (504) 15 280 354,28 Kč (37 % celkových nákladů), osobní náklady (52x) 16 408 216,38 Kč (40 % celkových nákladů) a ostatní služby (518) 5 405 375,54 Kč (13 % celkových nákladů).

Rozvaha

Označení	Název	Číslo řádku	Běžné období			Minulé období
			brutto	korekce	netto	
	AKTIVA CELKEM	1	5 788 453 295,94	1 618 262 036,64	4 170 191 259,30	3 741 473 520,88
A.	Stálá aktiva	2	5 427 591 803,17	1 607 071 005,23	3 820 520 797,94	3 293 995 598,09
A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	3	67 791 633,19	42 175 097,95	25 616 535,24	4 864 518,23
A.I.1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje (012),(072)	4	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.2.	Software (013),(073)	5	44 336 756,35	19 049 390,12	25 287 366,23	4 784 624,83
A.I.3.	Ocenitelná práva (014),(074)	6	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.4.	Povolenky na emise a preferenční limity (015),(075)	7	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek (018),(078)	8	22 467 505,73	22 467 505,73	0,00	0,00
A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek (019), (079)	9	707 376,50	658 202,10	49 174,40	79 893,40
A.I.7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek (041)	10	279 994,61	0,00	279 994,61	0,00
A.I.8.	Uspořádací účet tech. zhodnocení dlouh. nehm. majetku (044)	11	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek (051)	12	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.10.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji (035)	13	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	14	5 357 229 910,43	1 564 895 907,28	3 792 334 003,15	3 288 001 187,21
A.II.1.	Pozemky (031)	15	299 856 817,95	0,00	299 856 817,95	291 047 907,67
A.II.2.	Kulturní předměty (032)	16	333 788 094,80	0,00	333 788 094,80	326 929 209,30
A.II.3.	Stavby (021),(081)	17	3 099 305 226,05	559 189 728,47	2 540 115 497,58	1 736 310 805,38
A.II.4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí (022),(082)	18	843 175 555,24	621 665 364,90	221 510 190,34	151 996 448,57
A.II.5.	Pěstitelské celky trvalých porostů (025),(085)	19	471 258,00	0,00	471 258,00	0,00
A.II.6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek (028),(088)	20	383 127 171,58	383 127 171,58	0,00	0,00
A.II.7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek (029),(089)	21	1 366 689,33	913 642,33	453 047,00	181 864,00
A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek (042)	22	390 244 047,48	0,00	390 244 047,48	773 374 902,29
A.II.9.	Uspořádací účet technického zhodnocení dlouh. hm. majetku (045)	23	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek (052)	24	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.11.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji (036)	25	5 895 050,00	0,00	5 895 050,00	8 160 050,00
A.III.	Dlouhodobý finanční majetek	26	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem (061)	27	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem (062)	28	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti (063)	29	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.5.	Terminované vklady dlouhodobé (068)	30	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek (069)	31	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.	Dlouhodobé pohledávky	32	2 570 259,55	0,00	2 570 259,55	1 129 892,65
A.IV.1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (462)	33	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů (464)	34	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy (465)	35	308 694,00	0,00	308 694,00	95 100,00
A.IV.5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky (469),(149)	36	2 261 565,55	0,00	2 261 565,55	1 034 792,65
A.IV.6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery (471)	37	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.7.	Zprostředkování dlouhodobých transferů (475)	38	0,00	0,00	0,00	0,00
B.	Oběžná aktiva	39	360 861 492,77	11 191 031,41	349 670 461,36	447 477 922,79
B.I.	Zásoby	40	47 096 980,65	2 634 569,60	44 462 411,05	43 066 809,44
B.I.1.	Pořízení materiálu (111)	41	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.2.	Materiál na skladě (112)	42	1 449 225,39	0,00	1 449 225,39	1 700 160,06
B.I.3.	Materiál na cestě (119)	43	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.4.	Nedokončená výroba (121)	44	136 650,00	0,00	136 650,00	0,00
B.I.5.	Polotovary vlastní výroby (122)	45	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.6.	Výrobky (123),(184)	46	20 791 641,28	2 634 569,60	18 157 071,68	13 641 108,41
B.I.7.	Pořízení zboží (131)	47	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.8.	Zboží na skladě (132)	48	24 206 923,98	0,00	24 206 923,98	27 156 944,97
B.I.9.	Zboží na cestě (138)	49	8 994,00	0,00	8 994,00	56 350,00
B.I.10.	Ostatní zásoby (139)	50	503 546,00	0,00	503 546,00	512 246,00
B.II.	Krátkodobé pohledávky	51	80 266 906,66	8 556 461,81	71 710 444,85	130 393 953,86
B.II.1.	Odběratelé (311), (194)	52	11 124 812,00	5 275 010,06	5 849 801,94	5 849 600,92
B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy (314)	53	19 481 275,76	0,00	19 481 275,76	18 141 742,46
B.II.5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti (315), (192)	54	14 984 847,69	0,00	14 984 847,69	42 331 593,02
B.II.6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé (316)	55	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci (335)	56	1 606 147,19	0,00	1 606 147,19	1 679 995,76
B.II.10.	Sociální zabezpečení (336)	57	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.11.	Zdravotní pojištění (337)	58	0,00	0,00	0,00	0,00

Označení	Název	Č. řádku	Běžné období			Minulé období
			brutto	korekce	netto	
B.II.12.	Důchodové spoření (338)	59	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.13.	Daň z příjmů (341)	60	1 591 216,00	0,00	1 591 216,00	908 656,00
B.II.14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění (342)	61	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.15.	Daň z přidané hodnoty (343)	62	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce (344)	63	0,00	0,00	0,00	15 613,00
B.II.17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi (346)	64	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi (348)	65	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.27.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery (373)	66	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.28.	Zprostředkování krátkodobých transferů (375)	67	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.29.	Náklady příštích období (381)	68	5 977 012,75	0,00	5 977 012,75	5 690 323,10
B.II.30.	Příjmy příštích období (385)	69	15 000,00	0,00	15 000,00	435 992,00
B.II.31.	Dohadné účty aktivní (388)	70	6 006 560,26	0,00	6 006 560,26	35 753 456,69
B.II.32.	Ostatní krátkodobé pohledávky (377), (199)	71	19 480 035,01	3 281 451,75	16 198 583,26	19 586 980,91
B.III.	Krátkodobý finanční majetek	72	233 497 605,46	0,00	233 497 605,46	274 017 159,49
B.III.1.	Majetkové cenné papíry k obchodování (251)	73	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.2.	Dluhové cenné papíry k obchodování (253)	74	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.3.	Jiné cenné papíry (256)	75	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.4.	Termínované vklady krátkodobé (244)	76	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.5.	Jiné běžné účty (245)	77	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.9.	Běžný účet (241)	78	217 905 666,37	0,00	217 905 666,37	258 801 575,41
B.III.10.	Běžný účet FKSP (243)	79	5 165 308,40	0,00	5 165 308,40	4 329 400,34
B.III.15.	Ceniny (263)	80	2 033 640,00	0,00	2 033 640,00	2 562 426,00
B.III.16.	Peníze na cestě (262)	81	267 791,00	0,00	267 791,00	302 499,70
B.III.17.	Pokladna (261)	82	8 125 199,69	0,00	8 125 199,69	8 021 258,04

Označení	Název	Č. řádku	Běžné období	Minulé období
	PASIVA CELKEM	83	4 170 191 259,30	3 741 473 520,88
C.	Vlastní kapitál	84	3 961 030 316,30	3 456 594 247,80
C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky	85	3 842 035 229,37	3 318 101 765,92
C.I.1.	Jmění účetní jednotky (401)	86	3 836 714 956,96	3 312 016 079,66
C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku (403)	87	4 836 605,54	4 723 333,39
C.I.4.	Kurzové rozdíly (405)	88	0,00	0,00
C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody (406)	89	-4 351 729,81	-4 355 929,81
C.I.6.	Jiné oceňovací rozdíly (407)	90	5 124 736,68	6 007 622,68
C.I.7.	Opravy předcházejících účetních období (408)	91	-289 340,00	-289 340,00
C.II.	Fondy účetní jednotky	92	118 769 480,75	137 901 068,06
C.II.1.	Fond odměn (411)	93	23 416 893,00	22 986 773,00
C.II.2.	Fond kulturních a sociálních potřeb (412)	94	5 442 157,93	4 441 949,70
C.II.3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hosp. (413)	95	13 253 503,88	13 930 707,06
C.II.4.	Rezervní fond z ostatních titulů (414)	96	3 904 283,61	3 585 284,10
C.II.5.	Fond reprodukce majetku, investiční fond (416)	97	72 752 642,33	92 956 354,20
C.III.	Výsledek hospodaření	98	225 606,18	591 413,82
C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	99	225 606,18	591 413,82
C.III.2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (431)	100	0,00	0,00
C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období (432)	101	0,00	0,00
D.	Cizí zdroje	102	209 160 943,00	284 879 273,08
D.I.	Rezervy	103	0,00	0,00
D.I.1.	Rezervy (441)	104	0,00	0,00
D.II.	Dlouhodobé závazky	105	343 921,71	136 880,00
D.II.1.	Dlouhodobé úvěry (451)	106	0,00	0,00
D.II.2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (452)	107	0,00	0,00
D.II.4.	Dlouhodobé přijaté zálohy (455)	108	0,00	136 880,00
D.II.7.	Ostatní dlouhodobé závazky (459)	109	343 921,71	0,00
D.II.8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery (472)	110	0,00	0,00
D.II.9.	Zprostředkování dlouhodobých transferů (475)	111	0,00	0,00
D.III.	Krátkodobé závazky	112	208 817 021,29	284 742 393,08
D.III.1.	Krátkodobé úvěry (281)	113	0,00	0,00
D.III.4.	Jiné krátkodobé půjčky (289)	114	0,00	0,00
D.III.5.	Dodavatelé (321)	115	39 157 194,15	67 688 753,72
D.III.7.	Krátkodobé přijaté zálohy (324)	116	2 173 950,98	3 994 646,96
D.III.9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé (326)	117	0,00	0,00

	Název	Č. řádku	Běžné období	Minulé období
D.III.10.	Zaměstnanci (331)	118	40 186 288,00	41 885 370,72
D.III.11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům (333)	119	44 651,90	28 066,00
D.III.12.	Sociální zabezpečení (336)	120	19 077 226,26	19 590 168,25
D.III.13.	Zdravotní pojištění (337)	121	8 200 203,49	8 417 585,00
D.III.14.	Důchodové spoření (338)	122	38 573,00	42 182,00
D.III.15.	Daň z příjmů (341)	123	0,00	0,00
D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžita plnění (342)	124	7 612 932,00	8 120 293,50
D.III.17.	Daň z přidané hodnoty (343)	125	525 792,86	827 917,06
D.III.18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce (345)	126	0,00	0,00
D.III.19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím (347)	127	956 701,91	237 941,42
D.III.20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím (349)	128	10,31	0,00
D.III.32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery (374)	129	160 000,00	4 468 229,55
D.III.33.	Zprostředkování krátkodobých transferů (375)	130	0,00	0,00
D.III.34.	Výdaje příštích období (383)	131	371 034,03	308,11
D.III.35.	Výnosy příštích období (384)	132	45 737 919,50	54 464 633,67
D.III.36.	Dohadné účty pasivní (389)	133	24 566 399,82	29 066 608,39
D.III.37.	Ostatní krátkodobé závazky (378)	134	20 008 143,08	45 909 688,73

Výkaz zisku a ztráty

Označení	Text	Číslo řádku	Činnosti běžné období		Činnosti minulé období	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
A.	NÁKLADY CELKEM	1	1 450 519 921,00	41 391 746,66	1 374 751 480,80	38 159 606,77
A.I.	Náklady z činnosti	2	1 444 497 127,30	41 391 746,66	1 368 082 202,65	38 159 467,72
A.I.1.	Spotřeba materiálu (501)	3	43 140 058,34	1 233 198,59	43 788 334,97	1 678 470,51
A.I.2.	Spotřeba energie (502)	4	61 533 725,60	1 883 167,33	65 190 161,92	1 626 422,04
A.I.3.	Spotřeba ostatních nesklad. dodávek (503)	5	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.4.	Prodané zboží (504)	6	0,00	15 280 354,28	268 392,20	13 237 468,84
A.I.5.	Aktivace dlouhodobého majetku (506)	7	-138 542,88	0,00	-14 104,87	0,00
A.I.6.	Aktivace oběžného majetku (507)	8	-142,64	0,00	-57 529,57	0,00
A.I.7.	Změna stavu zásob vlastní výroby (508)	9	-3 017 342,93	24 107,19	-2 439 698,59	10 372,40
A.I.8.	Opravy a udržování (511)	10	270 854 123,77	234 506,33	267 904 340,86	631 355,60
A.I.9.	Cestovné (512)	11	8 752 974,54	363,49	8 197 146,19	3 609,29
A.I.10.	Náklady na reprezentaci (513)	12	1 351 688,74	17 929,51	1 317 610,13	30 634,36
A.I.11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb (516)	13	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.12.	Ostatní služby (518)	14	217 320 145,04	5 405 375,54	183 261 575,48	6 007 289,08
A.I.13.	Mzdové náklady (521)	15	526 418 083,00	12 463 420,00	503 043 546,00	10 672 047,00
A.I.14.	Zákonné sociální pojištění (524)	16	170 784 794,95	3 768 332,70	163 134 736,99	3 068 906,77
A.I.15.	Jiné sociální pojištění (525)	17	1 406 553,60	30 890,28	1 342 991,41	24 214,40
A.I.16.	Zákonné sociální náklady (527)	18	19 535 675,65	145 573,40	19 069 710,31	265 168,34
A.I.17.	Jiné sociální náklady (528)	19	77 329,00	0,00	84 906,00	0,00
A.I.18.	Daň silniční (531)	20	29 379,00	0,00	19 507,00	0,00
A.I.19.	Daň z nemovitostí (532)	21	484 400,00	300,00	204 170,00	251,00
A.I.20.	Jiné daně a poplatky (538)	22	388 275,20	66 387,09	1 108 838,37	40 332,64
A.I.22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (541)	23	49 621,41	0,00	913,00	0,00
A.I.23.	Jiné pokuty a penále (542)	24	842 674,01	0,00	2 477 683,00	0,00
A.I.24.	Dary a jiná bezúplatná předání (543)	25	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.25.	Prodaný materiál (544)	26	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.26.	Manka a škody (547)	27	607 292,00	0,00	968 518,72	5 941,17
A.I.27.	Tvorba fondů (548)	28	103 666,00	0,00	87 090,00	0,00
A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku (551)	29	80 594 271,43	247 650,00	67 576 430,26	247 650,00
A.I.29.	Zúst.cena prodaného dlouh. nehmot. maj. (552)	30	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.30.	Zúst.cena prodaného dlouh. hmot. majetku (553)	31	103 666,00	0,00	806 437,00	0,00
A.I.31.	Prodané pozemky (554)	32	226 650,00	0,00	167 780,00	0,00
A.I.32.	Tvorba a zúčtování rezerv (555)	33	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.33.	Tvorba a zúčtování opravných položek (556)	34	1 785 248,80	-238,03	2 930 070,18	1 187,88
A.I.34.	Náklady z vyřazených pohledávek (557)	35	12 927,20	0,00	52 089,40	0,00

Označení	Text	Číslo řádku	Činnosti běžné období		Činnosti minulé období	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku (558)	1	32 028 130,89	589 233,38	31 350 036,26	607 366,75
A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti (549)	37	9 221 801,58	1 195,58	6 240 520,03	779,65
A.II.	Finanční náklady	39	94 672,76	0,00	39 781,92	139,05
A.II.1.	Prodané cenné papíry a podíly (561)	40	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.2.	Úroky (562)	41	0,00	0,00	201,00	0,00
A.II.3.	Kurzové ztráty (563)	42	94 672,76	0,00	39 580,92	139,05
A.II.4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou (564)	43	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.5.	Ostatní finanční náklady (569)	44	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.	Náklady na transfery	45	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.1.	Náklady ústředních rozpočtů na transfery (571)	46	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.2.	Náklady územních rozpočtů na transfery (572)	47	0,00	0,00	0,00	0,00
A.V.	Daň z příjmů	48	5 928 120,94	0,00	6 629 496,23	0,00
A.V.1.	Daň z příjmů (591)	49	5 928 120,94	0,00	6 525 922,23	0,00
A.V.2.	Dodatečné odvody daně z příjmů (595)	50	0,00	0,00	103 574,00	0,00
B.	VÝNOSY CELKEM		1 450 519 921,00	41 617 352,84	1 374 919 090,02	38 583 411,37
B.I.	Výnosy z činnosti	52	512 343 438,83	41 334 572,84	492 817 923,63	38 234 838,04
B.I.1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků (601)	53	3 343 687,85	989 404,51	2 441 057,73	869 857,62
B.I.2.	Výnosy z prodeje služeb (602)	54	422 868 031,16	17 837 487,04	407 828 524,88	17 649 819,01
B.I.3.	Výnosy z pronájmu (603)	55	67 290 960,69	15 595,88	69 821 886,27	10 545,60
B.I.4.	Výnosy z prodaného zboží (604)	56	0,00	22 477 994,89	322 633,77	19 691 831,81
B.I.8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů (609)	57	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (641)	58	455 369,94	0,00	281 739,17	0,00
B.I.10.	Jiné pokuty a penále (642)	59	34 242,73	0,00	1 600,00	0,00
B.I.11.	Výnosy z vyřazených pohledávek (643)	60	187,96	0,00	0,00	0,00
B.I.12.	Výnosy z prodeje materiálu (644)	61	300 576,49	0,00	77 877,89	0,00
B.I.13.	Výnosy z prodeje dlouh. nehm. majetku (645)	62	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.14.	Výnosy z prodeje dlouh. hmot. majetku kromě pozemků (646)	63	123 666,00	0,00	106 437,00	0,00
B.I.15.	Výnosy z prodeje pozemků (647)	64	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.16.	Čerpání fondů (648)	65	4 320 303,55	0,00	2 629 667,00	0,00
B.I.17.	Ostatní výnosy z činnosti (649)	66	13 606 412,46	14 090,52	9 306 499,92	12 784,00
B.II.	Finanční výnosy	67	572 382,83	0,00	1 564 881,58	0,00
B.II.1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů (661)	68	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.2.	Úroky (662)	69	221 005,08	0,00	453 550,34	0,00
B.II.3.	Kurzové zisky (663)	70	21 061,75	0,00	137 114,24	0,00
B.II.4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou (664)	71	330 316,00	0,00	974 217,00	0,00
B.II.6.	Ostatní finanční výnosy (669)	72	0,00	0,00	0,00	0,00
B.IV.	Výnosy z transferů	73	937 604 099,34	282 780,00	880 536 284,81	348 573,33
B.IV.1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů (671)	74	937 604 099,34	282 780,00	880 536 284,81	348 573,33
B.IV.2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů (672)	75	0,00	0,00	0,00	0,00
C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ *	76	0,00	0,00	0,00	0,00
C.1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	77	5 928 120,94	225 606,18	6 797 105,45	423 804,60
C.2.	Výsledek hospodaření po zdanění	78	0,00	225 606,18	167 609,22	423 804,60

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

Výroční zpráva za rok 2015

Národní památkový ústav

www.npu.cz

Vydal Národní památkový ústav
Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

Redakce: Mgr. Stanislava Kučová

Grafická úprava a sazba: Mgr. Barbora Augustová, www.virtualworld.cz

Tisk: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., Husova 1881, 580 01 Havlíčkův Brod

Praha 2016

Neprodejné

ISBN 978-80-7480-058-0

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

ISBN 978-80-7480-058-0